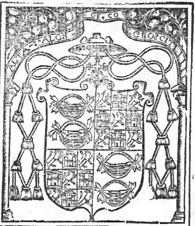

¶ Homilie diuersorum auto-

rum in segmenta ex quattuor euãgelistis excerpta que diebus dominicis in re diuina per totum annũ cantantur: nuper recognite & accuratissime emẽdate: ad integritatemq; restitute cũ quibusdã aliis que defuerãt additis: ac sacre scripture locis aliisq; rebus in marginibus omnium adnotatis Hispali p Licenciatũ Petrũ Nuñez delgado Portionarii.

¶ PERQVAM REVERENDO ATQVE ORNATISSIMO domino eidemq; corda uiro. D. Hieronymo Pinello almæ Ecclesiæ Hispalensis scholastico: Canonicoq; meritissimo: academiæq; nostræ præsuli sapientissimo. Licenciatus Petrus Nuñez delgado Portionarii fœlicitatem.·.

MEMORIA MECVM REPETEBAM DIEbus istis cordate præsul & perinde longe lateq; obseruãdẽ quod potissimum orõnis genus in medium afferre possem: tibiq; dedicare: cui tantum debeo. In quo & tuam in primis admirabilem uirtutem: magnificentiam: liberalitatemq; nõ silentio preterꝫ eundas omnibus prædicarem. & tuis deinde immortalitatibus in me meritis grãs agendo responderem. Quæ si res ampla domi similisq; affectibus esset. (ut ait Iuuenalis) erãt proculdubio referendę saltem ut ingratitudinis uitium subterfugerem: qua nil peius. (ut Cicero in officiis & Aristoteles in ethicis testãtur.) Sed me huius rei cupidum & pusillæ eruditionis conscientia & tuorum meritorum magnitudo prohibuit. Neq; id immerito. nam quę tãta posset existere ubertas ingenii: q̃ tãta dicendi copia? quod tam diuinum atq; incredibile genus orõnis quo quisq̃ ualeat tua in me promerita non dicã complecti orando: sed neq; percensere numerãdo? quãtumq; moribus integerrimis: quãtum sapientia: quãtum christiane religionis nomine & opibus: cæterisq; uirtutibus polleas. Igitur cum id quod rãtopere cupiebã assequi nequitẽ: inuestigare curaui: si quod ab ingenio meo posset opusculum breui ꝑficisci: quod tibi offerrem: ne uacuus in conspectu domini apparerem. Et licet ad hoc nonnulla inter scrinia meæ officinæ forte uenalia (ut ita dicã) deprehendissem tuis delicatissimis palatis: acerrimæq; censuræ & emunctæ naris aspectui: quodammodo præsentanda. Quibus nihil nisi exactissimum consummatissimumq; placet. tamen ea nunc a nobis (ut res ipsa exigebat) & temporis Angustia & Horatianum præceptum. s. Nonnunq; premarur in annum summis rationibus auertebant. Ideoq; obirer mentem manusq; in has beati Gregorii & aliorum sacræ paginæ doctorum homilias: quæ ubiq; scholasticis enucleari solent: uertere consilium fuit. repastinatamq; aliquãrulum elucubrationem: quã in presentiarum offero: tibi dedicare: ueluti emendaturo & ut tutius exirent auctoritatem fauoremq; prestaturo. Nõ q; tamperuie diuinorum doctorum enucleationi super hisce dominicalibus euãge-

Iuuenalis.
Nil peius ingratitudine.
Cicero.
Aristoteles.

llis familiariorem ordinem quasi uentilando propalauerim. Quandoquidem nobilissime præsul id foret actum agere: lateremq; lauare. (ut Terentianus ille Sannio dicebat) pariterq; occasionem afferre qua omnimoda securitate homiliarum lectores assidue torperent. Illi præcipue (si qui sunt) qui cætera fossores (ut Persius refert) uix ad tris numeros satyri batilli mouentur. Atq; etiam ut uenerabilis Beda super Lucam ait. Non solum indocti: sed etiam imberbes ad docendum magis quam ad discendum protumpere malunt (quod non est permittendum) puerorum miserandas aures in perniciem totius didaschaliæ nugis obtundendo. Sed q satis esse crediderim imprimis maculosa emaculare dilucidando non pauca quæ perperam ex impressorum incuria (quæ interdum maxima est) uel alicuius temerarii correctoris falso interposita uel oblitterata erant. Et quia in quibusdam locis textus euangelicus deficiebat: & superabundabat expositio. uel econuerso. in quibusdam autem nec Euangelium erat: nec Homilia legebatur. In illis: quæ imminuta fuerant ad integritatem restituere etiam curaui. In istis uero necessaria addere. & id quidem intra modum: ne tam legentium quam audientium animos lectionis obtunderem prolixitate. Quæ omnia ex ueterum exemplaribus interserui ad omnifariam eruditionem lineamq; ueritatis redigendo. ut Luce clarius elucesceret bene intuenti totius litteræ ordo: quem ante hac mendosus textus turgidum & ampullosum reddiderat scholipetis: clericulisq; ad sacros ordines promoueri cupientibus. Deinde quia homiliarum lectio sapientissime præsul non nisi a uiris sacratum litterarum peritis plene percipi potest: sacræ scripturæ locis aliisq; notatu dignissimis margines ipsas adnotaui: adimens lectoribus laborem sacrarum litterarum schedas sine indice uisendi. Postremo ex adnotationibus quas in nouum testamentum. Laurentius ille uallensis Romanæ linguæ pomerium amœnissimum excusserat. (sine quo uno simul cum Antonio Nebrissensi claudicaret sermo latinus) apposui in euágeliorũ marginibus nõnulla ex forma græca quæ ut ipse probat non alium sensum redunt. uerum eundé latinis representát. Sed licet hæc omnia imprimis sanctæ matris ecclesiæ & doctorum censure supponá (si forte parum natura cauit) tñ non dubito affuturos quosdá ex illis precipue qui magis apparere uolunt quá esse sapientes (referente philosopho) qui cum nihil boni peragát: & more pecudum uitá sub silentio transcurrant (ut inquit Salustius) studiosis tamen detrahere non desistunt. qui me philomosum & non medius fidius Philotimum forte subgillabunt. morsicabuntq;. & sepicule cauillabuntur. non animaduertentes q etiam male scribentibus gratia debetur saltem ut alios incitent. dicentq;. tractent fabrilia fabri. Quid tibi cum theologorum munere sacrarumq; lrarum paginis: cũ

Terentianus. Sannio.

Persius Beda.

Nõ idocti nec iberbes debét eẽ pfessores.

Sine laurẽtio & ãtonio claudicaret sermo latinus.

Philosophus Salustius.

Male scribẽtibus gra debetur.

non Ciceronis facundia corusces:non demosthenis uehemẽtia insurgas:non uergiliana uirtute triumphes:non Aristotelico acumine cuttas non denique pliniano flore nitelcas? Hos mitissime præsul tuo fauore uelut obstriligatores atque ut ita inquam uitilitigatores cũ sua ignorantia relinquere satius erat. neque enim (ut basilius est testis) digni sunt de quibus uerba fierent respondendo. quandoquidem ego sacre scripture sensus obstrusos nõ inuestigo: nec recõditos eos perscrutor. quod theologorum est. cetera uero facere potius mea quam theologorũ interest. aut hæc si nolint meliora ipsi ferian cudant: elimentedar: & laudabimus ea. sinant me interea meo uiuere more: modoque. Ego quidem is sum qui hanc loci temporisque inter capedinem quam pro uirium restaurandatum ratione aliquando nanciscor: fraudando genium (dumtaxat ut aliis prosim) in labore potius consumere mallim: quã in ocio. Ad laborandum namque irrequieros homines ut poeta ille aiebat natos esse autumo: ueluti aues ad uolandum: & equos ad currendum ut apd patientissimum Iob & Quintilianum uidere est. Proinde cordate integerrimeque presul ut eo unde digressa est redigã orõnem: accipias nunc leta fronte (ut soles) has ingenioli mei fruges in opere alieno: quas tuo felici nomini sum ausus dedicare. non ut te aliquo insigni preconio decorent. sed ut ipse potius tuo numine illustratę aliquam apud alios autoritatem comparent. Non enim me preterit q antiquorum illa forent opera tanto nomine digna: quorum singularem dicendi facũdiã tua diuina illa integritas expostulat. de qua nullæ gentes: nullæ litteræ: nulla denique tempora conticescent. Ego tamen interim dum illorum uestigia sequor: memoriam tuorum beneficiorum colam beniuolentia sempiterna. Subleuasti quippe me (ut omnia alia omittam bñficia) in cathedratium hispalitanæ huius tuæ florentissime academię: quod unum instat multorum habet: cuius monumenta non modo dum animã exuperabo mea: uerum enimuero ut Maruanus Homerus scribit. Cum frigida mors anima seduxerit artus in me mortuo permanebũt. Quod tibi in referenda gratia repromitto: semperque pstabo. Vale igitur fausti ter meque clientulum tuum tibi mancipatum diligere non dedigneris: qui te ueneror. & colo. Iterum uale & uiue diutissime presul optime. Hispali quarto nonarũ septembriũ. Anno. M. D. XIIII

Basilius.

Homines ad laborandũ nati sunt.

Iob.

Quintilianus

Mantuanus homerus.

¶ Homilia & non homelia dicendum.

Omilia penul. cor. colloquium est uel sermo ad populum ab homilio uerbo græco quod est sermocinor latinæ & cum aspiratione in principio & cum. i. latino ante. l. unicum & non cum e. scribendum esse autumo secundum ueram & antiquam orthographiam quã & Hieronymus ad Heraclium seruat. & Aldus manurius prius in homiliis ueteris testamenti cuique etiam Ioannes tortelius & Ambrosi⁹ cale/

Hieronymus Aldus manurius. Tortelius.

pinus non utiq contemnendus: necnon & Antonius nebrissensis hispanorum doctissimus astipulantur. Quorum ductu atq auspiciis nō uerebor decetero homiliam dicere cum neotericis. qui eo perspicatiores sunt: quo iuniores ut merito utendum sit uerbis p̄sentibus: morib9 aūt antiquis. ut sentit Aulus gelius.

Tortelius
Calepinus.
Nebrissensis.
Gelius.

¶ Segmentum.

Segmenta proprie sunt segmina: idest sectiones a secādo quasi secamenta & ramenta. c. in. g. mutata ut ait Laurētius: ut a fingo figmentum. a stringo strigmentum. Hispanæ pedaço cortado in qua significatione sumitur hic. qd ex Plinio intelligi potest: cū secando marmorum rationem afferēs ait libro. xxxvi. Crassior arena laxioribus segmentis terit & plus erodit marmoris. Hieronymus Segmenta eboris in uarias medelas assumuntur. Partes etiam & membra mundi in quæ uniuersa terra digeritur segmēta dicūtur quæ græci paralellos appellāt. Plinius libro. vj. plura inquit sunt segmēta mundi principium habet in die pars &c. Segmenta etiā dicuntur ornamentum colli quod monile uocatur qd fit ex bracteolis argenteis aureisue Vale. maxi. Datum est mulieribus ut segmenta aurea gestarēt. Iuuenalis. Segmēta & longos habitus & flammea sumit.

Laurentius.
Plinius
Hieronymus
Plinius.
Valerius max.
Iuuenalis.

¶ Euangelium.

Est enim euangelium Christi & apostolorum p̄dicatio nunciat quidem uitā post mortem: requiem post laborē: regnum post seruitium: & dr̄ ab eu quod est bonum & aggelos græce quod est nūcius q̄si bonus nuncius. siue bona nunciatio. quod probat. Eusebi9 libro primo de p̄paratione euāgelica his uerbis dicens. Euāgelium igitur dicimus quod eternorum atq incorruptibilium bonorum: quæ certe suprema & maxima sunt & ex antiquissimis prædicta temporibus nuper uero splendore sui orbem illustrātia cunctis hominibus nunciat quod non cecas caducasq huius sæculi diuitias nec breuem hanc calamitosamq uitā nec instabilia corporis commoda: sed animarum quæ intellectualis substātiæ sunt: a quibus etiā corporum bona quasi umbra cōsequentia dependent summā propriāq nobis affert fœlicitatem. cuius quasi caput religio nostra est &c.

Eusebius

¶ EIVSDEM EPIGRAMMA PHALEVticum ad beatum Gregorium papam huius nominis primum.

Salue pontificum dei uerende.
Iudex undiq; gloria probata:
Doctorum decus:omniumq; norma
Iustorum gregori:gregisq; christi.
Pastor.qui miseros pie sue scis
Seruare.expetimus uelis rogantes
Audire:atq; molesta damna serui
Culparum procul a tuis mouere.
Peccata impediunt pium iuuamen
Ad nos q̃ ueniat dei potentis.
Intercede precamur aduocatus:
Nos ne cum reprobis premat redemptor:
Languentum stomacho feras salutem:
Infirmos recreans nimis benigne.
Te expertum medicum graui dolore:
Fas est auxilium referre morbis.
Iuste si petimus:dato petitum.
Dilectus fueras prius:modoq;
Gratus:pro meritis amicus illi.
Qui cœli dñs.cui gerendo
Vitam seruietas senex puerq;
Sanctis moribus imbuendo cunctos.
Letus nam merito tenes olimpi
Partem cum superis:ubi perennis
Sanctorum requies deo fruendo.
Quem tu nos facias timore nullo
Post mortem aspicere:ut canamus omnes
Nato:cum genitore gloriam.uel
Sancto spiritui.simul tibiq;
Laudes innumeras recantitemus.
Amen.

Telos.

¶ SEGMENTA EX QVATTVOR EVANGElistis excerpta fœliciter incipiũtur. q̃ diebus dñicis in re diuina per annũ cantãtur: cũ homiliis diuersoꝝ authoꝝ nuper recognitis: & accuratissime emẽdatis: ad integritatẽq; restitutis: ac sacrę scripturæ locis in marginib⁹ ãnotatis: per Licẽciatum petrũ nuñez delgado portionarium.

¶ Segmentũm ex euãgelio Luce cap. xxi. lr̃a. e. quod catañ dñica. i. aduentus. hoc ꝑdixit iesus anno eius. xxxiii. xi. Kl'as aprilis. Feria quarta.

IN illo tp̃e. D. i. d. s. Erunt signa in sole & luna & stellis & in terris ꝑssura gẽtiũ præ ꝯfusiõe sonit⁹ maris & fluctuũ arescẽtib⁹ hominib⁹ prę timore & expectatiõe q̃ superueniẽt uniuerso orbi. Nam uirtutes cœloꝝ mouebunt. Et tũc uidebũt filiũ hominis uenietẽ in nube cũ ptãte magna & maiestate. His aũt fieri incipiẽtibus respicit & leuate capita ur̃a qm̃ appropinq̃t redẽptio ur̃a. Et dixit illis silitudinẽ. Vide ficulneã & oẽs arbores cũ ꝑducunt iã ex se fructũ: scitis qm̃ ꝑpe est æstas. Ita & uos cũ uideritis hæc fieri scitote qm̃ ꝑpe est regnũ dei. Amẽ dico uobis qa nõ ꝑteribit gñatio hæc donec omnia fiãt. Cœlũ & terra trãsibunt: uerba aũt mea nõ trãsibunt.

ficulnea non est latine sed ficus. Celum et terra trãsibũt grece est trãsibit. placet textus iste necnõ et seqñtiũ euãgeliorũ eisdẽ ꝙ suffragoꝛ. tñ laurẽtius vallẽsis i adnotationibus noui testamenti declarat interpretẽ in multis a forma greca deuiasse q̃ poterãt latinius representari vt infra patebit in q̃busdã q̃ nos lectorũ causa hic inscruimus sapiẽtẽ vt aũt in viã ponẽtes Mar. xiii. b

¶ Homilia beati Gregorii papę de eadẽ lectiõe.
Habita ad populum in basilica sancti petri ap̃li.
Dñica. ii. aduentus.

DOminus ac redemptor nr̃ paratos nos inuenire desiderãs senescẽtem mundũ q̃ mala sequant̃ denũciat: ut nos ab ei⁹ amore cõpescat. Appropinquãte ei⁹ termino quãte percussiões ꝑueniãt innotescit: ut si deũ metuere in tranqllitate nolum⁹: uicinũ ei⁹ iudiciũ uel percussionib⁹ attriti timeam⁹. Huic etem̃ lectiõi sancti euãgelii quam modo ur̃a fraternitas audiuit: paulo superius dñs ꝑmisit dicẽs. Surget gẽs cõtra gentẽ: & regnũ aduersus regnũ: & erũt terremor⁹ magni per loca: & pestilẽtiæ: & fames: & q̃busdã interpositis: hoc qđ modo audistis adiunxit. (Erũt signa in sole & luna & stellis & in terris ꝑssura gentiũ prę ꝯfusiõe sonit⁹ maris & fluctuũ. (Ex q̃bus ꝑfecto omnib⁹ alia iã facta cernim⁹ alia e ꝑximo uẽtura formidam⁹. Nã gentẽ super gentẽ exurgere: earũq; ꝑssurã terris insistere: plus iã in nr̃is tp̃ibus q̃ in codicib⁹ legim⁹. Quod terremot⁹ urbes innũeras subruat: ex aliis mũdi partibus scitis: ꝙ freqñter audiuim⁹. Pestilẽtias sine cessatiõe patimur. Signa uero in sole & luna & stellis adhuc aperte minime uidemus: sed qa & hæc nõ longe sint: ex ipsa iã aeris immutatiõe colligim⁹. Quamuis priusq̃ italia gẽtili gladio feriẽda traderet̃: igneas in coelo uidimus acies: ipm̃ qui postea humani generis fusus est sanguinem coruscãtes. Confusio

Italie ꝑsecutio signis ostẽsa fuit.

aũt maris & fluctuũ necdũ noua exorta ẽ. Sed cũ multa iã pnũciata cõpleta sint: dubiũ nõ est qd' sequatur etiã pauca q restãt: quia seqntiũ rerũ certitudo est pteritarũ exhibitio. Hæc fratres charissimi iccirco dixi mus: ut ad cautele studiũ urã mẽtes euigilẽt: ne securitate torpeant: ne ignorãtia lãguescãt: sed semper eas & timor sollicitet: & in bono opere sollicitudo cõfirmet: pẽsantes hoc qd' redẽptoris nři uoce subiũgitur. Arescentib⁹ hominib⁹ præ timore & expectatiõe q superueniẽt uniuer so orbi. Nã uirtutes celoʒ mouebunt.)Quid eñ uirtutes cœloʒ nisi ã gelos archãgelos: thronos: dñatiões: principat⁹ & potestates appellat⁹ q in aduẽtu districti iudicis nřis tũc oculis uisibiliter apparebũt: ut districte tunc a nobis exigãt hoc quod modo inuisibilis cõditor æquanimi ter portat. Vbi & subditur. (Et tũc uidebũt filiũ hominis uenientem in nubib⁹ in potestate magna & maiestate) ac si aperte diceret: in potesta te magna & maiestate uisuri sunt. quẽ in humilitate positum audite no luerũt: ut uirtutẽ eius tãto tũc districti⁹ sentiãt qnto nũc ceruicẽ cordis ad ei⁹ patientiã non inclinãt. Sed quia hæc contra reprobos dicta sunt mox ad electoʒ cõsolationem uerba uertuntur. Nã subditur. (his autẽ fieri incipientibus: respicite & leuate capita uestra: quoniam appropin quat redemptio uestra.) Ac si aperte ueritas discipulos suos ammoneat dicẽs. Cũ plagæ mũdi crebrescũt. Cũ terror iudicii uirtutibus commo tis ostendit: leuate uos capita. i. exhylarate corda uestra: quia dum fini tur mũdus cuius amici non estis: ppe fit redẽptio quã qsitis. In scriptu ra etenĩ sacra sæpe caput p mente accipitur. quia sicut capite reguntur mẽbra: ita cogitatiões mente disponũtur. Leuare itaq capita: est men tes nřas ad gaudia patriæ cœlestis erigere. Qui ergo deũ diligũt ex fine mũdi gaudere atq hylarescere iubent: quia uidelicet eũ quẽ amãt mox inueniũt: dũ trãsit is quẽ nõ amauerunt. Absit enim ut fidelis quisq qui deũ uidere desiderat: de mũdi percussionib⁹ lugeat. quẽ finire eisdẽ suis percussiõibus nõ ignorat scriptũ nãq est. quicũq noluent amicus esse huius sæculi: inimicus dei cõstituitur. Qui ergo appropinquãte mundi finẽ nõ gaudet: amicum se illius esse testat: ac per hoc inimicus dei esse cõuincitur. Sed absit hoc a fidelium cordibus: absit ab his qui & esse aliã uitã per fidẽ credũt: & eã per operationẽ diligunt. Ex mundi eñ destru ctione lugere eoʒ est: qui radices cordis in eius amore plãtauerunt: qui sequentem uitã non credunt qui eã nec esse suspicãtur. Nos aũt qui cœ lestis patriæ gaudia æterna cognouim⁹: festinare ad ea quãtotius debe mus. Optãdum nobis est citius pergere: atq ad illã uia breuiore perue nire. Quibus enim malis non mũdus urgetur? Quæ nos tristitia: quæ aduersitas non angustat? Quid est uita mortalis nisi uia? Et quale sit fratres mei perpendire in labore uiæ lacessere: & tñ eadem uiã nolle fi niri? Quod autem calcari mundus ac despici debeat: redẽptor nř pro

Seqntiũ rerũ certitudo ẽ pteritarum exhibitio.

uirtutes celorum q sũt.

Caput p mente ponitur.

Iacob. iiij. b.

vita mortalis via est.

uida cõparatione manifestat: cum ptinus adiungit. (Videte ficulneã & oẽs arbores cũ ꝓducunt iã ex se fructũ: scitis qm̃ ꝓpe est ęstas. ita & uos cũ uideritis hæc fieri: scitote qm̃ ꝓpe est regnum dei) ac si aperte dicat. Sicut ex fructu arboꝝ uicina estas agnoscit: ita ex ruina mũdi ꝓpe esse cognoscit regnũ dei. Quib⁹ uerbis oñdit: quia fruct⁹ mũdi ruina est. Ad hoc em̃ crescit ut cadat. ad hoc germinat ut queq; germinauerit cladibus cõsumat. Bene aũt regnũ dei æstati cõparat: quia tunc meroris nr̃i nubila trãseunt & uitæ dies ęterni solis claritate fulgescũt. q omnia sub magna certitudine ꝯfirmãtur cum dr̃ (Amẽ dico uobis nõ p̃teribit generatio hæc donec omnia fiãt. coelũ & terra trãsibũt: uerba aũt mea nõ trãsibũt.) Nihil in rerũ corporaliũ natura coelo & terra duralib⁹. & nihil in rerũ natura tã uelociter q̃ sermo trãsit. Verba em̃ quousq; imperfecta sunt: uerba nõ sunt. Cũ uero perfecta fuerint: omnino iam nõ sunt: quia nec perfici nisi trãseundo pñt. Ait ergo coelũ & terra trãsibũt uerba aũt mea nõ trãsient. ac si dicat. Omne qđ apud uos durabile est sine mutatiõe: ad æternitatẽ durabile nõ est. & omne qđ apud me trãsire cernitur fixũ & sine trãsitu tenet. quia sine mutabilitate manẽtes sentencias exprimit me⁹ sermo qui trãsit. Ecce frẽs iã cernimus qđ audiebamus nobis cotidie & crebescẽtibus malis mũdus urget. ex illa plebe innumera quãti remãseritis aspicitis. & tñ adhuc cotidie flagella urgẽt repentini casus opprimunt. noueq; nos & improuisæ clades affligunt. Sicut em̃ in iuuentute uiget corpus: forte & incolume manet pectus: torosa ceruix: plena sunt brachia. in ãnis autem senilibus statura curuat ceruix exsiccata deponitur: frequentibus suspiriis pectus urgetur. uirtus deficit loquentis uerba anhelitus intercidit. Nam & si lãguor desit plærumq; senibus ipsa tantum sua salus ægritudo est. Ita mundus in annis prioribus uelut in iuuentute uiguit. ad propagandum humani generis ꝓlem robustus fuit. salute corpoꝝ uiridis. opulentia rerum pinguis. At nunc ipsa senectute sua deprimitur: & quasi ad uicinã mortẽ molestiis crebrescentibus urgetur. Nolite ergo fratres diligere quem uideris diu stare non posse. p̃cepta apostoli in animo ponite: quibus nos admonet dicens. Nolite diligere mũdum neq; ea q̃ in mũdo sunt. Quia si quis diligit mundũ: non est charitas pr̃is in eo. Nudius tertius fratres agnouistis quod subito turbine annosa arbusta eruta: destructe domus: ecclesiæ a fundamẽtis euersæ sunt. Quãti ad uesperum sani atq; incolumes acturos se in crastinum aliquid putabant: & tñ nocte eadem repentina morte defuncti sunt: in laqueo ruinæ dep̃hensi? Sed considerandum nobis est quod ad hæc agenda inuisibilis iudex uenti tenuissimi spiritũ mouit. unius procellã nubis excitauit. & terram subruit. casura tot edificioꝝ fundamẽta concussit. Quid ergo iudex iste facturus est: cũ per se metipsum uenerit & in ultionẽ peccatorum ira eius exarserit: si portari

Fructus mũdi ruina est.

Luce. xxi

Sente sunt

Senum salus egritudo est.

i. Joã. ca. ii. c
Diligere mundũ piculosũ ẽ.

Ad hebr. x. f. non potest: cum pertenuissimã nubẽ ferit: in ire eius p̃sentia q̃ cato sub sisterẽ uentum mouit & terrã subruit: cõcitauit aera & tot ędificia strauit. Hac districtionẽ uẽturi iudicis paul⁹ cõsiderãs ait. Horrendũ est incidere in man⁹ dei uiuentis: hinc psalmista ait. Deus manifeste ueniet de

Psal. xlix. us nr̃ & nõ silebit. ignis in cõspectu eius ardebit. & in circuitu eius tempe

Judicij dies sp ãte oculos ponendus est. Sopho. i. b. Aggei. ij. b stas ualida districtionẽ quippe tãtæ iusticiæ tempestas ignisq̃ comitãt: qa tempestas examinat quos ignis exurat. illũ ergo diem ãte oc'os ponite: & quicquid modo graue creditur: in eius comparatiõe leuigatur. De illo eñ die per pphetã dr̃. Iuxta est dies dñi magnus iuxta & uelox nimis. Vox diei dñi amara ualde. tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies ille. dies tribulatiõis & ãgustiæ. dies calamitatis & miseriæ dies tenebrarum & caliginis. dies nebulæ & turbinis. dies tubæ & clangoris. De hac die dñs ite⁊ per pphetã dicit. Adhuc unum modicum & ego mouebo non solum terrã: sed et coelum. Ecce ut diximus aerem mouit: & terrã

Terrores precentes sũt pcones ire seqñtis subruit. quis ergo ferat cũ coelos mouetit? Quid aũt terrores quos cernimus nisi seqñtis ire pcones dixerim? Vnde cõsiderare necesse est: quia ab illa tribulatiõe ultima tñ sunt tribulatiões iste dissimiles quãtũm a potentia iudicis persona pconis distat. illũ ergo diẽ tota intentiõe cogitate: uitã corrigite: mores mutate mala tentamina resistendo uincite. perpetrata aũt flectibus punite. Aduentũ nãq; æterni iudicis tãto securiores quãdoq; uidebitis: quãto nunc districtionem eius timendo p̃uenitis.

¶ Segmentum ex euãgelio Matthei capite. xi. A. quod canitur dñica. ii. aduentus. hoc p̃dixit iesus ãno eius. xxxi. idus decembris feria. vi.

IN illo tempore. Cum audisset ioãnis in uinculis opera xp̃i mittẽs duos de discipulis suis ait illi. Tu es q̃ uenturus es: an aliũ expectamus. Et r̃ndens iesus ait illis. Euntes renunciate ioanni q̃ audistis & uidistis. Ceci uident. Claudi ambulãt. Leprosi mundãtur. surdi audiunt. mortui resurgunt. Pauperes euãgelizãtur: & btũs est qui nõ fuerit scãdalizatus in me. In illis aũt abeuntibus coepit iesus dicere ad turbas de ioãne. Quid existis in desertum uidere? Harundinẽ uento agitatã? Sed qd existis uidere? Hominẽ mollibus uestitũ? Ecce q mollib⁹ uestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis uidere? prophetã? etiã dico uobis & plusq̃ prophetã. Hic est eñ de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui p̃parabit uiam tuam ante te.

Audistis & uidistis multo uberio ris ẽ sensus audistis & uidistis scdm laurẽtiũ in p̃senti quã in p̃terito. vento agi. lau. grecce ẽ q̃ vẽto agitatur. Et ec ce molliafere tes in vo. &c. Mala. iij. a. Marci. i. a.

¶ Homilia btĩ gregorii pape de eadem lectione Habita ad pplum in basilica sancto⁊ marcellini & Petri: die natalis eo⁊ dñica. iii. aduentus.

Vetendum nobis est fratres charissimi. ioãnes propheta & plusq̃ propheta: qui uenientem ad iordanis baptisma dñm oñdit dicens. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mũdi: qui & humilitaté suã & diuinitatis ei⁹ potentiã ꝯsiderãs ait Qui de terra ẽ: de terra loquitur: qui aũt de coelo uenit super oẽs ẽ. cur in carcere positus requirit: (Tu es qui uẽtur⁹ an aliũ expectam⁹?) Tãq̃ si ignoret quẽ oñderat: & an ipse sit nesciat: quẽ ipm esse baptizãdo ꝓphetãdo & oñdendo clamauerat: sed hæc citius q̃stio soluitur: si geste rei tps & ordo pensatur. ad iordanis eñ fluẽta posit⁹ quia ipse redẽptor mũdi esset asseruit. missus uero in carcerẽ an ipe ueniat requirit. Non quia ipm eẽ mũdi redẽptorẽ dubitet: sed q̃rit ut sciat si is q per se in mũdũ uenerat: per se etiã ad inferni claustra descẽdat: quẽ eñ ꝑcurrẽs nascendo mũdo nũciauerat: hũc moriẽdo & ad inferos ꝑcurrebat, ait ergo. (Tu es q uentur⁹ es: an aliũ expectam⁹) ac si aperte dicat. Sicut pro hominib⁹ nasci dignat⁹ es: an ẽt ꝓ hominib⁹ mori digneris insinua: ut q natiuitatis tuę ꝑcursor extiti: mortis ẽt ꝑcursor fiã: & uentuꝝ inferno te nunciẽ quẽ iã uenisse mũdo enũciaui. Vnde & inq̃sit⁹ dñs enũeratis potẽtiæ suæ miraculis de mortis suæ humilitate ꝓtinus rñdit dicens. (Ceci uidẽt: claudi ãbulãt: leprosi mũdãtur: surdi audiũt: mortui resurgũt: pauperes euãgelizãtur: & btũs est q non fuerit scãdalizatus in me) Visis tot signis tãtisq uirtutib⁹ nõ scãdalizari potuit quisq̃ sed mirari. Sed infideliũ mẽs graue in illo scãdalũ pertulit: cũ eũ post tot miracula moriẽtẽ uidit. Vnde & paul⁹ dicit. Nos aũt ꝑdicamus xp̃m crucifixum iudeis quidẽ scãdalum: gentibus aũt stulticiã. Stultum quippe hominibus uisum est ut ꝓ hominibus auctor uitæ moreretur. & inde cõtra eũ homo scãdalũ sumpsit: unde ei plus debitor fieri ut honoraretur debuit. Nã tãto deus ab hominib⁹ dignius honorãdus eẽt: quãto ꝓ hominib⁹ indigna suscepit. Quid est ergo dicere (btũs est q nõ fuerit scãdalizatus in me) nisi aperta uoce abiectionẽ mortis scire. hũilitatẽq; signare? Ac si patẽter dicat mira qdẽ facio sed abiecta perpeti non dedignor. Quia ergo moriẽdo te subsequor cauẽdũ est hominib⁹ ne in me mortẽ despiciãt q signa uenerãtur sed dimissis ioãnis discipulis: qd de eodẽ ioãne turbis dicat audiam⁹ (Quid existis in desertũ uidere arũdinẽ uẽto agitatã?) Quid uidelicet nõ asserẽdo sed negãdo intulit arundinem quippe mox ut aura ꝯtingerint in partẽ alterã flectit. Et qd per arundinẽ nisi carnalis anim⁹ exprimit? q mox ut fauore uel detractiõe tãgit: in partẽ quãlibet inclinatur? Si eñ ab humano ore aura fauoris flauerit: hylarescit: extollitur: totumq; se ad g̃ram inflectit: sed si inde uent⁹ detractionis erupit: unde laudis aura ueniebat: mox hũc q̃si in partẽ alterã ad uim furoris inclinat. sed arũdo uento agitata ioãnes nõ erat: quia hunc nec blãdũ g̃ra: nec cuiuslibet ira asperũ faciebat. nec ꝓspera hũc

Joã. j. c

Joãnis. iij. Mat. xj.

Joãnes baptista dubitauit an ad inferos xp̃s dscẽderet

j. Corin. j. o.

Carnalis animus p arũdinẽ designatur

Nõ debemus esse arūdo agitata vento.

erigere: nec aduersa noverant inclinare. arūdo uēto agitata ioānes nō erat: quē ab statu sui rectitudine nulla rerum uarietas inflectebat. Discamus igitur fratres arundo uento agitata non esse. Solidem᷑ animū inter auras linguarū positū: stet inflexibilis status mētis. Nulla nos detractio ad irā prouocet. atq; ad remissionē inutilis grȩ nullis fauor inclinet. Non nos pspera eleuēt: nō aduersa perturbent: ut qui in soliditate fidei figimur nequaq; rex trāseuntiū mutabilitate moueamur. Adhuc aūt de eius expressione subiungitur. (Sed qd existis uidere in desertum hominē mollib᷑ uestitū? Ecce qui mollibus uestiūtur in domibus regū sunt.) Cameloꝝ etem pilis cōtextis uestibus ioānes describit᷑ fuisse. Et quid est dicere. Ecce qui mollibus uestiuntur in domibus regum sunt: nisi aperta sententia demōstrate: quia nō cœlesti sed terreno regno

vestibus pciosis vti peccatū est.

militāt hi qui pro deo perpeti aspera fugiūt: & solis exterioribus dediti psentis uitȩ molliciē & delectationē quȩrunt? Nemo ergo existimet influxu atq; studio pciosarum uestium peccatū deesse: quia si hoc culpa nō esset nullo modo ioānē dñs de uestimēti sui asperitate laudasset. Si

i. Thim o. ij. c.

hoc culpa nō esset: nequaq; petrus apostolus per epistolā suā fœminas a pciosarum uestiū appetitu cōpescsceret dicens Non in ueste pciosa. Pensate ergo quȩ culpa sit hoc etiā uiros appetere: a quo curauit pastor ecclesiȩ & fœminas phibere. Quāuis hoc qd᷑ ioānes nō esse uestitus mollibus dr̄: per significationē intelligi & aliter pōt. Mollibus eni uestitus

Matth. iij. b
Luce. iij. b
Eccle. xij. d.

non fuit quia uitā peccātium non blādimentis fouit: sed rigore asperȩ inuectionis increpauit dicens. Genimina uiperarū quis uobis demonstrauit fugere a uētura ira? Vnde per salomonem dr̄. Verba sapientiū q̄si stimuli: & sicut claui in altū defixi. Claui quippe atq; stimulis sapiētiū uerba cōparātur: q̄a culpas delinquentiū nesciūt palpare sed pūgere. (Sed quid existis uidere in desertū pphetā? Etiā dico uobis & plusq̄ pphetā.) Prophete quippe ministeriū est uentura pdicere: non etiā demonstrare. Ioānes uero plusq̄ propheta est: quia eum quem pcurrēdo prophetauerat etiā ostendendo mōstrabat. Sed quia arūdo uento agitata esse denegatur: quia non esse mollibus uestitus dr̄: quia prophete nomen huic impar esse perhibetur: iā quid digne dici possit audiamus. Sequitur (hic est de quo scriptū est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui prȩparabit uiam tuam ante te.) Quod enim grȩce angelus hoc latinȩ nuncius dicitur. Recte ergo qui nunciare super

Angelus grece nūcius latine.

numiudicem mittitur: angelus uocatur: ut dignitatem seruet in nomine: quam explet in operatione. Altum quidem nomen est: sed uita nomine inferior non est. Vtinam fratres non ad iudicium nostrum di

Mala. ij. b.
Sacerdos dicibet āgelus dr̄.

camus. quia omnes qui sacerdotii nomine censentur angeli uocantur. propheta testante qui ait. Labia sacerdotis custodiunt scientiā: & legē requirunt ex ore eius: quia āgelus dñi exercituū est. Sed huius altitudi

nem nominis etiam uos si uultis potestis promereri. Nã unusquisq; ue/strũ: tantũ sufficit in quantũ grã supernę aspirationis accepit: si a praui tate proximũ reuocat: si exhortari ad bene operãdũ curat: si eternũ re gnum suppliciũ ue errãti denũciat: eũ uerba sanctę annũciationis impẽ dit: profecto angelus existit. Et nemo dicat. ammonere nõ sufficio: ex/hortari idoneus nõ sum. Quãtũ potest exhibe: ne male seruarũ talẽtũ quod accepas in tormẽtis exigaris. Neq; eni plusq unũ talẽtum accepe/ ra: qui hoc abscondere magis studuit: q erogare. Et scimus quoniã in tabernaculo nõ solũ phiale: sed pręcipiẽte dño etiã cyati facti sũt. Per phialas qppe doctrina exuberãs: p cyatos uero parua atq angusta sciẽtia designatur. Alius doctrina ueritatis plen⁹ audiẽtiũ mẽtes inebriat. Per hoc ergo quod dicit: pfecto phialã porrigit. Alius explere quod sentit nõ ualet sed quia hocutcunq denũciat: pfecto pcyatum potũ prębet. In dei ergo tabernaculo i. in sancta ecclesia positi: si p doctrinę sapien tiã ministrare phialas nõ potestis: in quãtũ p diuina largitate sufficitis: pximis uestris boni uerbi cyatos date. Inquantũ uos pfecisse pensatis etiã uobiscũ alios trahite: in uia dei socios habere desiderate. Si qs ue/strũ frat es ad forũ aut fortasse ad balneũ pergit: quẽ ocio sum esse cõ/siderat: ut secũ ueniat inuitat. Ipsa ergo terrena actio uos uestra conue niat. & si ad deum tẽditis: cura te ne ad eum soli ueniatis. Hinc eñ scrip tum est Qui audit dicat ueni. Vt qui iã in corde uocẽ supni amoris ac cepit: foris pximis uocẽ exhortationis reddat. & fortasse panẽ ut indi genti elemosinam porrigat nõ habet. Sed maius est quod tribuere ua/let q ui linguã habet: plus est ẽm uerbis dabulo uictură imperpetuũ mẽ tem reficere quã uentrẽ moriturę carnis terreno pane satiare. Nolite ergo fratres pximis uestris elemosinã uerbi subtrahere: mecũ uos am/moneo ab ocioso sermone parcamus: inutiliter loqui declinemu . In quantũ retinere linguã pualemus: inuẽtum uerba nõ defluant cum iu/dex dicat. Omne uerbũ ociosum quod locuti fuerint homines: reddẽt rationẽ de eo in die iudicii. Ociosum uerbũ quippe est quod aut utilita/te rectitudinis aut ratione iustę necessitatis caret. Ociosa ergo colloqa ad ed ficationis studium uertite. Quam celerrime huius uitę tempora fugiant considerate: quam districtus iudex ueniat attendite. Hũc ante oculos cordis ponite: hunc pximoꝝ uestroꝝ mentibus intimate: ut in/quantum uires suppetunt si annunciate eum non negligitis: uocari an geli ab eo cum ioanne ualeatis.

Unusquisq; tenetur eroga re talentum.

Apocal. xxii. d. Doctrina aliĩ mẽto: corporis anteferẽda est.

Matthe. xii. c. verbum ociosum quale e.

¶ Segmentum ex euangelio ioannis capite .i. b. quod cani tur dñica tertia aduentus. historia huius euangelii facta est anno xpi. xxxi. xvii. Kł's maii. feria. iiii.

In illo tpe. Miserunt iudei ad hierosolymis sacerdotes & leuitas ad ioannẽ: ut interrogarent eũ. Tu qs es? & cõfessus est: & nõ negauit:

& cõfessus est: quia nõ sum ego xps. Et interrogauerũt eũ qd ergo? Helias es tu? Et dixit nõ sum. Propheta es tu? Et rñdit nõ. Dixerũt ergo ei. Quis es: ut respõsum dem⁹ eis qui miserunt nos. Quid dicis de teipso? Ait. Ego uox clamãtis in deserto: dirigite uiã dñi sicut dixit Esaias propheta. Et qd missi fuerãt erãt ex pharisęis: & interrogauerũt eũ & dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es xps: neq; helias: neq; propheta. Rñdit eis ioãnes dicens. Ego baptizo in aq̃. Medius aũt urm stetit quẽ uos nescitis. Ipse est qui post me uẽturus est: qui ãte me fact⁹ est: cui⁹ ego nõ sum dign⁹ ut soluã corrigiã calciamẽti. Hæc in bethania facta sunt trãs iordanẽ ubi erat ioãnes baptizãs. Et reliq̃.

Esaie. xl. a. Ipse ẽ q post me. Aliter in anno tatiõibus legit valla. s. Ipse ẽ q post me veniẽs ante me genitus est.

℄ Homilia bti gregorii pape de eadem lectione
Habita ad pplm in basilica sancti Petri apostoli
Dñica. iiii. aduentus.

EX huius nobis lectionis uerbis frẽs charissimi ioãnis humilitas commendatur. Qui cum tãte uirtutis eẽt ut christus credi potuisset: elegit solide subsistere in se: ne humana opinione raperetur inaniter super se. (Nã confessus est: & non negauit. Confessus quia non sum ego christus.) Sed quia dixit non sum: negauit plane quod nõ erat: sed nõ negauit quod erat. Ut ueritatem loquens eius membrũ fieret: cuius sibi nomẽ fallaciter non usurparet. Cũ ergo non uult appetere nomẽ xpi: factus est membrũ xpi. quia dũ infirmitatẽ suã studuit humiliter agnoscere: illius celsitudinẽ meruit ueraciter obtinere. Sed cum ex lectiõe alia redemptoris nři sentẽtia ad mentẽ reducitur ex huius nobis lectionis uerbis q̃stio ualde implexa generat. Alia quippe in loco inquisitus dñs a discipulis de helie aduẽtu rñdit. Helias iã uenit & nõ cognouerũt eum: sed fecerũt in eum q̃cũq; uoluerũt. Et si uultis scire ioãnes ipse est helias. requisitus aũt ioãnes dicit (nõ sum helias) Quid est hoc frẽs charissimi: quia quod ueritas affirmat: hoc propheta ueritatis negat. Valde nãq; inter se diuersa sunt: ipse est & nõ sum. Quomodo ergo ꝑpheta ueritatis est: si eiusdem ueritatis sermonibus cõcors non est. Sed si subtiliter ueritas ipsa requiratur: hoc quod inter se cõtrarium sonuit: quomodo cõtrarium non sit inuenitur. Ad zachariã nãq; de Ioãnis ꝓmissione Angelus dicit. Ipse p̃cedet ãte eum in spiritu & uirtute helie. Qui iccirco uenturus in spiritu & uirtute helię dicitur: quia sicut helias scd'm dñi aduentum p̃ueniet: ita Ioãnes p̃uenit primum. Sicut illę p̃cursor uenturus est iudicis: ita iste p̃cursor factus est redemptoris. Ioãnes igitur in spiritu helias erat: in persona helias nõ erat. Quod ergo dominus fatetur de spiritu: hoc ioãnes denegat de persona quia iustum sic erat: ut & discipulis dominus de ioãne spiritualem sententiã diceret & ioanes idem turbis carnalibus non de suo spiritu sed de corpore rñderet. Contrarium ergo ueritati uidetur esse quod ioannes sonuit.

Mat. xvij. b.

Luce. j. b.

Ioãnes baptista i q̃bus ẽ uirtutus heliam.

sed tñ ueritatis tramite nõ recessit: qui cum se etiã prophetam negat: quia uidelicet non solum poterat redemptorem pdicare sed etiam demonstrare: quisnã sit ueto continuo exptimit: cum subiungit. (Ego uox clamãtis in deserto.) Scitis fres: quia unigenitus filius uerbum patris uocatur ioãne attestãte qui ait. In principio erat uerbum & uerbũ erat apud deũ: & deus erat uerbũ. Et ex ipsa ura locutione cognoscitis: quia prius uox sonat: ut uerbum postmodũ possit audiri. Ioãnis ergo uocẽ se eẽ asserit: quia uerbum pcedit. Aduentũ itaq; dñicum pcurrens uox dicitur: quia per eius ministerium pris uerbũ ab omnibus auditur. Qui etiã in deserto clamat. Quia derelicte ac destitute iudeę solatiũ redẽptoris ãnunciat. Quid aũt clam: tinsinuat cũ subiungit. (Dirigite uiã dñi sicut dicit esaias ppheta.) Via dñi ad cor dirigit cũ ueritatis sermo humiliter auditur & ad eius pceptum uita pparatur. Vnde scriptum est. Si quis diligit me sermonem meũ seruabit: & pater meus diliget eũ: & ad eum ueniemus & mãsionẽ apud eũ faciemus. Quisquis ergo in supbiã mentẽ eleuat quisquis auaritię estibus anhelat: quisquis se luxurię inquinationibus polluit: cordis ostium cõtra ueritatẽ claudit. & ne ad se dñs ueniat: claustra animi seris uitiorũ dãnat Sed adhuc q missi sunt pcõtant (quid ergo baptizas si tu non es xps neq; helias neq; propheta.) Quod quia non studio cognoscẽdæ ueritatis sed malicia exercẽdæ emulationis dicebãt euãgelista tacite innotuit cum subiunxit (Et qui missi fuerãt erãt ex phariseis) ac si aperte dicat. Illi ioannem de suis actibus requirũt qui doctrinam nesciunt querere: sed inuidere. Sed sanctus quisq; etiã cum a peruersa mẽte requiritur: a bonitatis sue studio nõ mutatur. Vnde ioãnes. quoq; ad uerba inuidẽ: pdicamenta rũdit uitæ. Nam protinus adiunxit. (Ego baptizo in aqua medius aũtẽ urm stetit quem uos nescitis) Ioãnes nõ spũ: sed aqua baptizat: quia peccata soluere nõ ualẽs corpora baptizator aqua lauat: sed tantũ mente per ueniã nõ sanat. Cur ergo baptizat qui peccata per baptismũ nõ relaxat nisi ut pcursionis suæ ordinẽ seruans: qui nascituũ nascendo puenerat baptizaturum quoq; dominum baptizãdo pueniret. & qui pdicando pcursor factus est xpi: baptizando etiam pcursor eius fieri & imitatione sacramenti. Qui inter hæc mysterium nostri redemptoris annuncians: hunc in medio hominum & stetisse asserit & nesciri: quia per carnem dominus appatens & uisibilis extitit corpore & inuisibilis maiestate: De quo etiam subdidit. (qui post me uenit ante me factus est.) Sic namq; dicitur ante me factus est: ac si dicatur ante me positus: post me ergo uenit: quia postmodum natus. Ante me autem factus: quia mihi platus. Sed hoc paulo superius dicens etiam plationis eius causas aperuit cum subiungit. (quia ptior me erat) Ac si apte dicat. Inde me etiã post me natus superat: quo rum natiuitatis sue tpa nõ angustãt. Nã qui per mrẽm in tẽpore nascit

i. Ioã. i. a.
Ioannes
Ioãnes baptista quare dictus uox.
Ioãnis. xliiii. c
Cordis hostiũ multi cõtra ueritatẽ claudũt.
Baptismus ioãnis in aqua.
Baptizãdo et predicãdo fuit ioãnis pcursor domini.

Soluere corrigiam calciamenti quid signat. Io. iij. d.

fine matre ante tēpora est a patre generatus. Cui quantæ reuerētiæ hu militaté debeat: subdēdo manifestat (Cui⁹ nō sum dign⁹ soluere corrigiā calciamēti) Mos apud ueteres fuit: ut si quis eā quæ sibi cōpeteret accipe uxorē nollet: ille ei calciamētū solueret qui ad hāc spōsusiure pro pinquitatis uenitet. Quid igitur inter homines xp̄s nisi sponsus sanctæ ecclesiæ appatuit. De quo & ipse ioānes dicit. qui habet sponsam sponsus est. Sed qa ioāné homines xp̄m esse putauerūt: qd' idē ioānes negat rectē se indignū esse absoluendā corrigiā eius calciamēti denūciat. Ac si apertē dicat. ego tedēptoris uestigia denudare nō ualeo: quia nomen sponsi mihi immetitus nō usur po. Quod tamē intelligi & aliter potest. Quis eīn nesciat quod calciamēta ex mortuis animalib⁹ fiāt. Incarnatus uero dn̄s ueniēs quasi calciatus apparuit: qui in diuinitate sua morticinia nostræ corruptionis assumpsit. Vnde p pphetā dicitur. In idumeā extēdā calciamētū meū. Per idumeā qppe gētilitas. Per calciamentū assumpta mortalitas designatur. In idumeā ergo dn̄s calciamētū suū se extēdere asserit: quia dum p carnē gentibus innotuit: quasi calciata ad nos diuinitas uenit. Sed huius incarnationis mysteriū humanus oculus penettare nō sufficit. Inuestigari enim nullatenus potest quomodo incorporatur uerbū: quomodo summus & uiuificator spūs intra uterum matris animatur: quomodo is qui initiū nō habet existit & concipitur. Corrigia ergo calciamēti est ligatura misterii. Ioannes itaq; soluere corrigiam calciamēti eius non ualet: quia incarnationis eius ministerium nec ipē inuestigare sufficit qui hāc per prophetiæ spiritū agnouit. Quid est ergo dicere nō sum dignus soluere corrigiam calciamēti eius: nisi apertē & humiliter suam ignorātiam profitetur: ac si patenter dicat: quid mirū si ille mihi prælatus est: quē post me quidē natum cōsidero: sed natiuitatis eius misteriū nō apprehēdo. Ecce ioannes quia prophetiæ spiritu impletus est: mira scientia emicat. sed tamē illud de se insinuat quod ignorat. Quia in repensandum nobis & tota intentione cogitandum quomodo sancti uiri ut humilitatis in se uirtutē custodiant cum qdam mirabilitet sciunt: illud ante mentis oculos studentreuocare quod nesciunt. ut dum ex parte alia infirmitatem suam considerant: ex ea parte qua perfectus est eorum se animus nō extollat. Scientia etenim uirtus est: humilitas etiā custos uirtutis. Restat ergo ut in oē quod scit se mēs deprimat: ne quod uirtus scientiæ congregat uentus elationis tollat: cū bona fratres agitis semper ad memoriam mala acta reuocate: ut dum culpa caute conspicitur: nūq̄ de bono opere incaute anim⁹ letetur. Superiores inuicē in uia dei (eos maxime qui uobis comissi non sunt) proximos uestros attendite. Quia & quos agere aliqua praua conspicitis: que in eis lateant bona nescitis. Magnus ergo unusquisq; studeat esse sed tamen aliquo modo esse se nesciat: ne dum sibi magnitudinem at

Psalmo. lix. et cvij.

Christi incarnatio vix inuestigari potest.

Humilitas est custos virtutis

rogát et tribuit ammittat intus qd' erat. Hinc etem per pphetã dr. Ve q sapiẽtes estis in oculis uris & corã uobismetipsis prudẽtes. Hinc paul' ait: nolite prudẽtes esse apd' uosmetipsos. Hinc ↄtra superbientẽ saul. dr. Cũ esses paruulus in oculis tuis caput in tribub' isrl' fact' es. ac si ap te diceret. Cũ tu te paruulum cõspiceres ego te p̃e cæteris magnũ fe ci. Quia uero tu te magnũ ↄspicis: a me paruus æstimaris. Quod ↄtra dauid cũ regni potẽtiam coram archa fœderis dñi saltando despiceret dixi. Ludam & uilior fiam plusq̃ fact' sum: & uero humilis in oclis me is. Quẽ non extolleret ora leonũ frangere: ursoꝝ brachia dissipare: despectis prioribus frĩbus eligi: reprobato rege ad regni gubernacula ungi: timendũ cunctis uno lapide goliã sternere: a rege pposita extinctis allophilis numerosa ppucia reportare: regnũ ex pmissione pcipere: cunctumq; israeliticũ ppłm sine ulla postmodum cõtradictione possidere: & tñ in cunctis se despicit q in suis oculis esse se humilẽ confitet. Si igit' sc̃ti uiri et cum agunt fortia de semetipis uilia sentiũt: qd in sua excusatione dicturi sunt: q sine ope uirtutis intumescunt? Sed & si q̃li bet bona assint o pa nulla sunt nisi ex humilitate cõdiant. Mirãda q̃p pe actio: cum elatiõe nõ eleuat sed grauat. Qui eñi sine hũilitate uirtutes cõgregat q̃si inuentum puluerem portat. & unde ferre aliqd cernit inde deterius cecat. In cunctis igitur q agitis frẽs: radicẽ boni opis hũilitatẽ tenete: nec qb' iã supiores: sed qb' adhuc inferiores estis aspicite: ut dum melioꝝ uobis exẽpla pponitis: ad maiora semp ascẽdere ex humilitate ualeatis.

Marginalia: Esaie. v. a. / Ad ro. xii. a. / j. Reg. xv. a. / Dauid hũilitas c preclara gesta. / j. Reg. xvii. a. / Opa bona si ne humilitate nihil sunt.

¶ Segmẽtum ex euangelio luce cap. iii. A. qd' canitur dñi ca q̃rta aduentus: tps historiæ designat lra. & erat Ioannes tunc. xxx. annoꝝ.

Anno qntodecimo impii tiberii cæsaris pcurãte põtio pilato iudeã: tetrarcha aũt galilææ herode: philippo aũt frẽ ei' tetrarcha ituree & trachonitidis regionis: & lysania abiline tetrarcha sub principib' sacerdotũ anna & caipha factũ ex uerbũ dñi sup ioãnẽ zachariæ filiũ in deserto. Et uenit in oẽm regionẽ iordanis pdicãs baptismũ pœnitẽtiæ in remissionẽ pctõꝝ: sicut scriptũ est in libro sermonũ Esaiæ pphetæ. Vox clamantis in deserto: parate uiam dñi: rectas facite semitas ei'. Oĩs uallis implebitur. & oĩs mors & collis hũiliabitur. Et erũt praua i directa: & aspa in uias planas. Et uidebit ois caro salutare dei. Dicebat ergo ad turbas q̃ exiebant ut baptizarentur ab ipo. Genimina uipaꝝ qs oñdit uob fugere a uentura ira? Facite ergo fruct' dignos pœnitẽtiæ: & ne cœptis dicere p̃rem habemus abraam. Dico eñ uob: q a potens est de' de lapidib' istis suscitare filios abraæ. I am eñ securis ad radicẽ arboris posita est. Oĩs ergo arbor non faciens fructũ bonum excidetur & in ignẽ mittetur. Et interrogabant

Marginalia: Et uenit i om. regio. io. aliter adnotauit ualla sc. Et uenit in oẽm regionẽ circa iordanem. / Esaie. xl. a.

eũ turbe dicẽtes. Quid ergo faciem⁹? Rñdẽs aũt dicebat illis. Qui habet duas tunicas det nõ habẽti: & q̃ habet escas similiter faciat.

Homilia beati gregorii papæ de eadem lectione. Habita ad populũ in basilica sancti ioannis baptistæ sabbato q̃ttuor tempoꝝ ante natale xp̃i.

Redemptoris nr̃i p̄cursor quo tp̃e officiũ p̄dicationis accepit memorato romanæ reipublicæ principe: & iudeæ regib⁹ designat cum dr̃. (Anno quintodecimo imperii tiberii cæsaris p̄curante pontio pilato iudeã: tetrarcha aũt galileæ herode &c.) Quia eñ illum p̄dicare ueniebat: q̃ & ex iudea quosdã & multos ex gẽtibus redẽpturus erat: per regẽ gẽtium & principes iudeoꝝ p̄dicationis eius tp̃a designãtur. Quia aũt gẽtilitas colligenda & iudæa erat pro culpa perfidie dispergẽda: ipsa quoq; descriptio terreni principatus oñdit: qm̃ & in romana publica unus p̄fuisse describitur: & in iudeæ regno per quartã partem plurimi principabantur. Voce etem̃ nr̃i redemptoris dr̃. Omne regnum in seipm̃ diuisum desolabitur. Liquet ergo qd̃ ad finẽ iam regni iudæa peruenerat: q̃ tot regibus diuisa subiacebat: apte quoq; non solum q̃bus sub regibus: sed quibus etiã sacerdotibus actum sit: demõstrat. Et q̃a illum ioãnes baptista p̄dicabat: quia simul rex & sacerdos existeret: lucas euãgelista p̄dicatiõis eius tp̃a per regnum & sacerdotiũ designauit. (Et uenit in oẽm regionẽ iordanis p̄dicans baptismũ pœnitẽtiæ in remissionẽ pc̃tórum.) Cunctis legentib⁹ liquet: quia ioãnes nõ solum baptismũ pœnitẽtiæ p̄dicauit: sed etiã quibusdã dedit: sed tñ baptismum suum in remissionem pc̃tórum dare nõ potuit. Remissio eñ pc̃tórum in solo nobis xp̃i baptismate tribuitur. Notãdum itaq; quod dr̃ prædicãs baptismum pœnitentiæ in remissionem pc̃tórum: qm̃ baptismum qd̃ pc̃tã solueret: quia dare nõ poterat: p̄dicabat: ut sicut incarnatum uerbum p̄ris p̄currebat uerbo p̄dicationis: ita baptismum pœnitentiæ quo pc̃tã soluuntur p̄curreret suo baptismate quo pc̃tã solui nõ possunt. Vt quia eius sermo p̄currebat p̄sentiã redemptoris: ipsum quoq; eius baptismum præcedẽdo fieret umbra ueritatis. Sequitur (sicut scriptum est in libro sermonum Esaiæ p̄phetæ. Vox clamãtis in deserto. parate uiã domini: rectas facite semitas eius.) Idem uero ioãnes baptista requisitus quis esset: rñdit dicens. Ego uox clamãtis in deserto. Quia (sicut ãtea uobis dictum est:) ideo uox a propheta uocat⁹ est: q̃a uerbum præibat: q̃d autem clamaret aperuit cum subditur. (Parate uiã dñi: rectas facite semitas ei⁹.) Omnis q̃ rectã fidẽ & bona opera p̄dicat: quid aliud q̃ uenienti dño ad corda audiẽtiũ uiã parat: ut hæc uis gr̃æ penetret: & lumẽ ueritatis illustret. Vt rectas deo semitas faciat: dum mundas in animo cogitationes per sermonem bonæ p̄dicatiõis format. (Oĩs uallis implebit̃: & oĩs mõs & collis hũi

Luce .iii.c.
Xp̃s fuit rex & sacerdos.
Joan .i.c.
Joannis baptistæ clamor.

liabitur.(Quid hoc loco uallium nomine nisi humiles: quid mōtium & collium nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redēptoris nostri ualles implete: montes uero & colles humiliati sunt: quia iuxta eius uocē. Omnis qui se exaltat humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur: uallis enim impleta crescit. mons: & collis humiliatus decrescit Quia nimirū in fide mediatoris dei & hominū hominis christi iesu: & gentilitas plenitudinem gratiæ accepit: & iudea hoc per errorē perfidiæ unde tumebat: perdidit.(Omnis ergo uallis implebit̃)qa corda humiliū sacre doctrine eloq̄o uirtutū gr̃a replebūtur iuxta hoc q̄d scriptū est. Qui emittit fontes in cōuallibus. & unde rursum dicitur: & cōualles abundabunt frumento. A mōtibus namq; aqua dilabit̃: quia superbas mētes ueritatis doctrina deserit. Sed fontes in conuallib⁹ surgunt: quia mētes humiliū uerbū p̄dicationis accipiunt. Iam uidemus, iā cōualles frumento abundare cōspicim⁹: quia illorū ora pabulo ueritatis completa sunt qui mites & simplices & huic mundo despicabiles esse uidebātur. Ipsum quoq; ioannē baptistam quia mira sanctitate p̄ditum populus uiderat; hunc esse singulariter celsum ac solidum montē credebat. de quo scriptum est. In nouissimo dierum erit mons domus dn̄i p̄paratus in uertice montium. Nam hunc esse christū putabāt sicut per euāgelium dicitur. Estimāte aūt populo & cogitātibus omnib⁹ de ioāne ne forte ip̄e esset xp̄s: quē & req̄rebāt dicentes. Nūquid xp̄s es tu? Sed nisi idē ioānes apud se uallis esset repletus sp̄ū gratie non fuisset. Qui ut hoc quod erat ostēderet dixit. Venit fortior me post me cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Et rursus ait. Qui habet sponsam sponsus est: amicus aūt sponsi qui stat & audit eū gaudio gaudet p̄pter uocē sponsi. Hoc autem gaudiū meū impletum est. Illū oportet crescere me autem minui. Ecce cū pe mira operatione uirtutū talis esse ut xp̄s esset crederetur: nō solum xp̄m nō se esse rn̄dit sed & corrigiā calciamēti eius soluere. i. incarnationis eius mysterium p̄scrutari non se dignū esse p̄hibuit. Eius sp̄ōsam esse ecclesiā credebāt qui hunc christum esse estimabant. Sed ait. qui habet sponsam sp̄ōsus est. acsi diceret; ego sponsus non sum: sed amicus sp̄ōsi sum. Nec p̄pter uocem suam sed in uoce sp̄ōsi se gaudere perhibebat. Quia nō ideo letabatur in corde: q̄m a populis humiliter audiebatur loquēs: sed quia ipse ueritatis uocem audiebat int⁹: ut loq̄retur foras. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua uoce gaudet: plenum gaudium nō habet. A quo & subditur. Illū oportet crescere: me aūt minui Qua in re q̄rendū est in quo creuit xp̄s in quo minutus est ioannes: nisi quod populus ioannis abstinētiā uidens: remotū hunc esse ab hominib⁹ ꝯspiciēs: eū esse xp̄m putabat: xp̄m uero cū publicanis comedentē inter pc̄tōres ābulātem intuens. eum nō xp̄m sed prophetam esse cre/

Luce.xviii.

Psal.ciii.
Psal.lxiiii.

Miche.iiii.

Matth.iii.
Joan.i.c.

Marci.i.a.
Joan.iii.

Xp̄s creuit & ioannes minut⁹ est.

debat. Sed dũ pe acessum tpis & xps qui ꝑpheta esse putabat: xps est agnitus & ioannes qui xps esse credebatur ꝑpheta esse innotuit: ipse tũ ẽ qui de xpo suꝰ ꝑcursor ꝑdixit. Illum oportet crescere: me autẽ minui. In estimatiõe quippe ppłi & christus creuit: quia agnitꝰ est qđ erat & ioannes decreuit: qa cessauit dici qđ nõ erat. Igitur quoniã & eidẽ ioannes ideo in sanctitate perstitit: qa i cordis hũilitate perdurauit. Et multi iccirco ceciderũt quia apđ seipsos elata cogitatiõe tumuerũt: dicat ergo (ois uallis iplebitur: & ois mõs & collis humiliabitur:) Quia hũiles donũ accipiũt qđ a se corda supbientiũ repellũt. Sequitur. (& erũt praua indirecta & aspera in uias planas) praua directa fiũt: cũ maloꝝ corda ꝑ iniusticiã detorta: ad iusticiæ regulã dirigũtur. Et aspera in uias planas ĩmutãtur: cũ immites atq; iracũdæ mẽtes ꝑ infusionẽ supernæ grẽ ad lenitatẽ mãsuetudinis redeũt. Quãdo em̃ uerbũ ueritatis ab iracunda mẽte nõ recipit: qsi asperitas itineris gressum per gẽtis repellit. Sed cũ mens iracũda per acceptã mãsuetudinis grã am correctiõis uel exhottationis uerbũ recipit: ibi planã uiã ꝑdicator inuenit: ubi prius ꝑ asperitate itineris ꝑgere idest ꝑdicatiõis gressum ponere nõ ualebat. Seqtur. (Et uidebit ois caro salutarẽ dei.) Quia ois caro accipit ois hõ: salutare dei uidelicet xp̃m. xp̃m in hac uita ois hõ uidere nõ potuit ubi ergo in hac sentẽtia ꝑpheta ꝑphetie oculum nisi ad extremũ iudicii diem tetendit: ubi cũ apertis cœlis: ministrãtibus angelis consedentibus Apostolis in sede maiestatis suæ christus apparuerit: omnes hunc & electi & reprobi pariter uidebũt. Vt & iusti de munere retributiõis sine fine gaudeant & iniusti in ultione supplicii imperpetuũ gemant. Nam quia hoc ista sentẽtia intendit: qđ in extremo examine ab oĩ carne uidebitur: recte subiungitur. Dicebat autem a turbas que exiebant: ut baptizarẽtur ab eo. Genimina uipeꝝ quis ostendit uobis fugere a uentura ira?) Ventura enim ira est animaduersio ultionis extremæ: quã tunc peccator fugere nõ ualet: qui nunc ad lamenta penitentiæ non recurrit. Et notandũ quod male soboles maloꝝ parentum actiones imitãtes genimina uiperaꝝ uocãtur: quia per hoc ꝙ bonis inuident: eosꝙ persequuntur: qđ quibusdã mala retribuunt: ꝙ lesionis proximis inquirunt: qm̃ his omnibus priorum suorum carnalium uiã sequuntur: quasi uenenati filii de uenatis parentibus nati sunt. Sed quia iam peccauimus: quia usu male consuetudinis inuoluti sumus: dicat quid nobis faciendum sit: ut fugere a uentura ira ualeamus. Sequitur. (Facite ergo fructus dignos penitentie.) In quibus uerbis notandum est: ꝙ amicus sponsi non solum fructus penitentiæ sed dignos penitentiæ admonet esse faciendos. Aliud nãꝙ est fructum facere: aliud dignum penitentiæ fructum facere: ut enim secundũ dignos penitentiæ fructus loquamur: sciendum ẽ quia quisquis illicite nulla cõmisit: huic iure cõceditur: ut licitis utatur: sic

Joan. iij. d.

Esaie. xl. a.

Salutare dei uidebit omnis caro qualiter sit intelligendum.

Viperarũ genimina uocãt male soboles.

Fructũ facere et dignũ penitẽtie fructũ facere sunt diuersa.

ꝗ pietatis opera faciat:ut tñ si uoluerit:ea q̄ mūdi sunt non relinquat. At si q̄s in fornicatiōis culpā uel fortasse(qd' grauiꝰ est;in adulteriū lapsus est:tāto a se debet illicita abscindere q̄nto se meminit & illicita perpetrasse. Neq̧ eñ par fructꝰ esse boni operis debet eiꝰ:q minꝰ & eiꝰ qui āplius deliq̄t:aut eius q̄ in nullis & eius q in q̄busdā facinoribꝰ cecidit: & eius q in multis est lapsus. Per hoc ergo qd' dr̄ facite fructus dignos poenitētie:uniuscuiusq̧ ꝯscientia ꝯuenit:ut tāto maiora q̄rat bonorum operum lucra per penitentiā:quāto grauiora sibi intulit damna per culpam. Sed iudei de generis nobilitate gl'iantes iccirco se agnoscere peccatores nolebāt.quia de abrae stirpe descenderāt. Quibus recte dr̄:& ne cepetitis dicere p̄rem habemꝰ abraā:dico eñ uobis q̄a potēs est deus de lapidibꝰ istis suscitare filios abrae. Quid eñ lapides nisi corda gentilium fuetūt ad intelligēdum uerbū dei p̄ris omnipotentis insensibilia. Sicut etiā quibusdā ex iudeis dr̄. Auferā cor lapideum de carne u͞ra. Neq̧ immerito lapidis nomine gētes significatæ sunt.q̄a lapides coluerūt. Vnde scriptum est. Siſes illis fiāt q faciūt ea:& om̄es q ꝯfidunt in eis. De quibus nimirum lapidibus filii abrae suscitati sunt.q̄a dum dura corda gētilium in abrææ semine:i.in xp̄o crediderūt:eiꝰ filii facti sunt:cuiꝰ semini uniti sunt. Vnde & eisdem gētibꝰ per egregium p̄dicatorem dr̄. Si aūt nos xp̄i ergo abrææ semē estis. Si igit̄ nos per fidem xp̄i:abrææ iā semē existimꝰ:iudei ꝑpter perfidiam abrææ filii eē desierunt. Quia uero in illo tremēdi examinis die parentes boni malis filiis prodesse non poterunt:testatur propheta qui dicit. Noe & Dauid & Iob si fuerint in medio eorum:uiuo ego dicit dominus : quia filium & filiam non liberabunt : sed ipsi in iusticia sua liberabunt animas suas : & rursum:quia boni filii nihil malis parentibus prosint:sed ad reatum potius malorum parentum proficiat bonitas filiorum ipsa per se ueritas iudæis non credentibus dicit. Si ego in beelzebub eiicio dæmonia : filii uestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices uestri erunt. Sequitur.(Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis enim arbor quæ non facit fructum bonum excidetur:& in ignem mittetur. (Arbor huius mundi est uniuersum genus humanum. Securis uero est redemptor noster qui uelut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate:sed incidit ex diuinitate. Quæ uidelicet securis iam ad radicē arboris posita est:q̄a & si per patiētiam expectat:uidet tñ quid factura est. (Omnis enim arbor non ferēs fructum bonum excidet̄ & in ignem mittet̄.)Quia unusquisq̧ peruersus paratam citius gehennæ concrematiōem inuenit:qui hic fructum boni operis facere contempsit. Et notādum quod securim nō iuxta ramos positam:sed ad radicem dicit. Cum enim malorum filii tollūtur: quid aliud quam rami infructuose arboris abscindūtur. Cum uero tota simul ꝓgenies cum parente tollit̄ infructuosa arbor a radice abscisa

Luce.iii.a

Ezechi.xi.e

Psal.cxiii

Ad gala.iii.a.

Ezechi.xiiii.c.

Luce.xi.c.

Redēptor nr̄ dr̄ securis.

Arbor non faciēs fructū in ignē mittetur.

est ne iam remaneat unde prauitatis soboles succrescat. In quibus ioannis baptistæ uerbis côstat qđ audientiū corda turbata sunt:cū protinus subinfert. (Et interrogabant eū turbæ dicentes. qđ ergo faciem⁹?) percussæ em terrore fuerant:q cōsiliū qrebant. Sequit. (Respondens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas det nō habenti. Et q habet escas similiter faciat) per hoc qđ tunica pl⁹ est necessaria usui nro q pallium ad fructū dignū pēnitētiæ pertinet. ut nō solū exteriora qq; & minus necessaria: sed ipsa ualde nobis necessaria diuidere cum proximus debeamus. s. uel escā qua carnaliter uiuimus uel tunicam q uestimur. Quia em in lege scriptum est. Diliges pximum tuum sicut teipsum:min⁹ p ximū amare cōuincit qui nō cum eo in necessitate illius etiam eaq sibi sunt necessaria partit. Iccirco ergo de diuidēdis cum pximo duabus tunic⁹ datur pceptū: qa hoc de una dici nō potuit quoniā si una diuidit nemo uestit. In dimidia quippe tunica & nudus remanet qui accipit & nudus qui dedit. Inter hæc autē sciēdum est qntū misericordiæ opera ualeāt: cum ad fructus dignos penitētiæ ipsa præ ceteris pcipiūt. Hic etiā per semetipsā ueritas dicit. Date elemosinā: & ecce omnia munda sunt uobis. Hinc rursus ait. Date & dabit uobis. Hinc scriptū ē. Ignem ardētē extinguit aq: & elemosina resistit pctīs. Hinc ite: dicit. Conclu de elemosynā in corde pauperis: & hæc pte exorabit. Hinc bonus pater innocentē filium ammonet dicēs. Si multū tibi fuerit: abūdāter tribue. si exiguum fuerit etiā exiguum libēter ipartiri stude. Vt aūt qnta esset uirtus in cōtinētia & susceptiōe indigentiū redēptor nr ostēderet dixit. Qui recipit pphetā in nomine pphetæ. mercedē pphete accipiet. Et q recepit iustū in nomine iusti: mercedē iusti accipiet: In qb⁹ uerbis notādū est quia nō ait mercedē & ppheta. uel mercedem de iusto: sed mercedē pphetæ: & mercedē iusti accipiet. Aliud est em merces de propheta. aliud merces pphetæ: atq; aliud merces de iusto aliud merces iusti. Quid est em dicere mercedē pphetæ accipiet: nisi qa is qui prophetā sua largitate sustētat: quāuis ipse pphetiā nō habeat: apud omnipotentē tū dnm pphetæ pmia habebit. Iste em forta:se iustus est. Et quāto in hoc mūdo nihil possidet: tāto loquēdi pro iusticia fiducia maiorē habet. Hūc dum ille sustentat: q in hoc mūdo aliqd possidet: & fortasse p iusticia adhuc loqui libere nō psumit: iusticiæ illius libertatē sibi participem facit: ut cū eo pariter iusticiæ pmia recipiat: quē sustētādo adiuuit: quatenus eādem iusticiam libere loqui potuisset. Ille pphetie spūm plenus est: sed tū corporeo eget alimēto: & si corpus nō reficitur: certū est quod uos ipsa subtrahatur. Qui igitur alimentum pphetæ pter hoc quod propheta est tribuit: pphetiæ illi⁹ uires ad loqndū dedit. Cū propheta ego mercedē prophetæ recipiet. Quia & si spū pphetiæ plenus nō fuit: hoc tū ante dei oculos exhibuit: quod habuit. Hinc ē qđ

Mar. xij. d.
Leuiti. xix. d

Luce. xi. f.
Luce. xij. f.
Eccle. iii. d
Eccle. xxix. b
Tho. iiii. b.

Matthe. x. d

Mercedē pphete & mercede pphete recipe differūt

Corpus si non reficitur uox ipsa subtrahit.

de quibusdã peregrinãtibus frĩbus. Caio per ioãnem dicitur. Pro nomine enim christi profecti sunt nihil accipientes a gentilibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores sim⁹ ueritatis. Qui enim spiritualia dona habentibus temporalia subsidia tribuit: in ipsis donis spiritualibus cooperator existit. Nam cum pauci sunt qui spiritualia dona percipiunt & multi qui rebus temporalibus abundant: per hoc se uirtutibus pauperum diuites inserunt: quod eisdem sanctis pauperibus de suis diuitiis solatiatur. Vnde cum per Esaiæ uocē dominus derelictæ gentilitati. i. sanctæ ecclesiæ spiritualium uirtutum merita tanquam deserto arbusta promitteret: ulmum quoq; pariter promisit dicens. Ponam desertum in stagna aquarum: & terram inuiam in riuos aquarum dabo in solitudine cedrum & spinã myrtum & lignum oliuæ: ponam in deserto abietē ulmum & buxum simul: ut uideant & sciant & recogitēt & intelligãt pariter. Desertum quippe dñs in stagna aquarum & terrã inuiam in riuos aq̃rum posuit. qa gētilitati q̃ pri⁹ per ariditatē mētis nullos bonoꝝ opeꝝ fruct⁹ ferebat: per fluēta sanctæ p̄dicationis dedit. Et ipsa ad quam prius pro asperitate sue siccitatis uia p̄dicatoribus non patebat: doctrinæ postmodum riuos emanauit. Cui ad huc ex munere magno promittitur. dabo in solitudinem cedrũ & spinam. Cedrum quia magni odoris est atq; imputribilis naturæ: iure accipimus in promissione. De spina uero cum peccanti homini dictum sit. Terra tua spinas & tribulos germinabit tibi. quid mirũ si sanctæ ecclesiæ illud promittitur: quod peccanti homini pro pena multiplicatur? Sed cedri designantur nomine hi qui uirtutes & signa exhibent in sua operatione. Qui dicere cũ paulo ualent: christi bonus odor sum⁹ deo. Quoꝝ corda ita interno amore solidata sunt ut eadē iam terreni amoris putredo nulla corrũpat. Per spinam uero signari sunt doctrinæ spiritalis uiri qui dum de peccatis ac uirtutibus disserunt & modo æterna supplicia minantur modo cœlestis regni gaudia promittunt: corde audientium pungunt. Sicq; mentem dolore compunctionis perforantur ab eorum oculis quasi quidam sanguis animæ lachrymæ decurrant. Myrtus uero temperatiue uirtutis est: ita ut dissoluta membra temperãdo constringat. qui itaq; per myrtum nisi hi significati sunt qui afflictionibus p̱ximorum compati sciũt: eorũq; tribulatiōem per cõpassionem temperãt: iuxta hoc qđ scriptum est. Grãs aũt deo q consolatur nos in omni tribulatiōe nra: ut possim⁹ & ipsi ꝯsolari eos qui in omni pressura sunt. Qui dum afflictis p̱ximis uerbum uel opem consolatiōis ferunt: eos p̱culdubio ad statũ rectitudinis restringunt: ne immoderata tribulatione in desperatiōnē soluanẽ. Quos aũt per oliuã nisi misericordes accipimus? Quia & grece oleos misericordia uocatur: & quasi oliuæ liquor ante dei omnipotentis oculos misericordiæ fructus lucent. Cui

i. Joan. iii. c.

Dona spūalia percipiũt pauci.

Esaie. xli. a.

Desertũ in stagna aquarum positum dñs.

ibidem.

Gen. iij. c.

Cedrus quos designat.

ij. Corint. ij. d.

Predicatores p̄n spine dici.

ij. Corint. j. a

Oliue misericordes notat.

Esaie. xli. c. Ibi eos quos re presentat. adhuc in promissione subiungit. Ponam in deserto abietem ulmū & buxū simul. Quid per abietē q̄ valde crescendo ad aeris alta sustollit: nisi hi designati sunt q intra sctām ecclesiā adhuc in terrenis corporibus positi iā coelestia cōtemplant? Et quis de terra nascendo exierunt cōtemplando tñ iam iuxta aethera verticem mentis extollūt. Et qd per ulmū nisi seculariū mentes expsse sunt: q dū terrenis adhuc curis seruiūt: nullum uirtutū spūalium fructū ferūt. Sed & si fructū ppriū ulm⁹ non habet: portare tñ uitem cū fructu solet. Quia & seculares uiri intra sacrā ecclesiā quis spūaliū uirtutū dona nō habeāt: dū tñ sctōs uiros dōis spiritualib⁹ plenos sua largitate sustentāt: qd aliud q̄ uitē cū botris portāt

Buxus quos designat. Bux⁹ aūt quos alios designat q in altum nō pficit: & quis fructum non habeat uiriditatem tñ habet: nisi eos q īnra sanctā ecclesiā adhuc ex etatis īfirmitate bona opera facere nō ualēt. sed tñ parētū fideliū credulitate seqntes: fidē perpetuæ uiriditatis tenēt. Post q̄ omnia apte subiūgitur. Vt uideāt & sciāt & cogitēt & intelligāt pariter. Ad hoc eīn cedr⁹ in eclesia ponit: ut qsq; a pximo odoramina uirtutū spūaliū trahit: ipse quoq; i eterne uite dilectiōe nō torpeat sed ad donoꝶ celestiū desideria ignoscat. Ad hoc spina ponit ut q pdicatiōis ei⁹ uerbo cōpūct⁹ fuerit, ipse quoq; exemplo illi⁹ discat corda seqntiū pdicationis uerbo cōpūgere. Ad hoc myrt⁹: ut q in ardore tribulatiōis ab ore uel opere proximi cōpatientis temperamētū cōsolatiōis acceperit: ipse eñā discat quem

Quare i eccl'ia i'te arbores ponuntur admodum afflictis pximis suæ cōsolatiōis tēperamētū pferat. Ad hoc oliua ponit: ut q aliene misericordie opa cognoscit: discat quēadmodum debeat indigenti pximo & ipe misereri. Ad hoc abies ponit ut qsqs uim cōtemplatiōis ei⁹ agnouerit: ipse quoq; ad cōtemplādā eterna pmia succendat. Ad hoc ulm⁹ ponit. ut qsq; intuetꝰ q̄ habere fructū uirtutum spiritualium nō ualet: sed tñ & eos qui spiritualib⁹ donis pleni sunt sustētat. Ipse quoq; sctōꝶ uitæ q̄nta ualet largitate inseruiat: & coelestiū donoꝶ botros quos gignendo nō ualet: sustētādo ferat. Ad hoc bux⁹ ponit. ut qui habere multos adhuc in infirma etate positos uere fidei uiriditatē cōsiderat esse etiā ipe infidelis erubescat. Bñ ergo descriptis pri⁹ arborib⁹ dicitur. Vt uideant sciāt & cogitent & intelligant Vbi & apte subiungit pariter. Quia cum intra sanctam ecclesiā diuersi hominū mores diuersi sunt & ordines: necesse est ut oēs simul discāt dum in ea spirituali uiri diuerse q̄litatis: etatis: & ordinis ad imitandū simul uidētur. Sed ecce nos dum mōstrare ulmū q̄rim⁹: p multa arbusta lōgius euagati sum⁹. Ad hoc itaq; ppter qd̄ pphetæ testimonia p

Matthe. x. d talim⁹: reuertamur. Qui recipit pphetā in nomine pphetæ: mercedē pphetæ accipiet. Quia & si ulm⁹ fructum nō habet. uitē tñ cum fructibus portans hec ipsa sua efficit: q bene sustentat aliena. Quia uero ad magna nos opera ioānes ammonet dicens. Facite ergo fruct⁹ dignos

penitentie)& rursus.(Qui habet duas tunicas det non habēti: & q ha-bet escas similiter faciat) iā patenter datur intelligi quid est qđ ueritas dicit. A dieb⁹ ioānis baptiste usq₃ nunc regnū celoꝝ uim patit: uiolenti rapiūt illđ. Que superne uerba sentētie nobis sunt magnopere perscru tanda. Nam q̄rendum est quomodo uim perpeti regnū celorū possit. Quis enī celo uiolentiā irrogat? Et rursus q̄rendum est: si pati uim reg-num celoꝝ potest: cur eādem uim a dieb⁹ ioānis baptiste: & non ēt ante pertulerit? Sed cum lex dicat. Si qs hec uel illa fecerit morte moriatur: cunctis legentib⁹ liquet: quia pctōres quosq₃ pena sue seueritatis percu-lit: non aūt per penitentiā ad uitā reduxit. Cum uero ioānes baptista re-demptoris grām percurrēs penitentiā p̄dicabat: ut peccator q ex culpa est mortu⁹: per ꝯuersionem uiuat. pfecto a dieb⁹ ioānis baptiste regnum celoꝝ uim patit. Quid est aūt regnum celoꝝ nisi loc⁹ iustoꝝ? Solis enī iustis coelestis pŕie p̄mia debētur: ut humiles: casti: mites: atq₃ misericor-des ad gaudia superna perueniāt. Cum uero qs uł superbia tumid⁹: uel carnis facinore pollut⁹: uel iracūdie facib⁹ accēsus: uł crudelitate impi⁹ post culpas ad penitentiā redit: & uitā eternā percipit: q̄si in locū pecca-tor inter alienum. A dieb⁹ ergo ioānis baptiste regnū celoꝝ uim patit & uiolēti rapiunt illđ. Quia q penitentiā pctōribus indixit qđ aliud q̄ regno celoꝝ fieri uiolentiā docuit? Recogitemus ergo fr̄es charissimi mala q̄ facim⁹ & nosmetipsos assiduis lamētis atteram⁹. Hereditatem iustoꝝ quā non tenuim⁹ per uitā: rapiam⁹ per penitētiā. Vult a nobis omps deus talē uiolentiā per penitentiā perpeti. Nā regnum celoꝝ ra-pi uult n̄ris fletib⁹: qđ n̄ris meritis non debetur. A spei ergo certitudine nullā nos maloꝝ n̄roꝝ q̄litas: nulla q̄ntitas frāgat. Prestat magnā ue nie fiduciā latro ille uenerabilis: q nō inde uenerabilis unde latro. Nam latro ex crudelitate: uenerabilis ex ꝯfessione. Cogitate ergo cogitate q̄ sint incōphensibilia in omnipotēti deo misericordiæ uiscera? La-tro iste cruētis manib⁹ abstract⁹ a facie itineris: suspēsus est in patibulo crucis. ibi ꝯfessus est: ibi sanat⁹ est: ibi audire meruit: hodie mecū eris in paradiso. qd est hoc? Quis tārā bonitatem dei dicere: qs estimare suffi ciat? De ipsa pena criminis peruenit ad p̄mia uirtutis. Iccirco aūt omni potēs de⁹ electos suos in qbusdā lapsibus cadere permisit. ut aliis in cul-pa iacētibus si toto ad eum corde ꝯsurgant spem uenie reddat & eis per lamenta penitentie uiā pietatis aperiat. Exerceamus ergo nosmetipsos in lamētis: extinguam⁹ flectib⁹ & dignis poenitētiæ fructibus culpas q̄s fecimus: t̄pa indulta nobis ad indulgētiā non pereāt: quia qui multos a suis iniquitatibus iā sanatos aspicimus quid aliud q̄ superne misericor diæ pign⁹ tenemus? Adiuuat ipse quē amamus iesus xps dn̄s n̄r. Qui cum pr̄e & spū sancto uiuit & regnat deus per omnia sæcula sæculo-rum. Amen.

Math. xi. b

Regnū celorū patitur vim.

Regnū celorū est loc⁹ iustorū

Violēti rapiūt celum.

Latro bon⁹ q̄ vocabatur dismas magnam p̄stat pctōrib⁹ venie fiduciā.

Luce. xxiii. f

De⁹ quāḋoq₃ electos labi p mittit.

¶ Segmentum ex principio euangelii ioannis primo capi/ te littera .a. quod canitur in die natiuitatis Domini ad Mis/ sam maiorem.

IN principio erat uerbũ:& uerbũ erat apd' deũ:& deus erat uerbũ. Hoc erat in principio apd' deũ. Omnia per ipm̃ facta sunt:& sine ipso factũ est nihil. Quod factum est in ipso uita erat: & uita erat lux hominũ:& lux in tenebris lucet:& tenebre eã nõ comphende rũt. Fuit homo missus a deo:cui nomẽ erat ioãnes. Hic uenit in testi/ moniũ:ut testimoniũ per hiberet de lumine ut oẽs crederẽt per illũ. Nõ erat ille lux:sed ut testimoniũ perhiberet de lumine. Erat lux uera:q̃ il/ luminat oẽm hominẽ uenientẽ in hũc mundũ. In mũdo erat & mũdus per ipm̃ factus est.& mũdus eũ nõ cognouit. I n ꝓpria uenit:& sui eum nõ receperũt. Quotquot aũt receperũt eũ:dedit eis ptãtem filios dei fie ri:his q̃ credũt in nomine ei⁹. Qui nõ ex sanguinib⁹:neq; ex uoluntate carnis neq; ex uoluntate uiri:sed ex deo nati sunt. Et uerbũ caro factũ est:& habitauit in nobis:& uidim⁹ gloriã ei⁹:gloriã q̃si unigeniti a p̃re: plenum g̃re & ueritatis.

¶ Homilia beati Augustini episcopi de eadem lectione.

QVia tp̃alem mediatoris dei & hominis iesu xp̃i natiuitatẽ q̃ hodierno die facta est sc̃õꝝ uerbis euãgelistaꝝ matthei ui delicet & luce manifestatã cognouim⁹:liberẽt de uerbi id/ est diuinitatis ei⁹ eternitate in q̃ p̃ri manet semper eq̃lis: btĩ ioannis euangeliste dicta scrutari:qui singulari priuilegio meruit casti tatis:ut ceteris alti⁹ diuinitatis ipsi⁹ caperet simul & patefaceret archa/ nũ. Neq; em̃ frustra in cena supra pect⁹ dñi iesu recubuisse perhibetur: sed per hoc typice docet:q̃ a celestis haustũ sapiẽtie ceteris excellẽti⁹ de sanctissimo eiusdẽ pectoris fonte potauit. Vnde & merito in figura q̃t/ tuor animaliũ aq̃le uolãti comparat. Cũctis q̃ppe auib⁹ aq̃la celsius uo lare:cũctis animãtib⁹ clari⁹ solis radiis infigere ꝯsueuit obtut⁹. Et cete/ ri euãgeliste q̃si in terra ãbulãt cũ dño:qui tp̃alem ei⁹ generationẽ pati ter & tp̃alia facta sufficienter exponẽtes: pauca de diuinitate dixerunt. Hic autem q̃si ad celum uolat cum dño:q̃ per pauca de tp̃alib⁹ ei⁹ acti/ bus edisserẽs eternã diuinitatis ei⁹ potentiã:per quem oĩa facta sunt: sublimius mẽte uolãdo:& limpidi⁹ speculãdo cognouit.ac nobis co/ gnoscendã scribendo tradidit. Ergo alii euãgeliste xp̃m ex tp̃e natum describũt. I oãnes eundem in principio testat fuisse dicens. (In princi/ pio erat uerbum.) Alii inter homines eum subito apparuisse cõmemo/ rãt. Ille ipsum apud deum semper fuisse declarat dicens. (Et uerbum erat apud deum) Alii uerum hominem. Ille uerum confirmat deum esse dicens.(Et deus erat uerbum.) Alii hominem eum apud homines

Omnia p ip̃m facta sunt.ɀc. aliter adnota- uit ex grecis valla:ɀ sic ipsi le gunt mõ:ɀ sine ipo factũ ẽ ni- hil q̃d factũ ẽ. (ɀ seq̃tur disti- cta snia.) In ip so vita erat ɀc. In mũdo erat ɀc. vsq; ad re- ceperũt eũ po nitur ter ip̃m eũ eũ. vbi illũ l. id potius di- cẽdum erat q: ad ꝟbũ refer- tur ɀ declarat val. deceptũ eẽ interp̃tẽ i g̃ne. Qui credũt in noĩe eius gre- ce ẽ in nomen eius. Itẽ ex de nati.potius eẽl geniti. Gloriã q̃si dicẽdũ erat velut,aut tãq̃ q: q̃si nõ iplet veritatẽ glorie ꝗ plenũ.nõ vt pleriq; putant accusatiui ca- sus ẽ s; noĩati- ui.l.ꝟ.c.f.ẽ ple nũ g̃re ɀ veri. verbũ aũt apd grecos mascu. g.ẽ ɀ ꝓpterea p id gen⁹ trãsfe rẽdũ erat inq̃t val.l.sermo q: magis sig̃t q̃ ꝟbũ maxie q: de filio dei loq̃ tur. Celsius cũ ctis auibus vo lat aquila.

temporaliter conuersatum. Ille deum apud deum in principio manétem ondit dicés. (Hoc erat in principio apud deum.) Alii magnalia: quæ in homine gessit perhibent. Ille quod omnem creaturam uisibilem & inuisibilé per ipsum deus pater fecerit docet dicés. (Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil.) Et mire beatus ioannes in initio euangelii sui de diuinitate saluatoris & fidem recte credétium sublimiter imbuit. & hereticorum perfidiam potéter exuperat. Fuerút namq; heretici qui dicerent: Si ergo natus est christus. erat tépus quando ille non erat. Quos primo sermone redarguit cum ait. (In principio erat uerbum.) Neq; ait in principio cepisse esse uerbum: ut uidelicet eum non ex tépore ortum: sed ante ortum tépotum existétem: ac per hoc sine ullo téporis initio de pře natum monstratet. Iuxta quod ipse loquitur in prouerbiis. Dominus possedit me in initio uiatum suatum antequam quicquam faceret a principio: ab æterno otdinata sunt. Ité fuerunt hæretici qui tres sanctæ trinitatis personas esse negantes dicerét. Idé deus qñ uult přest: qñ uult filius est qñ uult spiritussanctus é. ipse tamé unus é. Quorum destruésserrorem: subiungit. (Et uet bú erat apud deum.) Si enim alius apud alium erat: duo sunt profecto pater & filius: & non unus. Ipse modo pater: modo filius: modo etiam spiritussanctus. quasi mutabilis sit diuinæ substantiæ natura. (cum apertissime iacobus dicat apostolus.) Apud quem non est transmutatio: nec uicissitudinis obumbrat o. Item fuere quidam prauidogmatis auctores qui christum hominem tantum confitentes: deum prorsus esse nó crederent. Quos consequenter opprimit cum ait. (Et deus erat uerbú) Fuere alii qui deum quidem illum: sed ex tempore incarnationis factum: non autem æternum ante secula natum esse a patte putarent. Vnde quidam talitet dixisse commemoratur. Non inuideo christo facto deo: quoniam & ego si uolo possum fieri secundum ipsum. Et horum nephandam refellit sententiam euangelista cum ait. (Hoc erat in principio apud deum.) idest hoc uerbum quod deus est: non ex tempore cepit: sed in principio erat deus apud deum. Item fuere ueritatis inimici: qui christum & ante partum uirginis fuisse iam non negarent: nó tamen natum ex patre deum sed factum a pře. & ideo minorem patre: quia creaturam credetét. Etiam hos damnat euágelicus sermo qui dicit. (Omnia per ipsum facta sunt & sine ip so factum est nihil.) Si eñ nihil creaturarum sine ipso factum est: patet pfecto qa ipse creatura non est: per quem oïs creatura facta est. Et neq; audiés factam per deum creaturam mutabilem crederet: eius uoluntatem qsi subito uellet facere creaturam: quam ab æterno nunquã fecisset: manifeste docet euangelista factam quidem in tempore creaturam: sed in æterna creatoris sapientia quãdo & qualis crearetur semper fuisse dispositum & hoc est

Destruitur primus heretico: error ex quo; quos assignat hic an gustinus. pro uerbio. viii. c. Scdus heretico rum error.

Iaco. i. c. Tertius destruitur

Quartus error seu opinio damnatur.

Quinta praui tas heretico: rũ refellitur.

quod ait. (Quod factum est in ipso uita erat.) idest quod factum in tẽpore siue uiuens: siue uita carens apparuit: omne hoc in spũali factoris rõne semper uixerat: & uiuit. Non qa coeternum est creatori qđ creauit: sed quia coeterna est illi ratio uoluntatis suæ in qua ab æterno habuit & habet quid & qñ crearet: qualiter creatum gubernet: ut maneat ad quẽ finem singula q̃ creauit: perducat. Sequitur. (Et uita erat lux hominum.) Quo uerbo aperte docet qđ ipsa uitalis ratio per quã oĩa disposita sunt: & regunt: non oẽm creaturã sed rõnabilem tm̃ ut sapere possit illuminat. Homines nãq; qui ad imaginem dei facti sunt percipere sapientiã põt. animalia non põt. Sed & animalis quicunq; est homo nõ percipit ea q̃ sunt spũs dei. Vnde bñ cum dixisset (& uita erat lux hominum.) Subiũxit. & de his q ad humanæ ↄditiõis honore pcul recedentes comparati sunt iumẽtis insipiẽtibus & similes facti sunt illis: atq; ideo rectæ ueritatis luce priuauit. (Et lux in tenebris lucet. & tenebre eã non cõphenderũt.) Lux qppe est hominum xp̃s: q omnia q̃ illuminati merentur corda hominum: suæ p̃sentia cognitiõis illustrat. Tenebre aũt stulti sunt & iniq: quorum ceca p̃cordia lux æternæ sapiẽtiæ qualia sunt manifeste cognoscit: quãuis ipsos radios eiusdem lucis neq̃q̃ capere per intelligẽtiã possint. Velut si cuilibet ceco iubar solis oñditur: nec tñ ipe solem ei⁹ lumine perfusus aspiciat. Sed nec tñ tales omnino superna pietas despexit: ut eis medelã salutis q̃ ad uidendam lucẽ peruenire possint adhibuit. Ipa lux inuisibilis. Ipa dei sapiẽtia carne in q̃ uideri possit induta est q in habitu hominis apparẽs & loqñs hominibus paulatim fide purificata eorum corda ad cognitiõem suæ diuine uisiõis pueheret. Missus est ãte illum homo magni meriti cui⁹ testimonio pararẽtur omnes ad audiẽdã mox ut appareret: ipam dei sapientiã. Ad uidendum iam solẽ iustitię nube ipm corporis tectũ idest ad uidẽdum audiẽdumq; hominem: qui deꝰ ẽẽt: plenum gr̃æ & ueritatis. Fuit homo inquit missus a deo: cui nomẽ erat ioãnes. Hic uenit in testimoniũ ut testimoniũ perhiberet de lumine ut oẽs crederent per illũ. Non ait ut oẽs crederẽt in illum. Maledict⁹ homo: qui cõfidit in homine: & ponit carnem brachiũ suum: sed ut oẽs crederẽt per illũ. Hoc est per illius testimonium crederent in lucẽ: quã necdũ uidere nouerant: deũ uidelicet ad dũnm̃ iesum xp̃m: qui de seipso testatur. Ego sum lux mundi qui sequitur me: non ambulat in tenebris: sed habet lumen uitę. Sequr. (Non erat ille lux: sed ut testimonium perhiberet de lumine Erat lux uera q̃ illuminat oẽm hominẽ uenientẽ in hunc mũdum.) Et sancti quidem homines lux sunt recte uocati: dicente ad eos domino. Vos estis lux mundi & apostolo paulo. Fuistis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. Sed multum distat inter lucẽ q̃ illuminatur & lucem q̃ illuminat: inter eos qui participationem uere lucis ac

Solã creaturã rõnalẽ: ut sape possit illuminat deus.
Alalis hõ non percipit q̃ sũt spũs dei.
Psal. xlviij.
Stulti & iniq tenebre sũt.
Hiere. xvii. a
Joãnis. viij. b
Sancti boies lux vocãtur.
Matth. v. b.
Ephe. v. b

cipiūt ut luceāt:& ipsam lucē ꝑpetuā: que nō solū lucete in seipa: sed sua presentia quoscūq̄ attigerit illustrare sufficit. Ad cuius cōparatio/nem uere lucis nō tātū minores quilibet electi: uerū etiā ipeioānes quo maior inter natus mulie⁊ nō surrexit. lux nō esse asseritur: ut uidelicet nō esse xp̄s quod putabatur: mōstraretur. Ille enim (ut scriptū est) erat lucerna ardens. Ardens scilicet fide & dilectiōne. lucens uerbo & actio ne. Gratiā uere lucis pectoribus infundere solius est eius de quo dicitur (Erat lux uera que illuminat oēm hominem uenietem in hūc mundū. Oēm uidelicet qui illuminatur siue naturali ingenio: seū sapiētia diui/na. Sicut em̄ nemo a seipso esse potest: ita etiā nemo a seipso sapiens ē pōt: sed illo illustrāte de quo scriptū est. Omnis sapiētia a dn̄o deo est. Cuius utrāq̄ naturā: & diuinā uidelicet: quā semp ubiq̄ totus mānet: & humanā: ex qua in tēpore natus: loco inclusus apparuit: cōseq̄nter euā gelista describit. dicēs. (In mūdo erat: & mund⁹ per ip̄m fact⁹ ē: & mun d⁹ eum nō cognouit. In ꝓpria uenit & sui eum non receperūt. In mun do q̄ppe erat: & mūd⁹ per ip̄m fact⁹ est qa de⁹ erat: quia tot⁹ ubiq̄ quia sue p̄sentia maiestatis sine labore regit & sine onere cōtinet. quod fecit (Et mūdus eū nō cognouit: quia lux in tenebris lucet: & tenebre eā nō cōprehēderunt.) Mūdū nāq̄ hoc loco dicit homines mūdi amore dece ptos: atq̄ in herendo creature ab agnoscenda creatoris sui maiestate re flexos. In propria uenit: quia in mūdo. quē p diuinitatē fecit: p huma nitatē apparuit. In propria uenit: quia in gēte iudea: quā sibi p̄ tæ cęte/ris nationibus speciali grā copulauerat: incarnari dignat⁹ est. In mun do et go erat: & in mūdū uenit. In mundo erat p diuinitatē. In mundū uenit per incarnatiōnē. Venire quippe uel abire humanitatis ē: mane re diuinitatis. Quia ergo cū in mundum esse per diuinitatē: mūd⁹ eum nō cognouit. dignat⁹ē uenire in mundū per humanitatē: ut al' sic eum mundus cognosceret. Sed uideam⁹ qd̄ sequit. In ꝓpria uēit: & sui eum nō receperunt. (Qui em̄ in potētia deitatis cuncta creārē regētēq̄ non cognouerāt: ip̄m in carnis infirmitate miraculis coruscātē recipere no luerant. Et qd̄ grauí⁹ est: sui eum nō receperunt. hoīes. I. quos ipe crea uit. Iudei quos peculiarē sibi elegerat in plebem. quib⁹ sue cognitionis reuelauerat archanum: quos mirificis patrum glorificauerat actib⁹: q b⁹ sue legis doctrinā contulerat. Ex quibus se incarnandum pro mise rat: & in qb⁹ se incarnatum ut promiserat ostendit. Ipse eum recipere uenientē magna ex pte recusa⁊. Neq̄ em̄ oēs recusarūt: alioquin null⁹ esset salu⁹. Nāc aūt multi eum ex utroq̄ pplo credēdo receperunt. De quibus euāgelista cōseq̄uenter insinuat dicens. (Quotquot autē rece perunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt i nomi/ ne eius.) Cōsiderem⁹ fratres charissimi quāta grā redemptoris nr̄i: q̄ magna sit multitudo dulcedinis eius. Vnicus ex patre natus est: & no

Math.xi.b.

Joan.v.E.

Sicut a seipso nemo esse potest. ita a seipso nemo sapiens esse potest Ecclesia.i.a.

Mūdus quos designat.

Venire humanitatis manere diuinitatis est.

Quare uer^o dignatus est fieri homo.

luit remanere unus. Descendit ad terram ubi fratres sibi:quibus regnū patris sui dare posset acquireret. Deus ex deo nat⁹ est:& noluit esse dei tantum filius. Fieri homo dignus est:non amittens quod erat:sed assumens qd̄ nō erat ut per hoc homines in dei filios trāsferret:glorieq̄ sue faceret coheredes:q̄ qd̄ ipse semper habebat per naturā: incipientē habere per gratiā. Cōsideremus quāta uirtus ē fidei:cui⁹ merito potestas datur hoībus filios dei fieri. Vnde bene scriptū est q̄a iustus ex fide uiuit Viuit em̄ iustus ex fide:nō illa quæ labiorū tātū cōfessione pfertur:sed ea q̄ per dilectionē operatur. Alioquin fides si non habeat opera mortua est in semetipsa. Nullus seipsum despiciat. Nullus de sua salute desperet. Curramus oēs:curramus singuli:ut qui etiam⁹ lōge:mereamur fieri prope in sanguine xp̄i. Videamus quod dicitur. (Quia quotquot receperūt eū:dedit eis potestatē filios dei fieri.) Quotquot inq̄t receperūt. Nō est em̄ personarū acceptor deus:sed in oī gēte qui timet eum & operatus iustitiā acceptus est illi. Quo aūt ordine credētes filii dei possunt fieri & quātū hec generatio a carnali differt subsecutus euāgelista designat (qui nō ex sanguinibus inq̄t:neq̄ ex uolūtate carnis:neq̄ ex uolūtate uiri sed ex deo nati sunt.) Carnalis quippe nr̄a singulorū generatio ex sanguinibus. i. ex natura matris & fœmine a cōplexu p̄augi duxit originē. At uero spūalis spūs sc̄ti grā ministratur:quā a carnali distinguēs dns ait. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua & spū sc̄tō:non potest introire in regnū dei. Quod natū est ex carne caro est:& qd̄ natum ē de spū spūs est. Verū ne quis hoīm dubitet filiū esse dei:dat exēplū euāgelista. Quia & ipse filius dei hō fieri & inter hoīes habitare dignatus est ut hūanę particeps existēdo fragilitatis hoīes diuinæ uirtutis sue donaret esse participes. (Et uerbū caro factū ē & habitabit in nobis) q̄d est dicere:& fili⁹ dei hō fact⁹ est:& inter hoīes cōuersatus est. Solet uni q̄ scriptura modo animæ:modo carnis uocabulo totū designate hominē. Anime uidelicet ut scriptū est. Quia descēdit iacob in egyptū in animab⁹ septuaginta. Carnis uero ut rursus scriptū est. Et uidebit omnis caro salutare dei:neq̄ em̄ uel aīæ sine corporibus descēdere in egiptum:uel caro sine aīa uidere aliquid potest:sed hic p aīam totus hō. ibi signatur per carnem. Sic ergo hoc loco quod dr̄. Et uerbū caro factū est nihil aliud debet intelligi q̄ si diceret:& deus hō factus est:carnē uidelicet induēdo:& aīam:ut sicut q̄sq̄ nr̄m un⁹ hō ex carne cōstat & anima:ita unus ab incarnatiōis tp̄e xp̄s ex diuinitate:carne & anima constet. De⁹ ab æterno in eternū existēs uer⁹ ut erat:hominem ex tp̄e assumēs in unitatē sue persone uerā quā nō habuerat:induit carnē. Sequtur. (Et uidimus gloriā eius:gloriā quasi unigeniti a patre:plenū gratie & ueritatis.) Gloriā xp̄i quā ante incarnationē uidere non poterāt hoīes post incarnationē uiderunt. Aspiciētes humanitatē miraculis refulgē

Abacuc.ii.a.
fides sine operibus mortua est.

Actuū.x.a.

Ioā.iii.a.

Ioā ibidem.

Gene.xlvi.c.

Luce.iii.b.

Xp̄s ab incarnationis tempore ex diuinitate carne & anima constat uerus homo.

tem & intelligētes diuinitatē intus latitantē. Ille maxime q & ei⁹ clatitatē ante passionē trāsfigurati in mōte sctō cōtēplari meruerunt: uoce delapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est fili⁹ meus dilectus in quo mihi cōplacui. Et post passionē resurrectiōis ascēsiōisq₃ ipsius gloria ɔspecta: spūs ei⁹ sunt dono mirifice refecti. Quib⁹ omnibus manifeste cognouerūt qđ hmōi gloria nō cuilibet sctōꝝ: sed illi solū homini q esset in diuinitate unigenit⁹ a pr̄e ɔueniret. Quod aūt seqt. (Plenū grā & ueritatis) Grā plen⁹ erat idē homo xp̄s iesus: cui singulari mūere prę cęteris mortalib⁹ darū est: ut statim ex quo in utero uirginis ɔcipi: & homo fieri inciperet: uer⁹ esse & de⁹. Vnde & eadē gloriosa semp uirgo maria nō solū hominis xp̄i: sed & dei genitrix recte credēda & ɔfitēda est. I dē ueritate plen⁹ erat & ipse. Ipsa uidelicet uerbi diuinitate q̄ hominē illū singulariter electū cū quo una xp̄i p̄sona eē assumere dignata est. Nō aliqđ suę diuinę substātię (ut hęretici uolunt) in faciendā hominis naturā cōmutās sed ipse apd̄ p̄tem manēs totum qđ erat totā de semine dauid naturā ueri hominis q̄ nō habebat suscipiens. Vnde oportet fr̄es charissimi ut q̄ hūanā redēptoris nr̄i natiuitatem hodie ānua deuotiōe recolim⁹ & diuinā pariter & humanā ei⁹ naturā non ānuo sed ɔtinuo semper aplectatur amore. Diuinā per q̄ creati sum⁹: cū non essem⁹. Humanā per q̄ recreati sum⁹ cū perditi essem⁹. Et qdem diuina ɔditoris nr̄i uirtus sine assumptione hūanitatis nos recreare erat idonea. Vna aūt eiusdē redēptoris nr̄i infirmitas sine assumente se: & inhabitāte in se: & operāte per se diuinitate nos recreare ne quiuit. A qͥ ideo (uerbū caro factū est) idest deus homo fact⁹ est. Et habitauit in nobis: ut per cognitū nobis hominis habitū in nobis conuersando cōgrue nos ad loqndum instrueret: nobis uiuendi uiā pberet: pro nobis cōtra h stem cōfligeret: nostrā mortem moriendo ac resurgendo posset destruere. Per coęternā uero deo prī diuinitatem nos interius uiuificādo ad diuina sustolleret: remissionemq₃ nobis pctōꝝ pariter & spūssancti dona concederent: & post bonoꝝ perfectionem opeꝝ non solū nos ad uidendā gloriā clarificatę suę perduceret hūanitatis: sed incommutabilem nobis essentiā suę diuinę maiestatis ōnderet. In q̄ uiuit & regnat cum pr̄e & sancto spū. &c.

Luce. iii. c.

Gloriosa dgo maria nō solū xp̄i: s; z dei genitrix credenda est.

Hūanitas xp̄i nequit nos recreare sine diuinitate diuini tas vero recre. potuit.

ℭ Segmentū ex euangelio luce. ii. cap. C. qđ canitur in die circuncisionis dn̄i nostri.

In illo tempore: postq̄ consumati sunt dies octo ut circuncideretur puer, uocatum est nomen eius iesus. Quod uocatum est ab angelo priusq̄ in utero conciperetur.

ℭ Homilia uenerabilis bede pbr̄i.

Sanctam uenerandamq₃ praesentis festi memoriam paucis quidem uerbis Euangelista comprehendit. Sed non pauca coele

stis mysterii uirtute grauidam reliquit. Exposita namq; natiuitate dñi ca: cuius gaudia mox angeli dignis laudibus extulerunt. Pastores de/ uota uisitatione celebrarunt: omnes qui rūc audiere mirati sunt. Nos quoq; p modulo nr̄o: put potuimus pxime dño largiēte cōgruis mis/ sarum hymnorumq; solēniis exigim². Subiungit aūt: ait. (Et postq̄ ɔsu mati sunt dies octo ut circunciderēt puer: uocatū est nomen eius iesus: qd̄ uocatum est ab angelo priusq̄ in utero conciperet.) Hæc sunt festi uitatis hodiernæ gaudia ueneráda. Hæc solēnitas diei. Hæc illa super ne pietatis munera sacro sancta: q̄ fidelium cordib² cōmēdás apls ait.

Ad gala. iiii. a.

Quia ubi uenit plenitud o tp̄is misit deus filium suum natum ex mulie re factum sub lege: ut eos q; sub lege erant rīdemeret: ut adoptionē fi/ lioꝝ reciperem². Magna nāq; dispensatiōe pietatis ad redemptionem gn̄is humani deus pr̄ non angelum: nō archāgelum: sed filium suum unigenitum mittere dignat² est. Quem qa in diuinitatis sue specie ui/ dere nequimus. magna rursus dilectiōis arte puidit: ut hunc factum ex muliere. hoc est ex maternæ carnis substātia sine uirili admixtione cō/ ceptum ad humanos uerum hominem pferret aspectus. Qui in diui/ na uirtute ac substantia manens per omnia qd̄ erat: uerā natura mor/ talis infirmitatem: q̄ non habebat indueret. Et ut nobis necessariā obe diendi uirtutem pcipuo cōmendaret exemplo. factum sub lege filium

Xp̄s fact² sub lege nihil legi debebat.

suum misit de² in mundum. Non qa ipse legi quicq̄ debeat: qui unus magister nr̄: unus est legislator & iudex: sed ut eos qui lege positi onera portare nequerant: sua cōpassione iuuaret: ac de seruili cōditiōe: quæ sub lege erat: ereptos in adoptionem filiorum q̄ per grām est sua largi/ tate reduceret. Suscepit igitur circuncisionem lege decretam in carne qui absq; omni prsus labe pollutionis apparuit in carne. Et qui in simi/ litudinem carnis peccati: non autem in carne peccati aduenit: remedi/ um quo caro peccati consueuerat mundari: non respuit. Sic etiā unda baptismatis: q̄ noue grē pp̄los a pc̄orum sorde lauari uoluit: ipse non necessitatis: sed exempli causa subiit. Scire etenī debet uestra fraterni/

Circūcisio i le ge ueteri qd̄ legebat.

tas: quia idem salutifere curationis auxilium circuncisio in lege cōtra originalis peccati uulnus agebat: quod nunc baptismus agere reuelan te grē tempore consueuit. excepto quod regni cœlestis ianuam necdū intrare poterant: donec adueniens bñdictionem daret: qui legē dedit: ut uideri possit deus deorum in syon. Tantū in sinu abrahæ post mor/ tem: beatæ requiei consolati supernæ pacis ingressum spe fœlici expe/

Joā .iii. a.

ctabant. Qui eñ nunc per euangelium suum terribiliter: ac salubriter clamat. Nisi qui renatus fuerit ex aqua & spū sancto nō pōt introire in

Gene. xvii.

regnum dei. Ipse dudum per legē suā clamabat. Masculus cuius ppu/ cii caro circuncisa nō fuerit: peribit anima illa de populo suo: qa pa/ ctum meum irritum fecit. i. quia pactū uitæ in paradyso hominib² mā

datú adá-þuaricáte trãsgressus est:in quo oés peccauerũt:peribit de ce tu sanctoꝝ:si nõ ei fuent remedio salutari subuentũ. Vtraq; ergo puri ficatio & circũcisionis uidelicet in lege & in euágelio baptismatis tollẽ dæ þuaricatióis primæ grã posita ẽ. Et ne cui sc͠so labẽtis ætatis supni respect⁹ munera deessent:illi quoq; q mũdi in exordio usq; ad tẽpora datæ circũcisióis:uel post datá circũcisioné de aliis natióib⁹ deo placu erũt uel hostiaꝝ oblatióib⁹:uel certæ sola fidei uirtute: suas suorumq; aias creatori cõmédátes a primi reat⁹ uinculis absoluere curabát. Sine fide enim impossibile est placere deo. Et sicut alias scriptũ ẽ. Iust⁹ autẽ ex fide uiuit. Sed ueniens in carne dei filius solá carnis naturá: nullá au tẽ pc͠ti cõtagioné traxit de adá. Et quia spũs sc͠ti uirtute de uirgine cõ ceptus & natus est:& nullo eguit munere gratie renascentis:utrũq; ge nus purificatiõis subire dignatus est. Et circũcisus uidelicet a parentib⁹: octaua die natiuitatis:& tricesimo ætatis anno baptizatus a ioáne. Im mo etiá tertium salutaris hostiæ munus ipse dñs templi pro se non res puit offerri: cuius die hinc tricesima tertia dño opulãte uestra charitas auditura simul est:& celebratura misteriũ. Cuncta inq; & legalis & euá gelicæ purificationis gñá:qui nullo indiguit:dñs suscipe non despexit ut & cõsumande iam legis decreta suo tẽpore doceret esse salubertima & aduenientis euangelii cunctis fidelibus ostẽderet aquæ subeũda reme dia. Sed & hoc quod eodẽ die suæ circuncisióis nomen ut iesus uocare tur accepit:ad imitatioré priscæ fecit obseruatióis. Quam ex eo credi mus sumptam qđ abraam patriarcha: q primũ circuncisióis sacramen tũ in testimoniũ suæ magnæ fidei & diuinæ ad eũ facte promissionis accepit:eodẽ die suæ suorumq; circuncisionis:etiã nominis ãplificatio ne simul cum sua cõiuge bñdici promeruit. Vt qui eatenus abraam pa ter excelsus dictus est deinde abraam idest pr̃ multarum gẽtiũ uocarẽ quia patrem inquit multaꝝ gentiũ cõstitui te. Quæ fidelissima promi ssio tã late per orbẽ iã patet impleta; ut etiam nos ipsi de gentibus ad fidei illius deuotioné uocati ipsum nos patrẽ spiritualiter hrẽ gaudea mus. Dicente etiam nobis aplo. Si autem uos christi:ergo semẽ abrahæ estis secundũ promissionem & heredes. Et saray inquit uxorem tuam nõ uocabis saray:sed sarram i. nõ uocabis principe meam:sed princi pem. Videlicet aperte docens ut eam q̃ tãte fidei particeps & socia fa cta est:nõ proprie principem sue domus sed absolute principem: idest omniũ recte credentium feminaꝝ uocaret & intelligeret esse parentẽ Vnde btũs petrus apostolus credentes de gentibus feminas ad humili ta tis, castitatis:& modestie uirtutem prouocans eiusdem matris nos tre sactæ debita cũ laude meminit. Sicut sarra inquit obediebat abrahe dñm eum uocans. cuius estis filii bñefacientes & nõ pertimentes ullam perturbatioẽm. Nec non dilectionem uestram fratres ammonere cu

[Margin notes: j. Cori. xv. c. / Ad hebr. xii. b / Abacuc. ij. c / Ad ro. x. g. / Dñs q̃re suscepit cũcta gñá purificatióis. / Gen. xvij. a / Ad gala. iii. d. / Gen. xvii. a / j. Petri. iii. b]

tauimus:ut singuli ufm meminerit in et seipsos percepta fide xpi cum patriarchis nō solum nominis excelsi meruisse consortium: sed percepta in xpo purificatiōe baptismi salutaris deriuatū a nomine xpi gaudeāt mutasse cognomē. & hoc usq; ad finē sitmū intemeratūq; seruare ꝯtendāt. Gaudentes in se ill' esaie uaticinium esse ꝯpletum. Et seruos suos uocabit nomine alio hoc est nomine xpiano: quo oēs nūc serui xpi se delectantur insigniri. Neq; enī nomē aliud sub celo datū est hominibus: in quo oportet nos saluos fieri. Unde ꝑpheta ꝯseqnter adiungit. In quo q bndicendus est super terā bndicetur in dño amen. Dicit & alias de eodem multiplicanda et degentibus ecclesiam alloquens. Videbūt gētes iustum tuum: & cuncti reges inclytum tuum: & uocabitur tibi nomen nuuum: qd' os dñi nominauit. Quare aūt puer q nat' est nobis: & filius dat' est nobis iesu. idest saluatoris nomē acceperit: nō expositiōe ut a nobis possit intelligi: sed sollicita uigilli eget intentiōe: ut et nō possim' eiusdem nominis participatiōe saluati. Legim' qppe angelo interꝑtante qa ipse saluum faciet ppl'm suum a pctis eoꝝ. Et indubitanter credim' ac speram': qa q a peccatis saluat: ipse et a corruptionibus q ob pctā ꝯtingerunt: & ab ipsa morte saluare nō omittit: psalmista testāte: qui ait. Qui ꝑpitius fit omnibus iniquitatib' tuis. qui sanat oēs infirmitates tuas. Dimissis qppe omnib' iniqtatib' nr̄is: ad integrū oēs languores nr̄i sanabuntur: quum resurrectiōis gl'ia appatente: nouissime inimica destructa fuerit mors. Et hec est uera ac plenaria nr̄a circūcisio quum in die iudicii cunctis simul anime carnisq; corruptionibus exuti mox ꝑacto iudicio ad uidendam perpetuo creatoris faciem aulam tegni celestis ingredimur. qd' est typice paruulos circuncisos ad templū dñi ierosolymā cum laudibus hostiarum munus acceptabile deferre. Vera etem circuncisione purgat' templum dñi circumunetibus ingreditur: qui gl'ia resurrectiōis ab omni labe mortalitatis excoctus: cū bonoꝝ fructibus opeꝝ superne ciuitatis gaudia sempiterna subit. Dirupisti inuiensq; uincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. Vota mea dño reddā in atriis dom' dñi. in ꝯspectu oīs ppli ei': in medio tui ierusalē. Quod desideratissimum tps coelestis introit' illa dies octaua q̄ circuncisio celebratur: indicat. Sex etem sunt huius scl'i etates notissimis tporum distincte articulis: in qbus ꝑ deo laborib' insistere: & ꝑ adipiscenda requie sempiterna ad tps operari necesse est. Septima est ætas nō in hac: sed in alia uita quiescētium usq; ad tps resurrectiōis animatum. Octaua aūt ætas ipsa est dies resurrectiōis sine ullo tpis fine btā. Quādo uero omnino de circūcisiōis gl'ia coruscāte nō ultra corp' qd' corrūpitur aggrauabit animā: nō terrena inhabitatio deprimet sensum multa cogitantē: sed corpus iā incorruptibilē letificabit animā. & sublenabit celestis habitatio totum hominē uisioni suum conditoris inherērē. Cui

Esaie. lxv. c.
Esaie ibidem
Esaie. lxii. a.
Quare filius dei vocatus e iesus
Matth. i. d.
Psal. cii.
Circūcisio rpi duorū qñ erit.
Psal. cxv
Etates secl'i huius seculi.
Septima etas Octaua qñ.

æterni diei btitudinē ꝓpheta in illo cui⁹ supra meminim⁹ psalmo ꝯsequēter exponit: aiam suā ipse & oēs interiotis sui hominis affect⁹ad bñdicēdū dñm recordās oēsq; retributiones ei⁹ excitās. Qui redimit de interitu inqr uitā tuam. Qui satiat in bonis desideriū tuū. q coronat te in miseratiōe & misericordia: renouabit ut aqlæ iuuētus tua. Et ideo necesse est fres charissimi ut qui ad huius pulcherrimæ renouatiōis quasi summæ circūcisiōis desideram⁹ ꝑmia cōtingere: cure m⁹ primitiuæ circūcisionis & renouatiōis: q quotidianis eir turū exercitatiōib⁹ fit: subire remedia. Deponam⁹ secundū pristinā cōuersatiōne ueterē hominē: qui corrūpitur secundū desidæria erroris. Renouemur spū mentis nostre: & induamur nouū hominē: qui secūdum deum creat⁹ est in iusticia & sāctitate ueritatis. Neq; audiētes circumcisionē: in uno corporis nři membro nos castigare sufficere credam⁹. Sed sicut idē alibi monet apls mūdemur ab omni labe & inqnamēto carnis & spūs perficiētes sāctificationē in timore dei. Relegam⁹ facta apostoloꝝ: uideam⁹ ꝑthotit ē beatissimū stephanū iudeis secum dño persequtib⁹ terribiliter intonātem. Duri ceruice & incircuncisi cordibus & auribus: uos sēper spiritui sancto resistitis. Si ergo incircuncisi cordibus & auribus sunt: q spiritus sancti monitis resistunt: est utiq; cordium & aurium circuncisio. Et si est cordium & aurium: & est omniū exterioris interiorisq; hominis nostri sensum. Qui em̄ uiderit mulierem ad concupiscēdum eam: qui habuerit oculos sublimes: huius incircūcisus est uisus. Quibus uoce ueritatis dicitur. Qui est ex deo: uerba dei audit: propterea uos non auditis: quia ex deo non estis. Incircuncisi sunt auribus. incircuncisi sūt lingua & manibus: quorum os locutum est uanitatem: & dextera eorum dextera iniquitatis. Qui loquuntur pacem cum proximo suo: mala autem sunt in cordibus eorum & dextera eorum repleta est muneribus. Incircuncisi sunt gestu quos propheta redarguit dicēs. Ve qui potentes estis ad bibendum uinum. & uiri fortes ad miscēdam ebrietatē. Incircuncisi sunt olfactu & tactu: qui unguento & uariis sunt deliburi odoribus qui sequuntur amplexus meretricis aspergentis cubile suum Myrrha & Aloæ & Cinamomo. Incircuncisi gressibus sunt: de quibus Psalmista commemorat. Contritio & infoelicitas in uiis eorum & uiam pacis non cognouerunt. At qui omni custodia seruat suum cor qui auertunt oculos suos ne uideant uanitatem: qui sepiunt aurēs suas spinis ne audiant linguam nequam: qui gustant & uident quam suauis est dominus: quam beatus uir qui sperat in eo: qui custodiunt uias. suas ut non delinquat in lingua sua: qui donec superest halitus in eis: & spiritus dei in naribus eorum. Non loquuntur labiis iniquitatem nec lingua eorum meditatur mendaciū. qui leuant manus suas ad mādata dei qui diligunt. Qui ab omni uia mala prohibent pedes suos:

Psal. ciii.

Ut pertenianius ad glias qd agendum.

Circūcisio multipliciter accipitur.

j. Corint. vii. a.

Actuum. vii. g.

Circūcisio iterius & exterius ē oim sensuū.

Joā. viii. e.

Esaie. v. e

Psal. xiii.

ut custodiāt uerbū dei. Isti oēs sensus suos petra spūalis exercitii se ostē dunt hēre circūcisos. Petrinis q̄ppe cultris circuncisiōem fieri legimus. Petra etat xps: cuius fide & spe & charitate nō solū in baptismate sed in omni prorsus actione deuota purificātur corda bonorū. Quæ & ipsa quotidiana nr̄a circuncisio idest ꝯtinua cordis mūdatio semper octaue diei sacrm̄ celebrare nō desistit. quia nos in exemplū dn̄ice resurrectio nis: q̄ octaua die idest post septimā sabbati facta est: sctificare cōsueuit: ut quomodo resurrexit xps a mortuis per gloriā prīs: ita & nos in noui tate uite ambulemus. Prestāte deo qui uiuit & tegnat in sæcula sæculo rum. Amen.

Petrinis cul tris circūcisio fiebat.

¶ Segmentum ex euāgelio mathe. ii. cap. lra. A. quod cani tur in epiphania dn̄i.

Cum nat⁹ esset iesus in bethleē iude in dieb⁹ herodis regis: ec ce magis ab oriente uenerūt ierosolymā dicentes. Vbi est q̄ nat⁹ est rex iudeoꝝ? Vidim⁹ em̄ stellā ei⁹ in oriēte: & uenim⁹ adorare eū. Audiens aūt herodes rex turbat⁹ est: & om̄is ierosolymā cū illo. Et ꝯgregās oēs principes sacerdotū & scribas pp̄li: sciscitabat ab eis ubi xps nasceret. At illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic em̄ scriptū est per ꝓphetā. Et tu bethleem terra iuda nequaq̄ minima es in principib⁹ iuda. Ex te em̄ exiet dux q̄ regat pp̄lm meū isrl̄. Tunc herodes clā uocatis magis diligenter didicit ab eis tp̄s stellæ q̄ apparuit eis: & mittens illos in bethleē dixit. Ite & interrogate diligēter de puero: & cū inueneritis renūciate mihi: ut ego ueniēs adorē eum. Qui cū audissent regē abierūt. Et ecce stella q̄ uiderāt in oriente ātecedebat eos usq̄ dū ueniens staret supra ubi erat puer. Videtes aūt stellā gauisi sunt gaudio magno ualde. Et intrātes domū inuenerūt pueꝝ cū maria mr̄e ei⁹: & ꝓcidētes adorauerūt eū: & apertis thesauris suis obtulerūt ei mūera aurū thus & myrrhā. Et respōso accepto in somniis ne redirēt ad herodem: per aliā uiā reuersi sunt in regionem suā.

Uenimus acdo. aū penultimā acuit quia tp̄is preteriti ē.
Miche. v. a.
Exiet dux lauré. exibit legēdū erat. et itrātes domū ꝛc. Nō ē grece intrātes s; venientes i domū. q. veniētes ad domū ne videantur qd̄ absit intrādo irrupisse in domum. Cū maria matre eius dicendū erat cū maria matre sua quoniam reciprocū ē: s; greca vox iqt laurētius decepit interpetē vt in aliis q̄busdā locis q̄bus sui p eius ꝛ ecōuerso sepe posuit.
Q. are gētiles s. i cogno ... duc dn̄z p signa ꝓducti sunt.

¶ Homilia beati Gregorii papæ de eadē lectiōe. Habita ad pp̄lm in basilica scti Petri Apl̄i in die epiphaniæ.

Sicut in lectione euāgelica fr̄es charissimi audistis: celi nato rege rex terre turbatus est: qa nimirū terrena altitudo ꝯfunditur: cū celsitudo celestis aperit. Sed q̄rendū nobis est quid nā sit qd̄ redemptore nr̄o nato pastoribus āgel⁹ apparuit: atq̄ ad adorādu hanc ab oriente magos nō āgelus sed stella perduxit? Quia uidelicet iudeis tanq̄ rōne utentibus rōnale animal (idest āgelus) p̄dicare debuit. Gentiles uero quia uti rōne nesciebāt: ad cognoscendum dn̄m nō per uocem: sed per signa perducunt. Quia & illis pphetiæ tanq̄ fidelibus nō infidelibus: & istis signa tanq̄ infidelibus nō fidelib⁹ data sunt. Et notādum qd̄ redemptorem nr̄m cum iā perfectæ esset ætatis eisdē

gentibus apostoli prædicát:eumq; paruulum & necdũ per humani cor potis officium loqntem:stella gentibus denunciat:quia nimirum rõnis ordo poscebat:ut & loqntem iam dñm loqntes nobis pdicatores innotescerent:& necdum loqntem elementa muta prædicarent. Sed in omnibus signis q́ uel na scente dño uel moriente eo monstrata sunt cõsiderãdum nobis est q̃nta fuerit in quorundã iudeorum corde duritia:q́ hunc nec per ppheti æ donum:nec per miracula agnouit. Omnia q ppe elementa auctorem suum uenisse testata sunt. Vt enĩ de his q̃dã usu humano loquar:deum hunc cœli esse cognouerunt:quia protinus stellã miserunt. Mare cognouit quia sub plãtis eius se calcabile pbuit. Terra cognouit:quia eo moriente contremuit. Sol cognouit:quia lucis suæ radios abscondit. Saxa & parietes cognouerunt: quia tpe mortis eius scissa sunt. Infernus cognouit:quia hos quos tenebat mortuos reddidit. Et tñ hunc quem deum omnia insensibilia elementa senserunt:ad huc infidelium iudeoꝝ corda deum esse minime cognoscunt:& duriora saxis scindi ad pœnitendũ nolunt:eumq; confiteri abnegãt:quẽ elementa(ut diximus)aut signis aut scissionibus deum clamãt. Qui etiã ad dãnationis suæ cumulũ eum quẽ natũ despiciunt:nasciturũ lõge ante psciuerunt. Et nõ solum quia nasceretur nouerãt:sed etiã ubi nasceretur. Nã ab herode requisiti:locũ natiuitatis eius exprimũt:quẽ scripturæ auctoritate didicerunt. Et testimonium pferunt quo bethleem honorari natiuitate noui ducis ostẽdũt:ut ipsa eoꝝ gemina scientia & illis fieret ad testimonium dãnationis:& nobis ad adiutoriũ credulitatis Quos pfecto bene isaac cũ iacob filiũ suũ benediceret designauit: qui & caligãs oculis & profetãs in psenti filiũ non uidit:cui tã multa in posterum puidit. Quia nimiꝝ iudaicus pp̃ls pphetiæ spũ plenus & cecus: eum de quo multa in futuꝝ p̃dixit in psenti positũ nõ agnouit. Sed natiuitate regis nñi cognita:herodes ad callida argumẽta cõuertitur. Et ne terreno regno priuaretur renũciari sibi ubi puer inueniretur postulat:adorare eũ uelle se simulat ut quasi hũc si inuenire possit extinguat. Sed quãta est humana malitia cõtra cõsilium diuinitatis: Scriptũ q ppe est. Nõ est sapiẽtia nõ est prudẽtia nõ est cõsilium cõtra pñm. Nam eã q apparuit stella:magos perduxit. Natũ regẽ reperiũt:munera deferũt: & ne redire ad herodẽ debeãt in somnis ammonẽtur. Sicq; fit ut iesum quẽ q̃rit herodes inuenire nõ possit. Cui⁹ persona qui aliũ q̃ hypocritæ designãtur:qui dum ficte q̃runt inuenire deum nunq̃ merentur. Sed inter hæc sciendũ est q́d priscillianistæ hæretici nasci unũquẽq; hominẽ sub cõstitutiõibus stellaꝝ putãt & hoc in adiutoriũ sui erroris assumũt: q́d noua stella exiit cũ dñs in carne apparuit. Cui⁹ fuisse fatũ eãdẽ q̃ apparuit stellã putãt. Sed si euangelii uerba pensamus quibus de eadẽ stella dicitur.(Vsq; dum ueniens staret supra ubi erat puer) dum nõ puer

Oia elemẽta deũ uenisse testata sunt.

Gene.xxvij.

Prouer.xxi.

Vita humana nec a stellis nec a fato sed a solo deo administratur.

ad stellam: sed stella ad puerum cucurrit: si dici liceat: non stella fatum pueri: sed fatū stelle is qui apparuit puer fuit. Sed absit a fidelibus ut esse aliquid fatum dicant. Vitā quippe hominum solus conditor qui creauit administrat. Neq; enim propter stellas homo: sed stelle propter hominem facte sunt. Et si stella fatū hominis dr: ipsis suis ministeriis subesse homo perhibetur. Certe cum iacob de utero egrederet: & prioris fratris plantam teneret manu: prior perfecte nequaq̄ egredi potuit nisi subseq̄ns inchoasset. Et tñ cum uno tpe eodemq; momento utrumq; mr fuderit: non una utriusq; uitæ ęq̄litas fuit. Sed ad hæc solent mathematici respondere. quia uirtus constellationis in ictu puncti est: quibus e diuerso nos dicimus: quia magna est mora natiuitatis. Si igit in ictu puncti constellatio permutat: necesse iam erit ut tot dicant fata quod sunt membra nascentiū. Fateri etiā mathematici solent: quod quisqs signo aquarii nascit: in hac uita piscatoris ministerium sortiat. Piscatores uero (ut fertur) getulia non habet. Quis igit dicat: quia illic nemo in stella aquarii nascit: ubi piscator omnimodo nō habetur? Rursum quos signo nasci libræ asserūt: trapezitas futuros dicūt. Et trapezitas multarum gentium puintie ignorant. Fateantur ergo necesse est: aut hoc in eis signū deesse: aut effectū fati nullo modo habere. In persarum quoq; francorūq; terra reges ex genere pdeunt. Quibus pfecto nascentibus: quis estimet quāti eisdē momētis horaꝝ ac temporum ex serui conditione nascuntur? Et tñ regū filii uno eodēq; sydere cū seruis nati ad regnū proficiunt: cum serui qui secū fuerant nati in seruitute morātur. Hæc de stella breuiter diximus: ne mathematicorum stultitiā indiscussam ptériisse uideamur. Magi uero aurū thus & myrrham deferūt. Aurū quippe regi cōgruit. Thus uero in dei sacrificiū ponebatur. Myrrha aūt mortuorū corpora cōdiuntur. Cū ergo magi quē adorant etiam mysticis muneribus pdicant, auro regē. thure deū. myrrha mortalē. Sunt uero nōnulli heretici qui hunc deum credunt: sed ubiq; regnare nequaq̄ credunt. Hi profecto thus ei offerunt: sed offerre etiā aurum nollunt. Et sunt nōnulli qui hunc regē existimant: sed deū negant. Hi uidelicet aurum offerūt: sed offerre thus nollunt. Et sunt nōnulli qui hunc & deū & regem fatentur: sed assumpsisse carnem mortalem negāt. Hi nimiꝝ ei auꝝ & thus offerunt: sed offerre myrrhā assumpte mortalitatis nolunt. Nos itaq; nato dño offeramus aurum: ut hunc ubiq; regnare fateamur. Offeramus thus: ut credamus quod is q in tpe apparuit: deus āte tempora extitit. Offeramus myrrham: ut eum quē credimus in sua diuinitate impassibilem: credamus etiā in nr̄a fuisse carne mortalem. Quamuis in auro thure & myrrha intelligi & aliđ pt̄ ēst. Auro nāq; sapiētia designatur: salomone attestante qui ait. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Thure autem quod deo

Gen. xxv. c.

Piscatores getulia nō hȝ.

Regis munera xpo oblata qđ significēt.

Aurū sapiētiā significat thus oronē &c.

Pu. xb. xxi. c.

inceditur uirtus orōnis exprimitur: psalmista testante qui dicit. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Per myrrhā uero carnis nostræ mortificatio figuratur. Vnde sancta ecclesia de suis operariis usq; ad mortem pro deo certantibus dicit. Manus meæ distillauerunt myrrham. Nato ergo regi aurum offerimus si in conspectu illius claritate supernæ sapientiæ resplendemus. Thus offerimus si cogitationes carnis per sancta orōnum studia in ara cordis incendim⁹: ut sua ue aliquid deo per cœleste desiderium redolere ualeamus. Myrrhā offerimus si carnis uitia per abstinentiā mortificamus. Per myrrham nāq; (ut diximus) agitur ne mortua caro putrefiat. Mortuam uero carnem putrescere est: hoc mortale corpus fluxui luxuriæ deseruire. Sicut de quibusdam per prophetam dicitur. Computruerunt iumenta in stercore suo. Iumenta quippe in stercore suo putrescere est: carnales homines in fetore luxuriæ uitam finire. Myrrham deo ergo offerimus quādo hoc mortale corpus a luxuriæ putredine per condimentum continentię custodimus. Magnum uero aliquid nobis magi innuunt: quod in regionem suam per aliam uiam reuertuntur. In eo namq; quod ammoniti faciunt: nobis profecto insinuant quid faciamus. Regio quippe nostra paradisus est: ad quam iesu cognito redire per uiam qua uenimus prohibeamus. A regione etenim nostra superbiendo: inobediendo: uisibilia sequendo: cibum uetitum gustando: discessimus. Sed ad eā necesse est ut flendo: obediendo: uisibilia contemnendo: atq; appetitum carnis refrenando redeamus. Per aliam ergo uiam ad regionem nostrā regredimur: quoniam quia paradisi gaudiis per delectamenta discessimus: ad hæc per lamenta reuocamur. Vnde necesse est fratres charissimi ut semper pauidi: semperq; suspecti ponamus āte oculos cordis. Hinc culpas operis: illinc iudicium extreme districtionis. Pensemus ergo q̄ districtius iudex ueniat qui iudicium minatur & latet. Terrores peccatoribus intentat. & tamen adhuc sustinet. Et iccirco uenire citius differt: ut minus ueniat quos condemnet. Puniamus fletibus culpas: & cum psalmiste uoce pueniamus faciem eius in confessione. Voluptatū nos ergo fallacia nulla decipiat. nulla uana læticia seducat. In pximo nāq; est iudex qui dixit. Ve uobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. Hinc enim Salomon ait. Risus dolore miscebitur. & extrema gaudii luctus occupat. Hinc rursus ait. Risum reputaui moerorē & gaudio dixi. Quid frustra deciperis? Hinc rursus ait. Cor sapientium ubi tristitia ē: & cor stultorum ubi læticia. pertimescamus igitur pcepta dei: si celebramus ueraciter solemnitatem diei. Gratum namq; deo sacrificium est: afflictio contra peccatum. Psalmista testante qui ait. Sacrificium deo: spiritus contribulatus. Peccata nostra præterita in baptismatis perceptione laxata sunt. Et tamen post baptisma multa commisimus: sed

Psal. cx.
Canti. v. b.
Ioelis. i. e. Iumēta insterc. ore putrescere qd est.
Regio nīa paradisus est sed p aliā viā q̄rendam.
Psal. xciiij.
Luce. vi. b.
Puer. xiiij. b. Eccles. ij. a. Eccle. vii. a.
Psal. l.

lauati iter⁊ baptismatis aqua nō possum⁹. Quia ergo & post baptismū inquinam⁹ uitā: baptizem⁹ lachrymis cōscientiā: qtinus regionē nr̄am per aliā uiā repetētes: q ex ea bonis delectati discessimus: ad eam malis amaricati redeamus. Prestante dño &c.

℄ Segmentum ex euangelio Luce. ii. cap. F. quod canitur dñica infra octauas epiphanie dñi. Historia facta est Anno xpi. xii. vii. Kl's maii. Feria. iiii.

In illo tpe. Cū factus esset dñs iesus annorum duodecim ascendē/tibus parentibus eius in ierosolymam secundum consuetudinem diei festi: cōsumatisq diebus cū redirent: remansit puer iesus in ie/rusalem: & nō cognouerūt parentes eius. Extimātes autem illum esse in comitatu: uenerunt iter diei. Et requirebāt eum inter cognatos & notos. Et nō inuenientes regressi sunt in ierusalem requirentes eū. Et factum est. post triduū inuenerūt illum in templo sedentem in medio doctoꝝ audientē illos & interrogātem eos. Stupebāt autem omnes q eum audiebāt: super prudentia & responsis eius. Et uidentes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes qrebamus te. Et ait ad illos: quid est quod me qre/batis? nesciebatis quia in his quæ pr̄is mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad eos. Et descendit cū eis & uenit nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius cōseruabat omnia uerba hec conferens in corde suo. Et iesus proficiebat sapientia: etate & grā apud deum & homines.

Remā it puer iesus ⁊ nō cognouerūt parē tes eius. Dicē dū ē inqt lau. rē. Nō cognouit Joseph et mr̄ eius ⁊ sic ē grece.

℄ Homilia uenerabilis be/de presbyteri.

Queri potest cur dei filius ad orōnē in templū ascenderit: q expiari per orōnē nō indigebat? Nobis utiq exemplū reli/qt: ut freqntarem⁹ scēās ecclesias: ubi deo offerre debemus orōnes nr̄as. Quod duodecim annoꝝ fuisse dr̄: pfigurabatur q a ipse erat dies: q duodecim horas idest duodeci a pl'os erat electur⁹ (Cōsumatisq diebus cum redirent: puer iesus remāsit in ierusalem. Et non cognouerūt parentes eius.) Parentes xp̄i typum sinagoge tenent. quia iudæi in comitatu suo deum qrunt idest in cultu ueteris legis: qui uere habitat in ierusalem: idest inter nos. s. in sancta ecclesia. (Et requi/rebant eum inter cognatos & notos) uidelicet per cerimonias legis pu/tabant se habere deum. (Et non inuenientes regressi sunt in ierusalem inquerentes eum.) Quia in fine sæculi omnis israel saluus fiet. & per prædicationem Heliæ & Enoch: Christum deum habitare in ecclesia recognoscent: quē per obseruationem ueteris legis se pmerere putant. Vnde recte subditur quod. (Post triduum inuenerunt illum in medio doctoꝝ sedētē audiētē & interrogantē illos?) Post triduum. i. post hoc

xp̄s duodecī annoꝝ qd figurabatur.

quod fuit ante legem & sub lege & sub gratia ad ultimū credent:& in ter medios doctores inuenient quia dei filius inter omnes sanctę ecclesie alūnos speciosior spūali grā corporali existit. Stupebāt aūt oēs q cū audiebāt super prudētia & respōsis ei᷒. Quia paucitatem dierū uidētes cōtenebāt paruitatē admirabātur tñ eius sapiētiā. Et dixit mater ei᷒ ad illū(Fili quid fecisti nobis sic? Qui respōdit. Quid est quod me querebatis. Nō hoc quis puer esset interrogauit nesciēter quid est hoc quod me quęrebatis:sed qa oculos cordis eorū uolebat extollere ad intelligēdā diuinitatē suā. Ac si diceret. Nō me tantū hominē debetis qrere :sed deū te iā simul & hominē oportet uos intelligere. Vnde bn̄ subintulit (Quia in his q̄ patris mei sunt oportet me esse)in legis uidelicet inquisitiōe. Quia ut superi᷒ legim᷒ interrogabat legis doctores de q̄stiōib᷒ legis. Alio modo & hoc pōt intelligi quod parētibus suis:q typū iudeorū tenēt respōdit:q̄si diceret. Quid est quod me queritis in cerimoniis legis hūanitus:quē in ecclesia debetis intelligere manentem diuinitus Humanitas nāq; legis est carnē ppuciū abscindere:& mala ꝑ malis repēdere. Diuinitas ecclesie sacro baptismate remissionē peccatoꝝ sperare & grā sancti spūs interueniēte & bōa ꝑ malis reddere. (Et ipsi nō intelligerūt.)quia iudei ecclesie sacramenta ignorāt. Iuxta litterā cetera sunt intelligenda. (Quia uenit nazareth:& quod mater eius cōseruabat omnia.).i. cogitabat hęc. (Et iesus plenus sapientia & grā apd᷒ deum pficiebat:& etate apud homines.)Quod ergo dñs pet oēs annos in pascha cū parentib᷒ Ierosolimā uenit: hūane nimiꝝ hūilitatis iudiciū est. Hominis nāq; est ad offerenda deo sacrificio tū spūaliū uota cōcurrere:& auctorē suū oratiōib᷒ lachrymisq; sibi cōciliare ꝑfusis. Fecit ergo dñs inter homines hō natus:quod faciendū hominib᷒ per āgelos imperauerat deus. Seruauit ipse legē quā dedit ut nobis q pui homines sumus seruādū per oīa ęcqd de᷒ iubet : ostēderet. Sequamur interim humane cōuersatiōis eius exēplū:sideltatis gloriā delectamur intueri Si optamus habitate in domo ei᷒ eterna in coelis omnib᷒ diebus uite nře. Si iuuat uidere uolūtatem dñi & ꝑtegi a tēplo scō ei᷒:& ne ulla in eternū maloꝝ aura pulsemur. Meminerimus pn̄tis ecclesie domum necessariis pcū mūdarū freqntare munerib᷒. (Quod ipse duodenis in tēplo sedit in medio doctorū audiens & interrogās illos hūane est hūilitatis iudiciū:immo etiā eximiū discende humilitatis exēplo. Dei uirtus & dei sapientia eternaq; diuinitas loqtur. Ego sapiētia habito in cōsiliis:& eruditis intersum cogitationibus. Meum est cōsiliū ; & eqtas mea:prudentia mea est & fortitudo. Per me reges regnant & conditores legum iusta decernunt. Beatus homo qui audit me : & qui uigilat ad fores meas quotidie:& obseruat ad postes ostii mei. Ipsa homine induta ad audiendos homines aduenire dignata est:ut nimirum honu

Hūanitas et diuinitas legis et ecclesie uersa repēdunt.

Deus q̄re seruauit legē.

Puer. viij. b.

nibus quãuis summo ingenio ꝑditis necessariam discendi uet bi formã ꝑrogaret: ne si qui discipuli ueritatis fieri refugerent: magistri efficerẽ tur erroris. Et bene q inuenis erat doctrinæ subiturus officium puerul² adhuc seniores audit & interrogat: ut uidelicet eos ꝑuida dispensatiõe compescat audaciã: q nõ solum indocti sed etiã impubes ad docẽdũ prumpere magis quã ad discendũ uolũt summitti. Sequamur iter ei² humanitatis si nos mãsio diuinæ delectat uisionis memores semper illius ꝑcepti. Audi fili mi disciplinã pris tui & ne dimittas legem mris tuæ: ut addatur gr̃a capiti tuo: & torquis collo tuo per auditum quippe disciplinæ paternæ ac per obseruãtiã materne legis gr̃a capiti nr̃o: & collo torquis addicitur: quia quãto quis diuinis intent² fuerit auscultare ꝑceptis: quãto ea quæ didicerit in unitate mr̃is ecclesiæ diligentius obseruare studuerit: tanto & nunc dignius ad honorẽ ꝑdicandi: & in futuro sublimius ascẽdet ad btitudinem cum xp̃o sine fine regnãdi. Verũ ne qs existimet dñm saluatorẽ ob imperitiæ necessitatẽ adisse: audisseq & interrogasse magistros: uideamus quid loquitur. (Stupebant aũt oẽs qui eũ audiebãt. super prudẽtia & responsis ei² & uidẽtes mirati sunt.) Qui enim uerus homo & uerus erat deus: ad oñdendũ qa homo erat homines magistros hũiliter audiebat. Ad cõptobãdum quis erat eisdẽ loqntibus sublimiter rñdebat. Quod mr̃i q̃renti ac dicenti. (Fili qd fecisti nobis sic? Ecce pr̃ tuus & ego dolentes q̃rebamus te: rñdit. Et quid est quod me q̃rebatis: ne sciebatis quia in his quæ pr̃is mei sũt oportet me esse? Diuinæ maiestatis indiciũ fuit: de qua alibi dicit: Omnia q̃cunq habet pr̃: mea sunt. Atq ideo rectissime templũ non minus ad se: quam ad pr̃em pertinere testatur. Inuentus quippe in templo dicit. (Quia in his q̃ pr̃is mei sunt oportet me esse.) qa nimiꝝ quoꝝ una est maiestas & gloria: hoꝝ etiã una sedes ac domus est. Non solũ materialem dei domũ: q̃ ad adorãdum eũ tpaliter fieri solet: sed etiã domũ intellectualem q̃ ad laudãdum eũ in æternũ construit: æquæ pr̃i & filio immo etiã sancti spũi constat esse cõmunæ. Deniq idem filius qui de se ac patre dilectori suo ꝑmittit. Veniemus ad eum & mãsionem apud eũ faciemus dic t de spũ sc̃õ. Et ego rogabo ad pr̃em & alium paraclytum dabit uobis: ut maneat uobiscum in æternum spm̃ ueritatis: quia apud uos manebit & in uobis erit. Quia uidelicet eiusdem sanctæ trinitatis: cuius una atq inuisibilis natura diuinitas est: mãsio in cordibus electoꝝ dispar esse non potest. Ergo quod dñs in templo sedens dicit (In his quæ pr̃is mei sunt oportet me esse) declaratio est cũ sempiterno deo pr̃e potestatis & gloriæ. Quod igit rediens dñs nazareth erat subditus parentibus: humanæ est ueritatis indiciũ simulq humilitatis exẽplũ. In ea nãq natura subditus erat hominib²: in q̃ minorẽ pr̃e. unde ipse dicit Vado ad pr̃em qa pr̃ maior me est. In qua etiam minoratus est paulominus ab ãgelis. In

ut prerogaret nobis discẽdi formã: audiuit xp̃us doctores legis

Nõ indocti nec impubes debẽt esse doctores. puerb. i. a

Joã. xvj. c

Joãnis. xiiij. c ibidẽ. b.

In hũanitate subditus erat ipse hoibus.

illa autem in qua ipse & pater unum ē: in qua nō in tēpore nascit ad patrem sed semper in ipso est omnia per ipsum facta sunt & ipse ē āte omnes. Multum est miranda magne dispensatio pietatis: qui dum parentes suos mysterium diuine sue maiestatis necdum capere uidisset: exhibuit eis humane subiectionem humilitatis: ut per hęc eos paulatim ad agnitionem diuinitatis institueret. Cum enim dixisset. (Quid est hoc quod me querebatis: nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus ē ad illos) Sicut euangelista consequēter insinuat. (Descendit cum eis & uēit nazareth: & erat subditus illis.) Dicebat ergo archanum sue diuine uirtutis parentibus humane sue fragilitatis matri sue. s. uere sue carnis: & castissimo tutori castitatis illius: qui per id temporis necdum plata Luce euangelica: ab omnibus pene qui eos nosse poterant carnali coiunctione uir eius: & carnali administratione pater extimabatur simul & uocabatur ipsius domini saluatoris. Dicebat inquam his (Quia in his que patris mei sunt oportet me esse.) (Qui cum arcem tāti mysterii ascendere intelligēdo nō possent: neq; aliter eum in his q̄ uere patris eius essent mane dicernerent: nisi ut comprehendere nossent: descendit ipse cum eis ad inferiora cōuersationis eorum cœpit q; manere in his q̄ illoꝝ erant & erat eis pia dispensatione subiectus: donec proficiente humilitatis magisterio: quātū oībus creaturis esset pferendus agnoscerēt. Quid p his nr̄a agat superbia obsecro paucis attendamus. Certe quā ea q nō eternaliter nouimus: sed iuuāte dño ex tp̄e didicimus archana scripturaꝝ: simpliciores quosq; fratres loquentib⁹ nobis intelligere nō posse sentimus. Statim: tolli cōsuescimus: eisq; despectis de nr̄a nos q̄si singularis ac per plurima eruditiōe iactam⁹ q̄si nō sint per plures etiā multo nobis doctiores: & q, a doctoribus nolumus despici: ipi indoctiores nobis despicere: immo etiā irridere gaudemus. Neq; reminisci curam⁹ qa nō eis: q uel mysteria fidei: uel sui pcepta cōditoris rātū meditando percipiūt: sed eis poti⁹ qui ea que discere potuerūt: operādo exercent: regni aditus pr̄. In super etiā scienti bonū facere & nō facienti peccatū est illi. Et sicut dñs ipse testatur: omni cui multū datū est: multum quęretur ab eo Ne nos ergo scientia inflet: sed charitas poti⁹ edificet sequamur exemplum apparentis in homine filii dei: qui cū quos se ad sublimia discenda sequi necdum ualere conspexit: seipsum benigna humilitate subiecit: cuius exemplo imbutos eorū animos cęlesti gratia dignos cœlestis archani redderet esse capaces. (Et mater inqt eius conseruabat omnia uerba conferens in corde suo.) Omnia que de domino uel a domino dicta uel acta cognouerat mater uirgo: diligentius in corde retinebat: sollicite cuncta memorie cōmēdebat. Vt cū demum tempus predicande siue scribendę incarnationis eius adueni-

Ioā. xiiii. d
Hebre. ij b.
Psal. vij.

Peccatū est scienti bonū facere non facienti.
Multū qreretur ab eo cui multū datū ē.

ret: sufficienter uniuersa prout essent gesta posset explicare credentibus. Imitemur & nos fres mei piã dñi mrem. Ipsi quoq omnia uerba & facta dñi ac saluatoris nři fixa in corde ɔseruãdo: horum meditatiõe diurna & nocturna importunos inaniũ nocentiumq cogitationũ repellamus incursus: harum crebra collatiõe & nos & pximos nřos a fabulis superuacuis & male dulcoratis detractionũ colloquiis castigare atq ad diuinæ freqntiã laudis accendere curemus. Si eñi fres charissimi ut participes futuri btitudine seculi habitate in domo dñi: ac perpetuo illum laudare desideramus: oportet nimirũ & in hoc sæculo qd in futuro qramus: sollicite pmostremus: freqntãdo uidelicet ecclesiæ limina: & non solum in ea laudes dñi canendo: sed & in omni loco dñationis eius ea q ad laudem gloriãq ɔditoris nři pficiãt: uerbis pariter & factis oñdẽdo. (Et iesus inquit pficiebat scientia: ætate & gr̃a apd' deum & homines.) Naturã uere humanitatis indicat: in q̃ pficere ad tps uoluit: qui in diuinitate idem est: & ãni eius nõ deficient. Iuxta hominis qppe naturã pficiebat sapiẽtia. Non quid ẽ ipse sapientior existendo ex tp̃e qui a prima ɔceptiõis hora spũ sapientiæ plen⁹ permanebat: sed eadem: q̃ plen⁹ erat sapientiã: cæteris ex tp̃e paulatim demonstrãdo. Iuxta hominis naturã proficiebat ætate. Quia de infantia ad pueritiã. de pueritia ad iuuentutem ɔsueto hominib⁹ crescendi ordine peruenit. Iuxta hominis naturã proficiebat gr̃a: nõ ipse per accessum tp̃is accipiendo qd' nõ habebat: sed pãdendo donum gr̃æ: qd' possidebat. Et bene quum dictum est quia iesus pficiebat sapientia: ætate & gr̃a: adiunctum est apd' deum & homines: quia quãtum proficiente ætate hominibus sapientiæ & gr̃æ: quæ sibi inerat: dona patefaciebat: tantu meos ad laudem dei pr̃is sem per excitare curabat peragẽs ipsæ quod cæteris agendum pcepit. Luceat lux uestra corã hominibus ut uideãt opera uestra bona: & glorificent prem uestrum qui in cœlis est. Atq ideo non solum apd' homines gr̃a & sapientia proficere dr̃ in quãtum ipsi eius sapientiã grãmq potuere cognoscere: sed etiã apud deum in quãtum ad eius laudem: gloriam: sapientiã & grãm: quã in eo cognouere: retulerunt cuius beneficiis & muneribus æternis sit laus gr̃arum actio in omnia sæcula sæculorum. Amen.

Imitãda ẽ pia mr̃ dñi.

tps a pma' cõceptiõis hora spũ sapientie plenus erat.

Matth. v. b

¶ Segmentum ex euãgelio ioãnis secundo capite. A. quod canitur dominica. i. post octauas epiphaniæ. miraculũ hoc fecit iesus ãno eius. xxxi. octauo Kl's ianuarii. Feria. ii.

Nuptiæ factæ sunt in chana galileæ: & erat mater iesu ibi. Vocatus autem est iesus & discipuli eius ad nuptias. Et deficiente uino dicit mater Iesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei Iesus. Quid mihi & tibi mulier? Nondum uenit hora mea. Dicit mater eius ministris. Quodcunq dixerit uo

bis facite. Erant autē ibi lapide hydrie sex posite scd'm purificationem iudeorum: capientes singule metretas binas uel ternas. Dicit eis iesus: implete hydrias aq. Et impleuerunt eas usq ad summum. Et dicit eis iesus Haurite nunc & ferte architriclino. & tulerunt. Vt aūt gustauit architriclinus aquā uinū factum & non sciebat unde esset: ministri autē sciebant: qui hauserāt aquā: uocat spōsum architriclinus: & dicit ei. Omis homo primum bonum uinum ponit: & cum inebriati fuerint: tunc id qd' deteri⁹ est. Tu aūt seruasti bonum uinū usq ad huc. Hoc fecit initiū signorum iesus in chana galilee. Et manifestauit gloriā suā: & crediderūt in eum discipuli eius.

¶ Homilia uenerabilis bede presbyteri.

Quod dñs noster atq saluator ad nuptias uocatus nō solum uenire: sed ēt miraculū ibidē: quo cōuiuas letificaret: facere dignat⁹ est: exceptis celestiū sacramētorum figuris: ēt iuxta līam fidē recte credentiū confirmat. Porro taciani & marciani ceterorūq qui nuptiis detrahunt perfidia q̄ sit dānabilis insinuat. Si eñ thoro immaculato & nuptiis debita castitate celebratis culpa in esset: nequaq̄ dñs ad has uenisset. & nequaq̄ eas signorum suorum initiis consecrare uoluisset. Nunc aūt quia bona est castitas coniugalis. Melior continentia uidualis. Optima perfectio uirginalis: ad comprobādā omniū electionē graduū & discernendū meritū singulorum: ex intemerato utero nasci dignatus est. A pphetico anne uidue ore mox natus benedicitur. A nuptiarum celebratoribus iam iuuenis inuitatus: & hos sue p̄sentia uirtutis honorat. Sed hoc est ad altiorem celestium letitiam figuratū. Facturus nāq miraculū in terra dei filius uenit ad nuptias ut ipm se esse doceret: de quo sub typo solis psalmista p̄cinit. In sole posuit tabernaculum suum. Et ipse tanq̄ sponsus p̄cedens de thalamo suo. Exultauit ut gigas ad currendam uiam: a summo celo egressio eius: & occursus eius usq ad summum eius. Qui & ipse quodam loco de se suisq fidelibus ait. Nunqd possunt filii sponsi lugere: quādiu cum ipsis est spōsus? Venient aūt dies cū auferet ab eis spōsus & tūc ieiunabūt. Quia nimirum incarnatio nr̄i saluatoris ex quo p̄ribus cepit pmitti a multis sanctorū est lachrimis & luctu semper expectata donec ueniret. Similiter ex quo post resurrectionem ascendit in celū: omis sctorum spes ad ei⁹ pendet reditum. Solo aūt quo cū hominib⁹ cōuersat⁹ est tpe: flere ac lugere nequetunt: quia iam secū etiam corporaliter eū quē spūaliter dilexerūt: habebāt. Spōsus ergo xp̄s: sponsa eius ecclesia. Filii sponsi uel nuptiarū singuli qq fideles eius sunt. Tp̄s nuptiarum est tp̄s illud qū per incarnationis eius mysterium sctām sibi ecclesiā sociauit. Non igitur casu: sed celestis gr̄a mysterii uenit ad nuptias in terra carnali more celebratas; q ad copulandā sibi spūali amore ecclesiā de celo descendit ad terrā. Cum

Dānatur p̄fidia taciani et marciani & ceterorum nuptiis detrahētium.

Tres uiuēdi ordines.

Psal. xviii.

Matthe. ix. b

Significatio p sonarū et tp̄is nuptiarum.

ius quidē thalamus incorrupte genitricis uterus fuit:in quo deus humane nature piunctus est.& ex quo ad sociādā sibi ecclesiā tanq̄ spōsus processit. Primus nuptiarum locus iudea extitit:in q̄ filius dei homo fieri & ecclesiā sui corporis participatiōe psecrare:eiusq̄ spūs pignore in fide pfirmare dignatus est. Sed uocatis ad fidē gentibus usq̄ ad fines orbis terre earundē nuptiarum uotiua gaudia peruenerunt Nec uacat a mysterio qd' die tertia post ea que superior euāgelii sermo descripserat:nuptie facte referunt.Sic tertio tpe scti dnm adoprādā sibi ecclesiā uenisse designat primum quippe scti tps ante legem:patriarcharum exemplo. Scd'm sub lege prophetarum scriptis.Tertium sub gra:pconiis euāgelistarum q̄si tertie diei luce mūdo refulsit:in quo dns & saluator nr̄ p redemptiōe generis humani incarnatus apparuit.Sed & hoc qd' in cana galilee. i. in zelo trāsmigratiōis:perpetrare eodē nuptie facte perhibētur.typice denūciat eos maxime xpi gr̄a dignos existere:q̄ zelo feruere pie deuotiōis & emulari charismata maiora:ac deuitiis ad uirtutes bona operando de terrenis ad eternorum gaudia sperādo & amādo:sciunt trāsmigrare. Discūbēte aūt dño ad nuptias uinū deficit:ut uino meliori per ipm mirabiliordine facto manifestaretur gloria latentis in homine dei & credentium in eū fides aucta pficeret. Quod si mysteriū qrim⁹ apparēte in carne dño meraca illa legalis sensus suauitatis paulatim ceperat ob carnalem pharisēorū interptatiōnē a prisca sua uirtute deficere:qa mox ea q̄ carnalia uidebātur mādata:ad spūalē cōuertit doctrinā. Cūctamq̄ lre legalis superficiē celesti gr̄a uirtutis euāgelice mutauit:qd' est uinum fecisse de aq̄. Sed primum studeamus indagare qd fit:qd' deficiente uino cum diceret mr̄ iesu ad eum.(Vinum non hn̄t.)Respondit.(Quid mihi & tibi mulier? Nondū uenit hora mea.)Neq̄ eñ ut mr̄em suam in honoraret:hoc ait.Qui nobis iubet honorare prēm & mr̄em:aut eam sibi mr̄em esse negaret:ex cui⁹ carne uirginea carnem suscipere nō despexit:ēt apostolo testante:qui ait. Qui factus est ei ex semine dauid secundum carnem. Quomodo ex semine est dauid scd'm carnem:si non ex corpore marie scd'm carnem:q̄ ex semine dauid descendit? sed in eo qd' miraculum factur⁹ erat ait.(Quid mihi & tibi est mulier?) Significat se non diuinitatis:q̄ miraculum erat patrādum:principium tpaliter accepisse de mr̄e sed per eternitatē habuisse de pr̄e.(Erant ergo lapidee hydrie sex posite scd'm purificatiōem iudeorum:capientes singule metretas binas uel ternas.)Hydrie uocātur uasa aquarum recepturi parata.Grece nāq̄ aqua hydor dr̄. A qua autem scriptura sacre sciētia designat.q̄ suos auditores & a pctōrum sorde abluere:& diuine cognitiōis solet fonte potare. Vasa sex qbus ptinebatur corda sunt deuota sctōrū quorum perfectio uite & fidei exemplum recte uiuendi ac credendi proposita est generi humano. Per sex seculi labentis etatis.i.usq̄ ad temp⁹ do

Chana interp̄tatur zelus.

Quare dixit mulier & nō mater.

Roma.i.a

Hydor grece aqua latine.

minice pdicationis. Et bene lapidea sunt uasa: quia fortia sunt pcordia iustorum: ut pote illius fide & dilectiõe solidata lapidis: quem uidit Daniel pcissum de mõte sine manib⁹: factumq; in monte magnum: & impleste oẽm terrã. Unde zacharias in lapide uno septem oculi sunt. i. in xpo uniuersitas scientie spũalis inhabitat: Cui⁹ & apls petr⁹ meminit dicens. Ad quem accedentes lapidem uiuum & ipsi tanq̃ lapides uiui superedificamini. Bene scd'm purificatiõem iudeoꝝ tñ posite erãt hydrie qa iudeorum tñ pplo lex per moysen data est. Nam gr̃a & ueritas euãgeli nõ min⁹ gentib⁹ q̃ iudeis per iesum xp̃m facta est. Capiẽtes inquit singule metretas binas uel ternas. Quia scripture sancte autores: ministri pphete modo de pr̃e tñ loquũtur est filio ut est illd' omnia in sapiẽtia fecisti. Virtus em̃ & sapientia dei xp̃s est: modo et spũssancti faciunt mentiõem: iuxta illd' psalmographi. Verbo dñi celi firmati sunt & spũ oris ei⁹ omnis uirtus eoꝝ. Verbum dñi & spm̃ totam q̃ unus est deus insinuat trinitatem. Sed q̃ntum inter aquam & uinum: tñ distat inter sensum illum: quo scripture ãte aduẽtum saluatoris intelligebãtur & eum quem ueniẽs ipse reuelauit aplis eorumq; discipłis: perpetuo seq̃ndũ relinq̃t. Et qdem potuit dñs uacuas implere hydrias uino: q in exordio mũdane creatiõis cuncta creauit ex nihilo. Sed maluit de aq̃ facere uinum quo typice doceret nõ se ad soluẽdum improbãdumq; sed ad implẽdũ poti⁹ legem pphetasq; uenisse. Neq; alia se per euãgelicã gr̃am facere & docere quam q̃ legalis & pphenca scriptura eum facturum doctorũq; signauit. Videamus ergo fr̃es sex hydrias scripturatum aqua saluari repletas. Videamus eãdem aquã in suauissimum uini odorem: gustũq; uersam. In prima etate sc̃li: abel iustum frater inuidens occidit: & ob hoc ipse perpetuam martyrii gl'iam btũs ẽt in euãgelicis & aplicis litteris iusticie laudem accepit. Fratricida impius eterne maledictionis penas luit. Quicunq; his auditis: metuunt cum impiis damnari: cupiẽtes benedici cum piis omnium odiorum & inuidie fomitem abiiciũt. Deo placere per sacrificium iusticie: modestie: innocentie ac patientie curãt. Vas plenam aqua in scriptura inueniunt unde salubriter abluti: potatiq; gaudeant. Sed si intellexerint caym homicidam: iudeorum eẽ perfidiam: occisionem abel: passionem esse domini saluatoris. Terrã que aperuit os suum & suscepit eius sanguinem ad manu Caym: Ecclesiam esse que effusum a iudeis Christi sanguinem in mysterium sue renouationis acceperit: nimirum aquam in uinum mutaram repetiunt: quia sacre ci: ta legis sacratius dicta intelligunt. Secunda etate seculi inchoante deletus est aquis diluuii mundus ob peccatorum magnitudinem: sed solus noe est propter iusticiã cũ domo liberatus in archa. Hui⁹ plage aadita uastatione horribili paucorũq; liberatione mirabili: q̃si emẽdati: uiuere ceperit ; oretar. desiderãs: eum electis: timens ex

Danie.ii.g. zacha.iii.d. i. Petri.ii.a.

Psal.ciii. Psal.xxxii

Dñs q̃re nõ implevit hydrias uacuas vino.

Prima etas seculi qd represẽtat in nouo testamento & sic de ceteris.

Gene. iiii.b Caim homici da iudeoꝝ p̃fidiã designat & occisio. Abel passionẽ dñi & terra ecclesiam &c. Sc'a.vii.c. Sc'da etas seculi

terminati cum reprobis: hydriā profecto q̄ mundaretur aque uel refi-
ceretur accipit. Ad uero dum altius aspicere cepit & in archa ecclesiā &
in noe xp̄m: & in aq̄ diluente pctōres: aquā baptismi quæ pctā diluit.
In animalibus quæ archa continuebat: multipharia baptizatorꝫ diffe
rentiā. In columba q̄ post diluuium ramum oliue intulit in archā: un-
ctionem spūssancti: q̄ baptizati imbuuntur intellexerit: iā in ueteris hi-
storia sacri suā ablutione: sanctificatiōem iustificatiōem pphetari ↄtem
platur: q̄ utiq̄ ↄtēplatio dulcior est omni aleno. Tertia etate sc̄ti deus
temptās obedientiā abrahe filiū unicū eius eū quē dilexit: in holocaustū
sibi offerri pcepit. Non differt abraā facere q̄ iubetur: sed p filio immo
latur aries. Ipse tn̄ pro obedientie uirtute eximia perpetue bn̄dictionis
hereditate donatur. Ecce habes hydriā tertiā. Audiens eñ q̄nta uirtus
obedientie quāta merce de remuneretur & ipse obedientiā discere atq̄
hr̄e satagis. Quod si immolaciōem filii unici d. lecti: passiōem eius in-
telligi de quo dicit pr̄. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cō
placuit. In q̄ quia diuinitate impassibilis permanet: sola hūanitas mor
tem passa est: & dolorē attēdetis: quo quasi filius offertur sed aries ma-
ctatur. Si intelligis bn̄dictionem: q̄ pmissa est abraæ in te & in cæteris
gentib⁹ credentis mun⁹ esse complectum: nimirum tibi de aqua uinū
facit: qa spūalem sensum cui⁹ noua fragrātia debriatis aperuit. Quar-
te etatis initiis dauid p salute regnū israelitice gentis sortit: humilis in
nocens & mitis: exul pillo: cuius in iusta diu persecucione cruciabat.
Ecce hydria quatta fonte salutari repleta. Quisq̄s hec audiens hūani-
tati atq̄ innocentie studere: & superbiā atq̄ inuidia cepetit de suo cor de-
repellere: q̄si haustum aq̄ limpidissime quo reficiat inuenit. At si in sau-
le persequentes iudeos in dauid xp̄m & ecclesiā significari cognouerit: il-
lorum ob perfidiā & carnale simul imperiam & spūale simul destructū
xp̄i autem & eccl̄e regnum esse māsurum: poculum utiq̄ uini de aq̄ fa-
ctum sentiet: qa se suāq̄ uitā & regnum: sed & seipm regem ibi scriptū
legere noui ubi q̄si de aliis ueterem leg ebat historiā. Quinta etate sc̄ti
ppl's peccās captiuitate nabuchodonosor babiloniam trāsmigrat: sed
post septuaginta ānos penitens & correct⁹ in p̄riam per iesum sace rdo-
tem magnum reducitur. ubi domum dei: q̄ incensa est: & ciuitatē san-
ctam q̄ de structa est: reedificat. Hec audiens siue legens quisq̄ peccādi
metum arripit. ad penitendi remedium cōfugit aq̄ hydrie purificantis
ablutus est. Si uero intelligere didicerit ierl̄m & templum ecclesiā xp̄i.
Babylonē ↄfusionē pctōꝝ. Nabuchodonosor diabolum. Iesum sacer
dotem magnū uerꝫ eternumq̄ pōtificem esse iesum xp̄m: septuaginta
annos bonoꝝ plenitudinem operum: q̄ per spūssancti dona largiūtur:
uidelicet propter decalogum & septiformē eiusdem spiritus gratiam
uideritq̄ hoc quotidie fieri: aliis nimitum a diabolo de ecclesia peccan-

Tertia etas seculi.

Matth. iij. d.

Quarta etas seculi.

Quinta etas seculi.

do raptis. Aliis gr̃a sp̃ussc̃i per christum resipiscendo ac pœnitendo re cõciliatis: uinum de aq̃ factum habet qa ad se pertinere q̃ scripta sunt itelligẽs: mag no mox cõpunctiõis ardore q̃si musto incalescẽs q̃cqd si bi pc̃ti captiuitatis inesse dep̄hẽderit per xp̃i gr̃am liberati deposcit. Sexta inchoãte sc̃li ætate dñs in carne apparẽs octaua die natiuitatis iuxta legẽ circũcisus est trigesima tertia post hęc delat⁹ ad tẽplũ: & legalia sunt p eo munera oblata. Hæc intuẽtes ad lr̃am aperte discimus quãta nobis diligẽtia sunt euãgelice fidei subeunda mysteria: qñ ipse benedictionẽ gr̃e afferẽs: q legẽ lr̃e dedit. ueterũ primo cerimoniarũ ritu consecrari: q cũcta diuinitus cõsecrat & sic noue gr̃æ sacramẽta suscipere simul & tradere curauit. Ecce hydria sexta ad obeunda peccati contagia & potãda uite gaudia mũdiorẽ cæteris afferẽs undã. Verũ si in octaui diei circuncisiõe baptisma: qd̃ in mysteriũ dñice resurrectiõis a p̃tõrũ nos morte redemit intelligis: in inductiõe in tẽplũ & oblatiõe hostie purificantis cognoscis fideles quosq̃ de baptisterio ad altare sc̃tm̃ ingredi: ad dñici corporis & sanguinis uictima singulari debere cõsecrari: uino qui dem de aq̃ facto & quidem meracissimo donarus es. Porto si circũcisionis diem ad generalem humani generis resurrectiõem qñ mortalis propago cessabit: & mortalitas tota immortalitate mutabit interp̃tatis. & circũcisos includi in templũ cũ hostiis intellexeris: qñ post resurrectionem uniuersali expleto iudicio sc̃i incorruptibiles iam facti ad cõtemplandũ perpetuo speciẽ diuine maiestatis cum bonorũ operũ muneribꝰ intrabunt: mirãdum p̃fecto uinum de aq̃ fieri uidebis: cuius cõditori recte p̃ testeris & dicas. Et poculum tuum inebriãs quã p̃clarum est. Ergo dñs uinum in gaudia nuptiarum nõ de nihilo facete uoluit: sed hydrias sex repleri aq̃ p̃cipiens hãc mirabile cõuertit in uinum: qa sex mũdi ætates sapientię salutatis largitate donauit. quã tñ ipse ueniẽs sublimioris sensus uirtute fecundauit. Nam q̃ carnales carnaliter tm̃ sapiebãt: ipse spiritualiter sentienda reseruauit. Vultis audire f̃res qualiter de aqua fecerit uinum? Apparuit post resurrectiõem suã duobus discipulis ambulãtibus in uia: ibatq; cum illis & incipiens a moyse & omnibus prophetis interp̃tabatur in omnibus scripturis q̃ de ipso erãt. Vultis iterum audire quomodo eodẽ uino sunt inebriati? Postmodũ cognoscẽtes qs esset q eis uerbum uitæ p̃pinabat: dicebãt ad inuicem. Nonne cor nostrum ardẽs erat in nobis: cum loq̃retur in uia: & aperiet nobis scripturas? (dicit ergo ministris. implete hydrias aqua. Et impleuerũt eas usq; ad summum.) Quid per ministros: q hæc iubentur facere: nisi christi signãtur discipuli? Qui impleuerunt hydrias aqua: non quidem ipsi p̃ tæteritas mundi ætatis legalibus ac propheticis implendo scriptis: sed ipsas intelligendo prudẽter & apetiendo fideliter: quia scriptura q̃ a p̃phetis ministrata eit: & salubris est ad haustum sapiẽtie cœlestis: & ad opera casti

Sexta ętas.

In circũcisiõe nota resurrectiõnẽ humani generis.

Psal.xxii.

Luce.xxiiij.

per ministros discipuli nantur.

gationem uelis.(Impleuerunt eas usq; ad summum.)quia recte intel-lexerunt nullũ fuisse t͞ps sæculi a sanctis alienũ doctorib⁹: q siue uerbis siue exẽplis. siue etiã scriptis uiã uitæ mortalibus pãderent.(Et dicit eis. Haurite nunc & ferte architriclino. Et tulerunt.) Architriclinus aliqs legisperitus illi⁹ t͞pis est. fortasse nichodem⁹. uel gamaliel uel discipul⁹ tunc e⁹ saulus: nunc aũt magister totius ecclesiæ paulus ap͞ls. Et quum talibus uerbũ euangelii credit: quod in l͞ra legis & prophetie latebat oc cultum: uinũ utiq; architriclino de aqua factum p͞pinatur. Unde cõue nienter perhibet q͞d architriclin⁹ uocato sponso dixerit.(Omnis ho-mo primũ bonũ uinũ ponit: & cũ inebriati fuerit: tũc id hoc deteri⁹ est. tu aũt seruasti bonũ uinum usq; adhuc.)Quia doctorum est cognosce re distantiã legis & euangelii ueritatis & umbre: cunctisq; ueteribus in-stitutis. cunctis terreni regni p͞missis nouã euãgelicæ fidei g͞ram perpe tuæ p͞riæ cœlestis dona p͞ferre.(Hoc fecit initiũ signorũ iesus in chana galilee. & manifestauit gloriam suã.) Manifestauit hoc signo quia ipse esset rex gloriæ. & ideo sponsus ecclesiæ: q ut homo cõis ueniret ad nup-tias. sed quasi d͞ns cœli & terræ elementa p͞ut uoluisset cõuerteret. Pul chra autem rerum cõuenientia qui initio signo͞z: quæ mortalis adhuc mortalibus erat ostensurus aquã cõuertit in uinum. Ipso utiq; initio si-gno͞z: q immortalis iã per resurrectionẽ effect⁹ immortalis uitæ studia sola sectantibus õnderet: carnalem prius & quasi insipidã mentem eo͞z sapore scientiæ cœlestis imbuit. Nã & primo cõsistens in terra suis sp͞u munere aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Et postmodum misso eodẽ sp͞u de cœlis: maiorẽ superni amoris simul & sapientiæ spiri-talis fragantiã eo͞z cordibus infudit. Data insuper omnium cognitiõe lingua͞z: q͞bus uniuerso orbi eã quã perceperãt uitæ g͞ram p͞pinare suf-ficerent. Has ergo x͞pi & ecclesiæ nuptias f͞res charissimi: q & tunc una in ciuitate figurabant: & nunc uniuerso celebrant' in orbe terrarum: di ligamus tota mente. harum gaudiis cœlestibus indefessa bonorũ ope-rum intentione iungamur: has q͞dem per fidem uocati intrem⁹. & mũ do dilectionis habitu celebrare curemus. nostræq; actionis simul & co-gitationis maculas ante diẽ extremi discriminis ipsi solicitus examinã-do diluam⁹. ne forte tunc ingrediẽs rex: qui has filio nuptias fecit: si ui-derit nos nuptialẽ charitatis uestẽ nõ habere eiciat nos. & ligatis a bene agendi facultate pedibus nostris ac manibus exteriores mittat in tene-bras. Mundemus fide fortia cordium nostrorum uascula secundũ puri ficationem p͞ceptorum cœlestium Impleamus hæc aqua sapientiæ sa lutaris: sacre lectioni crebrius attendendo. Rogemus deũ ac ut ipsam quam nobis scientiæ gratiam cõtulit: ne forte inflet charitatis suæ fer-uore calefaciat: & ad superna quærenda sola hac sapientia conuertat: quatinus spiritualiter inebriati poss͞imus & ipsi cum propheta cantare.

Architriclinus.

inflet

Potasti nos uino compunctionis. Sicq; fit ut nobis quoq; bene pficienti bus & nunc ex parte ,put capere sufficimus. & in futuro perfecte ies⁹ ma nifestet gloriá suá:in q uiuit & regnat cum pře in unitate spűssancti de⁹. Per omnia sæcula sæculoꝝ. Amen. Psal. lix.

¶ Segmentum ex euangelio mathe. viii. cap. A. quod cani tur dñica scđa post octauas epiphaniæ dñi. Historia facta est Anno xpi. xxxiii. idus iulii. Feria. v.

Cvm aũt descédisset iesus de mõte secute sunt eũ turbe mul/tæ. Et ecce leprosus ueniés adorabat eum dicens. Dñe si uis potes me mundare. Et extendés iesus manũ tetigit eũ dicés. Volo műdare. Et confestim műdata est lepra eius. Et ait illi iesus. Vide:nemini dixeris:sed uade:ośde te sacerdoti:& offer munus tuũ quod pcepit moyses in testimoniũ illis. Cum aũt introisset dñs ie/sus capharnaum accessit ad eũ centurio rogãs eum & dicés. Dñe puer me⁹ iacet in domo paralytic⁹:& male torqtur. Et ait illi iesus. Ego ue/niã & curabo eum. Et rñdés centurio ait. Dñe nõ sum dignus ut intres sub tectũ meũ:sed tm̃ dic uerbo & sanabitur puer me⁹. Nam & ego ho mo sum sub ptãte ɔstitut⁹ hñs sub me milites. Et dico huic. Vade:& ua dit. & alio ueni:& uenit. & seruo meo fac hoc:& facit. Audiens aũt ie/sus mirat⁹ est:& seqntib⁹ se dixit. Amen dico uobis nõ inueni tantam fidem in isrl. Dico aũt uobis qđ multi ab oriente & occidéte uenient: & recumbent cum abrãa & isaac & iacob in regno cœloꝝ. Filii autem huius regni eiicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & stridor dé tium. Et dixit iesus centurioni. Vade & sicut credidisti fiat tibi. Et sana tus est puer ex illa hora.

Dñe si vis po tes. grece est si velis.

Leuiti. xiiij. a

¶ Homilia origenis.

Docente in monte domino discipuli uenerunt ad eum sicut alacres sicut domestici sicut proximi sicut amici uel fratres. Ideo ait dñs ad eos. Vos estis sal terræ. & uos estis lux mũdi. Nunc uero descendente eo de mõte:turbe secute sunt eum: q in monte ascendere non potuerunt ut pigri ppl̃i ut negligentes. ut imperfecti. I ta & filii isrl̃ primitus in montem synai ascendere non ua/luerunt ad obuiãdũ deo pergere nõ potuerũt:pp̃ter suã irreligiositatẽ & impietatem. sed solus moyses ascendit & pauci seniorũ filiorũ israel. Ita & eum dño discipuli soli in montem ascenderunt:& tardiores de/orsum steterunt. Sic & modo uigilãtes & alacres & fideles animæ deũ timentes: & dominum diligentes : regna cœlestia desiderantes : do/minum semper sequentes:post dominum in illum cœlestem montem ascenderunt:audientes Apostolum dicentem. Quæ sursum sunt sa/pite:ubi Christus est in dextera dei sedens. Descendente nunc domi/no hoc est inclinante se ad infirmitatem & impotentiam cæterorum

Matthe. v. a

Exo. xix. a.

Colos. iij. a.

misertus imperfectiōi eorum uel infirmitati:secute sunt eū turbe multe. Aliquāti propter charitatem Aliquāti propter doctrinā. Aliquanti pptet admiratiōem & curatiōem. Et ecce homo leprosus unus ex illis qui curari quærebāt:qui leuamē desiderabat. (Et ecce leprosus ueniēs adorabat eum dicēs. Dñe si uis potes me mundare.) Deorsum currens rogas o homo. & in mōte nihil dicis? quare sic? Quia tempus & tempora omni rei sub cœlo. Tempus doctrinæ & tempus curatiōis. In mōte docuit. illuminauit. monuit. animas curauit corda sanauit. Propterea ergo illa maiora tētari uoluit. illa summa tardari passus est. Ipsis ergo ab illo cōpletis deorsum eo de mōte ad curādū descēdente sicuti de cœlo: sicuti de cœlestibus mōtibus ad sanādos carnales descēdēte. Venit ergo ad eum homo leprosus adorans eum. Anteq̄ peteret adorare cepit. Anteq̄ rogaret culturā ōdit. Adorauit aūt pro hoc ipso dñm & deum inuocās: adorabat eū. Sic & illi btī magi prius adorauerūt eum: & ita demū munera obtulerūt. Eodē modo & nūc iste cadēs adorabat. & sic supplicē obtulit postulatiōnē. Dñe deus tu q digne adoraris: q merito coleris: te ergo ut dñm adoro. ideoq & dñm dico opera prius contestās: & sic uerba loqns per te em omia facta sunt. tu ergo dñe si uis: potes me mūdare. Voluisti ergo dñe ut hæc immūdissima lepra superueniret: siue ,ppter mea pctā ut correptus penituissem. siue ,ppter tuā prudētiā: ut mirabiliter me mundās magnificeris. Oīa dispēsanter & prudēter facis: & salutē largiter tribuis. Siue hanc ergo leprā ,ppter mea pctā portaui: dimittēs culpas meas mūda me: siue ,pter ,pūdentiā tuā mirabiliter me munda: ut ab omnibus magnificeris. (Dñe si uis potes me mūdare.) Voluntas tua opus est quia & opera uoluntati tuæ obediunt (ideo si uis potes me mūdare) nō dubito: nō fallor: non dico sicut ille q filii salutē depcabat. Si qd pōt adiuua nos. Sed scio quia omnia potes. Ideo nō potentiā peto nō fortitudinē q̄ro. Has em scio in deficientes: sed tm uoluntatē tuā depcor & seqns uirtus statim hāc grām adimplebit. (Dñe si uis potes me mūdare.) Mihi ad beneficium: tibi ad laudem uidentibꝰ autem admiraculum: & ,pficiendi doctrinā. (Dñe si uis potes me mundare. (Tu prius Naamā ait principē syriæ per Helyseū in iordane tingens ad lepra mundasti: tu & modo si uis potes me mundare.

Cui respondens dñs ait. Confiteris quia ego possum? profiteris quia si ego uolo fit? ideo (uolo: mundare.) Voluntatem præcatis. potentiā confiteris: (uolo mundare.) Magnifice credis: magnifice & mundaris. plenissime confiteris: plenissime lætificaris. (uolo: mundare.) Non dubitasti cedere. non tardo sanare. Non distulisti confessionem: nō differam te mundare. ut & magnam grām tibi ostendam: manum ad te porrigo. (Extendens manum itaq ielus tetigit eum dicens. Volo: mūdare. (Et quare tetigit eū dñs: cum lex prohibuisset leprosum tangere:

Tpor tpa omī rei sub celo. Eccle. iii. a.

Matth. ii. b

Mat. ix. c

iiii. Reg. v. a.

Et propter hoc eum tetigit: ut ostenderet quia omnia munda mundis: quia aliorum aliis non adderent inquinamenta. Quia extranea immundicia immaculatos non coinquinat. Sed adhuc propter quid tetigit. Ut humilitatem demonstraret. ut nos doceret nullum spernere. nullum horrere. nullum contemptibilem ducere: propter corporis lesionem aut maculationem quae a deo immittitur: pro qua ipse scit ratione. (Extendit ergo manum iesus & tetigit eum.) Medicus ait sum celestis: corpora cum animabus curare possum: propterea omnes rego: non ut infirmitas mihi adhereat. sed ideo ut ab his qui eam habent expellam. Sol sum ait incorruptibilis: & luna iusticie. Ideoque ad omnes appropinquos: & omnes meis splendoribus ad salutem irradio Ipse uero sicut fui permaneo in singulari mee sanctitatis pulchritudine. (Extendens manum tetigit eum.) non sperno legem: sed curo uulnus: non destruo mandatum: sed fugo atque mundo lepram. Ideoque cum extendo manum: mox effugit hec contaminatio. Mee uirtuti proximare. uel resistere mee potentie non poterit. Dico: mundare: & manum ad tangendum extendens effugo illico lepram: & inuenta est manus domini non lepram: sed mundum tetigisse corpus. Consideremus & nunc dilectissimi: ut nullus peccati lepram in sua habeat anima. Ut nullus contaminationem delictorum in suo retineat corde. & si habeat: instanter orans dominum: dicat ad eum. (Domine si uis potes me mundare. (Tu illum prius multa delicta committentem mundasti manassem: tu innumerabilibus aliis a scelo peccatoribus misertus es. Tu ergo si uis potes me mundare. Et dominus mox misericordie porriges manum dicit. (Uolo: mundare.) At iesus ait illi mundato a lepra. Huic cui misertus est. Huic credenti domino quod confessus est in uirtute eius: huic ergo dixit iesus. Credidisti: sanus es. Sperasti mundus effectus es. Noli obliuisci qualis fueris & qualis factus sis. non cesses gratias agere: non taceas confiteri. Hoc & nos debemus facere charissimi quando a domino de aliquo periculo liberamur. quando ab aliquo dolore sanantur siue infirmitatis. siue uulneris siue de qualibet necessitate. non efficiamur ingrati: non relinquamus liberatorem nostrum sed alacriter gratiarum actiones ei reddamus. i. munera sancta: substantiam nostram ad honorificandum eum exhibeamus. Hoc enim & illi mandauit dominus. (Uade ait ad sacerdotem & offer munus tuum.) Dixit ergo ei iesus. (Uade nemini dixeris) Et quare o dulcissime domine nunc dicis nemini dixeris. propter meam ait humilitatem: propter meam dulcedinem. ut uos doceamini quando aliquid boni facitis: non gloriari: non extolli. non inaniter placere uelle in conspectu hominum. sicut consuetudo est aliquantis: siue cum aliquid boni fecerint. siue cum ieiunauerint: siue in paupere elemosynis & largitatibus. siue in altaris honore. siue in sanctorum honorificentia. Eteni ipsi ante homines uolunt gloriari & sibi placere: ante deum mercedem perderes. (Vide nemini dixeris.) Te enim tacente hoc mirabiliter clamabit. te enim nos nou aperiente omnis tui corporis

Omnia munda mundis sunt.

iiij. Reg. xxi.

Non debemus esse ingratioes

Quare dixit Ne¯ nemini dixeris.

Qui gloriatur apud homines per dei mercedes apud deum.

substātia iubilabit. Hesterna die immundus: & hodie mūdus. ante pu/sillus horribilis: & nunc decorus. (Vide ergo nemini dixeris: sed uade ostende te sacerdoti. Ambulāte ad templum uidentes mirabunt: & sa/cerdos uidens expauescet: quoniam secundum legem ab eo ablutus: & ostendens ipse mundari non potuisti. Vade ergo ostende te sacerdoti: & uidens cognoscat: quia non per legis consuetudinē mundatus es: sed per grē operationem. non per terrenorum sacerdotum imaginem: sed per celestem summi sacerdotis splendorem. (Vade ostende te sacerdo/ti.) Sacerdoti te ostende a summo sacerdote dei pr̄is mundatus: sed nō uidearis in conspectu domini inanis. Non uidearis sacerdoti manu ua/cua ad eum uenire. non uenies in cōspectu sancti templi infructuosus: sed offeres munus tuum. Ad illum em̄ nūc hoc dictum nos ammonet om̄es. Ad illum loquēs nobis omnibus dicit: ut & nos dona & munera nostra nō teneamus apud nos: sed reddamus deo. maxime quum de ali/qua liberamur tribulatiōe. (Offeres inquit munus tuum.) Quare? ut omnes qui uidēt te portare & offerre: credāt his mirabilibus & magnifi/cēt deum: qui misertus est tui. & infidelibus per hoc increpacio & testi/monium duritie cordis ipsorum fiet. Sic & illum triginta & octo annis iacentem in infirmitate erigēs a languore iussit portare grabatū & ire in domum suā ut hunc ipm lectum portatum ab eo per mediā ciuitatē clamasset saluantem se inuocādo & laudādo. Sic & illum cecum in na/tatoria syloe misit: ut uidētes ambulare illū eundē cecum & iterū rema/nentē mirati & obstupescētes: crederēt huic talia miracula facienti. Post hec q̄ superius dicta sunt. (Quū introisset capharnaū ciuitatē galilee.) Sic cognominata est capharnaū: in q̄ dn̄s sepius uirtutis sue magnificē/tiam mōstrauit. Ingrediēte eo capharnaū. Cur ibi ingressus est? ꝑpter hoc qd̄ & inuenit: & statim manifestū est. (Accessit ad eū cēturio.) Ac/cessit uere nō dimidiꝰ sed totus: non aspectu corporis tm̄: sed & anime plenitudine: nō facie tm̄: sed immaculato corde. Accessit cēturio alienꝰ gnātiōe: sed domesticꝰ corde. alienꝰ natiōe: sed alacer fide. militū prin/ceps sed plus āgelorū gaudiū. Accessit ad eū cēturio. Increpatio illorū: q quondā ad Heliā carmelo ascēdētes qnquagenarii mox in infidelita/te sua igne cōbusti sunt: & iste in fide mox in sinu deputatus est abrae. (Accessit ad eum cēturio rogās eum & dicēs) Dn̄e puer meꝰ iacet in do/mo paraliticus: & male torqtur. Multi in illo tp̄e ꝑ diuersis rogabāt in/firmitatibus. Alius pro filio. alius pro aliquo alio. Sed nullus pro seruo nisi iste solus. Et hoc ei in augmētu beatitudinis: ad coronā glorie erat. Quid em̄ cogitabat iste btūs? Quid estimabat in omnibꝰ bonis plenus cēturio? Iste aiebat. mihi seruꝰ est. & ego seruus creatori sum. Iste me ha/bet super terrā dn̄m. & hunc ego magnum in celis habeo dn̄m. Si ergo ei non misereor: quomodo ille miserebitur. Si ergo huic nō subuenio:

Joan. v. a.

Joan. ix. a

iiii. Reg. xviij

quomodo mihi ille subueniet? Sic debēt oēs qui famulos hñt & famulas cogitare. sic misereri. sic condolere eis. sic supplicare. sic curam habere de seruis suis. uel de ancillis suis: sicut & ille btūs cēturio puer meꝰ inquit in domo nō in una re tm̃ miserabilis q̃ iacet: sed in alia q̃ paraliticus: tercia q̃ male torq̃tur. Omnia cm̄ista dolore ↄgeminauit. & iacet. & paraliticum. & dure detētum. Ideo ut suæ animæ āgustias demonstraret: & dñm cōmouisset: q̃renus & illius cruciatum demonstraret: & dñi beniuolētiam inuitaret. Puer meus iacet in domo. Et huc q̃re nō attulisti eum: sicut illi illum paraliticum in lecto portauerunt? Ideo ait: quia non opus est ōndere illi omnia uidēti. Non opus ē in cōspectu eiꝰ afferri: cuius potentia non terminat: nec includit. neq̃ excludit. Iacet in domo paraliticus & male torq̃t. Quid ergo uis? Quid cupis? Quid desideras? Nō multum loquer ait. scio em̄ q̃a ad omnia cognoscētem loquor. Nō uerbosor. scio em̄ q̃a ad omnia p̄sciētē rñdeo. Ideo q̃ iste cognoscēs corda rñdēs dicit. (Ego ueniam & curabo eum.) Ego ad abraam ueniēs senilē sarræ uterum sanaui: in senectute eis isaac filium donans. ego & ueniēs ad te curabo eum. Et quomodo domine promittis aduētum tuum huic? Neq̃ petit: neq̃ q̃rit: sciens q̃ non acceptabile sit ei: ut uenias in domum eius propter quid omnino hoc profers? Ob hoc: ut & uos p̄ualeatis. & eius fidei simile tis. uel cognoscaris q̃s sit iste. uel qualis in eo fidei thesaurus habetur occultus. Iam enim & primitus abraam tentaui: non pro hoc ut cognoscerem quem ante sciebam: sed ut uos & similes in omni tentatione & fortissimi inueniamini. Et iob p̄baui. Non propter hoc probaui. quem iuste testificarus sum: sed ut uobis spem & fiduciam: uel confidentiam demonstrarem. Ideo & huic dico, Ego ueniam & curabo eum: ut & ipse magnam suā fidem proferens dicat. Dñe terruisti me de hoc promisso. cōturbasti me de hoc dicto in terfecisti fortitudinē animæ meæ in hoc uerbo. Nō sum dignus aspectu Non sum dignꝰ appropinquatiōe. Non sum dignꝰ accessu. uel introitu tuo: (Dñe nō sum dignꝰ ut intres sub tectū meū.) Moyses primitus ille magnꝰ & tuus confabulator. ille mirabilis narrator operum tuoꝝ. ille fidelis in tota domo tua nimiū se humiliauit dicens. Non sum dignus ante hesternum & tertiū diem. Quātomagis ego dicam. Dñe non sum dignus ut sub tectū meum intres. alienigena sum. genatilis sum. miles sum. gladio accinctus: sanguinē fundens ad plurimum exiens. Ideoq̃ non sum dignus ut intres sub tectum meum. sed tm̄ dic uerbo. sed tātū uenī uerbo. Verbum tuū aspectꝰ tuus est. Verbum tuum opus cōsumatum est. Ideoq̃ dic uerbo. ōnde absens corpore: qd' p̄seus spiritu consumare potenses. Vbiq̃ indeficiens tua p̄sentia. ubiq̃ p̄sens tuus aspectus Idcirco ego accessu & introitu tuo indignus sum: & iste infirmus uerbi tui uisitatione indiget & ideo. (Dic uerbo: & sanabit puer meus.) Sed

Dñi miserere debēt serui.

Math. ix. a

Gen. xxi. a

Gen. xxii. a

Iob. i. a

Deus itrat sub tectū credētiū duplici figura.

& hoc nullū nēm pertrāseat sicut pusillū aliquid qđ dixit ille btūs. Non sum dign⁹ ut sub tectū meum intres. Intrat & nūc dñs sub tectū credentium duplici figura: uel mote. Nūc eñi qñ sc̄ti & religiosi & deo accepṫabiles ecclesiarum āntistites sub tectū tuum intrāt: tunc ibidē dñs per eos ingreditur: & tu sic estimes. tanq̄ dñm suscipias. Et aliud qñ sc̄tm sumis cibum. qñ illud incorruptum accipis epulum: qñ uitæ pane & poculo frueris: qñ māducas & bibis carnem & sanguinem domini: tūc dominus sub tectum tuum ingreditur. Et tu ergo humilians temetip̄m imitare hunc centurionem & dicito. Dñe non sum dignus ut intres sub tectum meum. Vbi eñi indigne ingreditur: ibi ad iudicium ingreditur illi accipienti. Sed adhuc quid adiecit ille btūs in seq̄ntibus? (Nam & ego homo sum sub ptāte ↄstitutus. & habeo sub me milites: & dico huic uade: & uadit & alio ueni & uenit. & seruo meo fac hoc. & facit.) O prudētia: o intellectus animæ. o munditia cordis. Prior omnium manifeste ueritatis confessionem reuelauit. & noui testamenti mysterium declarauit. & ecclesiæ in sese monstrauit imaginem. primitieq̄ ex geutib⁹ do mino credentium factus est. Ego aīt homo sum sub ptāte regis: uel principis indignus. ego habeo sub ptāte mea milites & seruos: & tū habes sub ptāte tua āgelos sicut milites. & omnes sc̄tōs seruos. ego mādo uni/ cui q̄: & facit sc̄dm p̄ceptum meum. & tu mādas: qđ & statim complet. Quod eñi mādas & dicis fit. Mādas & sine mora perficitur. Omnis eñi creatura seruit tibi. & ideo dic uerbo. & perficietur uelociter. & sanabitur puer meus. O fides uiri. o religiositas militis. Quāto te magnificemus o dulcissime amice ueritatis? Te admiratur dominus: & tuā indeficientem magnificat fidem. Quomodo de tenebris gentium tm̄ lumē processit? Quomodo de errore eorum deum cognoscentium tāta manifesta iustitia. Quomodo ex ore stultorum idolis seruientium tā limpida effulsit fides? Audiens et go dominus admirabaẗ eū. Et qd de⁹ unigenitus miratur? quātum sit æquale & quā enatrabile & inestimabile? Recipe sensu charissime q̄ deo nihil est mirabile. nec aurum. nec diuitie. nec regna. nec principatus. Ista omnia sunt in conspectu eius tanq̄ umbra. & sicut nihil. sicut flos decidens. Nihil ergo in cōspectu dei mirabile est. nihil magnum. nihil præciosum: nisi tm̄ una fides. Hāc miratur. hāc honorificat. hāc acceptabilem sibi estimat. Ideoq̄ conuertens se ad sequentes turbas dixit: (Amen dico uobis.) Hoc est uere dico uobis: (non inueni tantā fidem in isrl̄.) Non in illo priore isrl̄ btō iacob tātam abnegat se dominus fidem inuenisse. ille enim non tm̄ credidit dominum sed & prophetauit de eo. & apertius eius iustitiā demonstrauit. & manifestum in carne aduentum eius ↄlocutus est. Nisi eñi credidisset ei: quō de eodem ↄphetasset? Sic & si qui de isrl̄ processerunt. israel etenim & ipsi nominati sunt prophete & iusti. Dauid. Esaias. & Hiere/

Nihil i cōspectu dei mirabile p̄ter fidē.

mias. Hi omnes clare & manifeste eius aduentum prenunciauerunt. Oẽs nãq; hi habuerũt fidem habebãt etiã & propheciã. Et iste beatus cẽturio fidẽ habuit: sed propheciã nõ habuit: ideoq; dñs admirãs magnificat fidem eius super illũ: qui tunc fuit israel. Hoc est super oẽs q tũc fuerũt tribus israel & nõ super eos: q postea prophete & iusti inuẽti sunt in israel. (Amẽ dico uobis: nec in israel tãtã fidem inueni) sicut in gẽtib⁹ sicut in barbaris: sicut in alienigenis: gẽtes filiũ dei inuocãt omnipotentem: unigenitũ cõfitẽtur dñm afferũt: & sicut dñm diligũt: & sicut bñ omni dispẽsãtẽ adorãt: & israel me nõ cognouit & popul⁹ me⁹ hic me nõ intellexit. Ideoq; beelzebub & samaritanũ appellant & peccatorẽ estimãt. Iair⁹ israel princeps ꝓ filia sua me petẽs nõ dixit dic uerbo sed ueni ait uelociter antequã moriatur filia mea. Nicodem⁹ doctor isrl de fidei sacramẽto audiens ait. Quomõ potest hoc fieri? Maria & martha me nimiũ diligẽtes dicunt. Dñe si fuisses hic: nõ esset mortuus frater meus: tanquã dubitãtes quod ubiq; nõ uelox scita dessa mea potentia. Ideoq; nõ inueni tantã fidẽ in israel: sicut in isto alienigena. (Dico aũt uobis quod multi ab oriẽte & occidẽte ueniẽt: & recũbent cũ abraã isaac & iacob in regno cœloꝝ.) Dico uobis: testor uobis: ãnũcio uobis predico uobis quod multi ueniẽt: de quibus iam propheta locutus ẽ dicẽs. Et ueniet gẽtes multæ & dicẽt. Venite ascẽdamus in mõtem dñi: & in domũ dei iacob ingrediamur: & ostẽdat nobis uias suas & ambulemus in eis. Multi ueniẽt: de quibus ait dñs. Et alias oues habeo q non sunt de hoc ouili: & illas adducã & erit unus grex & unus pastor. Multi ueniẽt: de qbus dictũ est. Vt & filii dei: q dispersi sunt: congregentur in unum. Isti ergo oẽs ueniẽt: unde ueniẽt? ab oriẽte & occidẽte. Hoc est ex omni gẽte q sub celo est ab oriẽte usq; ad occidentẽ. Sicut eĩ per oẽs gẽtes debet hoc euãgeliũ ꝑdicari: sic ex omnib⁹ gentib⁹ uẽturi sũt ad regnũ celorũ. Vel adhuc ab oriente ii qui statim illũinati trãseũt: et ab occidente ii q passiones & persecutiones usq; ad mortẽ tollerarunt pro fide. Multi ergo ueniẽt. Et quomõ alibi dicis o dulcissime dñe multi uocati pauci uero electi. Multi ait uocati. Oẽs enim tribus hominum ab initio seculi uocati sunt & pauci electi. Simul uero ueniẽtes & simul cõgregati in tẽpore uisitationis multi inueniẽt nimiũq; innumerabiles: Multi eñ ueniẽt ab oriẽte & occidẽte: & recũbent nõ carnaliter iacentes: sed spũaliter requiescẽtes: nõ tẽporaliter potantes: sed eterne epulãtes. Recumbent in regno dei. ubi lux est & spes: ubi letitia & exultatio. Vbi est gloria & benedictio: ubi lux oculoꝝ: & longeuitas uite æterne ubi oẽs iucũdantur: ubi omnes gaudẽt: ubi patres illi beati recũbũt ubi omnes prophete requiescunt: ubi apostoli & euangeliste sup gloriosus sedent thronos: ubi multitudo martyrum in eterna gloria gloriatur: ubi copiositas uirginum in secula exultat portans coronam immacu-

Joãnis.iii.b. Joã.xj.c

Esaie.ii.a

Joan.x.c.

Matth.xx.b
Omes tribus bolum uocati sunt sed pauci electi.

Regnũ dei uario dilectione cõpletum est.

late uirginitatis. O dulcissimi fratres unanimis conuētio. Hilaris con/gregatio fulgēs coniunctio. ista est a sęculo bñ pdicata & annunciata. ista est exultatio ista est ab initio narrata requies. I nistam festinauerūt oēs dūm diligentes. ad istā colligunt oēs ex gentibus dño credentes re/ligiositatē seruātes. In eā & nos oēs pgam⁹ o religiosi filii dei: ad istā om/ni uirtute nr̄a festinemus. Nihil nos reuocet: nihil nos retardet: nihil nos impediat ad hoc desiderabile ꝑperare conuiuium. Oēm negligētiā a nobis pellamus: oēmq̃ desidiā ab animo: & corporis impedimēta a nobis proiciamus ut huius beatitudinis & requiei domestici efficiamur: quatenus sancte huius (ut dictū est) epulatiōis digne inueniamur. (Va/de sicut credidisti: fiat tibi.) Sic fiet uere unicuiq̃ homini sicut crediderit scdm mensuram fidei metietur ei & ista a dño gr̄a. I deoq̃ dixit ad illū dñs: (Sicut credidisti fiat tibi) credidisti q̄ omnia possum: credidisti q̄ ego sum dñs omnium: sicut credidisti: ita fiat tibi: credamus & oēs fr̄es charissimi iesum xp̄m deum ac dūm nr̄m omnia posse: ubiq̃ p̄sentem esse: remissionē nobis cunctoꝝ pc̄torum ei⁹ indulgētia. (si th̄ eius p̄cep/ta seruemus) largiri: ut & unusquisq̃ nr̄m cum centurione isto audire mereamur. Vade & sicut credidisti: fiat tibi. Adiuuante ipso dño nr̄o ie/su xp̄o: qui cum deo pr̄e in unitate sp̄us sancti uiuit & regnat in sæcula/rum sæcula. Amen.

Melcētis ipe/dimētis ad re/gnū celoꝝ p̄/perādum est.

℄ Segmentū ex euāgelio matthei. viii. cap. C. qd' canit' dñi/ca quarta post octauas epiphanie Historia huius euāgelij fa/cta est anno xp̄i. xxxiii. kl's augusti. feria. v.

I N illo tp̄e. Ascendēte iesu in nauiculā secuti sunt eū discipuli eius. Et ecce mot⁹ magn⁹ fact⁹ est in mari: ita ut nauicula operiret flu/ctibus. Ipse uero dormiebat. Et accesserūt ad eum discip̄li eius: & suscitauerūt eum dicētes. Dñe salua nos: perim⁹. Et dicit eis iesus. Quid timidi estis pusille fidei? Tunc surgēs imperauit uētis & mari: & facta est trāquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicētes. Qua/lis est hic quia uenti & mare obediunt ei.

¶ Homilia origenis.

I Ngrediēte domino in nauiculam secuti sunt eum discipuli ei⁹ & nō imbecilles: sed firmi & stabiles in fide: māsueti & pii: ꝑnētes mundum: nō duplici corde: sed simplici. Hi ergo secuti sunt eum non tm̄ gressus eius sequentes: sed magis sanctitatem comitātes: & iu/sticiam eius consectātes (Et ecce tempestas magna facta est in mari ita ut nauicula operiretur fluctib⁹.) Cum eñ multa & magna & miranda ostendisset in terra: trāsit in mare: ut ibidem ad huc excellentiora & ma/iora opera demonstraret: quatinus terre marisq̃ dominus se esse cūctis ostenderet. I ngressus ergo in nauiculam fecit turbari mare: commo/uit uentos: concitauit fluct⁹. Cur hoc? ideo ut discipulos mitteret in ti/

Quales erant discipuli dñi.

psal. cxxxiii.

morem & suum auxilium postularent: suamq; potentiam rogantibus manifestaret. Illa tẽpestas nõ ex se orta est: sed potestati paruit imperãtis eius. qui educit uentos de thesauris suis. qui terminũ maris arenam constituit. Dixit em ei. Vsq; huc uenies & nõ super egredieris: sed in temetipso cõfringentur fluctus tui. Huius ergo iussione & precepto orta est tẽpestas in mari propter occasiones superi⁹ memoratas. Facta est tẽpestas magna: ut nõ pusillum miraculũ ostẽderet. Et quanto fluctus nauicule irruebãt: tanto magis timor discipulos conturbabat: ut plus magis desiderarent ad liberãdũ se mirabilia saluatoris. (Dñs uero dormiebat.) O res mirabilis & stupẽda: is q nunq̃ obdormit dormit: is qui celũ & terrã gubernat dormit: is q nunq̃ dormit neq; dormitat ipe dormire dicitur? Dormiebat qdẽ corpore: sed uigilabat deitate. Dormiebat corpore. sed cõturbabat mare. Erigebatq; fluctus. & apostolos cõterrebat: suã ostensurus potentiã. Dormiebat corpore sicuti & ad puteum lassus de itinere uel fatigatus sedebat demõstrãs qa uere humanũ portabat corpus quod corruptibile induerat: ipso corpore dormiebat deitate uero cõcitabat mare: & iterũ deplacabat. Dormiebat itaq; corpore ut apostolos suscitaret & uigilare faceret. Precipue aũt oẽs nos nequaq̃ animo dormiamus ne uel intellectu aut prudentia dormitare sed uigilare in omni tpe & iubilare deo: & salutẽ ab eo postulare studeam⁹. Nã ipe q dormiebat corpore: illud sanctũ uerbũ dicit. Ego dormio: & cor meũ uigilat) Ad quẽ accẽdẽtes discipuli suscitabãt eũ dicẽtes. Dñe salua nos: perim⁹. O beati & ueraces dei discipuli dñm saluatorem uobiscum habetis: & periculũ timetis? Vita uobiscũ est: & de morte sollicitiestis: maris turbinem trementes? Creatorem eius ita suscitatis presentem: quasi non possit dormiens corpore fluctus sedare uel mitigare. Sed quid respondeant hi dilectissimi discipuli. Paruuli inquiunt sum⁹ adhuc infirmi: & nõdum robusti: ideoq; timemus ideoq; trepidamus: nec dum uidimus crucem: nec dũ nos confirmauit passio dñi & resurrectio: non ascensio in celis: nec missi descẽsio spũs sancti paracliti: ppterea fragilitate mutamur. Propterea & sepe audiuimus a dño increpationem pusille fidei. Supportamus: tolleramus libenter: uoluntarie sustinemus. Vnde & nunc dicente domino audiuimus. (Quare turbati estis pusilli fidei.) & non habetis fortitudinem? Cur confidentiam & fiduciam apd' uos non tenetis? Sed si mors irruerit non ne eam debuissetis constantissime sustinere? Ad omne enim quicquid euenerit fortitudo necessaria est & ad omne periculum uel tribulationẽ: usq; ad anime exitum. Similiter & cõtra delitias & diuitias & amores terrenos anime fortitudo tenẽda est. Vt neq; extollatis o homo; neq; in superbiã erigaris: nõ despicias inimicos. neq; humiles spernas: neq; obliuiscaris dñm. neq; derelinquas creatorẽ: nec existas ingratus. Si ergo in necessitate &

Job. xxxviij. b.

Psal. cxx.

Joan. iiij. a.

Canti. v. a.

Joan. j. a. v. d.

Quare psente dñoo discipuli timebãt tẽpestatem maris.

Luce. xij. a.

Fortitudo ad oẽ qcqd euenerit necessaria ẽ.

in periculis fortitudo necessaria est:ut uiriliter cum fide tolleres uniuer sa:multo magis ɔtra delitias ut dictū est. Fortitudo luxurie est necessa- ria:ne in muscipulā incidas diaboli. Quare ergo turbati estis pusille fidei? Si potentem me super terrā cognouistis:q̄re non creditis quod & in mari potens sum? Si deum me uere esse & creatorem omnium suscepistis q̄re non creditis quod ea quæ a me facta sunt in mea habeā pote- state? q̄re ergo dubitatis pusille fidei? Qui pusillum credit arguetur. Et qui nihil credit contemnetur. Fragiles inde corripientur:& alieni om- nino a fide punientur. Tales fuerunt iudei & pagani ideoq̄ in malis eua nuerunt. Tales ēt heretici ideoq̄ in die iudicii damnabuntur. (Tūc sur- gens imperauit uentis & mari. Et facta est trāquillitas magna.) Scriptū fuit. Et surrexit tanq̄ dormiens dominus: tanq̄ potens crapulatus uino. Et percussit omnes inimicos suos in posteriora. Et nunc surgens impe- rat uentis:& facta est trāquillitas magna. Decet enī hunc magnū: ma- gna facere: imperauit uentis & mari sicut creatur: sicut suis. Ut potens ut dñs imperauit uentis:& mari. Primitus āte discipulos ut audiētes fir- marentur in fide:& potentia deitatis occulta imperabat & commiscaba- tur. Magis aūt regebat & placebat illud scd'm qd' qdam ait. Potētia mi tigauit mare. Imperauit ergo uentis & mari:& facta est trāquillitas ma gna: De magno uento & magna tempestate mari ɔturbato & tumenti facta est trāquillitas magna. Ideoq̄ paulo āte magna accinctus est po- tentia: magnifice ɔturbauit, ɔfundam maris. Et nunc iterum in eo ipso ofidens sue magnificentiam ptātis: trāquillitatem magnam fieri iussit. Dedit per hec omnia enī nobis dominus figurā & doctrine imaginē ut & nos in omī ɔturbatiōe & ɔtumelia patientiam teneam⁹: stabiles sim⁹ in fide & non discedam⁹. Et si omīs iste mundus tanq̄ mare ebulliat: at- q; in furore ɔsurgat. Et si omnes uenti & uertigines demonum undiq̄ seuiant. Et si omnes ut diximº tempestates: idest omnes principatus & ptātes mundi huius concitentur:& in tumorem iracundie spument & furiant super sanctos:& si adhuc usq̄ ad celos sese extollāt ut tempesta- tes maris malignitates & dolos & fremitus: concitātes aduersus aliquē uīm: nolite timere: nolite turbari: nolite cōtremiscete: nolite deficere. Omnes eñ quo-quot in fide nauicula cum dño nauigatis: oēs quot- quot in hac sancte ecclesie nauicula cum dño per hunc undosum mun dum super natatis:& si ipse dñs dormiat pio somno uestram patietiam & tolletantiam expectās: uel impiorum penitentiā & conuersioné susti nens alacriter accedite ad eum orōnibus instātes: atq; cum propheta di centes. Exurge quare obdormis dñe exurge:& ne repellas nos in finē. Et iterum. Exurge dñe adiuua nos:& redime nos ppter nomen tuum. Et ipse surgēs imperauit uētis idest aetis demonū spiritib⁹. Ipsi enī ma- gis tēpestates cōmouēt: hoc ē amaros & elatos cōcitāt fluct⁹. Huius pri

Muscipula di aboli infernus est.

Psal. xlvij.

Decet magnū magna facere.

In tribulatiōi bus cōstantes debemus esse.

psalmus. xliij. Ibidem.

cipes mūdi ad persecutiões sanctis omnib⁹ immittendas ad contumelias fidelibus ingerēdas. Omnib⁹ dñs impat: omnib⁹ cōminat. omnia mitigat: facitq₃ trāquillitatē magnā circa corp⁹ & spūm pacē ecclesie & serenitatē mūdo. Quomō nāq₃ sepius ecclia infideliū cōmota sūt ad uersus uetā ecclesiā & firmā aliquotiēs paganoꝝ: aliquotiēs hereticoꝝ quēadmodū sepius sicut maris fluctus irruebāt: cōminantes & cōterētes hui⁹ principes per omnia mūdi perdere se ecclesie filios arbitrantes Sed surgēs dñs imperauit demonū uētis: & oēs euaēscere fecit audaces aduersarios fidei: magnāq₃ pacē & trāqllitatē dedit ecclesie sue. Homines aūt illi in nauicula mirati sūt: q₃ omines: scilicet hāc habēres nauiculā & ei intēdētes nauicule: nō putes hic per homines apl'os significatos. Nusq₃ enim inuenimus pter honorē cognominari discipulos: sed semper aut apostoli aut discipuli nominātur. Mirabāt ergo illi homines: hi q cū eo nauigabāt: hi quoꝝ erat nauicula hi qui in ea nauicula se trāsigebāt hi mirabātur. Et admiratiōe dignū fuit mare a profundo cōmotū mitigari: ideoq₃ elatos deplacari fluctus uētos furētes cōpesci. Mirabantur ergo dicētes (Qualis est iste: quia uēti & mare obediūt ei.) nō interrogātes dicūt qualis est iste: sed asserentes quod hic talis é: cui mare & uēti obediūt. Qualis est iste: hoc est quantus q̄ fortis: q̄ potēsq₃ magnus: qualis est iste: Maior moyse. Potentior helia. Illi enim ambo ex quibus un⁹ ligno mare percussū cū labore discidit. Alius ictu melote iordanē pertrāsit. Iste uero uno uerbo mādat illis qui nō habēt uerba & obediūt ei. Hi qui nō habent auditū obtēperāt. Hi qui prudentie: & intellectus expertes sunt inclinātur iubēti: qb⁹ neq₃ loqla: neq₃ ut diximus sermo est: obediūt. In eadē aūt substātia in qua sunt: & sua natura mouētur: & iussioni deseruiūt ad cōfusionē mortaliū: ad cōdenationē corruptibiliū iubet mari & nō cōtemnit. Dicit uentis & tēpestatib⁹ & mox cōpescūtur: iubet omni creaturæ: & nō super gredit iussionem eius: & unū hominū genus: & unū quod secūdū similitudinē dei honorificatū est: cui uerbū & prudētia data est. Hi soli homines resistūt: hi tm̄ inobedientes sunt. Hi solū cōtemnūt: ideoq₃ & hi soli in iudicio dānabunt: & a iusticia punientur uel ut deteriores mutis animalibus uel his qui sine spū sunt & sine anima in isto mundo. Mirabātur ergo illi quia mare cōpescuit: & uenti mitigati sunt: Admiremur & nos quādo benignitates & beniuolentias ostēdit circa nos dñs: quādo de periculis nos saluare dignatur: quādo de tumultibus & tribulationibus nos liberat qñ ab inimicis insequenbus eruit nos. Miremur: & mirātes gr̄as agam⁹ gr̄e obaudiamus: obaudientes timeamus: timētes diligamus ut eterne charitatis ab eodē heredes efficiamur. Mirabātur dicētes q̄lis est iste qui sicut homo uidetur: & sicut deus potentiā ostēdit: Sicut un⁹ carnaliū putat esse: & super omnia carnalia magna ostēdit mirabilia. doc

Ecclia infideliū cōtra ecclēsiā sepius erexta sūt, s₃ statim euanuerunt.

Apostoli nūq₃ pter honorē cognoiati sūt.

Exodi. xiiij. c

iiij. Regū. ii. b.

mit sicut homo: & imperat mari & uentis sicut deus. In nauicula sedet & oẽm creaturã iussione inclinat. Vbi uult iesus xp̃s dñs nr̃: quí cũ deo p̃re & sp̃ũ sc̃tõ uiuit & regnat in unitate eiusdem sp̃ũssancti deus. Per omnia sæcula sæculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euãgelio Mathæi. cap. xiii. lra. C. quod canitur dominica. iiii. post octauas epiphanię. Historia hui⁹ euãgelii facta est in mense aprili ãno xp̃i. xxxi. ii.

IN illo tp̃e. d. d. i. d. s. Sĩle factum est regnum cœloꝝ homini q̃ seminauit bonũ semen in agro suo. Cum aũt dormirent homines uenit inimicus eius & superseminauit zizania in medio tritici: & abiit. Cum autem creuisset herba & fructum fecisset: tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem serui p̃ris familias: dixerunt ei. Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo zizania habet? Et ait ad illos inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei. Vis ímus & colligimus ea? Et ait. Non. ne forte colligentes zizania: eradicetis simul & triticũ. Sinite utraq̃ crescere usq̃ ad messem. & in tempore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania: & alligate ea in fasciculos ad comburendum. triticum autem congregate in horreum meum.

Serui aut ẽ. v. &c. usq̃ ad eradicetis simul & tritici grece inq̃t laurẽtius est. Serui aut dixerũt ei. vis igitur profecti colligimus: Licet aut ait nõ ne qñ colligẽtes 3i3ania &c.

¶ Homilia beati Augustini episcopi.

CVm negligenter agerent p̃positi ecclesiæ aut dormitiõem mortis acciperent ap̃li: uenit diabol⁹: & superseminauit eos quos malos filios dñs interp̃tatur. Sed recte q̃ritur utrũ hæretici sint: an male uiuẽtes catholici. Possunt etenim dici filii mali etiã hæretici: q̃a ex eodẽ euangelii semine: & xp̃i nomine pcreati prauis opinionib⁹ ad falsa dogmata cõuertunt. Sed qd̃ dicit eos in medio tritici seminaros: q̃si uidenť illi significari: q̃ unius cõionis sunt. Verumtñ qd̃ dñs agrũ illũ nõ ecclesiã: sed hũc mũdũ interp̃tat⁹ est. Bñ intelligunt hæretici: q̃a nõ societate uni⁹ eccl̃iæ uel uni⁹ fidei: sed societate soli⁹ nominis xp̃iani in hoc mũdo permiscent bonis: utilli q̃ in eadẽ fide mali sunt: paleis poti⁹ q̃ zizaniis deputent: q̃a palea etiã fundamentũ haber cũ frumẽto: radicẽq̃ cõmunem. In illa plane sagena q̃ cludũtur: & boni & mali pisces nõ absurde mali catholici intelliguntur. Aliud est eñ mare qd̃ magis istum mundum significat. Aliud sagena: q̃ uni⁹ fidei uel unius ecclesiæ cõionem uidetur oñdere. Inter hereticos & malos catholicos hoc interest: qd̃ hæretice falso credunt. illi aũt falso non credentes: non uiuunt ita ut credunt. Solet autem q̃ri etiam scismatici quid ab hæreticis distant: & hoc ideo inueniri quod scismaticos non fides diuersa faciat sed cõionis dirupta societas: sed utrum inter zizania numerandi sin dubitari põt. Magis eñ uidentur spicis corruptis esse similiores. sicut scriptum est. Vento autem corrumpetur filius iniquita/

Filii mali heretici sũr.

Matth. xiii. f

Differẽtia iter hereticos & malos catolicos.

tis. Vel pacis ati tatæ fractis uel scisis: & de segete arreptis. Quo enim altiores idest superbiores eo fragiliores: leuioresq; sunt. Nec tamē cōsequens est ut omnis heretic⁹ aut scismatic⁹ ab ecclesia corporaliter se paretur. Si enim falsa de deo credit: uel de aliq parte doctrine q ad fidei pertinet edificationem: ita ut non querentis cunctationem temperat: sit: sed incōcusse credentis: nec omnino scientis opinione atq; errore discordans: hereticus est: & foris est animo q̄uis corporaliter intus esse uideatur. Multos enim tales portat ecclesia q ita non defēdūt falsitatē sentētiæ suę ut intentam multitudinem faciant. quod si fecerint tunc pelluntur. Regnum coelorū per diuersas sacræ scripturæ paginas mul tifarie sentitur: aliquando anima sancta: non nunquam agio. grapha interdum filius hominis cuius exempla assiduo lectori uolumina per scrutāti non ignobiliter patent. Ad hæc prout cepimus regnū coeleste non simpliciter intelligitur ut satis euidenter liquet: cum hoc dei filius per speciem hominis frumento agrum serentis cui illud comparatur. Alias anima iusti figuretur. Vt est illud. Coelū mihi sedes est. Bene ut dictum est: per saton em tritici qui in luce peruigil laborat: deus qui uera lux est animaduertitur ipso dicente. Ego sum lux mūdi: Qui sequitur me non ambulat in tenebris. sed habebit lumē uitæ. Vigilare proprium est diei: & in bonam partem accipitur. Dormire noctis: & ad sinistram pertinet. Et cōgrue uigilare diei ē: sub quo dies diei idest christus typice figuratur. Cuius psalmista meminit dicēs. Dies diei eructat uerbum. Quem rursus uociferans uigilantem indicat aiens. Nō dormitabit neq; dormiet qui custodit israel. Cuius diei uestigia uigilantes idest in bonis operibus uacantes. Charissimi sectari pro uiribus studeamus: ut uigilantes christo deo nos aduocante inueniamur. Sicut euāgelista ait. Beati serui illi quos cum uenerit dominus inuenerit uigilātes. Econtrario zizaniorum sator leuiatam qui inimicus dei: & omnīū necessario intelligendus est: qui omnibus dormientibus nocte uenies lolium tritico superseminauit & abiit. Semen tritici filios dei figurat. Lolium uero filios iniquitatis: A ger autem mundum. Quid est enim in tempestiuo noctis dormientibus mortalibus inimicum uenire: zizaniam in agro disseminare: nisi antiquum serpentem humani generis insidiatorem: qui nox noctis dicitur homines circuire? Qua hora sancte matris ecclesiæ prælatos; uel quosq; corde rectos dormientes idest negligentes: uel illicita cogitatione ebetatos inuenier: seu quia phantastica machinatione minus armatos animus latenter surripiar. Et ad incentiua uana carnis præcipiter: & cum lolii nigredine tritici candorem perfusce idest per membra sua simplicitatem iustorum discindere tenter: qualiter eos a ueritate que est deus recedere faciat? Ager in quo zizanum cum tritico creuit mundi globus; prout di

ij. ad thessa. 2.

Hereticus nō est separādus ab ecclesia corporaliter.

Regnum celorū multipharie sentitur.

Esaie. lxvi. a

Ioā. viij. b.

Uigilare et dormire.

Psal. xviij.

Psal. cxx.

Luce. xij. c.

Semen lolium ager quos designant.

Diabolus nox noctis dr.

ximus)accipitur:in quo diuersa genera hæreticoꝝ seu ceteroꝝ per uer soꝝ cum bonis inhabitat q obstinata pertinacia ex totis ac nefando do mate hæresum ecclesiã catholicã dilacerare ꝓsumunt:& seducere cõ tendunt. Cõtra quos nimiꝝ multiplices eccłi æ rectores ꝯstituti sunt:q statũ ipsius ecclesiastico iure et ordinẽ atqꝫ defendãt:& arrianis sabellianis ac cephallis:cæterisqꝫ prauis obiectorib⁹ uerma ueritatis resistant. Ad huc de satorib⁹.i.xpo & aduersario ei⁹ restat qdẽ qđ logice intelligat: q in qñtũ diuersi:intantũ diuersa seminarãt. Quoꝝ uterqꝫ usqꝫ hodie se men ꝓpriũ spargere nõ cessant. Hic charitatẽ:ille discordiã:iste obedie tiam:ille inobedientiã:iste humilitatem:ille superbiã:per quam qdem omne humanum gen⁹ in morte iacebat nisi xp̄s erigeret. Omne enim pctm̃ ꝑut sacræ paginæ tradunt ex superbia est:qꝫ totius mali radix pe nitus comprobat:primum naqꝫ xp̄s in ꝓthoplausto.i primo parẽte adã omne pulchritudinem æternitatis:omneqꝫ delectamentum sapientiæ infixerat:unde teterrimus dracho arbiter inuidie emarcuerat:deceptio ni:elationisqꝫ schemate sparso a deo suptadictum parẽtem uerbis suis superbire fecerat:& credulum uelut deum fieri ex gustu pomi effecerat ut superbia q̃ ipse corruerat:primũ hominẽ trãsgressorẽ ꝯditoris pcep ti sibi fraudulenter persuadendo ꝯpelleret.(Cum aũt creuisset herba & fructũ fecisset:apparuerũt & zizania.)Sunt qdem nõnulli intra sctãm ecclesiam de gentes habitu.s.forim secus q̃si digni:intrinsecus autem omni dolo & malicia cordis occulta pessimi:quorum iniquitas parua scintillula drimitus inchoans:& in modum edacis ignis cui estrues lig norum large superponitur:in dies ampliatur:q ad tempus latens nõ il lico propalatur.sed quando crescẽdo ad maturitatem messis peruene rit succindenda manifestabitur. Et tunc ipse arbores ex fructu qui iniq tas & peccatum est facili erectione cognoscuntur:ipsa ueritate dicẽte. A fructibus eorum cognosceris eos. Hi profecto hypocrite dicũtur:& alienam culpam acriter increpant & grauiter diiudicant:propria autẽ quamuis flagiciosissima uilipendunt:& scelus q̃si non scelus in semet ipsis conspiciunt. Hi ergo dominica uoce redarguuntur dicente. hy pocrita eiice primum trabende oculo tuo:& tunc perspicies ut educas festucã de oculo fratris tui.

Rectores eccle sic ad qđ costi tuti sunt.

Oẽ peccatum ex supbia est. Eccle.x.b. Gene.ij.b

Geñ.iii.a

Matth.vj.a Luce.vj.f

Laurẽ.et for ma greca sicle git.Cõñ.ti.p.c. & ter.q.absco disti heca sa pietibus & itel ligẽtibus & re uelastiqꝫ par uulis.certe pr qꝫ sic fuit bona uoluntas in cõ spectu tuo.

℄ Segmentum ex euãgelio Luce.x.cap.D.quod canitur dominica.iiii.post octauas epiphanie. Historia hui⁹ euãge lii facta est ãno xpi.xxxi.idus decembris.Feria.iiii.

Exultauit iesus in spũ sancto & dixit. Confiteor tibi dñi p̄r.cœli & terræ qđ abscondisti hæc a sapientibus & prudentib⁹.& reue lasti ea paruulis. Etiam pater quoniã sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius nisi pa ter:& quis sit pater nisi filius:& cui uoluerit filius reuelare. Et conuersus

ad discipulos suos dixit. Bti oculi q uidēt q̄ uos uidetis. Dico em̄ uobis qđ multi pphetæ & reges uoluerūt uidere q̄ uos uidetis & nō uiderūt: & audire q̄ auditis & non audierūt.

¶ Homilia beati Augustini episcopi ex libro de uerbis domini.

Sanctū euangeliū cū legeretur fr̄es audiuim⁹ exultasse dn̄m ie sum in spū & dixisse. (Cōfiteor tibi dn̄e pr̄ celi & terre qa absco disti hec a sapiētib⁹.) Hucusq̄ uerba dn̄i si digne si diligenter si qđ primū est pie ꝯsiderem⁹. Inueniem⁹ primitus qđ nō semper cū in scripturis legim⁹ ꝯfessionē debem⁹ intelligere uocē pc̄tōris. Maxi me aūt hoc dicendū fuit: & hinc ammonēda charitas ura: quia mox ut hoc uerbū sonuit lc̄tōnis secut⁹ est etiā son⁹ tunsiōis pectoris uri audi to. s. qđ dn̄s ait. Cōfiteor tibi pr̄. In hoc qđ sonuit ꝯfiteor: pectora tutū distis. Tūdere aūt pect⁹ qđ est nisi arguere qđ latet in pectore: & euidēti pulsu occultū castigare pc̄tm̄? Quare hoc fecistis nisi qa audistis. Confi teor tibi pr̄? Cōfiteor audistis: qđ ꝯfitetur nō attēdistis. Nūc igit̄ aduer tite. Si cōfiteor xp̄s dixit: a quo lōge est om̄e pc̄tm̄. nō solius est ꝯfiteri pc̄tōris: sed aliqñ̄ et laudatoris. Cōfitemur ergo siue laudātes deū: siue accusantes nos ipsos: pia est utraq̄ ꝯfessio siue cū te rephendis qui nō es sine pc̄tō: siue cū illū laudas: qui nō potest habere pc̄tm̄. Si aūt bene co gitemus rephensio tua: laus est ipsius. Quare em̄ iam ꝯfiteris in accusa tione peccati in accusatiōe ipsius tui? Quare cōfiteris nisi qa ex mortuo uiuus es factus? Scriptura qppe ait. A mortuo q̄si qui non sit perit con fessio. Si perit a mortuo confessio: qui confitet̄ uiuit. Et si pc̄tm̄ confitet̄ utiq̄ a morte reuixit. Si peccati cōfessor reuixit a morte: quis eū suscita uit? null⁹ mortuus est sui ipsius resuscitator. Ille se potuit suscitare: qui mortua carne nō mortuus est. Etem̄ hoc quod mortuū fuerat suscita uit. Ille suscitauit q uiuebat in se. In carne aūt suscitāda mortu⁹ erat. Non em̄ pr̄ solus filiū suscitauit: de quo dictū est ab apl̄o. Propter qđ deus illū exaltauit: sed etiā dn̄s seipm̄. i. corpus suū: unde dicit. Soluite templū hoc. & in triduo suscitabo illud. Mortuus est aūt pc̄tōr: maxi me ille quē moles cōsuetudinis pmit: quasi sepultus est lazarus. Parum em̄ erat quia mortu⁹: nisi etiā sepultus esset. Quisquis igitur male con suetudinis: malæ uitæ terrenarū scilicet cupiditatū mole premitur. ita ut in illo iā factū sit: quod in quodam psalmo miserabiliter dicit̄. Dixit stultus in corde suo: nō est deus: sit talis de q̄li dictū est. A mortuo uelut q nō sit: perit cōfessio. Er qs eū suscitauit: nisi q remoto lapide clamauit dicēs. Lazare ueni foras? Quid est aūt pdire foras nisi quod occultum erat foras prodire? Qui confitetur: foras prodit. Foras prodire nō pos set nisi uiueret. Viuere nō posset nisi resuscitatus esset. Ergo in cōfessio ne sui accusatio. dei laudatio est. Dicet ergo aliqs. Quid prodest ecclię

Matthe. xi. a
Nō sempp cōfessionē itel ligit vox pctoris.
Tundere pectus qđ.
Cōfiteri nō solius est pctōris.
Eccle. xvii. a
Ad phil. ii. b.
Joā. ii. a.
Psal. liii
Eccle. xvii. a.
Joan. xi. f
Matt. xvi. c.

Quid prodest ecclesiæ cõfitenti nota

si iam confessor uoce dominica resuscitatus prodit? Quid prodest ecclesiæ confitenti? Cui dñs ait. Quæ solueritis in terra. soluta erunt & in cœlo. Ipm lazaꝝ attende cũ uinculis prodit. Iam uiuebat confitẽdo: sed nondũ liber ambulabat uinculis irretitus. Quid ergo fecit ecclesia cui dictum est: q̃ solueris soluta erunt: nisi qḋ ait dñs continuo ad discipulos Soluite illum: & sinite abire. Siue ergo nos accusam⁹: siue deum laudemus: bis deũ laudamus. Quãdo deũ laudamus: tanq̃ eum q̃ sine pctõ est predicamus. Quãdo aũt nosipsos accusamus: ei per quẽ resurreximus gloriã damus. Hoc si fecerimus nullam occasionem inueniet inimicus: q̃ circũueniat apd iudicem. Cum enim tu ipse fueris accusator & dñs liberator: qd erit ille nisi calumniator? Merito ille hinc sibi tutelam præuidit aduersus inimicos: non conspicuos: carnem & sanguinem miserandam potius q̃ cauendam. sed aduersus illos inimicos contra quos apostolus nos hortatur armari. Non est inquit uobis con luctatio aduersus carnem & sanguinem. i. aduersus homines quos uidetis seruire in uos.

Ioã. xi. c.

Ephe. vi. b

¶ Segmentum ex euangelio matthei. xx. capite. a. quod canitur dñica in septuagesima.

Nõ oztauimus põ. dici recit.

In illo tpe. d. i. d. s. parabolã hãc. Simile est regnũ cœloꝝ homini prĩ familias: q exiit primo mane conducere operarios in uineam suã. Conuentione aũt facta cũ operariis ex denario diurno: misit eos in uineã suã. Et egressus circa horã tertiã uidit alios stantes in foro ociosos & dixit illis. Ite & uos in uineã meã: & qḋ iustũ fuerit dabo uobis. Illi aũt abierũt. Iteꝝ aũt exiit circa sextã & nonã horã & fecit sĩr. Circa undecimã uero exiit: & inuenit alios stãtes Et dixit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicũt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis Ite & uos in uineam meam. Cum sero autem factam esset dixit domi nus uineæ procuratori suo. Voca operarios & redde illis mercedem incipiens a nouissimis usq̃ ad primos. Cũ uenissent ergo qui circa undecimam horam uenerãt: acceperunt singulos denarios. Venientes aũt & primi arbitrati sunt qḋ plus essent accepturi: acceperũt aũt & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabãt aduersus prẽm familias dicẽtes. Hi nouissimi una hora fecerũt: & pares illos nobis fecisti q portauimus pondus diei & æstus? At ille rñdens uni eoꝝ dixit Amice nõ facio tibi iniuriam: nonne ex denario conuenisti mecum? tolle quod tuũ est & uade: uolo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi: aut nõ licet mihi quod uolo facere? an oculus tuus neq̃ est: quia ego bonus sum. Sic erunt nouissimi primi: & primi nouissimi. Multi enim sunt uocati pauci uero electi.

Valla dicit le gẽdũ eẽ pdõ dici e citum. Itẽ ibi an nõ s mihi qḋ uo lo ec. dicit q lrã eẽ corrupta & qḋ fuerat le gẽdũ An non s mihi facere qḋ uolo: ireb? meis: si oculus t.⁹ mal⁹ e: q: ego bon⁹ sum.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lectõne. Habita ad ppĩm in basilica beati laurentii martyris in septuagesima.

IN explanatione sua multa ad loqndū sancti euāgelii lectio postu lat: quā uolo si possum sub breuitate perstringere ne uos & extēsa pcessio & plixa expositio uideat onerare. Regnum cœlorū p̄si familias simili dicitur qui ad excolendam uineam suā operarios cō ducit. Quis uero prīs familias similitudinem rectius tenet q̄ conditor noster: qui regit quos condidit & electos suos sic in hoc mūdo possidet quasi subiectos dñs in domo? Qui hic habet uineā: uniuersam. s. eccle siam q̄ ab abel iusto usq̄ ad ultimū electū qui in fine mūdi nascitur: est: qd̄ sc̄tos ,ptulit q̄si tot palmites misit. Hic itaq̄ p̄f ad excolendā uineam sua mane: hora tertia: sexta: nona: & undecima operarios conduxit: quia a mundi huius initio usq̄ ad finē ad erudiendā plebem fidelium p̄ dicatores mittere non destitit. Mane etem̄ mundi fuit ad adam usq̄ ad noe. Hora uero tertia a noe usq̄ ad abraam. Sexta quoq̄ ab abraā usq̄ ad moysen. Nona aūt a moyse usq̄ ad aduentum dñi. Vndecima uero aduentu dñi usq̄ ad finē mūdi: in qua p̄dicatores sancti ap̄li missi sunt: qui mercedē plenā & tarde ueniētes acceperūt. Ad erudiēdam ergo dñs plebem suā: quasi ad excolendā uineā suam nullo tp̄e destitit operarios mittere: qui & prius per p̄res & post modū per legis doctores & per pro phetas ad extremū uero pro apostolos dū plebis suæ mores excoluit: q̄ si operarios in uineæ cultura laborauit. Quamuis in quolibet modulo uel mēsura q̄sq̄s cū fide recta bone p̄dicator actionis extitit: hui⁹ uineæ operarius fuit. Operator ergo mane: hora tertia: sexta & nona: antiqu⁹ ille & ebraicus pp̄lus designat. qui in electis suis ab ipso mūdi exordio: dum recta fide deū estuduit colere: q̄si non destitit in uineæ cultura la borare. Ad undecimā uero gentiles uocātur: quib⁹ & dr̄. (Quid hic sta tis tota die ociosi?) Qui enim transacto tam longo tempore mūdi pro uita sua laborare neglexerant q̄si tota die ociosi stabant. Sed pensate f̄res quid inquisiti respondeant. (Dicunt ei quia nemo nos conduxit:) nullus quippe ad eos p̄iarcha null⁹ propheta uenerat. & quid est dicere ad laborem nemo nos conduxit nisi q̄a uitæ nobis uias null⁹ p̄dicauit. Quid ergo nos a bono opere cessantes in excusatione nostra dicturi su mus? q̄ pene a m̄ris utero ad fidem uenimus: qui uerba uitæ ab ipsis cu nabulis audiuimus. q̄ ab uberib⁹ sanctæ ecclesiæ potū supernæ p̄dica tionis suximus cum lacte carnis? Possum⁹ uero & easdem diuersitates horarū etiam ad unūquemq̄ hominem per ætatem momēta distingue re. mane quippe intellectus nostri pueritia est. Hora autem tertia ado lescentia intelligi potest: quia q̄si iam sol in altum p̄ficit: dū calor æta tis crescit. Sed uera iuuentus est. quia uelut in centro sol figitur: dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona aūt senectus intelligitur: in qua sol uelut ab alto axe descendit: quia ea ætas a calore iuuentutis deficit. Vndecima uera hora est ea ætas quæ decrepita uel ueterana dicitur.

Ecclesia ab a bel iusto ince pit.

Mund⁹ varii as h̄z etates.

X̄piani a bono ope cessantes vix excusa būt apd̄ d̄nm.

Vnde & greci ualde seniores nō gerontas: sed presbyteros appellant ut plusq̄ senes esse insinuent: quos prouectiores uocant. Quia ergo ad uitam bonā ali⁹ in pueritia. alius in adolescētia alius in iuuētute ali⁹ in senectute alius in decrepita ætate perducit: q̄si diuersis horis operarii ad uineā uocātur. mores ergo uros frēs aspicite & si iā dei operarii estis uidete. Penset unusquisq; qd agat & consideret si in domini uinea laborat. Qui enim in hac uita ea q̄ sunt hui⁹ mūdi q̄rit: adhuc ad dñi uineā non uenit. Illi nāq; deo laborant q non sua: sed lucra dñica q̄rūt. Qui zelo charitatis studio pietatis inseruiūt animab⁹ lucrandis inuigilant. perducere & alios secū ad regnū festināt. Nam q sibi uiuit: qui carnis uoluptatib⁹ pascit: recte ociosus redarguit: quia fructum diuini operis non sectat. Qui uero & usq; ad ætatē ultimam deo uiuere neglegerit: q̄si usq; ad undecimā ociosus stetit: unde recte usq; ad undecimā torpentib⁹ dr. (Quid hic statis tota die ociosi.) Ac si aperte dicat: & si deo uiuere in puericia & in iuuentute noluistis. saltem in ultima ætate resipiscite: & ad uitę uias eū iam laboraturi multū nō estis: uel sero uenite. Et tales ergo pr̄ familias uocat & plærūq; ante remūerat: quia pri⁹ ad regnū de corpore exeūt: q̄ hi quiiā a pueritia uocati esse uidebāt. An non ad undecimā uenit latro? qui & si nō habuit per ætatem: habuit tū sero per penā: qui deū in cruce ꝯfess⁹ est: & pene cū uoce sentēciæ spm̄ exalauit uitæ. A nouissimo aūt reddere denariū pr̄ familias cœpit: quia ad paradysi requiē pri⁹ latronē q̄ petrū perduxit. Quāti pr̄es ante legem: q̄nti sub lege fuerūt: & tū hi qui in dñi aduētū uocati sūt: ad cœlo᷑ regnū sine aliq̄ tarditate peruenerūt. Eūdem ergo denariū acceperunt qui laborauerūt ad undecimā: quē expectauerūt toto desiderio qui laborauerūt ad primā: quia eq̄lē uitæ æternæ retribucionē sortiti sūt: cū his q a mūdi inicio uocati fuerāt hi in mūdi termino ad dñm uenerūt. Vnde & hi in labore pceſſerāt. Murmurātes dicūt. (Hi nouissimi una hora fecerūt: & pares nobis illos fecisti: qui portauim⁹ pōd⁹ diei & est⁹) Pond⁹ em̄ diei & æst⁹ portauerūt hi quos a mūdi inicio q̄diu hic contigit uiuere: necesse fuit etiā lōgiora carnis tētamēta tollerare. Vnicuiq; em̄ pond⁹ diei & ꝯst⁹ ferre est: per lōgioris uitæ tp̄a carnis suæ calore fatigari. Sed q̄ri potest quomodo murmurasse dicti sūt: qui saltē sero ad regnū uocant? Cœlo᷑ etem̄ regnū null⁹ murmurās accipit: null⁹ qui accipit murmurare potest. Sed quia antiqui pr̄es usq; ad aduentū domini q̄ntūlibet iuste uixerint: ducti ad regnū non sunt: nisi ille descenderet qui paradysi claustra hominib⁹ interposicione sue mortis aperiret. Eo᷑ ergo hoc ipm̄ murmurasse est: qd & recte pro percipiēdo regno uixerūt & tū diu ad percipiendū regnū dilati sūt. Quos enim post peractam iusticiam inferni loca (q̄ uis tranquilla) susceperūt eis profecto laborasse fuit in uinea: & murmurasse. Quasi ergo post murmura

Vineaz dñiq̄ dñr recte colere.

Qui sine fructu iuuētutē ꝓterit saltē i senectute nitat bene viuere.

Regnū celoꝝ nō possit dari murmurātib⁹

tionem denariū accipiunt: qui post lōga inferni tempora ad gaudia regni peruenerūt. Nos aūt q ad undecimā uenimus post laborem nō murmuramus & denariū accipimus: quia post mediatoris aduentū in hoc mundo uenientes ad regnū ducimur: mox ut de corpore exim⁹: & illud sine mora percipim⁹: qđ antiqui pr̄es cū magna percipe dilatione meruerunt: Vnde idē pater familias dicit. (Volo & huic nouissimo dare sicut & tibi.) Et qa ipsa regni perceptio eius est bonitas uolūtatis: recte subiūgit. (an nō licet mihi qđ uolo facere.) Stulta em̄ q̄stio ē hominis cōtra benignitatē dei. Cōq̄rendum q̄ppe esset si nō daret qđ deberet: sed nō si daret qđ debuerit. Vnde aperte subdit. (an ocul⁹ tu⁹ neq̄ est qa ego bon⁹ sū. Nemo aūt se de opere: nemo de tp̄e extollat: cum hac explecta sententia subsequēter ueritas clamet. (Sic erūt nouissimi p̄mi & p̄mi nouissimi.) Ecce em̄ & si iā scim⁹ q̄.i. quāta bona egim⁹ ad huc supern⁹ iudex q̄ subtilitate hec examinet ignoram⁹. Et q̄dem gaudēdū cuiq; summopere est in regno dei eē uel ultimū. Sed post hec terribile est ualde qđ sequit̄. Multi em̄ sunt uocati pauci uero electi.) Quia ad fidē plures ueniūt: & ad celeste regnū pauci perducūtur. Ecce enim ad hodiernam festiuitatē q̄ multi conuenimus: ecclesie parietes implem⁹: sed tn̄ quis sciat quā pauci sunt qui in illo electorū grege numerant̄. Ecce uos oīm xp̄m clamat. Sed uita oīm xp̄m nō clamat plerīq; deū uocib⁹ sequunt̄ morib⁹ fugiūt. Hinc etem̄ paul⁹ dicit. Qui confitent̄ se nosse deū factis aūt negāt. Hinc iacobus ait. Fides sine operib⁹ mortua est. Hinc per psalmistā dn̄s dicit. Annūciaui & locutus sum multiplicati sunt super numerū. Vocāte em̄ dn̄o super numerū multiplicant̄ fideles: quia nō nūq̄ etiā hi ad fidē ueniūt: qui ad electorum numerū nō pertingūt. Hic em̄ fidelib⁹ per ꝯfessionē admixti sūt: sed propter uitā reprobā illic numerari i sorte fideliū nō merēt̄. Hoc ouile sc̄tē eccl'ie hedos cū agnis recipit sed attestāte euāgelio cū iudex uenerit bonos a malis separat sicut pastor segregat oues ab hedis. Nec em̄ possūt qui hic carnis sue uoluptatibus seruiūt: illic in ouiū grege numerari.) Illic eos a sorte humiliū iudex separat: qui se hic in superbie cornibus exaltāt. Regnū celi percipere neq̄unt. qui hic & in celesti fide positi toto desiderio terrā q̄rūt. Et multos tales intra sanctā ecclesiā fratres charissimi cernitis: sed eos nec imitari nec despicere debetis. Quid em̄ sit hodie aspicimus: sed quid cras futurus sit unusq̄sq; nescimus. Plerūq; & qui post uos uenire cernit̄: per agilitatē nos bōi opis āte cedit: & uix eū cras seq̄mur quē hodie p̄ire uidebamur. Ecce cū stephanus certe pro fide moretur: saulus lapidātiū uestimēta seruabat. Omniū ergo manibus ipse lapidauit: q ad lapidādū oēs expeditos reddidit: & tn̄ eundē ipsum in sc̄tā ecclesia laborib⁹ antecessit: quē persequēdo martyrē fecit Duo ergo sunt q̄ sollicite pensare debem⁹. Quia em̄ multi uocati sed

Timot.i.d.
Jaco.ii.d.
Psal.xxxix.
Mat.xxv.c.
Regnū celorū q̄b⁹ ꝯnegatū ē
Actuū.vii.g.

pauci electi sunt. Primũ est ut de se q̃sq; minime p̃sumat: q̃a & si iam ad fidẽ uocat⁹ est utrũ p̃ etẽni tegno dign⁹ sit: nescit. Scd'm uero est ut unusquisq; p̃ximũ quẽ fortasse iacere in uitiis ꝯspicit: desperare non audeat: q̃a diuine misericordie diuitias ignorat.

¶ Segmentũ ex euangelio Luce .viii. cap̃. A. qd' canitur dñica in sexagesima.

In illo tp̃e. Cũ turba plurima cõueniret ad iesum & de ciuitatibus p̃perarent ad eũ: dixit per sĩlitudinem. Exiit qui seminat seminare semẽ suũ. & dũ seminat: aliud cecidit secus uiã & conculcatũ est: & uolucres coeli comederũt illd'. Et aliud cecidit supra petram. & natũ aruit: q̃a non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: & simul exortæ spine suffocauerũt illd'. Et aliud cecidit in terram bonã: & ortum fecit fructũ centuplũ. Hæc dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant aũt eũ discipuli eius: q̃ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysteriũ regni dei: ceteris aũt in parabolis: ut uidentes non uideant: & audientes non intelligant. Est aũt hæc parabola. Semen est uerbũ dei. Quod aũt sec⁹ uiam: hi sunt q̃ audiũt: deinde uenit diabol⁹ & tollit uerbũ de corde eoꝝ: ne credentes: salui fiant. Nam qd' supra petram: hi sunt q̃ cum audierint: cum gaudio suscipiũt uerbũ: & hi radices non habent: q̃a ad temp⁹ credunt: & in tempore tentacionis recedũt. Quod aũt in spinas cecidit: hi sunt q̃ audierũt & a sollicitudinib⁹ & diuitiis & uoluptatib⁹ uitæ eũtes suffocant: & non referũt fructũ. Quod aũt in bonam terram: hi sunt q̃ in corde bono & in optimo audientes uerbũ retinent: & fructũ afferũt in patientia.

¶ Homilia beati Gregorii pape. Habita ad pp̃l'm in basilica beati Pauli Ap̃li. in septuagesima. sexagesima

Lectio sancti euangelii quam modo fratres Charissimi audistis expositione non indiget sed ammonitione. Quam eñ per semetipsam ueritas exposuit: hanc discutere humana fragilitas non præsumat. Sed est qd' sollicite in hac ipsa expositione dominica pensare debeatis: q̃a si nos uobis semen uerbũ: agrum mundũ: uolucres demonia spinas diuitias significare diceremꝰ: ad credendum nobis mens uestra forsitan dubitaret. Vnde & idem domin⁹ per semet ip̃m dignat⁹ est exponere qd' dicebat: ut sciatis reꝝ significationes q̃rere in his etiam q̃ per semetip̃m uoluit explanare. Exponendo ergo qd' dixit: figurate se loqui innotuit: quatinus certos uos redderet: cũ uobis nostra fragilitas uerborũ illius figuras aperiret. Quis enim mihi unq̃ crederet: si spinas diuitias interpretari uoluissem: maxime cũ ille pungant: & iste delectent? Et tamen spine sunt: q̃a cogitationũ suarũ punctionib⁹ mentem lacerant: & cum usq; ad pct̃m pertrahunt: quasi infli-

cto uulnere cruentatur. Quas bene hoc in loco (alio euangelista testan te) neq̄ aq̄ dñs diuitias: sed fallaces diuitias appellat. Fallaces em̄ sunt q̄ nobiscum diu permanere non possunt. Fallaces sunt q̄ mentis nr̄æ inopiā non expellunt. Sole autem diuitiæ ueræ sunt q̄ nos diuites uirtu tibus faciunt. Si ergo fratres charissimi diuites esse cupitis: ueras diuiti as amate. Si culmen ueri honoris q̄ritis: ad celeste regnū tendite. Si glo riam dignitatum diligitis: in illa superna angeloꝝ curia asscribi festina te. Verba dei q̄ aure percipitis mente retinete. Cibus em̄ mentis sermo dei est. Et q̄ si acceptus cibus stomacho languente reiicitur: quando au ditus sermo in uentre memoriæ non tenetur. Sed si quis alimenta nō re tinet: huius uita profecto desperatur. Eternæ ergo mortis periculū for midate: si cibum quidem sanctæ exhortationis accipitis: sed uerba uitæ: idest alimenta iustitiæ in memoria non tenetis. Ecce trāsit omne quod agitis & ad extremum iudicium sine ulla momenti interpositione quo tidie uolentes nolentesq̄ properatis. Cur ergo amatur quod relinq̄tur? Cur negligitur quo peruenitur? Mementote quod dr̄. (Si quis habet aures audiendi audiat.) Omnes em̄ qui illic aderant: aures corporis ha bebant. Sed qui cunctis aures habentibus: si quis habet aures audiendi audiat dicit: aures procul dubio cordis requirit. Curate ergo ut accept⁹ sermo in cordis aure remaneat. Curate ne semen iuxta uiam cadat: ne malignus spiritus ueniat: & a memoria uerbum tollat. Curate ne petro sa terra semen excipiat: & fructum boni operis sine perseuerantiæ radi cibus mittat. Multis enim libet quod audiunt: boni operis initia propo nunt: sed mox ut fatigari aduersitatib⁹ ceperint: inchoata derelinquūt. Petrosa ergo terra humorem non habuit: quia hoc quod germinaue rat: ad fructum perseuerantiæ non perduxit. Multi namq̄ cum uerbum contra auariciam audiunt: eandem auariciam detestantur: rerum om nium contemptum laudāt: sed mox ut uiderit animus qd' concupiscat obliuiscitur qd' laudabat. Multi cum uerbum contra luxuriā audiunt: pollutiões carnis nō solum perpetrare nō appetūt: sed etiā perpetratas erubescunt. Sed mox ut carnis species coꝝ oculis apparet: sic mens ad desiderium rapit: ac si adhuc ab ea nihil sit cōtra hec eadē desideria deli beratum. Damnāda agit: qcq̄d egisse se meminit iam & ipse dānauit. Sepe etiam contra culpas compungimur: & tamen post fletum ad eas dem culpas redimus. Sic Balaam israelitici populi tabernacula con templatus fleuit: eisq̄ se similem fieri in morte depoposcit dicens. Mo riatur anima mea morte iustorum: & fiant nouissima mea istorum si milia: sed mox ut hora compunctionis transit: in auaritiæ nequitiam exarsit. nam propter promissa munera in eiusdem populi mortem con silium dedit: cuius morti in morte se fieri similem optauit. Et oblit⁹ est quod planxerat: cum extinguere noluit quod per auariciam ardebat.

Mat. xiii. c.

Diuitiæ dicun tur fallaces.

Cibus mentis est sermo dei.

Iudiciū ad ex tremū sine in termissiōe p̄ peramus.

Nue. xxiii. b. Balaā ppter auaritiā ppli necē cōsensit.

Notandũ uero est qđ exponẽs dñs dicit. Quia sollicitudines & uoluptates & diuicie suffocãt uerbũ. Suffocãt em̃ qa importunis cogitatiõibus suis guttur mẽtis strãgulãt:& dũ bonũ desideriũ intrare ad cor nõ sinũt:qsi aditũ flatus uitalis necãt. Notandũ etiã qđ duo sunt q̃ diuitiis iũgit:sollicitudines uidelicet & uoluptates:qa profecto & per curã mẽtem opprimũt:& per affluenciã resoluũt. Res em̃ cõtrarie possessores suos afflictos & lubricos faciũt. Sed qa uoluptas ꝯuenire non potest cũ afflictiõe:alio qdem tempore per custodie sue sollicitudinem affligũt: atq; alio per abundantiam ad uoluptates emolliũt. Terra aũt bona fructũ per patientiam reddit:qa uidelicet nulla sunt bona q̃ agim⁹:si non eq̃nimiter etiam proximorũ mala toleram⁹. Quanto enim qsq; alti⁹ profecerit:tanto in hoc mũdo inuenit qđ duri⁹ portet. Quia cũ a presenti seculo mentis nostre delectacio uel dilectio deficit eiusdem secli aduersitas crescit. Hinc est enim qđ plerosq; cernim⁹ & bona agere:& tamen sub graui tribulacionũ fasce desudare. Terrena namq; iam desideria fugiũt:& tamen flagellis duriorib⁹ fatigant̃ Sed iuxta uocem domini fructũ per patienciam reddũt:quia cũ humiliter flagella suscipiunt: post flagella ad requiem sublimiter suscipiunt̃. Sic una calcib⁹ tundit: & in uini saporem liquat̃. Sic oliua contussionib⁹ expressa amurcham suã deserit:& in olei liquorem pinguescit. Sic per trituram aree a paleis grana separant̃:& ad horreũ purgata perueniũt. Quisq; ergo appetit plene uicia uincere:studeat humilit̃ purgacionis sue flagella tollerare: ut tanto post ad iudiciũ mũdior ueniat:quãto nũc ei⁹ rubiginem ignis tribulationis purgat.

Bonis q̃nq; graues cõtingũt afflictiões

¶ Segmentũ ex euangelio Luce.xviii.cap̃.E.qđ canitur dñica in quinquagesima.

In illo tp̃e assumpsit aũt iesus duodecim discipľos suos & ait illis. Ecce ascendim⁹ ierosolymam:& consumabũtur omnia q̃ scripta sunt per ꝑphetas de filio hominis. Tradetur em̃ gentib⁹ & illudetur & flagellabitur:& cõspuetur. Et postq̃ flagellauerint occidẽt eũ:& die tertia resurget. Et ipsi nihil hoꝝ intellexerũt. Erat aũt uerbum istud abscõditũ ab eis & nõ intelligebãt q̃ dicebãt. Factũ est aũt cũ appropinq̃ret hierico:cecus qdã sedebat secus uiã mendicãs. Et cũ audiret turbã ꝑtereuntẽ interrogabat qđ hoc eẽt. Dixerũt aũt ei:qđ iesus nazarenus trãsiret. Et exclamauit dicẽs. Iesu fili dauid:miserere mei. Et q ꝑteibãt increpabãt eũ ut taceret. Ipse uero multo magis clamabat. Fili dauid:miserere mei. Stãs aũt iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset interrogauit illum dicens. Quid tibi uis faciã? At ille dixit. Domine ut uideam. Et iesus dixit illi. Respice. fides tua te saluum fecit. Et confestim uidit:& seq̃batur illum magnificans deũ. Et omnis plebs ut uidit:dedit laudem deo.

¶ Homilia beati Gregorii pape. Habita ad pplm in basilica beati Petri Apli. Dñica in quinquagesima.

REdemptor noster p̄uidens ex passione sua discipulorum animos perturbãdos: eis lõge ãte & eiusdē passiõis penã: & resurrectionis sue gl'iam p̄dixit. ut cum eũ morientē. (sicut p̄dictũ est) cernerēt: etiã resurrecturũ nõ dubitarēt. Sed qa carnales adhuc discipuli nullo modo ualebãt capere uerba mysterii: uenitur ad miraculũ. Ante eorũ oculos cecos lumē recepit. ut qui cœlestis mysterii uerba non caperēt eos ad fidē celestia facta solidarēt. Sed miracula dñi & saluatoris nostri: sic accipiēda sunt fr̄es mei: ut & in ueritate credant facta: & tñ per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius & per potentiã aliud ostēdunt: & per mysteriũ aliud loquũtur. Ecce eñ quis iuxta historiã cecus iste fuerit: ignoramus sed tñ quid per mysterium significet nouimus. Cecus quippe est genus humanum qd' in parēte primo a paradysi gaudiis expulsum: claritatem supernæ lucis ignorans: damnationis sue tenebras patitur: sed tamen per redemptoris sui p̄sentiam illuminatur: ut interne lucis gaudia iã per desiderium uideat atq; in uia uite boni operis gressus ponat. Notãdum uero est qd' cum iesus hierico appropinquare dicitur: cecus illuminatur. Hierico quippe interpretatur luna: Luna autem in sacro eloqo p defectu ponitur carnis: qa dum mēstruis momētis decrescit defectum nr̄e mortalitatis designat. Dum igitur conditor nr̄ appropinquat hierico cecus ad lumen redit: quia dum diuinitas defectũ nr̄e carnis suscepit: humanũ gen' lumen qd' amiserat recepit. Vnde eñ deus humana patitur: inde homo ad diuina subleuatur. Qui uidelicet cecus recte & iuxta uiam sedere & mendicãs esse describitur. Ipsa eñ ueritas dicit. Ego sum uia. Qui ergo eterne lucis claritatem nescit: cecus est. Sed si iã in redemptorē credit iuxta uiã sedet: si aũt iã credit: sed ut eternum lumen recipiat rogare dissimulat: atq; a p̄cibus cessat: cecus equidem iuxta uiã sedet: sed minime mendicat. Si uero & crediderit: & cecitatem cordis sui cognouerit: sed ut lumen ueritatis recipiat postulat: iuxta uiam cecus sedet & mēdicat. Quisquis ergo cecitatis sue tenebras agnoscit: quisquis hoc quod sibi deest: lumē eternitatis intelligit: clamet medulis cordis: clamet uocibus mētis dicēs. (Iesu fili dauid miserere mei.) Sed quid clamãte ceco subiungit audiamus. (Et qui p̄ibant increpabãt eum ut taceret.) Quid aũt significant isti qui iesum uenientē p̄cedunt: nisi desideriorũ carnaliũ turbas: tumultusq; uitiorum: qui priusq̃ iesus ad cor nrm ueniat: tentationibus suis cogitationem nr̄am dissipãt: & uoces cordis in orõne perturbãt. Sepe nãq; dum ɔuerti ad dñm post perpetrata uitia uolumus: dũ ɔtra hec eadem exorare uitia q̃ perpetrauimus conamur occurrunt cordi nostro phantasmata peccatorum quæ fecimus: mentis nostre aciem

Miracla xp̄i ultra ipaʒ ūitatē aliqd innuunt.

Hierico luna interp̄tatur. Luna p defectu ponitur in sacro eloqo.

Gen' hũanũ qñ recepit lumen qd amiserat.

Joan. xiiii.a

Cõuersio peccatorũ ad dñʒ q̃rũ impedit

reuerberãt: ꝯfundũt animum: & uocem nr̃e deprecationis ꝑmũt. (Qui ꝑibant ergo increpabãt eum ut taceret.) Quia priusq̃ iesus ad cor nr̃m ueniat: mala q̃ fecimus cogitationi nr̃e suis imaginib⁹ illisa: in ipsa nr̃a nos orõne perturbãt. Sed qd adhuc illuminãdus iste cecus fecit. audiamus. sequtur. (Ipse uero multomagis clamabat. Fili dauid miserere mei) Ecce quẽ turba increpat ut taceat: magis ac magis clamat: qa q̃nto grauiori tumultu cogitationũ carnaliũ ꝑmimur: tãto orõni insistere ardẽtius debemus. Contradicit turba ne clamemus: quia pc̃orum nr̃orum phãtasmata plerũq̃ in orõne patimur. Sed nimirũ necesse est ut uox cordis nr̃i quo diutius repellitur: eo ualentius insistat: q̃tinus cogitatiõis illicite tumultũ superet: atq̃ ad pias aures dñi nimietate sue importunitatis erumpat. In se (ut suspicor) recognoscit unusquisq̃ qd̃ dicimus: qa dum ab hoc mũdo animum ad deũ mutam⁹: dum ad orõnis opus conuertimur: ipsa q̃ prius delectabilitet gessim⁹: importuna post & grauia in orõne nr̃a tolleramus. Vix eoꝝ cogitatio manu sancti desiderii ab oculis cordis abiicit. Vix eoꝝ phãtasmata per penitẽtie lamẽta superãtur. Sed cum in orõne nr̃a uehemẽter insistim⁹ trãseuntem iesum mẽti figimus. Vnde illic subditur. (Stãs autem iesus iussit illum adduci ad se.) Ecce stat q ante trãsiebat: quia dum adhuc turbas phantasmatũ in orõne patimur: iesum aliq̃tenus trãseuntem sentim⁹. Cum uero orõni uehemẽter insistimus: stat iesus ut lucem restituat: qa deus in corde figitur: & lux amissa reparatur. Qua tñ in te & aliud aliqd nobis dominus innuit: qd̃ intelligi de humanitate ac diuinitate illi⁹ utiliter possit. Clamãtem etenĩ cecum iesus trãsiẽs audiuit: sed stãs miraculum illuminatiõis exhibuit. Trãsire nãq̃ humanitas est: stare diuinitatis. Per humanitatem qppe habuit nasci crescere mori resurgere de loco ad locũ ueníre qa ergo in diuinitate mutabilitas nõ est: atq̃ hoc ip̃m mutare trãsire est: pfecto iste trãsitus ex carne est: nõ ex diuinitate. Per diuinitatẽ uero ei semper stare est qa ubiq̃ ꝑsens nec per motũ uenit: nec per motũ recedit: Cecum igit̃ clamãtem dñs trãsiens audiuit: stãs illuminauit: qa nõ solum per humanitatẽ suã uocibus nr̃e cecitatis compatiẽdo misertus est sed & lumẽ g̃re nobis per diuinitatis potentiã infudit. Et notandum qd ceco uenienti dicat. (Quid tibi uis faciam?) Nunqd qui lumẽ reddere poterat: qd uellet cecus ignorabat? Sed peti uult hoc qd̃ uos & petere: & se concedere ꝑnoscit. Importune nãq̃ ad orõnem nos ammonet: & tñ dicit. Scit namq̃ pr̃ uester quid opus sit uobis anteq̃ petatis eũ. Ad hoc ergo requirit ut petatur: ad hoc requirit ut cor ad orõnem excitet. Vnde & cecus protinus adiunxit. (Dñe ut uideam.) Ecce cecus a dño non aurum: sed lucem querit. Paruipendit extra lucem aliquid petere: quia & si habere cecus quodlibet potest: sine luce non potest uidere qd̃ habet. Imitemur igitur fr̃es charissimi eum quẽ & corpore audiuim⁹:

Ipsa lib⁹ oedi n vir sp̃ualia amplectitur.

Humanitatis xp̃i ẽ trãsire s; stare diuinitatis.

Math. vi. a

& mente illuminatum:nō falsas diuitias:nō terrena dona: non fugitiuos honores a dño:sed lucem q̄ramus:nec lucem que loco clauditur:q̄ tpe finitur:q̄ noctium interruptione uariatur:q̄ nobis cōmuniter cum pecoribus cernitur:sed lucem q̄ramus quā uidere cum solis āgelis possimus:quā nec initium inchoat:nec finis angustat. Ad quā p̄fecto lucē uia fides est:unde recte & illuminādo ceco protinus rñdetur. (Respice: fides tua te saluum fecit.) sed ad hoc cogitatio carnalis dicit. Quo modo possum lucem sp̄ualem q̄rere: quam uidere non possum? Vnde mihi certū est si sit:q̄ corporeis oculis nō infulget? Cui scilicet cogitationi est quod breuiter quisq̄ respondeat: dicens: q̄a & hec ipsa q̄ sentit: non per corpus sed per animā cogitat. Et nemo suā animā uidet nec tamen se dubitat habere animā quā non uidet: ex inuisibili nāq̄ anima: uisibile regitur corpus si auferatur quod est inuisibile: protinus corruit hoc quod uisibile stare uidebatur. Ex inuisibili ergo substātia in hac uita uisibili uiuitur: & esse uita inuisibilis dubitatur. Sed iā petenti ceco q̄d factū est: uel quid ipse fecerit audiamus. sequitur. (Et confestim uidit & sequebatur eum.) Videt & sequitur: qui bonum quod intelligit operat. Videt autem sed non sequitur: qui bonum quidem intelligit sed bona operari contemnit. Si ergo fratres charissimi cecitatem iam nostre peregrinationis agnoscimus: si credendo in redemptoris nostri mysteriū iuxta uiam sedemus: si exorando cotidie ab auctore nostre uite lucē petimus: si eadem luce iam per intellectum uidendo illuminati post cecitatem sumus: iesum quem mente cernimus: opere sequamur. Aspiciamus qua graditur: & eius uestigia imitando teneamus. Iesum eñi sequitur q imitatur. Huic namq̄ dicit. Sequere me. Et dimitte mortuos sepelire mortuos suos: sequere eñi dicitur .i. imitare. Hinc rursus ammonet dicens. Si quis mihi ministrat: me sequatur. Consideremus ergo qua graditur: ut se qui mereamur. Ecce cum si dñs & creator angelorum: suscepturus naturam nr̄am quā condidit in uterum uirginis uenit. Nasci tamen in hoc mundo per diuites noluit: parentes pauperes elegit. Vnde & cum agnus qui p̄ illo offerretur defuit: columbarum pullos & par turturum ad sacrificium mater inuenit. Prosperari in mundo noluit: opprobria irrisiones q̄ tolerauit sputa: flagella: alapas: spineam coronam: crucem substinuit. Et quí rerum corporalium delectatiōe a gaudio interno cecidimus: cum qua amaritudine illuc redeatur ondit. Quid itaq̄ homo p̄ se pati debet si tāta deus p̄ hominibus pertulit? Quí ergo in christum iam credit: sed adhuc auaritie lucra sectatur: in superbia honoris extollitur: inuidie facibus inardescit: libidinis se immunditia polluit: p̄spera q̄ in mundo sunt concupiscit: iesum in quem credidit sequi contemnit. Diuerso quippe itinere ambulat si gaudia delectationes q̄ appetit. Cui dux suus uiā amaritudinis ostendit. Reuocemus ergo ante oculos pec-

Lucē q̄ nō terrena q̄ramus a dño.

Matth. viii. c

Ioan. xij. d.

xp̄s p̄ hoibus multa tollerauit.

xp̄m suo itinere ambulātes inuenemus.

cata q̄ fecimus: cōſideremus q̄ terribilis iudex hæc punitutus adueniat. Mentē formemꝰ ad lamenta. Vita nr̄a ad tp̄s amareſcat in penitētię ne eternā amaritudinē ſentiat in uindicta. Per fletus q̄ppe ad gaudia perducimur ueritate pollicēte q̄ ait. Bt̄i qui lugent: q̄m ipſi ɔſolabūtur. Ad fletū uero per gaudia peruenitur hac eadem ueritate atteſtāte q̄ ait. Ve uobis q̄ ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. Si ergo retributiōis gaudium in peruentiōe q̄rimus: poenitentię amaritudinē in uia teneamus. Sicq̄ fit: ut nō ſolū nr̄a in deū uita ꝓficiat ſed hec ipſa nr̄a ꝯuerſatio ad laudem dei: & alios aſcēdat. Vnde illic ſubditur. (Et omnis plebs ut uidit dedit laudem deo.)

Mat. ar.v.a.

Luce.vi.d

¶ Segmentum ex euangelio matthei.iiii. capite.a. quod canitur dn̄ica.i. quadrageſima:

In illo tp̄e ductus eſt ieſus in deſertum a ſp̄ūtut tentaretut a diabolo. Et cum ieiunaſſet quadraginta diebus & quadraginta noctibꝰ poſtea eſutiit. Et accedens tentator dixit ei. Si filius dei es dic ut lapides iſti panes fiant. Qui reſpondens dixit. Scriptum eſt non in ſolo pane uiuit homo: ſed in omni uerbo quod procedit ex ore dei. Tūc aſſumpſit eum diabolus in ſctām ciuitatē: & ſtatuit eum ſupra pinaculum templi & dixit ei. Si filius dei es mitte te deorſum: ſcriptum eſt eñ quia āgelis ſuis mādauit de te: & in manibus tollēt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi ieſus rurſum. Scriptum eſt. Non tentabis dn̄m deum tuum. Iterū aſſumpſit eum diabolꝰ in montem excelſum ualde: & oſtēdit ei omnia regna mundi & gloriā eorum: & dixit ei. Hec omnia tibi dabo: ſi cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ieſus. Vade ſathana. Scriptum eſt eñ. Dominum deum tuum adorabis: & illi ſoli ſeruies. Tunc reliquit eum diabolus & ecce āgeli acceſſerūt: & miniſtrabāt ei.

Deut.viii.a

Pſal.xc

Deut.vi.c

Deut.vi.d

¶ Non in ſolo pane viuit homo: grece eſt viuet in futuro. Et ſimiliter angelis ſuis mandabit in futuro: ꝛ nō mādauit in p̄terito: ꝛ in pſalmo ſimiliter ē erratū hec dicit laurētius culpa impſſoris vel alicuiꝰ temerarij correctoris. Itē ibi ne forte offen. dicit legēdū eē neq̄ vel ne vnq̄: ſicut in pſalmo. neq̄ dicat inimicus ꝛc. Itē. Vade ſathana. grece eſt abi poſt me ſathana. habet aūt ſathanas accentū in penultima q̄ longa eſt.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lectione. Habita ad pp̄lm in baſilica ſancti ioānis q̄ dr̄ conſtantiniana dominica.i. in q̄drageſima.

Ieſus ſp̄ū ſancto ductus eſt in deſertum.

Dubitari a quibuſdam ſolet: a quo ſpiritu ſit Ieſus ductus in deſertum: propter hoc quod ſubditur. Aſſumpſit eum diabolus in ſanctam ciuitatem. Et rurſus. Aſſumpſit eum in montem excelſum. Sed uere & abſq̄ ulla queſtione conuenienter: accipiť: ut a ſancto ſpiritu in deſertum ductus credatur: ut illic eum ſuus ſpiritus duceret ubi hunc ad tentandum ſpiritus malignus inueniret. Sed ecce cum dicitur deus homo: uel in excelſum mon-

tem uel in sanctam ciuitatem a diabolo assumptus:mens refugit crede re:humana hoc audire aures expauescunt. Qui tamen non esse incre dibilia ista cognoscimus:si in illo & alia facta pensam⁹. Certe iniquorum omnium diabol⁹ caput est:& hui⁹ capitis membra sunt omnes iniqui An non diaboli membrũ fuit pilat⁹. An non diaboli mẽbra iudæi per sequentes & milites crucifigẽtes xpm fuerũt? Quid ergo mirũ si se ab illo permisit in montẽ duci:qui se pertulit etiã & a membris illi⁹ crucifigi? Non est ergo indignũ redẽptori nostro qđ tẽtari uoluit qui uenerat oc cidi. Iustũ quippe erat ut sic tẽtaciones nostras suis tẽtationib⁹ uinceret: sicut mortẽ nostrã uenerat sua morte superare. Sed sciendum nobis est q a trib⁹ modis tẽtacio agit:suggestione:delectacione cõsensu. Et nos cum tẽtamur pl ærũq; in delectacionẽ:aut etiã in consensum labimur: quia ex carnis pctõ propagati in nobis etiã ipsis gerim⁹ unde certami na toleram⁹. De⁹ uero qui in utero uirginis incarnat⁹ in mundum si ne pctõ uenerat:nihil contradictionis in semetipso tollerabat. Tentari ergo per suggestionẽ potuit:sed ei⁹ mentem peccati delectatio nõ mo mordit:atq; ideo omnis diabolica illa tẽtacio foris non int⁹ fuit. Sed si ipm ordinem tentacionis ei⁹ aspicim⁹:pensem⁹ q̃nta magnitudine nos a tentacione liberamur. Antiqu⁹ hostis contra primum hominem pa rentem nrm in trib⁹ se tentacionib⁹ erexit:q a hũc uidelicet gula:uana gloria & auaricia tentauit:sed tentãdo superauit quia sibi eum per con sensum subdidit Ex gula quippe tẽtauit:cũ cibũ ligni uetitum ostẽdit: atq; comedẽdum suasi. Ex uana aũt gloria tẽtauit cũ diceret. Eritis sicut dii. Et ex prouectu auariciæ tẽtauit cum diceret. Sciẽtes bonum & ma lum. Auaricia enim non solum pecuniæ est sed etiam altitudinis. Re cte enim auaricia dicitũ:cum supra modum sublimitas ambit. Si enim non ad auariciam honoris rapina pertineret:nequaq̃ paul⁹ de unigeni to dei filio diceret. Non rapinã arbitrat⁹ eẽ esse se eq̃lem deo. In hoc er go diabol⁹ parẽtem nr̃m ad superbiã traxit:quo eũ ad auaticiã sublimi tatis excitauit. Sed quib⁹ modis primũ hominẽ strauit:eisdẽ modis se cundo homini tẽtator succubuit. Per gulã quippe tentat cũ dicit. (Dic ut lapides isti panis fiat.) Per uanã gloriã tẽtat cum dicit.(Si filius dei es mitte te deorsum.) per sublimitatis auariciam tentat:cũ omnia regna mundi oñdit dicẽs.(Hæc omnia tibi dabo si procidẽs adoraueris me.) Sed eisdẽ modis a scđo homine uincit:quib⁹ primum se uicisse gloria bat:ut a nostris cordibus ipso auditu captus exeat quo nos aditu intro missimus tenebat. Sed aliud est frẽs charissimi qđ in hac tentacioẽ do minica considerare debeamus: quia tentatus a diabolo dominus: sacri eloquii pcepta rñdit:& qui eo uerbo qđ erat tẽtatorẽ suum mergere in abyssum poterat:uirtutẽ suæ potẽcie non oñdit. Sola diuinæ scripturę pcepta edidit:q̃tinus sue nobis paciencię præberet exemplum:ut quo

Pilatus fuit mẽbrũ diaboli

Tẽtatio tripli citer agitur.

Adam triplici tentatiõe tẽta tus fuit.

Geñ. iij. a.

Ad philip.ii. a

ciens a prauis hominibus aliquid patimur: ad doctrinam excitemur pocius q̄ ad uindictam. Pensate q̄nta est paciencia dei: q̄nta est impaciēcia nostra. Nos si iniuriis aut aliq̄ lesione prouocamur furore permoti aut quantum possumus nosmetipsos ulciscimur: aut qđ non possumus facere minamur. Ecce aduersitatē diaboli dn̄s pertulit: & nihil ei nisi mansuetudinis uerba r̄ndit. Portat quem punire poterat: ut hoc in laudem eius latius cresceret: si hostem suum non extinguendo: sed interim paciendo superaret. Notandum uero qđ subditur: quia recedente diabolo angeli ministrabāt ei. Ex q̄ re quid aliud quā unius persone utraq; natura oñditur. Quia & homo est quem diabolus tentat: & idē ipse deus est: cui ab āgelis ministratur. Cognoscamus in eo igit̄ naturam nostrā: quia nisi hunc diabol⁹ hominem cerceneret: non tētaret. Veneremur in illo diuinitatem suā: quia nisi super omnia deus existeret: ei nullo modo āgeli ministrarēt. Sed quia his diebus q̄dragesime lectio congruit: nam q̄draginta dieꝝ abstinentiā nostri redēptoris audiuimus: quia quadragesimæ tp̄s inchoamus: discutiendū nobis est: cur hec ipsa abstinētia per q̄draginta dierum numeꝝ custodit̄. Moyses eñ ut legem acciperet scđo: diebus q̄draginta ieiunauit. Helias in deserto q̄draginta diebus abstinuit. Ipse auctor hominum ad homines ueniēs in q̄draginta dieb⁹: omnimodo nullum cibū sumpsit. Nos quoq; q̄ntum possumus: annuo q̄dragesime tp̄e carnē nostrā per abstinentiā affligere conemur. Cur ergo in abstinentia q̄dragenarius numerus custoditur: nisi q̄a uirtus decalogi per libros q̄ttuor sancti euāgelii impletur. Denarius etenī numerus quater ductus in q̄dragenarium surgit: q̄a nunc decalogi mādata perficimus: cum profecto q̄ttuor libros sancti euāgelii custodim⁹. Ex qua re sentiri & aliud potest. In hoc enim mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus: & per uoluptates eiusdem corporis præceptis dominicis contraimus. Præcepta aūt dominica per decalogū sunt accepta. Quia ergo per carnis desideria decalogi mādata contēpsim⁹: dignū est ut eādem carnem q̄terdecies affligam⁹. Quāuis de hoc q̄dragesime tp̄e est adhuc aliud qđ possit intelligi. A p̄senti enim die usq; ad paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomade ueniūt. Quaꝝ uidelicet dies: q̄draginta duo fiunt. Ex quibus dum sex dies dn̄ici abstinētie subtrahunt̄. non plus in abstinētia quā triginta & sex dies remanēt. Dum uero per trecentos & sexaginta quinq; dies annus ducitur: nos autē per triginta & sex dies affligimur: q̄si anni nostri decimas deo damus: ut q̄ nobis metipsis per acceptum annum in uiximus: auctori nostro nos in eius decimis per abstinentiā mortificemus. Vnde f̄res charissimi: sicut offerre in lege iubemini decimas rerum: ita ei offerre contendite & decimas dierum. Vnusquisq; in quātum uirtus suppetit: carnem maceret eiusq; desideria affligit concupiscentias turpes interficiat. Vt iuxta pau

Homines ut plurimū sunt impacientes

Quadragesima q̄re ē i abstinētia .xl. dierum.
Exo. xxxiiij. d.
iij. Reg. xix. b

Leuit. xxvij. e

li uocem hostia uiua fiat. Hostia quippe & immolatur & uiua est: quando & ab hac uita homo nō deficit & tn̄ se a carnalibus desideriis occidit. Caro nos leta traxit ad culpā. afflicta reducat ad ueniā. Author etenim mortis nr̄e per fructum ligni uetiti præcepta trāsgressus est. Qui ergo a paradysi gaudiis per cibum cecidimus: ad hæc in quantum possumus per abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi rādem abstinentiā solam credat posse sufficere: cum per pphetā dn̄s dicat. Nōne hoc est maius ieiunium qđ elegi? Subiiciens. Frange esurienti panē tuum: & egenos uagosq; in domum tuā. cum uideris nudū: operi eū: & carnem tuam ne despexeris. Illud ergo ieiuniū deus approbat: qđ ad eius oculos manꝰ helemosynaȝ leuat. Quod cum pximi dilectione agitur: quod ex pietate cōditur. Hoc ergo quod tibi subtrahis alteri largire ut unde tua caro affligitur inde egentis pximi caro reparetur. Hinc enim per pphetam dn̄s dicit. Cum ieiunaretis & plangeretis: nunquid ieiuniū ieiunastis mihi? Et cum comedistis & bibistis. nunquid non uobis comedistis & uobismetipsis bibistis? Sibi enī comedit & bibit q alimenta corporis q̄ sunt cōmunia dona cōditoris: sine indigentibus percipit. Et sibi quisq; ieiunat: si ea quæ sibi ad tempus subtrahit nō pauperibus tribuit: sed uentri postmodū offerenda custodit. Hinc per iohelem dicitur. Sanctificate ieiuniū. Ieiuniū quippe sanctificare est: adiunctis bonis aliis dignam deo abstinentiā carnis ostēdere. Cesset ira. sopiātur iurgia. In cassum enī caro atteritur: si a prauis suis uoluptatibus animus nō refrenatur. Cum per pphetā dn̄s dicat. Ecce in die ieiunii uri inuenitur uoluptas uestra & omnes debitores uros repetitis. Ecce ad lites & cōtentiōes ieiunatis: & percutitis pugno impie. Neq; enī qui a debitore suo hoc qđ dedit repetit: aliquid iniustum facit: sed dignū est ut quisquis se in pœnitentia macerat: etiā hoc qđ sibi iuste cōpetit interdicat. Sic sic nobis afflictis & pœnitentibꝰ deo dimittitur qđ iniuste egimꝰ: si p amore illiꝰ & hoc qđ nobis iuste cōpetit relaxamus.

Decimas rerū exteriorꝫ deberi offerre. Ad ro. xii.a

Esaie. lviii. e.

Zacha. vii. b

Iohelis. i. c.

Esaie. lviii. a

¶ Segmentū ex euangelio Matthæi. xv. cap. lra: B. qđ canitur dn̄ica secunda in quadragesima.

In illo tempore. Egressus inde iesus secessit in partes tyri & sidonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamauit dicēs ei. Miserere mei domine fili dauid; filia mea male a demonio uexatur. Qui non respondit ei uerbum. Et accedentes discipuli eiꝰ rogabant eum dicentes. Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autē respondens ait. Nō sum missus nisi ad oues quę perierunt domus israel At illa uenit & adorauit eū dicens. Dn̄e adiuua me. Qui respōdens ait. Nō est bonū sumere panē filiorum: & mittere canibus. At illa dixit.

Etiam dñe:nam & catelli edunt de micis q̃ cadunt de mẽsa dño℞ suo℞. Tũc rñdens iesus ait illi. O mulier magna est fides tua:fiat tibi sicut uis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

¶ Homilia uenerabilis bede pbr̃i.

Audiuit uestra dilectio in p̄senti sancti euãgelii lectiõe de domini nr̃i mirabilibus:enunciãtem atq; canentẽ euãgelistam. (Et egressus inde iesus secessit partes tyri & sidonis.) omnis enim lex diuinitus inspirata semper utiles est ad docẽdum ad audiẽdum ad intelligẽdum. Ergo si omnis lex diuinitus inspirata a qua p̄pherę & apostoli fuerũt per sp̃m sc̃tm̃ locuti in omnibus animę nr̃ę utilis est:q̃nto magis qd̃ ipse dñs nr̃ per seip̃m nobis ondit. Ergo (egressus inde iesus abiit in partes tyri & sidonis.) idest reliquit iudeos:& uenit ad gẽtes. Quos reliq̃t remãserunt in perditione ad quos uenit de perditione salui facti sunt. (Egressa mulier clamauit dicentes. Miserere mei dñe fili dauid.) O magnũ mysterium:dñs egressus es a iudeis:& mulier egressa est a finibus suis. Ille reliquit iudeos:& illa mulier reliquit idolatriã & conuersationẽ pessimã:quod illi perdiderũt ista inuenit quem illi in lege negauerãt:ista per fidẽ confessa est. Mulier hęc mr̃ est gentium q̃ ex fide xp̃m cognouit. Pro filia itaq; sua .i. p̄plo gẽtium dñm deρcatur quia errando per idolatrias & pc̃tã diuersa:male a demonio uexabatur. Ergo hęc mulier pro filia .i. pro ecclesia gentiũ rogat. (Qui non rñdit ei uerbum.) Non quia nolebat dñs curare eam:sed ut maiorem fidem & humilitatem eius ondẽret. Nã & discipuli commoti misericordia rogauerũt dñm dicẽtes. (Dimitte eã quia clamat post nos.) q̃bus rñdit (Non sum missus nisi ad oues perditas domus isrl̃.) Hinc iam ad cumulum iudeo℞:ut nulla sit eis in die iudicii excusatio dicentibus: quia plus ad gẽtes q̃ ad nos uoluit uenire. Ecce iudęis negãtib⁹:mulier gẽtilis rogat sanitatẽ filię suę:sed domin⁹ excusat & iterũ procidit & adorauit dicẽs. (Domine adiuua me.) Cui iteϱ dñs ait. (Non est bonũ sumere panẽ filio℞ & mittere canibus.) q̃d ad hęc dicturi sunt iudęi? Ecce illos filios dixit:& gẽtes canes appellauit. Et iteϱ. Mulier consentiens saluatori ait. (Etiã domine.) Hoc est scio domine:q̃a pp̃ius gẽtiũ canes sunt idolis seruiẽdo:& contra deum latrãdo:sed & catelli edũt de micis q̃ cadunt de mẽsa domino℞ suo℞ idest uenisti ad iudeos & teip̃m eis exhibuisti & non excipere uoluerunt. Certe uel quod illi repulerunt hoc nobis petentib⁹ dona. Cuius domin⁹ noster importunã fidẽ cognoscẽs ait. O mulier magna est fides tua:fiat tibi sicut uis.) Accepit fides qd̃ opera non merẽtur. Gentes per fidem de canib⁹ sunt filii effecti. Dicẽte domino per prophetã. Vocabo non plebẽ meã:plebẽ meam:& non dilectã meam:dilectã meam erit enim in loco ubi uocabuntur filii dei uiui. Ecõtrario nõ recipiẽtes iudei:de filiis canes odibiles effecti sũt.

Lex diuinitus inspirata ad q̃d utilis est.

Mulier chananea mater est gentium.

Gentes p fidẽ de canib⁹ sunt effecti filii

ad ro.vi.c.

ficut ipse dñs in passiõe sua loqr per pphetã dicẽs. Circũdederũt me ca/nes multi: thauri pingues obsederũt me. Vnde dilectissimi nob cognouimus de quo ad qd peruenim⁹. Nõ alid sapiam⁹ sed semper & sine cessatione dñm timeam⁹. nã si peccauerim⁹: qa naturalib⁹ ramis non pe/percit: ne forte nec nobis parcat. Dicẽte dño Ecce san⁹ effect⁹ es iã no/li peccare: ne quid deteri⁹ tibi aliquid ɔtingat. Quia oẽs nos manifestari oportet ãte tribunal xpi ut recipiat unusquisq̃ scd'm quod gessit siue bona: siue etiam mala.

Psal. xxi.

Joã. v. c.
ij. Corint. v. b.

¶ Segmentum ex euangelio luce. xi. cap. lr̃a. B. qd canitur dñica tertia in quadragesima.

ET erat iesus eiiciẽs demoniũ & illd erat mutũ. Et cũ eiecisset demoniũ: locut⁹ est mut⁹: & admirate sunt turbe. Quidã autẽ ex eis dixerũt. In beelzebub principe demonioꝝ eiicit dæmonia. & alii tentãtes signũ de coelo qrebãt ab eo. Ipse aũt ut uidit co/gitatiões eoꝝ dixit eis. Omne regnũ in seipm diuisum desolabit: & domus supra domũ cadet. Si aũt & sathanas in seipm diuisus ẽ quomodo stabit regnũ ei⁹: quia dicitis in beelzebub me eiicere demonia? Si autem ego in beelzebub eiicio demonia: filii ur̃i in quo eiiciũt? ideo ipsi iudi/ces uestri erũt. Porro si in digito dei eiicio demonia: pfecto peruenit in uos regnũ dei. Cũ fortis armat⁹ custodit atriũ suũ in pace sunt ea q̃ pos/sidet. Si aũt fortior illo superueniẽs uicerit eũ: uniuersa arma eius aufe/ret: in quib⁹ ɔfidebat: & spolia ei⁹ distribuet. Qui nõ est mecũ: ɔtra me est. Cũ immundus spũs exierit ab homine: ãbulat per loca inaquosa: q/rens requiẽ: & nõ inueniẽs dicit. Reuertar in domũ meã unde exiui: & cũ uenerit inuenit eã scopis mundatam & ornatã. Tũc uadit & assumit septẽ alios spũs nequiores se: & ingressi habitant in eo. Et sunt nouissi/ma hominis illi⁹ peiora priorib⁹. Factũ est aũt cũ hæc diceret: extollens uocem q̃dam mulier de turba dixit illi. Beatus uenter qui te portauit & ubera q̃ suxisti. At ille dixit. Quinimo. Beati qui audiunt uerbum dei: & custodiunt illud.

Illd erat mutũ & locutus ẽ mut⁹ grece est illd erat surdũ & locut⁹ ẽ surd⁹.
Itẽ oẽ regnũ &c. grece ẽ dõ lat & cadit de ɔsentie nõ debutura desola/bitur.
Si aũt & satha/nas in seipz di/uisus est: dicit valla in seipso diuisus est vel sup seipm.

¶ Homilia uenerabilis bede pbr̃i.

DEmoniacus iste apud mattheum nõ solum mut⁹ sed & cec⁹ fuisse narrat. Curatusq; dr̃ a dño ita ut loqueret: & uideret. Tria generalia signa simul in uno homine perpetrata sunt Cec⁹ uidet. mut⁹ loqt. possessus a demone liberat. Quod & tũc qd ẽ carnalr factum ẽ: sed & quotidie cõplet in ɔuersiõe credẽtium: ut expulso primum demone fidei lumẽ aspiciãt: deinde ad laudes dei ta/centia prius ora laxent. (Quidã autẽ ex eis dixerũt: in beelzebub princi/pe demonioꝝ eiicit demõia) nõ hoc aliqui de turba: sed pharisei calum/niabãt & scribe: sicut alii euãgeliste testãt. Turbis quippe q̃ min⁹ erudi/te uidebant dñi semper facta mirantib⁹: illi cõtra uel negare hec. Vel q̃

Matt. xii. b

negare nequerát:sinistra interptatióe peruertere laborabát qsi hæc nó diuinitatis sed immūdi spūs opera fuissent. i. beelzebub q de⁹ erat acharō.nā beel qdē ipse est baal.zebub musca uocat.nec iuxta qdā mēdosa exēplaria.l.l̄ra uel.d.in fine est nominis legēda:sed.b.Beelzebub ergo baal muscaꝝ.i.de⁹ muscaꝝ:siue hñs muscas interptat. Obsordes uidelicet immolaticii cruoris ex cui⁹ exputcissimo ritu:ul nomine principē demonioꝝ cognominabát.(Et alii tētātes signū de cœlo qrebát ab eo) uel in motē helie ignē de sublimi uenire cupiebát.uel in similitudinem samulis tpe estiuo mugire tonitrua:chorusċare fulgura:imbres ruere.qsi nō possint & illa calūniari & dicere ex occultis & uariis aeris passióibus accidisse. At tu q calūniaris ea q oclis uides manu tenes utilitate sentis: qd facies de his q de celo uenerint? Utiq̄ rńdebis.& magos in egypto multa signa fecisse de celo (Ipe aūt ut uidit cogitationes eoꝝ dixit eis. Oē regnū in seipm diuisum desolabitur:& domus supra domū cadet.) Nō ad dicta sed ad cogitata rńdit:ut ul sic cōpellerētur credere potētiā ei⁹:qui cordis uidebat occulta. Si aūt oē regnū in seipm diuisum desolatur:ergo pris & filii & spūssancti regnū nō ē diuisum qd sine ulla ɔtradictióe nō aliquo unq̄ poterit labefactari impulsu. Si uero scte & indiuidue trinitatis indiuiduū:immo quia indiuiduum mäet regnū. Desistát arriani minoré pre filium:minoré filio sctm dicere spm. quia quoꝝ unū est regnum:hoꝝ est & una maiestas.(Si autē & sathanas in seipm diuisus est:quō stabit regnum ipsi⁹:quia dicitis in beelzebub eiicere me dæmonia?) Hec dicēs ex ipoꝝ ɔfessióe uolebat intelligi qd in eum nō credendo:in regno diaboli eē dixissent:qd utiq̄ aduersum se diuisum stare nō possit. Eligát ergo pharisei qd uoluerint si sathanas sathanā nō potest eiicere:nihil ɔtra dñm qd dicerent:inuenire potuerunt. si autem potest: mlto eni magis sibi psiciát:& recedát de regno ei⁹ qd aduersum se diuisum stare nō pōt. In quo autē dñs eiiciat demones:ne demonioꝝ principē existiment:attendát qd sequitur. (Si autē ego in beelzebub eiicio demonia:filii uri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices uri erunt.) Dixit hoc utiq̄ discipulis suis illius populi filiis:qui recte domini discipuli iesu xpi bene sibi conscii fuerant:nihil se malarum artium a bono magistro didicisse ut in principe demoniorum eiicerent demones:ideo inquit. Ipsi iudices uestri erunt. ipsi inquit. ipsi ignobilia & cōteptibilia hui⁹ mundi in quibus non artificiosa malignitas:sed sancta simplicitas mee uirtutis apparet. ipsi testes mei iudices uestri erunt. Aliter filios iudæorum exorzistas gentis illius ex more significat:qui ad inuocatióem dei eiiciebant demones:& coarctare eos interrogatione prudenti ut confiteātur spi sancti esse opus. Quod si expulsio inquit dæmonum in filiis uestris deo non dæmonibus deputatur:quare idem in me opus non eandem habet causam? (Ergo ipsi iudices uestri erunt) nō potestate sed cō

Beelzebub muscarū de⁹

Arrianorum prauitas.

paratione: dum illi expulsionem demonum deo assignant: uos beelzebub principi dæmoniorum. (Porro si in digito dei eiicio dæmonia: profecto peruenit in uos regnum dei.) Iste est digitus: quem & confitentur magi: qui contra Moysen & Aaron signa faciebant dicentes. Digitus dei est iste. quo & tabule lapidee scripte sunt in monte synai. Igitur manus & brachium dei filius est. & digitus eius spiritussanctus. Pris & filii & spiritussancti una substantia est. Non te scādalizet membrorum inæqualitas quum ædificet corporis unitas. Aliter. Digitus dei uocatur spūssanctus propter partitionem donorum: quæ in eo dantur unicuiq; propria siue hominum siue angelorum. In nullis eñ membris nostris magis apparet particio quam in digitis. Quod autem dixit. Peruenit in uos regnum dei: regnum dei nunc dicit: quo damnantur impii. & a fidelibus peccatis suis pœnitentiam nunc agentibus se cernunt. (Quū fortis armatus custodit atrium suum: in pace sunt ea quæ possidet.) Fortem diabolum. atrium uero eius: mundum qui in maligno positus est appellat: in quo usq; ad saluatoris aduētum male parto potiebatur imperio: quia in cordib⁹ infideliū sine ulla cōtradictione quiescebat. Unde & alibi princeps mundi uocatur: dicente dño. Venit enim princeps mundi huius: & in me nil inuenit. Et iterum: Nunc princeps hui⁹ mundi eiicietur foras. De qua hic eiectione subiūgitur. (Si autem fortior illo superueniens uicerit eum: uniuet sa arma eius auferet: in quibus confidebat. & spolia eius distribuet.) De ipso quippe loquitur: q̄ non cōcordes fallax operatione: quemadmodum calumniabatur: sed fortiori potentia uictor homines a dæmonio liberaret. Arma in quibus male fortis ille confidebat: astutiæ dolisq; sunt nequitiæ spiritualis. Spolia uero eius ipsi homines sunt ab eo decepti: quæ uictor Christus distribuit: qđ est insigne triumphantis. quia captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. quosdam quidem apostolos. alios euangelistas. hos prophetas illos pastores ordinans & doctores. (Qui non est mecū aduersum me est. & qui non colligit mecum dispergit.) Non putet quisquam de hæreticis hoc dictum & scismaticis: quamquam & ita ex superfluo possit intelligi: sed ex sequentibus textuq; sermonis ad diabolum refert & q̄ non possunt opera saluatoris Beelzebud operibus comparari. Ille cupit animas hominum tenere captiuas. dominus liberare. Ille prædicat idola. hic unius dei noticiam. Ille trahit ad uitia. hic ad uirtutem te uocat. Quomodo ergo possunt habere concordiam inter se: quotum opera diuisa sunt? (Quum immundus spiritus exierit ab homine: ambulat per loca inaquosa.) Quamuis simpliciter intelligi possit dominū hæc ad distinctionem suorum & sathanæ operum adiunxisse. quod si licet ipse semper polluta mundare. Sathanas uero mundata grauioribus festinet attaminare sordibus. Tamen & de hæretico quolibet uel

Exodi. viii. c

In nullis mēbris magis apparet partitio q̄ in digitis.

Joan. xiiii. d
Joan. xii. c.

Opera saluatoris & beelzebub diuersa.

de scismatico:uel etiã malo catholicopotest nõ incõueniẽter accipi.de quo tpe baptismatis spũs immũd⁹:q in eo prius habitauerat ad ꝯfessio/nem catholicæ fidei abrenũciationeq́ mundanæ ꝯuersatiõis eiiciatur: locaq́ inaquosa peragrat.i.corda fideliũ:q a mollicie fluxe cogitatio nis expurgata sint callid⁹ tentator exploret:si quosibi forte sue nequi/tiæ gressus figere possit. Sed bene di(q̃tens requiẽ & nõ inuen.ẽs.)quia castas mẽtes effugiẽs in solo diabolus corde prauaꝝ gratã sibi põt inue nire quietem. Vnde & de illo dñs. Sub umbra inqt dormit. in secreto calami.in locis humẽtibus. In umbra uidelicet tenebrosas cõsciẽtias (in calamo q foris nitidus:intus est uacuus simulatrices:in locis humen tibus lasciuas mollesq́ mẽtes)insinuãs. Tũc dicit.(Reuertat in domum meã unde exiui.) Timẽdus est iste uersiculus nõ exponẽdus:ne culpa q̃ in nobis extinctã credebam⁹:per incuriã nos uacãtes opprimat.(Et cũ uenerit inuenit scop⁹ mũdatã.)Hoc est grã baptismatis a pc̃torum la/be castigatã:sed nulla boni operis industria cumulatã. Vnde bñ mat/thæus hãc domum uacãtem scopis mundatã:atq́ ornatã dicit inuentã. Mundatam uidelicet a uitiis pristinis post baptismũ. Vacãtem a bonis actib⁹:per negligentiam.ornatã simulatis uirtutibus per hypocrisim. (Et tũc uadit & assumit septẽ alios spũs nequiores se:& ingressi habitãt ibi.)Per septẽ alios spũ uniuersa uitia designat. Quæcũq́ eñ post bap/tismũ siue prauitas heretica:siue humana cupiditas arripuerit:mox om nium ꝑsternet in ima uitioꝝ. Vnde recte nequiores tunc eum spũs dñs ingressi:qa non solum habebit illa septem uitia:q̃ septem spũalib⁹sũt cõtraria uirtutib⁹:sed per hypocrisim ipsis se uirtutes habere simulabit (Et sunt nouissima hominis illi⁹ peiora priorib⁹.)Meli⁹ est eñ uia ueri tatis nõ agnoscere:q̃ post agnitiõem retrorsum cõuerti. Quod in iuda traditore:uel in Simone mago:cæterisq́ talibus speciaſt legim⁹ imple tũ. Quo aũt generaſt hæc parabola tẽdat ipse scd̃m matthæũ saluator exposuit:ubi ea terminata mox subdidit dicẽs.(Sic erit & generationi huic pessime)ideſt qđ de uno quolibet speciaſt geri solere narraui:hoc in tota generaliter hui⁹ ppſi gente geri nõ desinit. Immundus quippe spũs exiuit a iudæis qñ acceperũt legem.& ãbulauit per loca arida q̃rẽs sibi requiẽ.expulsus uidelicet a iudæis ambulauit per gentium solitudi nes.Quæ cum postea dñm credidissent:ille nõ inuento loco in natiõi/bus dixit.Reuertar in domum meã pristinã:unde exiui.habuit iudæos: quos ante dimiserat.(Et ueniẽs inqt inuenit uacãtẽ & scopis m:ũdatã) Vacabat eñ tẽplũ iudeoꝝ.& xp̃m hospitẽ nõ habebat dicentẽ. Dimit/tetur uobis domus uestra deserta. Quia igitur dei & angeloꝝ præsidia nõ habebãt:& ornati erãt superfluis obseruatiõib⁹ pharisæoꝝ: reuertet ad eos diabolus:& septenario sibi numero dæmonum addito:habitat pristinã domũ.(Et sunt posteriora hominis illi⁹ peiora priorib⁹.)Mul/

Marginal notes: Iob.xl.c — Mat.xii.d. — Septem spũs uniuersa uitia designant — Meli⁹ ẽ nõ ag noscere uiã ṽi tatis q̃ agnitã relinquere. Ibidem: — Mat.xxiii.d.

to enim nunc maiore dæmonũ numero possidentur blasphemantes in sinagogis suis xp̃m iesum q̃ in egypto possessi fuerant ante legis noticiam. Quia aliud est uentur⁊ non credere. aliud enim non suscepisse cũ uenerit. Septenarium enim numerum adiunctum diabolo uel ꝓpter sabbatum intellige. uel ꝓpter numerum spũssancti: ut quomodo in esaia per uirgam de radice iesse. Et florem qui de radice ascendit: septẽ spiritus uirtutum descendisse narrantur: ita & econtrario uitio⁊ numerus in diabolo consectatus sit.

Esaie.xi.a.

¶ Segmẽtum ex euangelio ioãnis. vi.cap. Ifa.A. qđ canitur dñica q̃rta in quadragesima.

In illo tempore. Abiit iesus trãs mare galilææ qđ est tyberiadis. Et seq̃baẽ eum multitudo magna: q̃a uidebat signa q̃ faciebat super his qui infirmabant. Subiit ergo in montem iesus. & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem ꝓximum pascha dies fest⁹ iudæo⁊. cum subleuasset ergo oculos iesus: & uidisset q̃a multitudo maxima ũenit ad eum: dicit ad philippum. Vnde emem⁹ panes ut mãducent hi? Hoc autem dicebat tentãs eum. Ipse enim sciebat qđ esset facturus. R̃ndit ei philippus. Ducento⁊ denario⁊ panes nõ sufficiũt eis: ut unusq̃sq̃ modicum q̃d accipiat. Dicit ei unus ex discipulis ei⁹ andreas frater symõis petri. Est puer un⁹ hic q̃ habet quinq̃ panes ordeaceos & duos pisces: sed hæc q̃d sunt inter tantos? Dicit ergo iesus. Facite homines discumbere. Erat autem fenum multum in loco. Discubuerũt ergo uiri numero q̃si qnq̃ milia. Accepit ergo iesus panes: & cum grãs egisset: distribuit discumbẽtibus. Similiter & ex piscibus quãtum uolebant. Vt autem impleti sunt: dixit discipulis suis. Colligite q̃ supereuerunt fragmẽta ne pereant. Collegerũt ergo & impleuerũt duodecim cophinos fragmento⁊ ex quinq̃ panib⁹ ordeaceis & duobus piscibus q̃ superfuerant his qui mãducauerant. Illi ergo homines cũ uidissent quod iesus fecerat signum dicebant. Quia hic est uere propheta qui uenturus est in mundum.

Accepit iesus panes & cũ gratias egisset distribuit discũbẽtibus. dicit laurẽn. q̃ tam apud ioãnẽ q̃ apud ceteros euãgelistas sic historia narratur grece. Accepit aũt panes iesus: & ubi gratias egit distribuit discipulis discipuli aũt discũbentibus.

Cophinos. i. accetum h⁊ us tertia a hinc.

¶ Homilia uenerabilis bedæ pb̃ri.

Qui signa & miracula dñi ac saluatoris recte cum legũt uel audiunt accipiunt: non tam in his quid foris stupeant attendant: quam quid horum exemplo ipsi intus agere. quid in his mysticum perpẽdere debeant. inspiciant. Ecce enim appropinquante pascha dies festus iudæo⁊ seq̃ntem se multitudinem dominus uerbe salutis pariter & ope curationis erigebat. Nam sicut euãgelista alius scribit: loq̃batur illis de regno dei: & eos qui curari indigebant sanabat. Eadẽq̃ doctrina & sanatione completa: paucis deciba riis abundantissime refecit. Et nos ergo f̃res charissimi huius rei exemplo imitatores facti: appropinquante pascha die festo nr̃æ redemptio

nis adiuncta fratrum caterua dñm toto corde sequamur. Quo actio/ num itinere ingressus sit diligētissime ɔtemplemur: ut uestigia eius seq mereamur. Qui em̄ dicit se in ipso manere: debet sicut ille ābulauit & ipse ambulare. Quicquid in nobis impericie nocentis inesse deprehen/ dimus: crebra uerbi illius auditiõe tergamus. Quicquid uitii tentamẽ ti morbi uidelicet spūalis nos interius uastare sentimus: sollicite pie/ tatis illius munere postulemus emundari. Sed & si ei unitos nos cœle/ stis uitæ dulcedine ɔspexetim⁹: ei⁹ grām flagitemus: ut necessarie nos cõpũctiõis & cæterarum uirtutum spũalium donis saciare digneť: q̄ti/ nus tempore sacrosanctæ resurrectiõis illi⁹ interius exteriusq̧ decenter ornati sacramēta salutis puro corpore simul & corde sumamus. Verũ qa breuiter ista plibauimus libet diligētius totam sacre lectiem lc̄tõnis intueri. & qcqd in ea mysticum indagate ualeamus uī æ pandere chari tati. (Abiit iesus trās mare galileæ qđ est tyberiadis.) Primo dicẽdum est iuxta historiam: qa mare galileæ: qđ multis diuersitate circũiacẽtiũ regionum uocabulis distinguiť. Illis tm̄ in locis tyberiadis uocať; ubi apud tyberiadem ciuitatem aqs ut aiũt calidis salubrem habitationem pmõstrat. Si qdem inter fluẽte iordane duodeuiginti passuum milibus in lõgum. & qnq extenditur in altum. Mystice autem mare turbida ac tumẽtia sæculi hui⁹ uolumina significat: in quibus praui qlibet iniuste delectati q̄si pfundis dediti pisces: mẽtem ad superna gaudia nõ inten/ dunt. Vnde bene idem mare galileæ rota cognominať quia nimirum amor labẽtis sæculi q̄si in uettiginem corda mittit: q̄ ad perhẽnis uitæ desideria ire nõ permittit. De quib⁹ psalmista. In circuitu inquit impii ambulant. Sed ab euntem trans mare galileæ iesum multitudo maxi/ ma seqbatur: q̄ doctrinæ sanationis & refectionis ab eo munera sum/ ma percipit. Quia priusq̄ dñs in carne appareret: sola illum gens iudai/ ca seqbatur credendo. postq̄ uero per incarnationis suæ dispensationẽ fluctus corruptibilis adiit: calcauit transiat. Maxima mox eum multi/ tudo credentium secuta est nationum: spũaliter instrui: sanari: ac satia ri desiderās: & cum psalmista depcās. Domine ad te ɔfugi doce me fa/ cere uolũtatem tuam. Misetere mihi dñe quoniam infitmus sum sana me dñe q̄m conturbata sunt ossa mea. Et itetum de percipiendis ab eo uitæ perpetuæ alimoniis ɔfisa: dñs inqt. Pascit me. & nihil mihi deerit in loco pascue ibi me collocauit. Quod autem subiẽs mõtem iesus ibi sedebat cum discipulis suis: sed ueniente ad eum multitudine descẽdit: atq̧ hác inferiorib⁹ paulo ante curauerat: nequaquã frustra credamus: sed ad significandum mystice: quia doctrinam & chrismata sua domi/ nus iuxta percipiẽtium capacitatem distribuit. Infimis quidem adhuc mentibus: ac paruulis spiritu simpliciora credens sacramenta. celsiori/ bus autem quibusq̧ & perfectioribus sensus secretiora suæ maiestatis ar

Qui in deo manet debet sicut ipse ambulauit ambulare.

Mare galileæ multis distinguitur vocabulis.

Mare qđ mystice significat.

Mare gali. rota cognominať.

Psal. xi.

Psal. cxlii.

Psal. vi.

Psal. xxii.

Doctrinam & chrismata sua iuxta percipiẽtiũ capacitatẽ distribuit de⁹.

chana referans: arctiora deuote conuersationis itinera suggerens & altiora premiorum celestium dona promittens.

¶ Segmētum ex euangelio ioānis. viii. cap. F. quod canitur dñica in in passione.

In illo tpe. Dixit iesus turbis iudeorum: & principibus sacerdotum. Quis ex uobis arguet me de peccato? Si ueritatem dico uobis: q̄re uos non creditis mihi? Qui est ex deo. uerba dei audit. Propterea uos non auditis: quia ex deo non estis. Responderūt ergo iudei & dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos: quia samaritanus es tu & demonium habes? Respondit iesus. Ego demoniū non habeo: sed honorifico patrem meū: & uos inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam: est qui querat & iudicet. Amen amen dico uobis si q̄s sermonem meum seruauerit: non uidebit mortem in eternum. Dixerunt ergo iudei: Nunc cognouimus quia demonium habes. Abraham mortuus est & prophete: & tu dicis. Si quis sermonem meū seruauerit: non gustabit mortem in eternum. Nunquid tu maior es patre nostro abraam qui mortuus est? Et prophete mortui sunt: quē teipsum facis? Respondit iesus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est: est pater meus qui glorificat me quem uos dicitis: quia deus uester est: & nō cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et si dixero quia non noui eū ero similis uobis mendax: sed scio eum: & sermonem eius seruo. Abraam pater uester exultauit ut uideret deum meum: uidit & gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondū habes & abraam uidisti? Dixit ei iesus. Amen amen dico uobis: ante q̄ abraam fieret ego sum. Tulerūt ergo lapides iudei ut iacerent in eū. Iesus autē abscondit se & exiuit de templo.

¶ Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad populū in basilica sancti petri apostoli dominica in passione.

Pensate fratres charissimi mansuetudinem dei. Relaxare peccata uenerat & dicebat. (Quis ex uobis arguet me de peccato?) non dedignatur ex ratione ostēdere se peccatorē non esse: qui ex uirtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est ualde quod subdidit. (Qui ex deo est: uerba dei audit. Propterea uos non auditis: qui ex deo non estis.) Si enim ipse uerba dei audit qui ex deo est: & audire uerba eius non potest quisquis ex illo non est: interroget se unusquisq; si uerba dei in aure cordis percipit: & intelligit unde sit. Coelestem patriam desiderare ueritas iubet: carnis desideria conteri mundi gloriam declinare: aliena non appetere: propria largiri. Penset ergo apud se unusquisq; uestrum: & si hec uos dei in cordis eius aure conualuit: quia iam ex deo sit agnoscet. Nam sunt nonnulli qui pcepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt non-

Uerbo um
mini audito
res sunt i mul
tiplici differē
tia.

nulli q hec quidē corporis aure percipiūt:sed nullo ea mentis deside/rio cōplectūt. Et sunt nōnulli q libēter uerba dei suscipiūt:ita ut ēt in/fletibus cōpungantur:sed post lachrymaꝫ tēpus ad iniquitatē redeūt. Hi pfecto uerba dei nō audiunt:qui hec exercere in ope cōtemnūt. Vitā ergo uestrā fratres charissimi ante mētis oculos reuocate:& alta cōsideratiōe pertimescite. Hoc qd' ex ore ueritatis sonat. Propterea uos nō auditis quia ex deo nō estis. Sed hoc qd' de reprobis ueritas loquitur ipsi hoc de semetipsis reprobi iniquis suis opib⁹ ostēdunt. Nā sequitur respondetunt ergo iudei & dixerūt ei. Nōne bñdicim⁹ nos:qa samaritanus es tu:& demoniū habes? (Accepta aūt tāta contumelia:quid deus respōdeat audiamus. (Ego demoniū non habeo:sed honorifico prem meum:& uos inhonorastis me.) Quia em̄ samaritanus interpretatur custos:& ipse ueraciter custos est. De quo Psalmista ait. Nisi dñs custodierit ciuitatem:in uanum uigilant qui custodiunt eam. Et cui p esaiā dicitur. Custos quid de nocte? Custos quid de nocte. (Respondere noluit dñs:samaritanus nō sum:sed ego demoniū nō habeo. Duo quippe ei illata fuerant:unū negauit:aliud tacendo cōsensit. Custos namq humani gñis ueneat:& si samaritanū se nō esse diceret:esse se custodē negaret. Sed tacuit quod recognouit:& patiēter repulit quod dictum fallaciter audiuit. (Ego demoniū nō habeo.) In quib⁹ uerbis qd aliud nisi superbia nr̄a cōfundit:quæ si ex agitata uel leuiter fuerit atrociores iniurias reddit:q̄ acceperat. Facit mala que potest:minatur:& quæ non pōt facere. Ecce iniuriam suscipiens de⁹ non irascitur. Nō contumeliosa uerba respōdit:qui si eisdē ista dicentibus respōdere uoluisset:demoniū uos habetis:uerum pfecto diceret:quia nisi impleti demōio fuissent:tam peruersa de deo loqui nō possent:sed accepta iniuria etiā quod uerum erat dicere ueritas noluit:ne nō dixisse ueritatem:sed prouocatus contumeliā reddidisse uideretur. Ex qua re quid nobis innouit nisi ut eo tempore quo a proximis ex falsitate cōtumelias accipim⁹:eorū ēt uera mala taceamus:ne misteriū iuste correptiōis in arma uertamus furoris. Sed quia quisquis dei zelo uritur:a prauis hoībus sepe dehonestatur:in semetipso nobis dñs patientie prebuit exemplū:qui ait: (Sed honorifico patrem meū:& uos inhonorastis me.) Sed quid nobis ad ista faciendū sit:adhuc exēplo nos ammonet cū subiugit. (Ego autem nō quero gloriā meam:est qui qrat & iudicet.) Scimus certe quod scriptū est. Quia pater omne iudicium dedit filio. Et tamen ecce idem filius iniurias accipiens gloriam suam non querit. Illatas contumelias patris iudicio reseruat:ut nobis profecto insinuet quantum nos esse patientes debemus dum adhuc se ulcisci nō uult:& ipse qui iudicat. Cum uero malorum peruersitas crescit non solum frangi prædicatio nō debet sed etiam augeri. Quod suo dominus exemplo nos ammonet qui

Samaritanus custos interpretatur.
Psal. cxxvj.
Esaie. xxi. c.

Patiētia xp̄i nos ad patientiā exhortari debet.

Joan. v. d.

postquam habere demonium dictus est: predicationis sue beneficia lar gius impendit dicens. (Amen amen dico uobis: si quis sermoné meum seruauerit mortē nō gustauit in eternū. (Sed sicut bōis necesse ē ut me liores etiā per cōtumelias existant: ita semp reprobi de beneficio peio res fiunt: nam accepta pdicatione iterū dicunt. (Nūc cognouim⁹ quia demonium habes. (Quia em eterne morti inheserant: & eandé mortē cui inheserant nō uidebāt: dum solam mortem carnis aspiceret in ueri tatis sermone caligabāt: dicentes. (Abraam mortuus est & pphete mor tui sunt: & tu dicis. Si quis sermoné meū seruauerit mortē nō gustabit in eternū.) Vnde & ipsi ueritati eundē abraam & pphetas quasi uenerā tes preferunt Sed aperta nobis ratione ostēditur quia quí deū nesciūt. dei quoq; famulos falso uenerantur. Et notandum qđ uidit eos dńs a petra sibi inpugnatione resistere. & tñ eis reiterata nō desinit uoce præ dicare dicens. (Abraam pater uester exultauit ut uideret diē meum: ui dit & gauisus est.) Tūc quippe diē dńi abraam uidit cum in figura sum me trinitatis tres angelos hospicio recepit. Quib⁹ pfecto susceptis sic tribus quasi uni locutus est. Quia & si in psonis numerus trinitatis est. in trī natura unitas diuinitatis. Sed carnales mentes audiētiū oculos a carne nō subleuāt: dum in eo solā carnis etatem pēsant: dicētes. Quin quaginta annos nōdū habes & abraā uidisti. Quos benigno redem tor noster a carnis sue ītuitu submouet: & ad diuinitatis cōteplatiōem trahit dicens. (Amen amē dico uobis ātequā abraā fieret ego sum) Ante em pteriti tpis est: sum psentis Et qa pteritum & futurum tēpus di uinitas non habet: sed semp esse habet . non ait ante abraam ego fui: sed ante abraam ego sum. Vnde & ad moysen dicitur: Ego sum q sum hec dices filiis israel. Qui est misit me ad uos. Ante ergo uel post abraā esse habuit q & accedere potuit p exhibitione psentie & recedere p cur su uite. Veritas uero semp esse habet: qa ei quicquam nec prioritpe in cipitur nec subsequēti terminatur. Sed sustinere ista æternitatis uerba mētes infideliū nō ualētes ad lapides currūt. Et qué intelligere nō po terāt obruere qrebant. Quid aūt contra furorem lapidantium dńs fec erit: ostēdit: cum protinus subinfertur. (Iesus aūt abscondit se & exiuit de templo.) Mirum ualde est fratres cum psecutores suos dńs se abscondē do declinauerit: qui si diuinitatis sue potētiam exercere uoluisset: taci to nutu mētis in suis eos ictibus ligaret: aut in pēa subite mortis obrue ret. Sed quia pati uenerat exercere iudicium nolebat. Certe sub ipo pas sionis tempore: & quantum poterat ostendit: & tamē hoc ad quod ue nerat pertulit: nam cum persecutoribus suis querentibus se dicere te ego sum sola hac uoce eorum superbiam pertulit: & omnes in terram stra uit. Qui ergo & in loco hoc potuit manus lapidantium non se abscō dendo euadere: cur abscondit se: nisi quod homo inter homines fa

Deū nescientes dei famulos fal so venerātur.

Gene. xviij. a.

Exo. iij. d.

Xpi si voluis set facile suos psecutores ex terminasset.

Joā. xviij. a.

ctus redêtor noster: alia uobis uerbo loquitur alia exêplo? Quid aût nobis hoc exêplo loquitur: nisi ut etiam cum resistire possumus irã suꝑbiêtium humiliter declinemus: Unde & per paulum dicitur. Date locum ire. Quanta humilitate iam ꝓximi ferre debeat: perpêdat homo si furores irascêtiû abscondês se declinauit deus: nemo ergo se côtra acceptas côtumelias erigat: nemo côuicis côuitia reddat. Imitatione etenim dei gloriosus est iniuriã tacêdo fugere: quã respondêdo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde. Turpe est ut accepta iniuria taceas. Quisquis conspicis quia contumeliã accipis & taces: nô putat quia patientia exhibes sed crimina cognoscis. Sed unde uox ista in corde nr̃o côtra paciêtiã nascitur nisi quia nimis cogitationê figimus & dum in terra gloriã querimus placere ei qui nos de celo côspicit nô curamus. Accepta ergo côtumelia meditemur in opere uocê dei (Ego non quero gloriã meã: est qui querat & iudicet) Hoc aût quod de deo scriptû est Abscondit se: intelligi & aliter potest. Multa quippe iudeis ꝓdicauerat: sed ꝓdicationis ei⁹ uerba deridebât. Deteriores quoq; ex ꝓdicatione facti sunt: qui usq; ad iacêdos lapides peruenerût. Et quid abscôdêdo se dñs significat: nisi quod eis ipsa ueritas abscôditur qui eius uerba sequi contênût. Eam quippe quam non inuenit humilê: ueritas fugit mentê. Et quã multi sunt hodie qui iudeoꝝ duritiam detestâtur: quia ꝓdicationê dñi audiri noluerunt: & tamen quales illos arguût fuisse ad fidê: tales ipi sût ad operationê. precepta dñi audiût: miracula cognoscunt: sed conuerti a suis prauitatibus renuunt. Ecce uocat & rediire nolumus. Ecce sustinet: & eius patiêtiam dissimulamus. Dum ergo têpus habemus fratres prauitatê suam unusquisq; deserat: dei patiêtiã pertimescat ne quê nunc tranquillum despicit: iratum postmodum nequaquam euadere possit.

Roma. xij. d.

Ueritas ipsa absconsa fuit iudeis.

¶ Segmentû ex euangelio Matthei xxi. cap. A qd̃ canitur dominica in ramis palmarum.

In illo tp̃e. Cum appropinquasset dñs iesus ierosolymis & uenisset bethphage ad môtê oliueti: tûc misit duos discipulos dicês eis Ite in castelû quod contra uos est & statim inuenietis asinam alligatam & pullum cum ea: soluite & adducite mihi. Et si quis aliquid uobis dixerit: dicite quia dominus his opus habet. & confestim dimittet eos. Hoc aût factû est: ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus uenit tibi mansuetus sedens sup asinã & pullum filiû subiugalis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut precepit illis iesus. Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos uestimenta sua: & eum de super sedere fecerût. Plurima aût turba strauerunt uestimenta sua in uia. Alii aût cedebât ramos de arboribus & sternebant in uia. Turbe aût q̃ ꝓcedebant & q̃ sequebã

Esaie. lx. ij. d. zachei. ix. b.

rue clamabāt dicētes. O sanna filio dauid: bñdictus qui uenit in nomine dñi: osanna in altissimis. Et cum intrasset ierosolymam: commota est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic? Populi autem dicebāt. Hic est iesus ꝑpheta a nazateth galilaeæ.

¶ Homilia uenerabilis bedæ pbri.

Mediator dei & hominū homo xp̄s iesus: qui ꝑ humani generis salute passurus de coelo descenderat ad terras: appropinquāte hora passiōis: adpropinqnte etiam uoluit loco passionis: ut etiam per hoc clatesceret: quia nō inuictus: sed spōte pateretur. In asina uenite & a turbis rex appellati ac laudati uoluit: ut etiam per hoc eruditus quisq; agnosceret ipm esse xp̄m: quem sic illo uēturum ꝑpheta olim ꝑmissa signauetat. Ante dies quinq; pasche uenite uoluit sicut ex ioānis euāgelio didicim⁹. Vt etiam per hoc ostēderet agnū immaculatū se esse: q pc̄tm tolleret mūdi. Agn⁹ qppe paschalis: cui⁹ immolatiōe popul⁹ israeliticus ab ęgyptia est seruitute liberatus: ante qnq; dies pasche. i. decima luna domum inferri & ipsa die pasche. i. q̄rtadecima luna ad uesperū iussus est immolari significans eum qui nos suo sanguine redempturus. āte quinq; dies pasche. i. hodierno die magno pcedētium seqntiumq; ppl'oꝝ gaudio ac laudatione deductus uenit in templum dei: & erat quotidie docēs in eo. Quinta demū pacta die: ubi ueteris paschæ sacramēta hactenꝰ obseruata cōsumauit ac noui deinceps obseruādi discipl'is sacramēta ꝯtradidit egress⁹ in mōté olíueti tētus est a iudæis: & mane crucifixus. Ipsa nos die a dæmōiaca dñatione redemit q̄ antiquus ille hebræoꝝ ppl'us per immolationē agni iugum ægyptię seruitutis abiecit. Ergo dñs instat agni paschalis ante quinq; dies quam pati inciperet locum passionis adiit: ut se insinuaret illum esse: de quo pdixit Esaias. Sicut ouis ad occisiōem ducetur: & q̄si agn⁹ cotam tondēte se obmutesceret: & nō aperiet os suū. Et paulo superius. Ipse em uulnetat⁹ est ꝑpter iniquitates nr̄as: & liuore eius sanati sumus. Sed inuidoꝝ corda principum in cūctis q̄ ꝑuide gessit: eū persequi quam in eum credere maluerunt. Et multū miseri auctorem uitę morti ponēs dare: q̄ per eum ipsi uiuificati studebāt. Verū nos per fidioꝝ cecitate declinata: eo tum magis exempla q fidelitet dn̄m laudauerunt sequamur: & iter eius mysticum mystica ut decet interꝑtatione scrutemur. Asina & pullus quibus sedēs ierosolymam uenit: utriusq; populi iudei uidelicet & gētilis simplicia corda designant quibus ꝑsidens ipse q̄q; noxia libertate suo frenans imperio ad uisiōem superne pacis inducit. I erosolyma etenim uisio pacis interpretatur. Et bene cum ad montem oliueti uenisset dominus: discipulos qui hoec animalia ad ducerent misit: quia non nostris ad eum meritis: sed sola ipsius gratia largiente peruenimus. I oannes attestante qui ait. Et in hoc est chati-

Ioā. xii. a.

Esaie. liii. a.
Ibidem.

Per asinā et pullū quid designatur.

Jerosolyma visio pacis dr̄.
Joan. iiii. b.

tas non qñ nos dilexerim⁹ deum:sed qḋ ipse prior dilexit nos. Mõs nã q oliueti celsitudinẽ dñice dilectiõis:q nos misericorditer illustrare ac saluare dignat⁹ estinsi nuat. Nõ solum qa olei natura lucis ministra ẽ & laboꝝ dolorumq solamẽ:uerum etiã qa cunctis qb⁹ miscetur solet exce llere liquorib⁹. Et apl̃s de charitate locutus adhuc inqt excel lentiorẽ uiã uobis demõstro. Ad mõtem igitur olineti ueniẽs dñs afi nos sibi: qbus ierosolymam petat pcepit exhiberi figutate significans hoc: qḋ alibi dicit, Quia sic de⁹ dilexit mũdum: ut filium suum unige nitum daret: ut oẽs qui credũt in ipso: nõ pereãt: sed habeãt uitam eter nam. Duos ad exhibenda sibi iumenta misit discipulos: ut significaret in utrumq pp̃lm circuncisionis. s. & ppucii pdicatores esse destinãdos. Vel certe duos misit: ut eosdem pdicatores doctrina simul: & operatio ne perfectos esse monetet: ne uel erroris uerba indocti ueritati misce rent: uel ea q rectius docuissent: peruerse uiuendo negarent. (Inuenie tis inquit asinam alligatam: & pullum cum ea. Soluite & adducite mi hi.) Pullum quoq alligatum fuisse: alii euãgelistæ testatur. Vterq pp̃s funibus pctõrum erat circumplexus & solutione diuina op⁹ habebat. iste lege q accepetat male utẽdo ille nunq accipiẽdo peccauerũt. Vnde bene dicit apl̃s. Quia nõ est distinctio: oẽs enim peccauerũt & egent glo ria dei: iustificati gratis per grãm ipsius. Et pulchre alii tres euangelistæ q gentibus scripserũt: pullum solummodo alligatum me morãt. Mat thæus aũt euãgelista qui & hebt æis & hebt æo sermõe scripsit euange lium: etiam asinæ facit mẽtionem: puida utiq dispẽsatiõe: ut quoꝝ sa lutẽ scribẽdo qsierãt: hos saluãdos a dño mystice doceret eẽ figuratos. (Et si qs uobis inqt aliqd dixerit: dicite qa dñs his opus habet & ↄfestim dimittere eos.) Et doctorib⁹ percipit: ut si quid eis obstitetit aduersita tis si quis phibuerit pctõres a laqis diaboli solui: & per confessionem fi dei dño: adduci non tñ pdicando desistant sed coustãter insinuent: qa dñs ad edificandum ecclesiam talibus opus habet. Quamuis eẽt seuus sit persecutor & immanis: nõ potest tñ eorum obsistere saluatiõi quos nouit dñs: quia sunt eius: quos ad uitam præordinauit eternam. Adhi betur aũt huic facto pphete testimonium: ut appareat dñm qdem om nia q de ipso erant scripta comple xe: sed inuidia cecatos scribas & pha riseos ea q ipsi lege bant intelligere nequiuisse. (Dicite filiæ syon: ecce rex tuus uenit tibi mansuetus sedens super asinam & pullum filiũ sub iugalis.) Filia syon: ecclesia est fidelium pertinens ad supernã ierusalẽ: quę est mater omnium nostrum. Cuius portio tunc non minima etat in populo israel: regem habens mansuetum: quia non terrena in miti bus: sed mansuetis cœlestia regna dare consueuit dicens. Discite a me quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus ue stris. De quibus psalmista. Mansueti inquit possidebũt terram: & dele

Margin notes:

Mons olineti qd insinuat.
Olei natura qualis est.
j. Corin. xiij. a
j. Joan. iiij. b.
Luce. xix. c.
Marci. xi. a
Ad roma. x. c.
Seuꝰ psecutor nõ põt resistere saluationi fide lium.
Esaie. lxii. a.
Zacha. ix. b
Filia syon ecclesia est.
Mat. xj. d
Psal. xxxvi.

stabuntur in multitudine pacis. Rex uero mansuetus mansuetis.i.humilibus corde terram pacis tribuit:quos in terra belli & tribulationum quondam rex impius.i.diabolus super bię uulnere strauit.(Sedens inquit super asinam & pullum filium subiugalis)qa requiescit super corda humilium & quietorum & trementia uerba eius siue eorum.qui in sinagoga iugum legis traherc nouerunt:seu illorum qui gentili diu libertate effrenes eiusdem sinagogæ instantia ad fidei & ueritatis sunt gratiam conuersi.(Adducentes aut asinam & pullum discipuli posuerunt super eos uestimenta sua:& dnm desuper sedere fecerunt.) Vestimenta discipulorum opera sunt iustitiæ psalmista teste:qui ait Sacerdotes tui induant iusticiam. Asinos quos nudos inueniunt discipuli suis sternunt uestimentis:& ita desuper dnm imponunt:quum predicatores sancti quoslibet a sanctitatis habitu uacuos inueniunt:hosque uirtutum suarum exemplis ad suscipiendam fidem & dilectionem sui conditoris imbuunt. Non enim nudam dns asinam:non nudum uoluit ascendere pullum:qa siue iudeus/siue gentilis nisi sctorum fuerit dictis ornatus & actis:non potest dnm habere rectorem:sed regnat potius pctm in mortali eius corpore ad obediendum concupiscentiis eius.(Plurima aut turba strauerunt uestimenta sua in uia.) Plurima hec turba innumerabilem martyrum designat exercitum:qui corpora sua anima rum uidelicet tegumenta pro dno dabant:quo sequentibus electis planiorem recte uiuendi callem facerent:ne quidelicet dubitarent ibi pedem bone actionis ponere in pace:ubi non paucos uiderent in bello precessisse martyrii.(Alii aut credebant ramos de arboribus:& sternebant in uia:)Rami arborum dicta sunt patrum præcedentium exempla. Et quisquis in exemplum recte credendi siue operandi qd pphete:qd apostoli:qd cæteri sancti dixerunt seu fecerunt:pandit ramos pfecto de arboribus cedit:quibus iter asini dnm portantis complanet:qa sententias de sctorum libris excerpit:per quas simplicium xpi corda ne in uia ueritatis erret edificet.(Turbe aut quæ precedebant & quæ sequebantur clamabant dicentes.O sanna filio dauid.) Vna eademque confessionis & laudationis uoce deum qui pcedunt & qui sequuntur exaltant:quia una nimirum fides est eorum:qui ante incarnationem dnicam & q post hæc fuerunt pbati quis sacramenta habuerint pro temporum ratione dispaaria. Petro attestate:qui ait. Sed per gratiam dni iesu credimus saluari:quemadmodum & illi. Quod aut aiunt o sanna filio dauid:hoc est qd in psalmo legitur. Dni est salus:& super pplum tuum bndictio tua:hoc est qd in magne deuotione laudis in apocalypsi sctorum chorus resonat. Salus deo nro q sedet super thronum & agno.(Bndictus qui uenit in nomine dni.)In noie dni:in nomine dei pris significat. Quod ipse alibi in deis non credentibus dicit. Ego ueni in nomine pris mei:& non recepistis me. Alius ueniet in nomine suo:illum recipietis. Venit enim xps in nomine dei pris qa in omnibus q gessit & dixit:prem glorificare & glorificandum hominibus pdicare curauit. Veniet antixps in nomine suo:q cum sit ho omnium

Psal.cxxxi.

Quare non asčedit dns nudam asinā aut pullum.

Actuum.xv.c.

Psal.iii

Apoca.vii.c
Joan.v.g.

ij. Thessa. ii. b nequissimus: & diabolo comite plenus: nō dedignabitur se filium dei cognominari. Aduersatur eñ & extollitur super omne quod dr̄ deus aut quod colitur. Assumunt autem uersiculum laudis turbe de psalmo centesimo decimo septimo: quē de dño cātarū nemo ē qui dubitet. Vn de pulcrę pmittit lapidē quē reprobauerunt ędificātes: hic factus est in caput āguli: quia uidelicet xp̄s quē reprobauerunt iudei: ędificātes sua decreta traditionū: fact⁹ est in monumētū utriusq̄ ppl̄i credētis iudei. s. & gētilis. Quod eñ in psalmo lapis āgularis nocatur xp̄s hoc est utriq̄ qd̄ in euāgelio pręcedentiū seqntiumq̄ collaudatur uoce turbarum. Quod aūt in eiusdē laudis prosecutiōe subiungit. (O sanna. i. sal⁹ siue salusica in altissimis: perspicue docet aduētū dñi in carne: nō solū hūa ni generis in terra: sed & angeloꝝ in cœlis esse salutē: qa dū nos redēpti Ephesi. i. b ad superna perducimur: eoꝝ pfecto numer⁹: qui sathana cadente erat minorat⁹ implet. Hinc eñ paulus ait. Instaurari omnia in xp̄o q̄ in cœ lis & q̄ in terra sunt in ipso. Recte igit̄ osanna in altissimis in eiusdē lau dē canitur: cui⁹ tota incarnatiōis dispēsatio pimplēda gloria prię cœle stis adeat. Proinde necesse est frēs mei ut ad pmissam nobis priam to ta mētis deuotiōe tendam⁹: semper recordātes qa & si angusta est uia q̄ ingredimur: beata est tñ mãsio: ad quā festinamus. Fœlicius qppe ē per Felicī⁹ ē p aspe rū iter ire ad e. lū q̄p plenū ad supplicū aspe iter ad regnū: quā per amœnū & planū ad suppliciū duci. Fœlici⁹ est ptinētia carnis tpāli gaudiū perenne mereri: quā p lasciuia parui tpis ęternā luere uindictā: ecce in ieiunio quadragesimale dño auxiliāte iā plurima ex parte compleuim⁹. Testis est unicuiq̄ cōsciētia sua: quia q̄n to districtius se sanctis his diebus dño mancipasse meminit tanto āplius gaudens sctm̄ dñice resurrectionis tp̄s expectat. Atsi qua forte adhuc cōscientia min⁹ perfecte castigata accusat: nulli dubiū quin pauidus & tremens tāte solēnitatis pstolatur aduentum. Nec th̄ hic talis de salute diffidat: ne aliqua suoꝝ numerositate uel enormitate scelerum confu sus: barathrū desperatiōis incidat iuxta illud salomonis. Impius quum Prou. xviii. a uenerit in pfundū maloꝝ: cōtemnit. Sed sollicite perpēdat qa si tps an nuę festiuitas. (qua de autoris nostri resurrectiōe lętamur) tanto uel gaudio castos: uel impuros metu & pfusione afficit: multomagis in tpe districti examinis: qn̄ generalis omniū resurrectio celebrat. Etiā audi ta iudicis sentētia hos cōscientia mūda excusās lętificat illos noxia ac cusans imperpetuū dānat. Quicunq̄ ergo frēs dilectissimi continentię armis accincti ab initio quadragesimę cū tetratore superbo certare cœ perūt: uideāt caute ne cepta deserāt: priusq̄ hoste pstrato ministeriis do nentur angelicis. Qui uero hactenus armaturam uirtutum non induit uel hodie incipiat: hodie cum turbis illis fidelibus fidei opera assumat: imploret pietate eius: q̄ in nomine pr̄is adueniēs bñdictionē mundo at tulit: & Osanna in altissimis proclamās saluari se superna in patria fla

gitet. Sternat uestimenta sua in uia.i.membra sui corporis humiliet in psenti:ut exaltet ea deus in futuro memor illius. Dauid dicit. Quia exultabunt ossa hũiliata. Ramos de arboribus cedat:& sibi sternat in uia.i. sctõrum scripta sedulus ad memoriã reuocet:quib⁹ stantes ne cadãt roborãtur. Lapsi ne diutius iaceant hortãtur:resurgẽtes ut uirtutib⁹ exerceãtur instruuntur. Exercitati in uirtutib⁹ præmia in cœlis ut spe ẽt etiguntur:bisq; gressus suæ actiõis:ne in lapidẽ offensionis & petrã scãdali offendãt premuniat:ac si etiã ipse cum cæteris fidelibus redemptoris uestigia sequatur:passiõisq; ac resurrectiõis ei⁹ mysteria digna mentis puritate ueneretur:qui electis omnib⁹ mẽbris uidelicet suis in remediũ uulnerũ simul & cœlestium gaudiorũ pignus dare dignatus est iesus xp̃s dñs nr̃:qui uiuit & regnat cum prẽ in unitate spũs sancti deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Psal.l.

¶ Segmentum ex euangelio marci.xvi. capite. A. quod canitur in die sctõ pasche resurrectionis.

In illo tpe. Maria magdalene & maria iacobi & salome emerunt aromata ut uenientes ungerẽt iesum. Et ualde mane una sabbatorum ueniunt ad monumẽtum:orto iã sole. Et dicebant ad inuicẽ. Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumẽti? Et respicientes uiderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde. Et introeũtes in monumẽtum uiderunt iuuenẽ sedentẽ in dextris coopertũ stola candida & obstupuerunt. Qui dixit illis. Nolite expauescere. Iesum quem q̃ritis nazarenum crucifixum. Surrexit nõ est hic. Ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite & dicite discipulis eius & petro:quia pcedet uos in galileam:ibi eum uidebitis:sicut dixit uobis.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lctõne. Habita ad pplm in basilica beate marie die sctõ pasche.

Multis uobis lctõnibus fres chariss mi per dictatũ loq; cõsueui:sed quia lacessente stomacho ea q̃ dictauerã legere ipse nõ possum:& quosdã uẽm min⁹ libẽter audientes intueor:unde nũc a me ipso exigere cõtra morẽ uolo:ut intra sacra missa2 solẽnia lctõnẽ scti euãgelii nõ dictãdo sed colloqndo edisserã. Sicq; excipiat ut loquimur:quia collocutiõis uox corda torpẽtia plusq̃ sermo lctõnis excitat:& q̃si qdã manu sollicitudinis ut euigilent pulsat. Et quidẽ ad hoc op⁹ me sufficere posse nõ uideo:sed tñ uires q̃s imperitia denegat:charitas administrat. Scio nãq; qui dixit. A pi os tuũ & ego adimplebo illd:bonũ ergo op⁹ nobis in uoluntate sit. Nã ex diuino adiutorio erit in perfectiõe. Dat loqndi ausum ipa ẽt resurrectiõis dñice tãta solẽnitas:quia & indignũ ualde ẽut eo die laudes debitas taceat lingua carnis quo uidelicet die caro resurrexit autoris. Audistis fres charissimi qd sanctæ mulieres q̃ dñm fuerãt secute:cũ aromatibus ad monu-

Uox plus excitã q̃s lectio.
Psal.lxxx.

mentũ uenerũt:& ei quẽ uiuentẽ dilexerant:etiã mortuo studio hũani-
taris obsequunt. Sed res gesta aliqd in sctã ecclesia signat gerẽdum:sic
q ppe necesse est ut audiam⁹ q facta sunt:qtinus cogitem⁹ etiam q nobis
sint ex eoꝝ imitatiõe faciẽda. Et nos ergo in eũ q est mortu⁹ credẽtes:si
odore uirtutũ refecti cũ opinione bonoꝝ opeꝝ dñm q̃rimus:ad monu-
mentũ ꝑfecto illius cũ aromatib⁹ uenimus. Ille aũt mulieres angelos
uident:q cũ aromatibus uenerũt:qa uidelicet ille mẽtes super nos ciues
aspiciunt:q cum uirtutũ odorib⁹ ad deũ per sctã desideria ꝓficiscuntur.
Notandũ uero nobis est qd nã sit:qđ in dextris sedere angel⁹ cernitur.
Quid nãq per sinistrã nisi uita ꝑsens? Quid uero per dexterã nisi perpe-
tua uita signatur? Vnde in cãticis cãticoꝝ scriptũ est. Leua ei⁹ sub capi-
te meo:& dextera illi⁹ amplexabit me. Quia igit redẽptor nr̃ iam ꝑsen-
tis uitæ corruptiõem trãsierat:recte angel⁹ q nunciare perennẽ ei⁹ uitã
uenerat:in dextera sedebat q stola cãdida indutus apparuit:qa festiuita-
tis nr̃æ gaudia nunciauit. Candor etenĩ uestis splendorẽ nr̃æ denũciat
solemnitatis. Nr̃e dicamus:an sue? Sed ut fateamur uerius:& suæ dica-
mus & nr̃æ illa qppe redemptoris nr̃i resurrectio & nr̃a festiuitas fuit:
qa nos ad immortalitatem reduxit:& angeloꝝ festiuitas extitit:qa nos
reuocãdo ad coelestia eoꝝ numeꝝ impleuit:in sua ergo ac nr̃a festiuita-
te angelus albis uestib⁹ apparuit:qa dum nos per resurrectiõem dñicã
ad superna reducimur:coelestis patrie dãna reparantur. Sed quid adue-
nientes foeminas ãgelus affatur audiamus. (Nolite expauescere)ac si
aperte dicat paueãt illi q non amãt aduentũ supernoꝝ ciuiũ pertimes-
cãt q a carnalibus desideriis ꝑssi:ad eoꝝ societatem pertingere se posse
desperãt uos aũt cur pertimescitis q uños conciues uidetis? Vnde & mat-
thæus ãgelum apparuisse describens ait. Erat aũt aspectus eius sicut ful-
gur:& uestimenta eius candida sicut nix. In fulgure etenĩ terror timoris
est:in niue aũt blãdimentum cãdoris. Quia uero omĩps deus & terribi-
lis est pctõribus & blãdus iustis:recte testis resurrectionis eius angel⁹ &
in fulgure uultus & in candore habitus demonstratur:ut ipse sua specie
& terrere reprobos & mulceret pios. Vnde recte quoq per populũ de-
serta gradientem & columna ignis in nocte & columna nubis in die ꝑ-
ibat. In igne etenĩ terror est:in nube aũt uisiõis lene blãdimẽtum. Dies
uero uita iusti & nos accipitur uita pctõris. Vnde & conuersus pctõrib⁹
paulus dicit. Fuistis aliqñ tenebre:nunc autem lux in dño. In die ergo
per nubẽ columna demõstrata est:& in nocte per ignẽ qa omĩps deus &
blandus iustis:& terribilis:apparebit in iustis. Istos in iudicio ueniẽs per
lenitatis mansuetudinem demulcet:illos uero per iustitie districtionem
terret. Sed iam quid angelus subiungit audiamus. (Iesum q̃ritis naza-
renũ)iesus latino eloqo salutaris(.i.saluator)interꝑtatur. At uero mul-
ti hoc nomine tunc iesu dici poterãt:non tñ substantialiter sed nuncu-

Mulieres oĩs q viderũt q cũ aromatibus venerunt.

Canti ij.b

Resurrectio redẽptoris fuit festiuitas xpiano rũq ãgelorũ

Math.xviij.a

Exo.xiij.d.
Colũna ignis & nubis ppĺm israeliticũ pre ibat.

Ad ephe.v.b

Iesus saluator interꝑtatur.

patiue. Ideo & locus subiungit. ut de quo iesu dictũ sit manifestet. Nazarenũ. Et causam ptin⁹ subdidit. Crucifixum. Atq; addidit. (Surrexit nõ est hic.) Nõ est hic dr̃ per p̃sentia carnis: q tñ nusq̃ deerat per p̃sentiã maiestatis. (Sed ite dicite discipulis ei⁹ & petro qa p̃cedet uos in galileã) Querendũ nobis est cur nominatis discipulis: petr⁹ designat ex nomine. Sed si hũc angel⁹ nominatim nõ exprimeret q magistrũ negauerat uenire inter discipulos nõ auderet. Vocatur ergo ex nomine: ne desperaret ex negatiõe. Qua in re cõsiderandũ nobis est cur omps deus eum quẽ cũcte ecclesiæ p̃ferendũ disposuerat ancille uocem pertimescere & seipm̃ negare permisit. Quod nimirũ magne actum esse pietatis dispensatione cognoscim⁹: ut is qui futur⁹ erat pastor ecclesie: in sua culpa disceret q̃liter aliis misereri debuisset. Prius itaq; eum ondit sibi & tunc p̃posuit cæteris: ut ex sua infirmitate cognosceret q̃ misericorditer aliena infirma tolleraret. Bene aũt de redemptore nr̃o dr̃ (Precedet uos in galileã: ibi eũ uidebitis sicut dixit uobis.) Galilea nãq; transmigratio facta interp̃tatur. Iam qppe redemptor nr̃ a passione ad resurrectionẽ: a morte ad uitã: a pena ad gl'iam: a corruptione ad incorruptionẽ trãsmigrauerat. Et pri⁹ post resurrectiõem in galilea bñ ad discipulis uidetur: qa resurrectionis ei⁹ gl'iam post leti uidebim⁹: si modo a uitiis ad uirtutũ celsitudinem trãsmigrem⁹. Qui ergo in sepulchro nũciauit: in trãsmigratione ondit: qa his qui in mortificatione carnis agnoscit: in transmigratione mentis uidetur. Hæc etem̃ fr̃es chatissimi pro rãra diei solẽnitate de lc̃tõnis euangelice expositione trãscurrimus: sed libet ut de hac eadem solẽnitate aliqd subtili⁹ loquamur. Due etem̃ uite erãt. Quarũ unã nouimus: alterã nesciebamus. Vna quippe mortalis est: altera immortalis. Vna corruptionis: altera incorruptionis. Vna mortis: altera resurrectionis. Sed uenit mediator dei & hominũ homo xp̃s iesus: suscepitq; unam & ondit alteram. Vnã pertulit moriendo: & ondit alterã resurgendo. Si ergo nobis mortalem uitã scientibus resurrectionẽ promitteret carnis: & tñ hanc uisibilr̃ non exhiberet: qs eius p̃missionibus crederet? Factus itaq; homo apparuit in carne: mori dignatus est ex uoluntate: sed resurrexit ex potestate: & ostendit exemplo quod nobis promisit in p̃mio. Sed fortasse aliquis dicat. Iure ille surrexit qui cum deus esset: teneri a morte non potuit. Ad instruendam ergo ignorantiã nostram: ad roborandam infirmitatem nr̃am sue tantum resurrectiõis exemplum nobis sufficere noluit: solus in tempore illo mortuus est: & tamen solus minime resurrexit. Nam scriptum est. Multa corpora sc̃õrũ qui dormierant: resurrexerunt. Ablata ergo sunt omnia argumẽta perfidie. Ne quis etem̃ dicat sperare de se nõ debet homo: quod in carne sua exhibuit deus homo. Ecce cũ deo homines resurrexisse cognoscim⁹ & quos pueros homines fuisse nõ dubitam⁹. Si ergo membra nr̃i redem-

Deus ubiq; per p̃sentiam maiestatis.

Petrus ğre permissus est eũm negare

Galilea transmigratio interp̃tatur.

j. Thimo. ij. a

Matt. xxvij

ptoris sumus: psumamus in nobis qd' gestū ɋstat in capite. Si multū nos abiicim⁹: sperate in nobis debem⁹ n os mēbra ultima qd' de mēbris supe riorib⁹ audiuim⁹. Ecce uero ad memoriā reddit qd crucifixo dei filio in dei insultātes dicebāt. Si rex isrł' est: descēdat nūc de cruce & credim⁹ ei. Qui si de cruce tūc descēderet: nimiꝝ insultātibus cedens uirtutē nobis patiētiæ nō demōstraret. Sed expectauit paulūlū: tollerauit opprobria: irrisiões sustinuit: seruauit patiētiā distulit admiratiōnē. Et qui de cruce descēdere noluit: de sepulchro surrexit. Plus igiť fuit de sepulchro surgere: q̄ de cruce descēdere. Plus fuit mortē resurgendo destruere: q̄ uitā descēdendo seruare. Sed cū iudei hūc ad insultatiões de cruce descēdere minime cernerēt: cū morientē uiderēt: eū se uicisse crediderūt: nomē illius se q̄si extinxisse gauisi sunt. Sed ecce clarificatū de morte nomē ei⁹ per mūdū creuit: ex q̄ hūc infidelis turba extinxisse se credidit. Et quem gaudebat occisum: dolet mortuū: qa hūc ad suā gloriā cognoscit peruenisse per penā. Qd' bn̄ in libro iudicū samson ill⁹ facta significant. q cū gazā ciuitatē philistinoꝝ fuisset ingressus: philistei ingressum ei⁹ ptinus cognoscētes: ciuitatē repente obsidiōibus circūdederunt: custodes deputauerūt: & samson fortissimū se iam cōphēdisse gauisi sunt. Sed quid samson fecit: agnouim⁹. Media nocte portas ciuitatis abstulit: & mōtis uerticē ascendit. Quē fr̄es charissimi hoc in facto: quē nisi redēptorē nr̄m sāson ille significat? Quid gaza ciuitas nisi infernū designat? Quid per philisteos nisi iudeoꝝ perfidia demōstrat? q cū mortuū dn̄m uiderēt: eiusq corp⁹ in sepulchro iā positū: custodes illico deputauerūt: & eū q a autor uitæ claruerat: inferni claustris retentū q̄si samsonē in gaza se dephēdisse lætati sunt. Sāson uero media nocte nō solū exiit: sed ét portas tulit: qa uidelicet redēptor nr̄ ante lucē resurgēs nō solū liber de inferno exiit: sed & ipsa etiā inferni claustra destruxit. portas tulit & mōtis uerticē subiit: qa resurgendo claustra inferni abstulit: & ascendendo cœloꝝ regna penetrauit. Hāc ergo resurrectiōis ei⁹ gl'iam fr̄es charissimi: q̄ & prius demonstrabat ex signo: & post patuit ex facto: tota mēte diligam⁹: p ei⁹ amore moriamur. Ecce em̄ in resurrectiōe authoris nr̄i ministros ei⁹ angelos cōciues nr̄os agnouimus. Ad hoꝝ ergo ciuiū illa freq̄ntem solēnitatem festinem⁹. His cū nec dū uisiōe possum⁹: desiderio & mente iūgamur. Trāsmigremus ad uirtutes de uitiis: ut in galilea redemptorem nr̄m uidere mereamur. Adiuuet oṁps deus ad uitā desiderium nr̄m: qui pro nobis in mortem dedit unicum filium suū dn̄m nr̄m iesum xp̄m: qui cum eo uiuit & regnat in unitate sp̄ussancti deus: per omnia sæcula sæculoꝝ. Amen.

Mat. xxvii. c.

Surgere de sepulchro plus fuit q̄ de cruce descēdere.

Iudi. xvi. a.

Sāson xp̄i resurrectionē figurauit. Gaza ciuitas infernum designat.

¶ Segmentum ex euangelio ioannis. xx. capite. E, quod canitur in dn̄ica in albis. Historia hui⁹ euāgelii p prima parte, facta est die ipso resurrectionis: p scd'a in octauo die.

IN illo tempore. Cum sero esset die illa una sabbatorum & fores essent clause ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum: uenit iesus & stetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Et cũ hæc dixisset ostendit ei s manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli uiso domino. Dixit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut misit me pater: & ego mitto uos. Hæc cum dixisset insufflauit & dixit eis. Accipite spm̃ scm̃. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus de duodecim qui dicitur didim⁹ nõ erat cum eis quando uenit iesus. Dixerunt ergo & alii discipuli: uidim⁹ dominum. Ille autem dixit eis. Nisi uidero in manibus eius fixuram clauorum: & mittam digitum meum in locum clauorum & mittã manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octo iterum erãt discipuli eius intus: & thomas cum eis. Venit iesus ianuis clausis: & stetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc: & uide manus meas: & affer manum tuam & mitte in latus meum: & noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas & dixit ei. Dominus meus & deus me⁹. Dixit ei iesus. Quia uidisti me thoma: credidisti. Beati qui non uiderunt: & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit iesus in conspectu discipulorum suoꝝ: quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc aũt scripta sunt ut credatis: quia iesus est filius dei. Et ut credẽtes uitam habeatis in nomine eius.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lcõne. Habita ad ppl̃m in basilica sancti ioannis quæ dicitur constantiniana in octa. pasche.

PRima lectionis hui⁹ euangelice q̃stio animum pulsat. quomodo post resurrectionem corpus dominicum uerum fuit quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit. Sed sciẽdum nobis est quod diuina operatio si ratione comprehenditur non est admirabilis. Nec fides habet meritum cui humana ratio p̃bet experimentum. Sed hæc ipsa nostri redemptoris opera q̃ ex semetipsis cõprehendi nequaq̃ possunt: ex alia eius operatione pensanda sunt: ut rebus mirabilibus fidem p̃beant facta mirabiliora. Illud enĩ corpus d̃ni intrauit ad discipulos ianuis clausis: quod uidelicet ad humanos oculos per natiuitatem suam clauso exiit utero uirginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in eternum iam uicturus intrauit qui moriturus ueniens non aperto utero uirginis exiuit? Sed quia ad illud corpus quod uideri poterat fides intuentium dubitabat: ostendit eis protinus manus & latus: palpandam carnem p̃buit: quam clausis ianuis introduxit. Qua in re duo mira & iuxta humanam rationem sibi ualde contraria ostendit: dum post resurrectionem corpus suum & incorruptibile: & tamen palpabile demonstrauit. Nam & corrumpi necesse est:

¶ Fides non h; meritũ cui humana ratio p̃bet experimẽtũ. Corp⁹ d̃ni intrare ad discipulos ianuis clausis.

qd palpatur:& palpari non potest qd nō corrumpitur. Sed miro modo atqȝ inextimabili redemptor nr̄:& incorruptibile post resurrectionē & palpabile corpus exhibuit:ut monstrando incorruptibile:inuitaret ad pmiū:& pbendo palpabile formaret ad fidē. Et incorruptibilē se ergo & palpabilē demōstrauit:ut pfecto eē post resurrectionē ondēderet corpꝰ suum & eiusdē naturę:& alterius glorię. dicit eis.(Pax uobis. Sicut misit me pr̄:& ego mitto uos.) idest sicut misit me pr̄ deꝰ deum:& ego mitto uos homo homines. pr̄ filium misit:q hunc p redemptione generis humani incarnari ↄstituit. Quem uidelicet in mundum uenire ad passionem uoluit:sed tñ amauit eum quem ad passiōem misit. Electos uero aplos dn̄s nō ad mundi gaudia:sed sicut ipse missus est ad passiōem in mundū mittit. Quia ergo & filius amatur a pr̄e & tñ ad passionē mittitur:ita & discipuli a dn̄o amantur: qui tñ ad passionem mittuntur in mūdum. Itaqȝ recte dr̄. Sicut misit me pr̄. & ego mitto uos.i.ea uos charitate diligo:cū inter scādala persecutorꝶ mitto:q̄ me charitate pr̄ diligit:quem uenire ad tollerandas passiones fecit. Quamuis mitti etiam iuxta naturā diuinitatis possit intelligi. Eo enim modo ipse a pr̄e filius mitti dr̄ quo a pr̄e generatur. Nam spm̄ scm̄ qui cū sit coeqlis pr̄i & filio non tñ incarnatus est:idem se filius mittere perhibet:dicēs. Cū uenerit paraclytus quem ego mittam uobis a pr̄e. Si enim mitti solummodo incarnari deberet intelligi:scūs procul dubio spūs nullo modo diceretur mitti:qui nequaqȝ incarnatus est. Sed eius missio ipsa processio est:q̄ de pr̄e procedit & filio. sicut itaqȝ spūs mitti dr̄ quia procedit:ita & filius non incongrue mitti dr̄:quia generatur. Hæc cum dixisset in sufflauit & dixit eis.(Accipite spm̄ scm̄.) Quærendum nobis est:quid est quod spiritum sanctum dominus noster & semel dedit in terra consistens: & semel in coelo præsidens. Neqȝ enim alio in loco datus esse spūs sanctus aperte monstratur:nisi nūc cum per insufflationem percipitur:& postmodum cum de coelo ueniens in linguis uariis demōstratur. Cur ergo prius in terra discipulis datur:postmodū de coelo mittitur: nisi qd̄ duo sunt præcepta charitatis:dilectio uidelicet dei & dilectio proximiꝰ In terra datur spiritus ut diligatur proximus. datur e coelo spiritus:ut diligatur deus. sicut enim una est charitas & duo præcepta:ita unus spūs & duo data. prius a domino consistente in terra:postmodum e coelo:quia in proximi amore discitur qliter perueniri debeat ad amorem dei. Vnde & idem ioannes dicit. Qui non diligit frem suum quem uidet:deum quem non uidit quomodo potest diligere? Et ante quidem discipulorum mentibus idem spiritus inerat ad fidem:sed tamen manifesta datione non nisi post resurrectionem datus est. Vnde & scriptum est. Nōdum erat spiritus datus:quia iesus nondum fuerat glorificatus. Vnde etiam per moysen dicitur. Suxerunt mel de petra: oleumqȝ de firma pe/

Marginalia: Joan.xv.d. — spm̄ scm̄ q̄ re dedit dn̄s se mel i terra cō sistēs & semel i celo p̄sidens — i.Joānis.iiij.d — Joā.vij.f. Deu.xxxij.b

tra. Neq̃ eñ tale quicq̃ iuxta historiam legit:si tota testamẽti ueteris se ries tecẽseatur. Nusquam de petra mel:nusquam oleum ille pp̃ls suxit. Sed q̃a iuxta pauli uocem:petra erat xp̃s:Mel de petra suxerũt:q̃ eiusdẽ redemptoris nr̃i facta & miracula uiderũt. Oleum uero de firma petra suxerunt q̃a effusiõe sancti sp̃us post resurrectiõem ei⁹ ungi meruerũt. Quasi ergo infirma petra mel dedit:qñ adhuc mortalis dñs miraculo rum suorum dulcedinem discipulis ostẽdit. Sed firma petra oleum fudit q̃a post resurrectiõem suam factus iam impassibilis:per afflatiõem sp̃iritus donum sanctæ unctiõis emanauit. De hoc oleo per p̃phetam dr̃. Cõputrescet iugum a facie olei. Sub iugo q̃ppe tenebamur dæmonia ce dominatiõis:sed uncti sum⁹ oleo sp̃us sancti. Et q̃a nos gr̃a liberta tis unxit:demoniacæ dñatiõis iugum putruit. paulo attestãte q̃ ait. Vbi sp̃us dñi ibi libertas. Sciẽdum uero est q̃d hi qui prius sp̃m sc̃m habue runt:ut ipsi innocẽter uiuerent & in p̃dicatiõe quibusdam p̃dessent. Ic circo hũc post resurrectiõem dñi patenter acceperunt ut prodesse nõ paucis sed pluribus possent. Vnde & in hac ipsa datione sp̃us dr̃. (Quo rum remiseritis p̃ctã remittuntur eis. Et quoꝝ retinueritis retẽta sunt.) Libet intueri illi discipuli ad tanta onera humilitatis uocati:ad quantum culmẽ gloriæ sint perducti. Ecce nõ solum de semetipsis securi fiũt: sed etiam alienæ obligationis p̃tatem relaxationis accipiunt. Principatumq̃ superni iudicii sortiuntur:ut uice dei q̃busdam p̃cta retineant q̃busdam relaxent. Sic eos a deo decebat erigi:q̃ tantum p̃ deo consense tant humiliari. Ecce qui districtum dei iudicium metuunt:animarum iudices fiunt. Et alios damnant uel liberant qui semetipsos dãnare me tuebant. Horum profecto nunc ecclesia episcopi locum tenẽt. Soluendi ac ligandi potestatem suscipiunt:qui gradum regiminis sortiun tur. Grandis honor sed graue pondus istius est honoris. Durum quippe est ut qui nescit teneri moderamine uitæ suæ:iudex uitæ fiat alienæ. Et plærumq̃ p̃tingit hic iudicii locum teneat:cui ad locum uita mini me cõcordat. Ac p̃inde sæpe agit ut uel dãnet immeritos:uel alios ipse ligatus soluat sæpe in soluendis ac ligandis subditis suæ uoluntatis motus:non autem causarum merita sequitur. Vnde fit ut ipsa ligandi & soluendi potestate se priuet:qui hanc pro suis uoluptatibus & nõ p̃ subditorum moribus exercet. Sæpe fit ut erga quemlibet proximum odio uel gratia moueatur pastor. Iudicare autem digne de subditis ne queunt qui in soluẽdis ac ligandis subditis sua uel odio uel gr̃a sequũtur. Vnde recte per prophetam dicitur. Mortificabant animas quæ nõ moriuntur:& uiuificabant animas quæ non uiuunt. Non moriẽtem quippe mortificat qui iustum damnat. Et non uicturum uiuificare nititur:qui reum absoluere supplicio conatur. Causæ ergo pensandæ sin gulorum sunt:& tunc ligandi atq̃ soluendi potestas exercẽda. Videdum

[Margin: Corin.x.a. — Esaie.x.f. — ii.Corint.iij.a — Discipulorum xp̃i mirabilis dignitas. — Epõrũ grãdis est honor sed graue e pondus honoris. — Eze.xiii.e.]

est q̄ culpa: & q̄ sit pœnitētia secuta post culpam. ut quos omīs de⁹ per compūctiōis grām uisitat: illos pastoris sentētia absoluat. Tunc enim uera est absolutio p̄sidentis: cum æterni arbitrium sequitur iudicis. Quod bene quatriduani lazari resuscitatio illa significat q̄ uidelicet demonstrat: qd̄ prius dūm mortuum uocauit: & uiuificauit dicēs. Lazare ueni foras: & postmodum is qui uiuēs egressus fuerat a discipulis est solut⁹. Sicut scriptum est. Cumq̄ egressus esset q̄ fuerat ligat⁹ institis: tūc dixit discipulis suis. Soluite eum & sinite abire. Ecce discipli illum iam uiuētem soluūt: quem magister iam resuscitauerat mortuum. Si enim discipuli lazaꝶ mortuum soluerēt: fetorem magis oñderēt quam uirtutem. Ex q̄ ꝯsideratiōe intuēdū est: qd̄ illos nos debem⁹ per pastoralē auctoritatem soluere: quos auctorem nŕm cognoscim⁹ per suscitantem grām uiuificare. Quæ nimirum uiuificatio ante operationem rectitudinis: in ipa iam cognoscit̄ ꝯfessiōe peccati. Unde & huic ipi mortuo lazaro nequaq̄ dr̄ reuiuisce: sed ueni foras. Omnis q̄ppe peccator dum culpam suam intra cōsciētiam abscōdit introrsus latet: quia in suis penetralibus occultatur. Sed mortuus uenit foras cū peccator neq̄tias suas sponte confitetur. Lazaro ergo dr̄ ueni foras. Ac si aperte cuilibet mortuo in culpa diceretur. Cur reatam tuum intra conscīetiam abscondis? Foras iam per confessionem egredere qui apud te interius per negationem lates. Ueniat itaq̄ mortuus foras. idest culpam suam ꝯfiteatur peccator. Uenientem uero foras soluant discipuli ut pastores ecclesiæ & pœnam debeant ammouere quam meruit: qui non erubuit confiteri quod fecit. Hæc de solutiōis ordine breuiter dixerim: ut sub magna moderamine pastores ecclesię uel soluere studeant uel ligare. Sed utrum iuste an iniuste obliget pastor: pastoris tamen sentētia a grege timenda est: ne is qui subest: & cum iniuste forsitan ligatur: ipam obligationis suæ sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor ergo uel absoluere indiscrete timeat uel ligare. is autem qui sub manu pastoris est ligari temeat iuste uel iniuste nec pastoris sui iudicium temere rephendat. ne & si iniuste legatus est: ex ipsa tumide rephensionis superbia culpa quæ non erat: fiat. Sed quia hæc breuiter per excessum diximus: ad expositionis ordinem redeamus. (Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur didimus: non erat cum eis quando uenit iesus.) Iste un⁹ discipulus defuit: reuersus quod gestum est audiuit. audita credere tenuit. Uenit iterum dominus: & non credenti discipulo latus palpandum p̄buit: manus ostendit: & ostensa suorum cicatrice uulnerum infidelitatis illius uuln⁹ sanauit. Quid fratres charissimi quid inter hæc animaduertitis? Nunquid casu gestum creditis: ut electus ille discipulus tunc deesset: Post autem ueniens audiret: Audiens dubitaret: Dubitans palparet: Palpans crederet. Non hoc casu sed diuina dispensatione:

Absolutio q̄n sit uera.

Joan. xj. f.

Doctōꝶ ut lazaro dicēdū ē ueni foras.

Sētētia pastoris iusta siue iniusta timēda est.

gestū est. Egit itaq; mito modo superna clementia: ut discipul⁹ ille du bitans: dum in magistro suo vulnera palparet carnis: in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis thome infidelitas ad fidem: quã fides credentium discipulorum profuit. Quia dum ille ad fidem palpã do reducitur: nostra mens omni dubitatione post posita in fide solida tur. Sic quippe discipulū domin⁹ post resurrectionem suam dubitare p misit: nec tamen in dubitatione deseruit sicut ante natiuitatem suã ha bere mariam sponsum voluit: qui tamen ad eius nuptias nō peruenit. Nam ita factus est discipulus dubitans & palpãs testis uere resurrectio nis: sicut sponsus marie fuerat custos integerrime uirginitatis. Palpauit aūt & exclamauit. (Domin⁹ me⁹ & de⁹ me⁹. Dicit ei iesus: Quia uidisti me thoma credidisti.) Cū paulus apostolus dicat. Est aūt fides sperã darum substantia rerum argumentum non apparentium: profecto li quet: quia fides illarum rerum argumentum est: que apparere non pos sunt. Que etenim apparent iam fidem non habent: sed agnitionẽ. Dū ergo uidit thomas: dum palpauit: cur ei dicitur quia uidisti me credidi sti: Sed aliud uidit. & aliud credidit. A mortali quippe hoīe diuinitas ui deri nō potuit. Hominem ergo uidit: & deum confess⁹ est: dicens. (Do minus meus & deus meus.) Videndo ergo credidit qui a considerando uerum hominem hunc deum quem uidere non poterat: exclamauit. Letificat ualde quod sequitur. (Beati qui non uiderunt & crediderunt) In qua nimirū sententia nos specialiter signati sum⁹: qui eū quem car ne non uidim⁹: mente retinem⁹. Nos signati sum⁹: sed si fidem nostram operib⁹ sequimur. Ille etenim uere credit: qui exercet operando quod credit. Quo contra de his qui fidem nomine ten⁹ retinent: paul⁹ dicit confitentur se nosse deum factis autem negant: hinc iacob⁹ ait. Fides sine operib⁹ mortua est.

Thōme incre dulitas vulne ra infideli tatis sanauit.

Marie spōsus ad eius nupti as nō peruenit.

Ad hebre. xj. Fides quid

Ad tim. j. d.

Jaco. ij. d.

¶ Segmētū ex euangelio Ioannis. x. cap. B. qd̄ canit̄ domi nica secūda post resurrectionem. Historia facta est āno chri sti. xxxiii. vi. kalendas octobris in sabbato.

In illo tpe. Dixit dñs iesus discipulis suis. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor aīam suam ponit p ouib⁹ suis. Mercenari⁹ aūt & q nō est pastor cui⁹ non sunt oues pprie: ui.let lupū uenientem & di mittit oues & fugit: & lup⁹ rapit & dispergit oues. Mercenari⁹ au tem fugit: qa mercenari⁹ est & non pertinet ad eū de ouib⁹. Ego sū pa stor bon⁹: & cognosco oues meas & cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater: & ego agnosco patrē & animam meam pono pro ouib⁹ me is. Et alias oues habeo q̄ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me addu cere: & uocem meam audient: & fiet unū ouile: & unus pastor.

Nō ptinet ad eū de ouibus. Galla. oicēdū erat nō ē ei cu re de ouibus. Et fiet vnum ouile: i. vnus grex & non pa stor.

¶ Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad po pulū in basilica sancti petri apostoli dñi ca i. post. octa. pas.

Audistis fres charissimi ex lectione euangelica eruditionem uestram. Audistis periculū nrm. Ecce em is qui nō ex accidēti dono: sed essentialiter bon⁹ est dicit. (Ego sum pastor bonus.) Atq eiusdē bonitatis formā quā nos imitemur adiungit dicens. (Bon⁹ pastor aiam suā ponit p ouib⁹ suis. (Fecit qd monuit: ondit qd iussit. Bon⁹ pastor p ouib⁹ suis aiam suā posuit: ut in sacramentū nrm corpus suū & sanguinē uerteret: & oues qs redemerat carnis sue alimento saciaret. Ostēsa nobis est de cōtemptu mortis uia q̄ sequmur apposita est forma cui iprimamur. Primū nobis est exteriora nr̄a misericorditer ouib⁹ ei⁹ ipēdere. postremū uero (si necesse sit) ēt mortem nr̄am p eisdem ouib⁹ ministrare. A primo aūt hoc minimo peruenitur ad postremū mai⁹. Sed cū incōparabiliter lōge melior sit aīa q̄ uiuimus: terrena substantia q̄ exteri⁹ possidem⁹: q nō dat p ouibus suis substantiā suam quō pro his daturus est aīam suā? Et sunt nōnulli q dum plus terrenā substātiā q̄ oues diligūt merito nomen pastoris pdūt. De qbus protinus subdit. (Mercenarius aūt & q nō est pastor cuius nō sunt oues pprie: uidet lupū uenientē & dimittit oues & fugit.) Nō pastor sed mercenari⁹ uocat q nō p amore itimo oues dn̄icas: sed ad tpales mercedes pascit. Mercenari⁹ qppe est. q locum qdē pastoris tenet: sed lucra aiaȝ nō q̄rit: terrenis cōmodis inhiat: honore platiōis gaudet: tpalib⁹ lucris pascit: ipēsa sibi ab hoibus reuerentia letat: iste sunt eteni mercedes mercenarii: ut p eo ipso qd in regimine laborat: hic qd q̄rit inueniat: & ab hereditate gregis in posterū alien⁹ existat. Vtrū uero pastor sit an mercenarius cognosci ueraciter non pōt: si ocasio necessitatis desit. Tranquillitatis enim tpe plerumq ad gregis custodiam sicut uerus pastor. sic etiam mercenarius stat. Sed lupus ueniens indicat. quo quisq animo sup gregis custodiam stabat. Lupus etenim super oues uenit: cū quilibet iniustus & raptor fideles quosq atq humiles opprimit Sed is qui pastor esse uidebatur & nō erat: relinquit oues & fugit. Quia dū sibi ab eo periculum ingeri metuit: resistere eius iniustitie nō presumit Fugit autem non mutando locum sed subtrahēdo solatiū. Fugit quia iniusticiam uidit & tacuit. Fugit quia se sub silētio abscōdit. Quib⁹ bñ p prophetam dicitur. Non ascendistis ex aduerso: neq opposuistis murum p domo israel ut staretis in prelio in die domini. Ex aduerso quippe ascēdere est: quibuslibet potestatibus praue a gentibus rationis libera uoce cōtraire. Et in die domini pro domo israel in plio magno stamus ac murum opponimus: si fideles innocentes cōtra peruersorū iniusticiam ex iusticie auctoritate uindicamus. Quod quia mercenari⁹ nō facit: cum uenientem lupum uiderit: fugit. Sed est alius lupus qui sine cessatione quotidie non corpora: sed mentes dilaniat. Malignus uidelicet spiritus qui caulas fidelium insidians circuit: & mortes animarum

Margin notes: Pastor bon⁹ duo pro ouib⁹ ipēdere debet. — Opus pascens p tpali mercede nō ē pastor. — Lupus quādo dicitur super oues venire. — Ezech. xiij. a — Diabolus est alius lup⁹ mētes dilaniās.

querit:de quo lupo mox subditur.(Et lupus rapit & dispergit oues) Lupus uenit & mercenarius fugit:quia malignus spiritus mentes fidelium in tentatione dilaniat:& is qui locum pastoris tenet curam sollicitudinis non habet. Animę pereunt:& ipse de terrenis cōmodis letatur. Lupus rapit & dispergit oues. Cum alium ad luxuriam pertrahit alium in auaritiam ascendit:aliū in supbiam erigit. alium per iracundiā diuidit Hunc inuidia stimulat. illum fallacia supplātat: Qua si ergo gregem lupus dissipat cum fideliū populū diabolus per tētationes necat. Sed cōtra hec mercenarius nullo zelo accēditur: nullo feruore dilectionis excitatur. Quid dum sola exteriora cōmoda requirit: interiora gregis dāna negligēter patitur. Vnde & mox adiungitur. Mercenarius autem fugit:quia mercenarius est:& non pertinet ad eum de ouibus. Sola ergo causa ut mercenarius fugiat. quia mercenarius est. Ac si aperte diceretur. Stare in periculo ouium non potest:qui in eo quod ouibus preest non oues diligit sed lucrū terrenum querit. Dum eñi honorē amplectitur: dum temporalib⁹ commodis letatur. opponere se cōtra piculū trepidat:ne hoc quod diligit amittat. Sed q͂a redēptor noster culpas ficti pastoris innotuit: iterum formam cui debeamus imprimi ostendit dicens.(Ego sum pastor bonus.) Atq͂ subiungit.(Et cognosco oues meas hoc est diligo & cognoscū me mee) Ac si patenter dicat. Diligentes obsequūt. Qui eñi ueritatem non diligit adhuc minime cognouit quia ergo audistis fratres charissimi periculum nostrū: pensate in uerbos dominicis etiā periculum uestrum. Videte si oues eius estis uidete si eū cognoscitis: uidete si lumē ueritatis scitis. Scitis aūt dico non per fidē sed per amorē. Scitis dico nō ex credulitate: sed ex operatione. Nā idē ipse qui hec loquit̄ Ioannes euāgelista testat̄ dicens. Qui dicit se nosse deū & mādata ei⁹ nō custodit mendax est. Vnde & hoc in loco dñs protinus subdidit.(Sicut nouit me pater & ego agnosco patrē:& animā meā pono pro ouibus meis.(Ac si aperte dicat. In hoc cōstat quia & ego agnosco patrē & cognoscor a patre: quia animā meā pono pro ouibus meis id est ea charitate qua pro ouibus morior: quantum patrē diligam ostendo. Quia uero non solam iudeam sed etiam gentilitatē redimere uenerat. Adiungit.(Et alias oues habeo que nō sūt ex hoc ouili. Et illas oportet me adducere & uocem meam audiēt. et fiet unū ouile & unus pastor.) Redemptionem nostram q̄ ex gentili populo uenimus dñs aspexerat: cūm se adducere & alias oues dicebat. Hoc quotidie fieri fratres charissimi aspicitis: hoc reconciliatis gentibus factū hodie uidetis. Hodie quasi ex duobus gregibus efficit unum ouile q̄a iudaicū & gentilem populum in sua fide coniungit. Paulo attestante q̄ ait. I pse est pax nostra q̄ fecit utraq̄ unū. Dū enim ad eternam uitā ex utraq̄ natione simplices elegit. ad ouile proprium oues deducit. De

Mercenarius stare in piculo ouiū non pōt.

i. Ioā. ij. a.

Iudeā et gētilitatē uenerat ut redimere.

Ad ephe. ij. c.

quibus profecto ouibus rursum dicit. (Oues mee uocem meā audiēnt & ego agnosco eas & sequuntur me: & ego uitam eternam do eis.) De qb⁹ & paulo superius dicit. (Per me si quis introierit saluabitur Et ingredietur & egredietur: & pascua inueniet.) Ingredietur quippe ad fidem Egredietur a fide ad spē: a credulitate ad contēplationē. Pascua aūt inueniet ī illa eterna refectione. Oues ergo eius pascua inuenient: qa quisquis illum corde simplici seqtur: eterne uiriditatis paullo nutritur. Que autem sunt istarū ouium pascua nisi interna gaudia sempiterne uirētis paradisi? Pascua namq₃ electorum sunt uultus presens dei. Qui dum sine defectu conspicitur sine fine mens uite cibo satiatur. In istis pascuis de eternitatis facietate letati sunt: q iam laqueos uoluptuose tēporalitatis euaserūt. Ibi hymnidici angelorum chori. Ibi societas supernorum ciuium. Ibi dulcis solennitas a peregrinationis huius tristi labore redeuntium. Ibi prouidi prophetarum chori. Ibi iudex duodecim apostolorum numerus. Ibi innumerabilium martyrum uictor exercitus: tanto illic letior: quāto hic clarius afflictus. Ibi confessorum constantia premii sui perceptione cōsolata. Ibi fideles uiri quos a uirilitatis sue robore uoluptas seculi emollire non potuit. Ibi sancte mulieres q̄ cum seculo & sexum uicerunt. Ibi pueri qui hic annos suos moribus transcenderunt. Ibi senes quos hic & etas debiles reddidit: & uirtus operis nō reliquit. Queramus ergo fratres charissimi hec pascua in qbus cum tantorum ciuium solennitate gaudeamus. Ipsa nos letantiū festiuitas inuitet. Certe sic ubi populus nundinas celebraret si ad alicuius ecclesie dedicationem denunciata solennitate uel festiuitate concurreret: festinaremus omnes simul inueniri interesse tante solennitati unusquisq₃ satageret: graui se dāno aflictum crederet: si solennitatem cōmunis letitie non uideret. Ecce in celestibus electorum ciuium letitia agitur: uicissim de se omnes in suo conuētu gratulātur: & tamen nos ab amore eternitatis tepidi nullo desiderio ardemus: interesse tante solemnitati non querimus. Priuamur gaudiis & leti sumus. Accendam⁹ ergo animum fratres. recalescat fides in id quod credidit: inardescant ad superna nostra desideria: & sic amare iam ire est. Ab interne solennitatis gaudio nulla uos aduersitas reuocet: quia & si quis ad locū propositū ire desiderat: eius desiderium quelibet uie aspetitas non immutat. Nulla uos prosperitas blādiens seducat: quia stultus uiator est qui in itinere amena prata conspiciens obliuiscitur ire quo tenebat. Toto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelet: nihil in hoc mudo appetat qđ cōstat quia citius relinquitur. Ut si coelestis pastoris ueraciter oues sumus: quia in uie delectatione non figimur: eternis pascuis in perfectione faci mur. Prestante dño nostro iesu xpo qui uiuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Pascua ouiū q̄ que sunt.

Populus ad nundinas & solēnitates libenter pergit.

Uiatoris stulti condicio

¶ Segmētū ex euāgelio ioānis.xvi.cap.ſſa.C.qd' canit dñica.iii.poſt reſurrectionē. Hiſtoria facta ē anno xpi.xxxiii.nono Kls apri.feria.v.

IN illo tempore. Dixit dñs ieſus diſcipulis ſuis. Modicum & iam non uidebitis me:& iterum modicum & uidebitis me:qa uado ad pſem. Dixerūt ergo ex diſcipulis ei⁹ ad inuicem. Quid eſt hoc q' dicit nobis:modicum & nō uidebitis me:& iterum modicū & ui debitis me:qa uado ad pſem? Dicebāt ergo. Quid eſt hoc:qd' dicit mo dicum? Neſcimus qd loqr. Cognouit autem ieſus qa uolebāt eum in terrogare & dixit eis. De hoc q̃ritis inter uos:qa dixi modicum & non uidebitis me:& iterum modicum & uidebitis me. Amē amē dico uob qa plorabitis & flebitis uos:mūdus autem gaudebit. Vos autem ꝯtri ſtabimini:ſed triſticia uřa uertet in gaudium. Mulier cum parit triſti ciam habet:qa uenit hora ei⁹. Cum aūt pepérit puex:iam nō meminit pſſure ꝓpter gaudium qa nat⁹ eſt homo in mūdum. Et uos igit nūc q dem triſtitiam habetis. Iterū autem uidebo uos:& gaudebit cor uřm: & gaudium uřm nemo tollet a uobis.

Hora ei⁹ poſtum ē p hora ſua inquit lau rentius.

¶ Homilia uenerabilis bede pbři.

LEta domini & ſaluatoris nři ꝓmiſſa fřes chariſſimi lęto cor dis auditu percipere debem⁹:ſedulaq; intētiōe perſiſtere:q̃ti nus ad hæc pertingere mereamur. Quid eſt eīn qd' meriro lętius audiatur:quam peruenire poſſe ad gaudium:qd' nun quam poſſit auferri? Notādum autem qa rota lc̃tōnis huius ſeries illis cōuenit:qui eam pſentes audierunt a dño. Pars autem illius etiam no bis:qui poſt paſſionem ſuam & reſurrectionem dñicam ad fidem ueni mus:apertiſſime cōgruit. Quod autem ait.(Modicum & nō uidebitis me:& iterum modicū & uidebitis me:qa uado ad pſem.)Ad illos ſpe cialiter pertinet:q eius diſciplina rui pdicātis in carne adheſere:& poſt triſticiam paſſiōis uiſa reſurrectiōe & aſcēſiōe ei⁹ lætificari meruerunt. Modicum etem fuit ab illa hora illi⁹ noctis q̃ tradit⁹ eſt in hora paſſio nis ſuæ quo eum diſcipuli carnaliter nō uiderūt. Et iterum modicum fuit qd' clauſus in ſepulchro:tertia die reſurrectur⁹ iacuit:& illoꝝ aſpe ctibus uideri nō potuit. Hoc uero qd' ait. Modicum & nō uidebitis me Significat poſt reſurrectionem:quia cum diſcipulis conuerſatus eſt:& illis multi moda oſtenſione apparuit:uſq; dum in cœlum illis uidenti bus aſcendit. Vt in euangelio & actibus apoſtolorum legitur. Et hoc eſt quod ait.(Quia uado ad patrem.)Ac ſi paréter dicat, quia poſt mo dicum deſtructo mortis imperio uobis intuendus appareo : quia tem pus eſt ut expleta aſſumptione aſſumpte mortalitatis cum reſurrectio nis triumpho iam reuertar ad patrem. Hæc uero uerba dñi ſpecialiter his qui eius reſurrectionē uidere potuerūt conueniunt:q̃ apli tunc tem por's nō potuerunt intelligere. Et hāc illorum ignorantiam pius ma

gister intelligens subseq̄ntet scd'm illorum dubitationem rãdit q̄si ex positurus qd esset:qd' esset:qd' dixit.(Modicum & non uidebitis me:& iterum modicum & uidebitis me. Amen amen dico uobis qa plorabitis:& flebitis uos:mundus aũt gaudebit:uos autem cõtristamini:sed tristitia uña uertetur in gaudium.(Et ipsoꝝ & totius ecclesiæ statui ɔgruit Plorabãt quippe & flebãt amatores xp̄i cum illum cõphendi ab hostibus ligari:ad cõsilium duci:damnari:crucifigi:mori & sepeliri uiderunt. Gaudebãt mũdi amatores quos ob infimas cogitatiões mũdum uocat dñs:cum morte turpissima ɔdemnarẽt illum:qui grauis erat eis etiam ad uidẽdum. Cõtristabãtur discipuli posito in morte dño sed agnita eius resurrectiõe tristicia illoꝝ uersa est in gaudium. Visa ascensionis potẽtia iã maiori gaudio subleuati laudabãt & bñdicebãt dñm. Vt lucas euãgelista testatur. Sed & cũctis fidelib' hic dñi sermo cõuenit:q per lachrymas p̄ssurasq̄ p̄sentes ad gaudia æterna peruenire contendunt:ut qui seminãt in lachrymis in gaudio metũt. Sicut scriptum est euntes:ibãt & flebãt. Quatinus in eterna beatitudine laboris sui mercedem recipiãt. Mũdus autem .i. mũdi amatores gaudebũt:q ad æterna gaudia se ꝑperare per lachrymas & afflictiões despiciũt. I llis autẽ idest iustis cõuenit. Cõtristabimini per labores & p̄ssuras. Sed tristitia uña uertetur in æterna bẽitudinis lætitiam.(Sequitur mulier cum partit tristitiam habet qa uenit hora eius.) Mulierem dicit sc̃tãm ecclesiã ꝑpter fœcũditatem bonoꝝ opeꝝ:& quia sp̄uales deo filios gignere nũquã desinit. Hoec mulier cum patit tristitiam habet qa uenit hora eius. (Cum autem peperit pueꝝ iam nõ meminit p̄ssure ꝑpter gaudium qa natus est homo in mũdum.) Quia nimirum sc̃tã ecclesia q̄diu in mundo sp̄ualium uirtutum ꝓfectibus insistit:nunq̃ mũdi tentatiõib' exerceri desistit. At q̃um deuicto laboꝝ certamine ad palmam peruenit:iam nõ meminit p̄ssuræ p̄cedentis ꝑpter gaudium percepte retributionis. Non sunt em̃ cõdigne passiões huius temporis ad superuenturam gloriam:q̃ reuelabitur in nobis.(Non meminit inquit p̄ssure propter gaudium:qa natus est homo in mundum.) Sicut enim mulier nato in hoc mundo homine lætatur:ita ecclesia nato in uitam futuram fideliũ populo digna exultatione repletur:pro qua eius natiuitate multum laborans & gemens in p̄senti q̄si parturiens dolet. Nec nouum debet cui q̃ uideri:si natus dicatur:qui ex hac uita migrauerit. Quomodo em̃ consuete nasci dr̃ cum quis de utero matris p̄cedens hanc in lucem egreditur:ita etiam rectissime potest natus appellari q solut' a uincul' carnis ad lucẽ sublimatẽ æternam. Vnde mos obtinuit ecclesiastic' ut dies btõrum martyꝝ siue ɔfessoꝝ xp̄i:quibus de sæculo transierunt natales uocitemus:eorumq̄ solẽnia non funebria:sed natalicia dicantur. Sequitur:dominus exponens ipse paradigma:quod de muliere posuit. (Et

Luce.xxiiii.g.

Psal.cxxv.

Mulierẽ dicit sc̃tãꝫ ecclesiã.

Roma.viii.d

Quare nata les dies appellantq̄ morũ tur sancti

uos igitur nūc qdem tristitiā habetis. Iterū aūt uidebo uos: & gaudebit
cor uēm: & gaudiū uēm nemo tollet a uobis. (Quod de ipsis qdem dis-
cipulis facile intelligitur qa tristitiā habuerūt passo ac sepulto dño sed
facta resurrectiōis gloria gauisi sunt uiso dño: & gaudiū eorū nemo tu
lit ab eis. Quia & si postmodū persecutionis ꝑ xp̄i nomine ac tormenta
passi sunt: spe tñ resurrectiōis & uisiōis illi⁹ accēsi libēter q̄q adversa fe-
rebāt: immo oē gaudiū existimabāt cū in tētatiōes uarias inciderēt. De
niq; caesi a principib⁹ sacerdotū: ut scriptū ē: ibāt gaudētes a ꝯspectu ꝯci
lii qm̄ digni habiti sunt ꝑ nomine iesu ꝯtumeliā pati. Gaudiū eorū ne-
mo tulit ab eis qa talia patiēdo ꝑ xp̄o: meruerunt regnare sine fine cum
xp̄o. Sed & omīs eccl̄ia per hui⁹ uite labores & āgustias ad aeterna coele-
stiū tēdit p̄mia gaudiorū: attestāte ap̄lo: qa per mltas tribulatiōes opor-
ter nos introire in regnū dei. qd̄ aūt ait. (Iterū uidebo uos & gaudebit
cor uēm (uidebo uos dixit: eripiā uos ab aduersariis corōabo uos uicto-
res me uos decertantes semper uidisse ꝓbabo. Q̄ñ eñi nō uideret suos
maxime p̄ssuris circūuētos cū qb⁹ se ipe omnib⁹ dieb⁹ scl̄i manere ꝓmi
sit. sed moriētib⁹ inter tormēta fidelib⁹ arbitrāt̄ eos tortores diuino ca-
rere p̄sidio dicētes. Vbi ē de⁹ eorū. Vnde qdā ex hic circūsept⁹ erumnis
aiebat. Vide dñe afflictionē meā; qm̄ erect⁹ ē inimic⁹. Q̄d ē aperte dice
re. Q̄m inimic⁹ inseqns ceruicē superbie ꝯtra tuos humiles attollit: tuo
nos auxilio ꝯditor nr̄ omp̄s subleua. te uictis ac repulsis hostibus nr̄os
semper agones uidisse tibi hos placuisse comproba. Videt itaq; electos
post tristitiā dn̄s: quū eorū patiētiā dānato impugnatore remūerat. Po-
test & ita intelligi qd̄ ait. (Iterū aūt uidebo uos) q̄si diceret Iterū uobis ui
dentibus appareo: q̄mo dixit abrahae. Nunc cognoui q̄ timeas dn̄m: ꝓ
eo ut diceret. Nūc cognoscere homines feci qd̄ timeas dn̄m: q hacten⁹
nesciebāt qd̄ apd̄ me certū semper habui. Si ergo fr̄es charissimi salu-
bri nūc tristitia afficimur: si iuxta hortamenta apl̄i spe gaudētes in tri-
bulatiōe existimus patiētes. Si nr̄a errata. Si miserias ꝓximorū debita la
mentatiōe deflemus: uidebit nos iterū dn̄s. i. uidēdum se nobis ōndet in
futuro: qui quondā nos uidere fidei suae nobis agnitiōem largiēdo: di-
gnatus est. Videbit ut coronet: qui quondā uidit ut uocaret. (Videbit
& gaudebit cor uēm: & gaudium uēm nemo tollet a uobis) qa haec est
uera & unica merces eorū: qui scd̄m deum ꝯtristantur: de perpetua eius
uisione gaudere. Quam profecto mercedē promisit ipse sublimiter cū
ait. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū uidebunt. Quā desiderabat ardēter
propheta cū dicebat. Sitiuit anima mea ad deū uiuū: qn̄ ueniā & appare
bo ante faciem dei? Quam se ap̄lus cum suis similibus accepturum eē
gratulatur: qui certaminū suorū conscius cōfidenter protestatur dicēs.
Videm⁹ nunc per speculum in enigmate: tunc aūt facie ad faciē. Quā
nos quoq; & fideliter quaerere & ueraciter apprehendere donet ipse cer-

Actuum. v.

Actuū. xiiii. d.

Mat. xxviii. d.

Treno. i. c.

Geñ. xxii. c.

Roma. xi. a

Math. v. a.

Psal. xli. a.

i. Corin. xiii. d.

tantium auxiliator & innocentiũ remunerator ie ſus xp̃s dñs noſter qui uiuit & regnat cum patre. &c.

¶ Segmentum ex euangelio ioannis. xvi. ca. p. B. qđ cani/tur in dñica quarta poſt paſcha.

In illo tpe. d. d. i. d. ſ. Vado ad eum qui miſit me: & nemo ex uobis interrogat me quo uadis. Sed quia hec locutus ſum uobis: triſtitia implebit cor uẽm. Sed ego ueritatem dico uobis expedit uobis ut ego uadam. Si eñi non abiero paraclytus nõ ueniet ad uos. Si aũt abiero mittã eũ ad uos. Et cũ uenerit ille arguet mundũ de pctõ & de iuſticia & de iudicio. De pctõ qdem qa nõ crediderũt in me. De iuſtitia uero quia ad prẽm uado: & iã nõ uidebitis me. De iudicio aũt qa prin/ceps hui⁹ mũdi iã iudicat⁹ eſt. Adhuc multa habeo uobis dicere: ſed nõ poteſtis portare modo. Cum aũt uenerit ille ſpũs ueritatis: docebit uos oẽm ueritatẽ. Non eñi loqtur a ſemetipſo ſed qcũq; audiet loqtur: & q̃ uẽtura ſunt annũciabit uobis: ille me clarificabit: qa de meo accipiet & annũciabit uobis. Omnia qcunq; habet pr̃ mea ſunt: propterea dixi qa de meo accipiet & annũciabit uobis.

¶ Ex dictis ſancti auguſtini epĩ de uerbis domini.

Significat ſic ſe itur ad eum q miſit illum: ut null⁹ interrogaret qđ palã fieri uiſu corporis cernerẽt. Nã ſuperi⁹ interrogauerãt eũ quo eſſet iturus: dum ad paſſionẽ properauit. Et rñdit eo ſe iturum: quo illi tũc ſequi nõ poſſent: nunc aũt ſic ſe dicit iturũ ut nullus quo uadit interroget: nubes eñi ſuſcepit eum qñ aſcendit ab eis: & eunte in cœlũ non uerbis q̃ſierunt: ſed oculis uiderunt. (Sed quia hæc locutus ſum uobis inqt triſtitia impleuit cor uẽm.) Videbat uriq; qđ illa ſua uerba in eo℞ cordib⁹ agerent: ſpũalem quippe nondũ hñtes interius ꝯſolationẽ: quã per ſpm̃ ſcm̃ fuerãt habituri: id qđ exterius in xp̃o uidebãt: amittere metuebant (Sed ego ueritatẽ dico uobis expedit uobis ut ego uadã.) Ac ſi aperte diceret. Expedit ut forma ſerui ui̅s ſub tra hatr aſpectibus: quatin⁹ amor diuinitatis aptius ui̅s inſigatur menti bus. Expedit ut notã uobis formã cœlo inferã quatinus per hoc maiori deſiderio illuc ſuſpiretis. (Si eñi nõ abiero paraclytus nõ ueniet ad uos. Si aũt abiero mittã eũ ad uos.) Nõ qa nõ poterat ipſe in terra poſit⁹ da/re ſpm̃ diſcipulis. Hæc loqẽ cũ aperte legit: qa poſt reſurrectionem ap/parens eis inſufflauit & dixit eis. Accipite ſpm̃ ſcm̃. Sed ipſo in terra po ſito & corporaliter conuerſante cum eis non ualebant ad illum erige/re mentẽ ad ſitienda munera grẽ cœleſtis. Aſcendente aũt illo ad cœ/los & illi pariter omne deſiderium ſuum in illum transferebãt. Ideo ca/paces ſpũſancti iam facti erant: non ultra de morte eius cõtriſtati ſed p miſſionis eius munere letati. Pater autem nec laborioſa expoſitiõe in/diget: cur eundem ſpiritum paraclytum ideſt conſolatorem cognomi

Ioan. xx. c

Spũm ſanctũ cur paraclytũ appellauit.

maneret. Quia nimirum corda discipulorum quæ recessus ipsius mesta reddidisset: huius consolaretur & recrearet aduentus. Non quod antea spiritussanctus non esset in cordibus discipulorum uel etiam antiquorum sanctorum: sed manifesta plenitudine ante sic non fuit dactus quomodo post ascensionem die decimo in centum uiginti homines transmissus legitur. Sed in nullo opere cuiuslibet persona patris: uel spiritus sancti totiusq; sanctæ trinitatis operatio defuit. Sed oportebat ita insinuari trinitatem ut quis nulla esset diuersitas substantiæ: singillatim tamen commendaretur distinctio personarum. (Et cũ uenerit ille arguet mundum.) Quid est quod dixit cum uenerit ille arguet mundũ? Nunquid xp̃s dum esset in mundo non arguit mundũ de his omnibus q̃ sequũtur? Sed xp̃s solam iudeoꝝ gentem arguit. spũs uero sc̃tus in discipulis eius toto orbe diffusis: non unam gẽtem intelligitur arguisse: sed mũdum. In quo arguit: in eo per spm̃ sc̃m charitas diffusa est in cordibus eoꝝ q̃ foras mittit timorem: ut non metuerũt mũdum. i. amatores mundi arguere de peccato: & de iusticia: & de iudicio. Quã sententiam ipse xp̃s exposuit dicens. (De peccato: quia non credunt in me.) Peccatum incredulitas q̃si speciale posuit. Quia sicut fides origo uirtutũ: ita solidamentum est uitiorum in incredulitate persistere. Dño tet ribiliter attestante qui ait. Qui aũt non credit iam iudicatꝰ est: quia non credit in nomine unigeniti filii dei.

Charitas foras mittit timorẽ.

Fides origo uirtutum &c. Joan. iii. c.

¶ Segmentum ex euãgelio ioannis. xvi. cap. E. qđ canitur dominica. v. post pascha. Historia huius euangelii facta est anno xp̃i. xxxiii. nono kl'as aprilis. feria quinta in cœna dñi.

In illo tempore dixit dominus iesus discipulis suis. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit uobis. Vsq; modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis ut gaudium uestrũ sit plenum. Hæc in prouerbiis locutus sum uobis. Veniet hora cũ iam non in prouerbiis loquar uobis: sed palam de patre meo annunciabo uobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nũc dico uobis qa amastis & credidistis quia a deo exiui. Exiui a patre & ueniin mundum. Iterum relinquo mundum: & uado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam loqueris & prouerbium nullum dicis nunc scimus quia scis omnia: & non est opus tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi.

¶ Homilia beati Augustini episcopi.

Duobus modis intelligi potest. Vel quia in nomine meo nõ petistis: quod nomen non sicut cognoscendum est cognouistis: uel non petistis quicquam: quoniã in comparatiõe rerum quas petere debuistis pro nihilo habẽdum est quod pe-

Qui nō petit q̄ ad sempiternā salutē ptinent nil petit.

tistis: quia qui petit quod ad sempiternā salutem & gaudium æternum nō pertinet nihil petere uidet ad cōparationē illius petitiōis: q̄ petere debuit. (Vsq; modo nō petistis qcq̄ in nomine meo.) Vel ita intelligēdū est nō petierūt eaten⁹ in nomine saluatoris q̄ dū ipsius saluatoris uisibili pſentia cōpletent: min⁹ ad inuisibilia salutis dona mētis intuitū erexerūt. Qui uero ɔtra rōnē salutis sue petit non petit in nomine iesu. Hinc dn̄s ſeqnter ait. (Petite & accipietis ut gaudiū u͞rm ſit plenū.) Significans qd ſit nob petendū. i. ut plenū ſi gaudiū u͞rm. Vnde ait. (& accipietis.) Si illa petim⁹ q̄ ad plenitudinē eternoꝝ pertineāt gaudioꝝ accipiemus. Plenū ergo gaudiū beatitudinē perpetue pacis appellat. Ait itaq;.

Plenum gaudiū beatitudo pacis eſt.

(Petite & accipietis: ut gaudiū u͞rm ſit plenū.) Ac ſi patēter dicat. Non fluxa ſcl̄i gaudia q̄ & moerore ſunt permixta. & dolore finiēda ſunt: ſed illd̄ ſingl̄are gaudiū a pr̄e petite cui⁹ plenitudo nullo cuiuſlibet inqetudinis attactu minuat nullo unq̄ termino diſſoluat. (Hæc in puerbiis locutus ſum uobis: uenit hora cū iam nō in puerbiis loquar uobis ſed palā de pr̄e annūciabo uobis.) Nam paruuli fuerāt: & necdū intelligere potuerant qūo pr̄ eſſet in filio: & filius in pr̄e & cetera q̄ ad pfunda mnyſterioꝝ diuinitatē pertinebāt: necdū ſcire poterāt: ideo in prouerbiis q̄ſi in enigmate loqui illis uidebat dn̄s: ſed pmittit illā horā in q̄ palam illis de pr̄e loqretur. Illam nimiꝝ horam ſignificabat q̄ eis peracta ſua paſſiōe ac reſurrectione ſpūſſancti erat gr̄am daturus. Tunc etenī ſpūaliter int⁹ inſtructi ſpūali dilectione ſuccenſi: quo perfectus omnia q̄ de agnitione diuinitatis mortalib⁹ erāt capiēda cepetūt eo ardētius ſola q̄ ad eius uiſionem ptomerendā iuuarent petere ac deſiderare curauerunt. (In illa die in nomine meo petetis.) idest q̄ ad ſalutem tantummo do animaꝝ u͞raꝝ: & q̄ ad gaudia eterna pertinere uident petere incipietis: & maxime ut intelligatis qd̄ dixi. Ego & pr̄ unum ſumus: uel quomodo pr̄ ſit in me & ego in pr̄e. Tunc in eius nomine petūt qui dn̄r petere: quia in ſc̄tō eius nomine nō aliud quā res ipſa eſt q̄ hoc nomine uocatur intelligunt. Hi poſſunt utrūq; cogitare dn̄m nr̄m ieſumchriſtum inquantū homo eſt pro nobis interpellare pr̄em. Inquantum deus eſt: nos exaudire cum pr̄e qd̄ eum ſignificaſſe arbitror ubi ait. (Et nō dico uobis qa ego rogabo pr̄em de uobis.) Poteſt eni non incōuenīēter accipi quod ait. Et nō dico uobis qa ego rogabo pr̄em de uobis: quia nō de pſenti rogo ſed de futuro poſuit rogabo quod ſanctis ad internam pacem receptis: non op⁹ ſit iam aliqd rogare de illis qa nimiꝝ tāta beatitudine donādi ſint q̄ amplior eſſe non poſſit.

Ioā. x. f.

Pro ſcl̄is nō opus ē rogare.

Segmentum ex euāgelio Marci. xvi. cap. C qd̄ canitur in die aſcenſionis domini. Hiſtoria ipſo die facta eſt aſcenſionis ſcilicet feria quinta tertia nonas iunii anno xp̄i. xxxiii.

IN illo tpe. Recūbentibus undecim discipulis apparuit illis iesus: & exprobrauit incredulitatē illoꝝ & duriciā cordis quia his q uiderāt eū resurrexisse nō crediderunt & dixit eis. Euntes in mūdū uniuersum: pdicate euangeliū omni creature. Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit. Qui uero nō crediderit: cōdemnabit. Signa aūt eos qui crediderint hec sequent. in noīe meo demonia eiiciēt: linguis loquētur nouis: serpētes tollēt. Et si mortiferum quid biberint non eis nocebit. Super egros manus imponēt: & bn̄ habebunt. Et dominus quidem iesus postq̄ locutus est eis: assumptus est in celum: & sedet a dextris dei. illi autem profecti prædicauerunt ubiq;: domino cooperante: & sermonem confirmante: sequētibus signis.

¶ Homilia beati gregorii papæ de eadē lectione. Habita ad populum in basilica beati petri in assumptione domini.

Quod resurrectionē dn̄icam discipuli tarde crediderunt non tā illoꝝ infirmitas q̄ nostra (ut ita dicā) futura firmitas fuit. Ipsa nāq; resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta mōstrata est. Quedū nos legētes agnoscimus quid aliud q̄ de illoꝝ dubitatione solidamur. Minus eīi mihi maria magdalena pstitit q̄ citi⁹ credidit: q̄ thomas qui diu dubitauit. Ille etem̄ dubitādo uulnerū cicatrices tetigit: & de nostro pectore dubitationis uulnus amputauit. Ad insinuādā quoq; ueritatē dn̄ice resurrectionis notandū nobis est quid lucas referat dicens. Conuescēs pcepit eis ab ierosolimis ne discederent. Et post pauca. Videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eoꝝ. Notate uerba: signate mysteria. Conuescēs eleuatus est: comedit: & ascendit: ut uidelicet per effectū comestiōis: ueritas patesceret carnis. Marcus uero priusq̄ celū dn̄s ascendat: eū de cordis atq; infidelitatis duricia increpasse discipulos memorat. Qua in re quid cōsiderandū est: nisi quod idcirco dominus tunc discipulos increpauit cum eos corporaliter reliquit: ut uerba que recedēs diceret: in corde audientium artius impressa remanerent. Increpata igitur eorū duritia quid ammonēdo dicat audiamus. (Euntes in mundū uniuersum predicate euangelium omni creature.) Nunquid fratres mei sctīn euāgelium uel insensatis rebus uel brutis animalibus fuerat predicādum: ut de eo discipulis dicatur. Predicate euangelium omni creature? Sed omnis creature nomine signatur homo. Sunt nāq; lapides: sed nec uiuunt nec sentiunt. Sunt herbe & arbusta: uiuunt quidem sed non sentiunt. Viuunt dico: nō per aīam sed per uiriditatē. Quia & paulus dicit. Insipiens tu quod seminas, non uiuificatur nisi prius moriatur. Viuit ergo quod moritur ut uiuificetur. Lapides itaq; sunt: sed non uiuunt. Arbusta autem sunt: uiuunt: sed non sentiunt. Bruta uero animalia sunt: uiuunt sentiunt sed non discernunt. Angeli sunt: uiuunt sentiunt & di

magdalena el tocredens minus nobis pstitit quā Thomas qui diu dubitauit.

Actuū. j. a.

Ibidem.

Verba ultima recedētiū altius remanent fixe corde audientium.

Euangeliū q̄d ter potest pdicari omni creature.

j. Corin. xv. c.

scernūt. Omnis aūt creature aliquid habet homo. Habet namq; com muneesse cū lapidibus. uiuere cū arboribus. sentire cū animalibus: intelligere cum angelis. Si igitur cōmune habet aliquid cū omni creatura homo: iuxta aliquid omnis creatura est hō. Omni ergo creature p̄dicatur euangeliū: cū soli homini predicatur: q̄a ille uidelicet docetur propter quem in terra cuncta creata sunt: & a quo omnia per q̄ndā similitudinē aliena non sunt. Potest etiā omnis creature noīe omnis natio gētium designati. Ante etenim dictū fuerat. In uiam gentiū ne abieritis. Nūc aūt dicitur. Omni creature p̄dicate ut. s. p̄ti a iudea apostolorū repulsa predicatio: tunc nobis in adiutorium fieret: cū hāc illa ad dānationis sue testimonium superba repulisset. Sed cū discipulos ad p̄dicandū ueritas mittit. quid aliud in mūdo facit nisi grana seminis spargit? Et pauca grana mittit in semine: ut multarū messium fruges recipiat ex nostra fide. Neq; etenim in uniuerso mundo tanta fidelium messis exurgeret: si de manu dn̄i super rationalem terram illa electa grana p̄dicatium non uenissent. Sequitur. (Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit Qui uero non crediderit condēnabitur.) Fortasse unusquisq; apud semetipsum dicat. Ego iam credidi saluus ero. Verum dicit si fidē operibus tenet. Vera etenim fides est que in hoc quod uerbis dicit: operib⁹ nō cōtradicit. Hinc etenim est quod de quibusdā falsis fidelibus paulus dicit. Qui cōfitentur se nosse deum: factis autē negant Hinc ioānes ait Quid dicit se nosse deū & mādata eius nō custodit mēdax est. Quod cū ita sit: fidei nostre ueritatē in uite nostre consideratione debemus agnoscere. Tunc enim ueraciter fideles sum⁹ si quod uerbis promittimus: operibus complem⁹. In die quippe baptismatis omnibus nos antiqui hostis operibus atq; omnibus pompis abrenunciare promisimus. Itaq; unusquisq; uestrum ad consideratione suam mētis oculos reducat & si seruat post baptismum quod ante baptismum spopondit: certus iam (quia fidelis est) gaudeat. Sed ecce si quod promisit minime seruauit: si ad exercēda praua opera: ad concupiscendas mundi p̄pas dilapsus est: uideamus si iā scit plāgere quod errauit. Apud nā q̄ misericordem iudicē nec ille fallax habebitur: qui ad ueritatē reuertitur etiam post q̄ mentit. Quia omnipotēs deus dū libenter nostrā penitentiā suscipit: ipse suo iudicio hoc quod erraui mus abscōdit. Sequitur. (Signa aūt eos qui crediderint hec sequēt. In noīe meo demonia eiicient. linguis loquētur nobis. serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Super egros manus imponent: & bene habebunt.) Nūquid iam fratres mei quia ista signa non facitis: minime creditis? Sed hec necessaria in exordio ecclesie fuerunt. Vt enim fides cresceret miraculis fuerat nutrienda. Quia & nos cum arbusta plātamus tādiu eis aquā fundimus: quousq; ea in terra iam cōualuisse uideamus.

Nō potest dici nia creatura.

Mat. x. a.

Quesit vera fides.

Ad time. x. e. I. Joan. ii. a Fideles veraci ter sunt qui operibus cōplēt q̄d verbis pro mittunt.

Miracula fue rūt in exordio ecclie necessaria.

At si semel radicem fixerint irrigatio cessabit. Hinc est enim qd' paul' dicit. Lingue in signum sunt non fidelib' sed infidelibus. Habem' de his signis atq virtutibus q adhuc subtili' cōsiderare debeam'. Scta quippe ecclesia quotidie spūaliter facit: qd' tunc per aplos corporaliter faciebat. Nam sacerdotes eius cum per exorcismi grām manū credentibus imponūt: & habitare malignos spūs in eoȝ mēte cōtradicunt: qd aliud faciūt nisi demonia eiciūt? Et fideles quiq q iam uite ueteris sæcularia uerba dereliquūt: scā autem mysteria insonāt: cōditoris sue laudes & potentiam quātum ꝑualent: narrāt: qd aliud faciūt nisi nouis linguis loquunt. Qui dum bonis suis exhortatiōib' militiam de alienis cordib' auferūt: serpētes tollunt. Et dum pestiferas suasiōes audiūt: sed tamen ad operationem prauam minime pertrahunt: mortiferū qdem est qd' bibūt sed nō eis nocebit. Qui quotiēs ꝓximos suos in bono opere infirmari cōspiciūt: dum eis tota uirtute ꝯcurrūt: & exemplo suæ operatiōis illoȝ uitam roborāt: qd aliud faciūt nisi super egros man' imponūt ut bene habeāt? Que nimiȝ miracula: tāto maiora sunt quāto spiritalia. tāto maiora sunt quāto per hæc nō corpora: sed animæ suscitant. Hec itaq signa fres charissimi auctore deo si uultis uos facitis. (Ex illis enim exteriorib' signis obtineri uita ab hæc operātib' nō ualet. Nā corporalia illa miracula ōndūt aliqñ sanctitatē: nō aūt faciūt. Hec ueto spiritalia q agunt in mēte: uirtutē uite nō ōndunt sed faciunt. Illa habere & mali possunt: istis aūt perfrui nisi boni nō possunt. Vnde de qbusdā ueritas dicit. Multi mihi dicēt in die illa. Dñe dñe nōne in nomine tuo ꝓphetauim': & in tuo nomine demonia eiecim' & in nomine tuo uirtutes multas fecim'. Et tūc ꝯfitebor illis qa nō noui uos discedite a me q operamini iniqtatē. Nolite ergo fres charissimi amare signa q possunt cū reprobis haberi cōia: sed hæc q modo: dixim': charitatis atq pietatis miracula amate: q tāto securiora sunt quāto & occulta: & de quibus apd' dñm eo maior fit retributio: quo apud homines minor ē glia. Sequitur. (Et dñs q dē iesus postq̄ locut' est eis: assumpt' est in coelū: & sedet a dextris dei:) In ueteri testamēto cognouim' qd' helias sit rapt' in coelum. Sed aliud est coelū ætheteū: aliud aeteū. Coelumq̄ppe aereū terre est proximū. Vnde & aues coeli dicim': qa eas uolitare in aere uidem'. In coelū itaq aereū helias subleuat' est: ut in secretā quādā terre regionem repēte duceret: ubi in magna iā carnis & spūs quiete uiueret quousq ad finē mundi redeat & mortis debitum soluat. Ille etenī mortem distulit: nō euasit. Redemptor autem nr̄ qa non distulit superauit. nāq resurgēdo cōsumpsit: & resurrectiōis sue gloriā ascēdendo declarauit. Notandum quoq est q helias in curru legitur ascendisse: ut uidelicet aperte demonstraretur: quia homo putus adiutorio indigebat alieno. Per angelos quippe facta illa & ostensa sunt adiumenta: quia nec ad

Sacerdotes et hodie demōia ꝑnt eijcere.

Mi: racla sctitatē ōndūt sed nō faciūt

Matt. vij. c.

Psal. vi.

iiij. Reg. ij. b Celus e' ethe reu' & aereum.

iiij. Reg. ij. b.

coelum qdem aereum per se ascendere poterat: quem nature suæ infir/mitas grauabat. Redemptor aũt nr̃ nõ curru nõ angelis subleuatus legitur: q̃a qui fecerat omnia: nimirũ super omnia sua uirtute ferebat. Illo etem reuertebat ubi erat: & inde redibat ubi remanebat. Quia cum per humanitatem ascenderet in coelum: per diuinitatem suã & terrã pariter cõtinebat & coelum. Sicut autem ioseph a fratribus uenditus uenditionem redemptoris nr̃æ figurauit. Sic enoch trãslatus: atq; ad celum aereum helyas subleuatus: ascensionem dñicam designauit. Ascensionis ergo suæ dñs & p̃nuncios & testes habuit. Vnum aute legem: alium sub lege. ut quandoq; ueniret ipse q̃ ueraciter celos penetrare potuisset. Vnde & ipse ordo in eorum quoq; utrorumq; subleuatione per q̃dam increméta distinguitur. Nam enoch translatus; Helyas uero ad celum transuectus esse memoratur: ut ueniret postmodum qui nec trãslatus nec trãsuectus celum æthereum sua uirtute penetraret. Qui nobis in se credentibus: quia carnis suę quoq; mundiciam largiretur: & sub eo per incrementa temporum uirtus castitatis excresceret: in ip̃a quoq; eorum translatione: qui ascẽsionem dñicam ut uidelicet famuli designauerũt: & in seipso: qui ad coelum ascẽdit: dñs oñdit. Nam enoch quidẽ uxorẽ & filios habuit. Helias uero neq; uxorẽ neq; filios legitur habuisse. Pensate ego quomodo per increméta creuerit munditia sanctitatis: quod & per translatos famulos: & per ascẽdẽtis dñi personam patenter oñditur. Translatus namq; est enoch & per coitum genitus & per coitum generans. Raptus est helyas per coitum genit⁹: sed nõ iam per coitum generans. Assumptus uero est dñs neq; per coitum generans: neq; per coitum generat⁹. Considerandum nobis est: q̃d est q̃d marcus ait. Sedet a dextris dei: & stephan⁹ dicit: Video celos apertos & filium hominis stãtem a dextris dei. Quid est q̃d hunc marcus sedẽtem: stephan⁹ uero stãtem se uidere testatur. Sed scitis fratres quia sedere iudicantis est: stare uero pugnantis uel adiuuantis. Quia ergo redemptor nr̃ assumptus in celum: & nunc omnia iudicat: & ad extremum iudex omnium ueniet: hunc post assumptionem marcus sedere describit: quia post assumptionis sue gloriam iudex in fine uidebit. Stephan⁹ uero hunc in labore certaminis posit⁹ stãtem uidit quem adiutorem habuit: q̃a ut iste in terra persecutorũ infidelitatẽ uinceret: p̃ illo de celo illius gr̃a pugnauit. Sequitur. (Illi aũt p̃fecti p̃dicauerũt ubiq; dño cooperãte & sermonem cõfirmante seq̃ntibus signis.) Quid in his considerandum est: quid memoriæ commẽdandum? Nisi quod p̃ceptum obediẽtiam uero signa secuta sunt.

Gen. xxxvii. f.
Gene. v. d
Ascẽsiõis sue dñs p̃nũcios habuit.
Genesis. v

Enoch in celũ trãslat⁹ uxorẽ & filios habuit.

Mar. xvi. d.
Actuum. vij. g

Redẽptorẽ qre describit sedẽs a marco: quem tũ stãtẽ stephanus testat⁹ est.

¶ Segmentũ ex euangelio ioannis. xiiii. cap̃. C. quod canitur die sc̃tõ pẽthecostes. Historia facta est ãno Christi. xxxiii. ix. K̃las aprilis. feria. v. cenę dñi.

In illo tpe.d.i.d.i. Si qs diligit me sermonē meum seruabit. Et pater meus diliget eū: & ad eum ueniemus: & mansionē apd' eū faciemus. Qui non diligit me sermones meos nō seruat. Et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum uobis apud uos manens: paraclytus autē spūs sanctus quē mittet pr̄ in noīe meo ille uos docebit omnia: & suggeret uobis omnia quecunq; dixero uobis. Pacem relinquo uobis: pacem meā do uobis. Non quomodo mūdus dat: ego do uobis. Non turbetur cor uestrum neq; formidet. Audistis quia ego dixi uobis. uado & uenio ad uos. Si diligeretis me gauderetis utiq; quia uado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit credatis. Iā non multa loquar uobiscum. Venit enī princeps mūdi huius. & in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem: & sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

¶ Homilia beati gregorii papę de eadem lectione. Habita ad populum in basilica scti petri die sctō penthecostes.

Liber fr̄es charissimi euāgel ce uerba lectiōis sub breuitate transcurrere: ut post diutius liceat in cōtēplatiōe tātę solēnitatis immorari. Hodie nāq; spūs sctūs repentino sonitu super discipulos uenit: mentesq; carnaliū in sui amorem permutauit. Et foris appa rētib⁹ linguis ignei s intus facta sunt corda flāmātia: quia dum deū in ignis uisiōe susceperūt: per amorē suauiter arserūt. Ipse namq; spiritus sctus amor est. Vnde & ioānes dicit. De⁹ charitas ē. Qui ergo mēte integra deū desiderat: ꝓpheto iā habet quē amat. Neq; enim q̄squā posset deū diligere: si eū quē diligit non haberet. Sed ecce si unusq̄sq; uestrum requiratur: an diligat deū: tota fiducia & secura mēte rn̄det: diligo. In ipso autē lectionis exordio audistis quid ueritas dixit (Si qs diligit me sermonē meum seruabit.) Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. hinc in epistola sua idem ioānes dicit. Qui dicit diligo deum & mandata eius nō custodit mēdax est. Vere enī diligimus: si ad mandata eius a n̄ris nos uoluptatib⁹ coarctamur. Nā qui adhuc per illicita desideria diffluit profecto deum non amat: quia ei in sua uoluntate cōtradicit. (Et pater meus diliget eum: & ad eum ueniemus & mansionem apud eū faciemus.) Pēsate fratres charissimi quanta sit ista solēnitas habere in cordis hospicio aduentū dei. Certe si domum nostram quisquam diues aut prepotens amicus intraret: omni festinantia domus tota mundaretur: ne quid fortasse esset quod oculos amici intrātis offenderet. Tergat ergo sordes praui operis qui deo ꝓparat domū mētis. Sed uide te quid ueritas dicat. (Veniemus & mansionē apud eum faciemus.) In quorūdam etenī corda uenit: & mansionem non facit: quia per cōpunctionem quidē dei respectū percipiūt: sed tentationis tpe hoc ipm

Sermonē q n̄ non credit la re. in tātū errā rē pueniſſe in terpretem ꝗ diceret sermo nē s̄s sermo q̄ fiset apd gre cos ꝗ ipse testa tur uidiſſe ue tustos codice s in quibus erat sermo. ꝑarā clitus substātiū ū: et ut inqt laur. dicendū erat paraclitu s sūt fcs spūs ne sūgerentur duo substātiua ꝑcipue q: apd' grecos neutrū est: & ē peculia re nomen scti spūs habet q̄ accētū in ante pe. cōtra regu lā latini sermo nis q: penul.ē lōga erat que scribendū p.e. paracletus q: per i. significat aliud. sed iā p. i. cōtter scribiē a doctorib⁹ ut ego i expositio ne hīmnorum dixi. Nec q̄oici tur grece q̄cun q̄s dixero uo bis sed qui di xi uobis q: ad uēiante obitu non locuturus erat cū apo stolis multa. j. Ioan. iiij.d.

Probatio dilectionis est exhibitio operis. j. Joan. iii. d. | quo cōpuncti fuerat: obliuiscunť. Sicq; ad perpetrāda pctā redeunt; ac si hec minime plāxissent. Qui ergo deū uere diligit: q eius mādata custodit: in eius corde dñs & uenit & māsionē facit. quia sic eū diuinitatis amor penetrat: ut ab hoc amore tētationis tpe nō recedat. Ille ergo uere amat: cuius uidelicet mentē delectatio praua ex cōsensu nō superat.

Domū mentis pparet q osim digne recipere velet.

Nā tanto quisq; a superno amore disiungiť: quāto inferius delectatur. Vnde & adhuc subditur. (Qui nō diligit me sermões meos nō seruat.)

Amor dei ē nunq̄ ociosus.

Ad nosmetipsos ergo fratres charissimi introrsū redite: si deū uere amatis: exquirite. Nec tñ sibi aliquis credat: q cqd sibi anim° sine operis attestatione rñderit: de dilectione conditoris lingua mens & uita requirať. Nunquā est dei amor ociosus. Operatur em̄ magna si est: si uero operari renuit: amor nō est. (Et sermonem quē audistis nō est meus: sed ei° q misit me patris.) Scitis fratres charissimi quia ipse qui loquitur unigenitus filius uerbū patris est. & quí a seipso nō loquiť. Ideo sermo quē loquitur filius: nō est filii: sed patris: quia ipse fili° uerbū est patris. (Hec locutus sum uobis apud uos manēs:) Quādo nō maneret apud eos: q asce-

Mat. xxviii. d.

surus celū promittit dicēs. Ecce ego uobiscū sum omnib° dieb° usq; ad cōsumationem seculi. Sed uerbū incarnatū & manet: & recedit. Recedit corpore: manet diuinitate. Apud eos ergo tunc se māsisse perhibet: quia is qui inuisibili semper potestate presens erat: corporali iam uisione recedebat. (Paraclitus aūt spūs sctūs quē mittet pr̄ in nomine meo: ille uos docebit omnia: & suggeret uobis omnia q̄cūq; dixero uobis.) Nostis plurimum fratres mei q; grēca locutione paraclitus: latine aduocatus dicitur uel consolator. Quiidcirco aduocatus dicitur: quia p errore delinquentium apud iusticiam patris interuenit. Qui unius substātie cum patre & filio exorate p delinquētibus pet hibetur: qa eos quos repleuerit exorantes fecit. Vnde & paulus dicit. Ipse em̄ spiritus postulat pro uobis gemitib° inenarralibus. Sed diceret quis. Minor est qui postulat q̄ qui postulantur: quomodo ergo spūs postulate dicitur: qui minor non est? Sed ipse spūs postulat: quiā ad postulandum eos quos repleuerit inflammat. Consolator autem idem spiritus uocatur: quia de peceati perpetratione merentibus dum spem uenie preparat: ab afflictione tristicie mentem leuat. De quo recte promittitur. (I pe uos docebit omnia.) Quia nisi idē spiritus cordi assit audiētis: ociosus est sermo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore docētis intelligit. Quia nisi intus sit qui doceat. doctoris lingua exterius in uacuū laborat. Ecce unā loqntis uocē oēs pariter auditis nec tñ pariter sensum audite uocis percipitis. Cū ergo uox dispar nō sit: cur in cordib° uestris dispar est uocis intelligētia? nisi qa per hoc qd̄ uox loquētis cōiter admonet: ē magister interior q de uocis inteligētia quosdā specialiter docet. De hac unctione spūs rursus per ioannē dicit. Sicut unct o eius

Rō. viij.

Spūs sctūs uocat cōsolator.

Doctoris lingua in vacuū laborat nisi int° sit qui doceat.

docet uos de omnib⁹. Per uocē ergo nō instruit: q̄ñ mēs per spm̄ nō un/gitur. Sed cur ista de doctrina hominū loquitur: q̄ñ & ipse cōditor nō ad eruditionē hominis loq̄t: si eidē homini per unctionē spūs nō loq̄tur? Certe caym priusq̄ fratricidiū opere perpetraret: audiuit: peccasti. q̄esce (Sed q̄a culpis suis exigētib⁹ uoce est admonit⁹ nō unctiōe: audire uerba dei potuit: sed seruare cōtempsit. (Requirendū uero nobis est: cur de eodem spū dicat: suggeret uobis omnia: cū suggerere soleat eē minoris? Sed q̄a suggerere aliq̄ñ dicim⁹ subministrare: inuisibilr spūs suggerere dr̄ non q̄ nobis sciētiam ab imo inferat: sed ab occulto. (Pacem relinquo uobis: pacem meā do uobis.) Hic relinquo: illic do. Seq̄ntib⁹ relinquo: peruenientibus do.

1. Joan. ii. a.

Gen. iiij. b.

¶ Segmentum ex euangelio ioannis. iii. cap A. quod canitur dñica in trinitate. Historia facta est anno Christi. xxxi: xvi. Kl'as maii. feria. iiii.

IN illo tp̄e. Erat hō ex phariseis nicodemus nomine princeps iudeoꝝ. Hic uenit ad iesum nocte & dixit ei. Rabbi: scimus q̄a a deo uenisti magister. Nemo ēm pōt hec signa facere q̄ tu facis: nisi fuerit de⁹ cū eo. Rñdit iesus & dixit ei. Amē amē dico tibi: nisi q̄s renatus fuerit denuo nō pōt uidere regnū dei. Dicit ad eum nicodem⁹ Quo modo pōt homo nasci cum sit senex? Nunq̄d pōt in uētrem mr̄is suæ iterato introire & renasci: Rñdit iesus. Amē amē dico tibi. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spū sancto nō pōt introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est. & qd̄ natum ē ex spū spūs est. Non mireris quia dixi tibi: oportet uos nasci denuo. Spūs ubi uult spirat: & uocē eius audis: sed nescis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus ē ex spiritu. Rñdit nicodemus & dixit ei. Quomodo possunt hec fieri? Rñdit iesus & dixit ei: tu es magister in isrl̄ & hæc ignoras? Amen amē dico tibi: quia qd̄ scimus loquimur. & quod uidimus testamur: & testimoniū nr̄m non accipitis. Si terrena dixi uobis & non creditis quomodo si dixero uobis cœlestia credetis? Et nemo ascēdit in cœlum nisi q descēdit de cœlo: filius hominis qui est in cœlo Et sicut moyses exaltauit serpētē in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis q̄ credit in ipm̄ non pereat sed habeat uitam æternam. Sic ēm deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat uitam æternam.

Nisi q̄s renatus fuerit sau ren. tā grecorū rōne sequutus q̄ ubi naturā dicit si q̄s genitus fuerit. & quo pōt hō gigni: ita deinceps.

Item spūs quo uult spirat. et.

tu est magister israel hoc ē israelis & nō in israel.

Nume. xxi. c.

¶ Homilia uenerabilis bedæ pbr̄i.

SIcut ex lectione sancti euangelii fratres charissimi audistis princeps iudæorum uenit ad dominum iesum nocte cupiens secreta eius allocutione plenius instrui: discere mysteria fidei: cuius aperta ostēsione signorum aliquatenus iam rudimenta perceperat. Qui quoniam prudenter ea quæ ab illo fieri uidebat intelligere curauit:

sublimiter ea q̃ ab illo q̃rebat inuestigare promeruit. (Rabbi inq̃t sci-
mus q̃a a deo uenisti magister. Nemo eñ potest hec signa facere q̃ tu fa
cis nisi fuerit deus cũ eo.) A deo igit̃ iesum uenisse ad magisteriũ coele-
ste mũdo adhibẽdũ ꝯfessus est. Deum cũ illo fuisse miraculis ꝑdentibꝰ
intellexit: necdum tñ ip̃m deum esse cognouit. Sed q̃a quẽ magistrum
nouerat ueritatis: eũ perfecte docẽdus adiit: merito ad agnitionẽ uerita
tis eius perfecte docẽdus subiit: merito utriusq̃ natiuitatis eiꝰ diuinita-
tis. s. & humanitatis: sed & passionis atq̃ ascẽsionis ipsius archana perce
pit: necnõ etiam modum scd̃e regenerationis ingressum regni coelestis
aliaq̃ per plura doctrine euangelice sacramenta dño reuelante didicit.
(Rñdit ei iesus & dixit.) Amen amẽ dico tibi nisi quis renatus fuerit de-
nuo nõ potest uidere regnum dei. Quæ sentẽtia tãta apertiꝰ lucet cun-
ctis fidelibꝰ q̃nto ꝯstat q̃a sine huiꝰ luce fideles esse nequnt. Quis etẽm
sine lauacro regenerationis remissionẽ pc̃torum consequi: & regnum
ualeat intrare celoꝝ? Sed nicodemus qui uenit nocte ad dñm necdum
lucis mysteria capere nouerat. Nam & nox in q̃ uenit ipsam eiusq̃ ꝓme
batur ignorantiam designat. Necdum eñ eorũ numero sociatus erat.
Quibus ait ap̃ls. fuistis aliq̃n tenebre: nũc aũt lux in dño. Sed inter eos
potius remanebat. Quibus loq̃batur Esaias. Surge illuminare ierusalẽ
quia uenit lumen tuũ: & gloria dñi super te orta est. Rñdit ergo & ait.
Quomodo põt homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in uentrem
matris sue iterato introire & renasci?) Quia eñ scdꝫ æ natiuitatis adhuc
nescius perseuerabat: de salute aũt sua iam sollicitus extiterat necessa-
rio de una quam nouerat natiuitate an posset iterari: uel quo ordine re
generatio possit impleri q̃rebat: ne huiꝰ expers remanẽdo uite coelestis
particeps esse neq̃ret. Notandum aũt q̃a qđ de carnali dixit. hoc etiã de
spũali est regeneratione sciendum: nequaq̃ uidelicet ea postq̃ semel ex-
pleta fuerit posse repeti. Siue eñ hereticus siue scismaticus siue facino-
rosus quisq̃ in confessiõe sanctæ trinitatis baptizet non ualet ille q ita
baptizatus est: a bonis catholicis rebaptizari: nec confessio uel inuoca-
tio tãti nominis uideat̃ annullari. Et quia nicodemꝰ ad primam domi-
ni respõsiõem sollicitus quomodo sit intelligẽda diligẽter inquirit. me
retur iam pleniꝰ institui. Et q̃a scd̃a natiuitas nõ carnalis est: sed spũalis:
meretur audire. (Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua
& spũ sc̃tõ: nõ potest introire in regnum dei.) Cuius notiuitatis modũ
subseq̃nter exponẽs: prorsusq̃ a carnali distidguẽs ait. (quod natum est
ex carne caro est: & quod natum est ex spiritu spiritus est.) natura spiri-
tus inuisibilis: carnis est uisibilis. Et ideo carnalis generatio uisibiliter
amministratur uisibilibus incrementis. Qui in carne nascitur per æta-
tum momenta proficit. Spiritualis autem generatio tota inuisibiliter a
gitur. Nam uidetur quidem qui baptizatur in fontem descendere ui-

Sine baptismate nemo accipiet remissionẽ pctõrum. Ephesi. v. c

Esaie. lx. a.

Baptismus a quocunq̃ fiat nõ valet reiterari.

Spũs & carnis diuersa natura

detur aquis intinctus ascendete. Quid aũt lauacrũ in illũ regeneratio/nis egerit minime potest uideri. Sola aũt fidelium pietas nouit: qa pec/cator in fontẽ descẽdit sed purificatus ascẽdit. Filius aũt mortis descen/dit: sed filius resurrectionis ascẽdit. Filius puaricationis descẽdit: sed fi/lius diei ascendit. Filius ire descẽdit: sed filius misericordie ascẽdit: sola ecclesia mater q generat nouit. Ceterũ oculis insipientium uidet talis exire de fonte qualis intrauit: totũq; iocus esse quod agitur. Vnde in fi/ne uidentes gloriam sanctoꝝ dicẽt gemẽtes in tormẽtis. Hic sunt quos aliquando habuimus in derisum: & in similitudine improperii. Quo/modo ergo computati sunt inter filios dei? Ait apostolus ioãnes. Cha/rissimi inquit nunc dei filii sumus: & nondum appatuit quid erimus. (Quod ergo natum est ex spũ spũs est:) quia ex aqua & spũ regenerat? inuisibiliter in nouum mutatur hominem & de carnali efficitur spũa/lis. Qui ideo recte non solum spũalis: sed etiam spũalis spũs uocat: qa sicut substantia spiritus inuisibilis est nostris aspectibus: ita is qui per gra tiam dei renouatur inuisibiliter fit spũalis & dei filius: cum uisibiliter ho minibus cato & filius hominis appareat. Sequitur. Non mireris qa dixit tibi oportet uos nasci denuo. (Spũs ubi uult spirat & uocem ei? audis& non scis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus est ex spũ.) Spũs ubi uult spirat: quia ipse habet potestatem cuiuscũq; quem gratia sue uisitationis illustret: & uocem eius audis dum te presente loquit is: qui spũ sancto repletus est: (sed non scis unde ueniat aut quo uadat.) qa etiam si te pŝente quempiam ad horã repleuerit non potest uidere quõ intrauerit uel quõ redierit: quia natura est inuisibilis. Sic est omnis q na tus est ex spũ. Et ipse em̃ inuisibiliter agente spũ incipit esse qđ nõ erat: ita ut infideles nesciant unde ueniat & quo uadat qa gr̃a regeneratio/nis uenit in adoptionẽ filioꝝ dei: & uadit in pceptionem regni cœlestis. Querente adhuc nicodemo (quomodo possint hec fieri? rñdit iesus & dixit ei. Tu es magister in israel & hec ignoras?) Nõ quasi insultare uo lens ei qui magister uocetur cum sit ignarus celestium sacramentorum sed ad hũilitatem illũ puocans sine qua ianua celestis non põt inueni/ri. Amen amen dico tibi quia qđ scimus loquimur: & qđ uidimus testa mur & testimonium nostrum nõ accipitis. (Si terrena dixi uobis & non creditis: quomodo si dixero uobis celestia credetis?) Terrena dixit illis ut in superiori lectiõe inuenim?: cum de passiõe & resurrectiõe sui cor/poris quod de terra assumpserat loqret dicens. Soluite templum hoc & in trib? dieb? excitabo illđ: non tñ credebant uerbo quod dixit. Sed ne hoc quidem intelligere ualebant: quia non de alio quã de tẽplo cor poris sui diceret. Qui ergo terrena audientes nõ capiebant: quãto ma/gis ad celestia. i. ad diuine generatiõis capiẽda mysteria non sufficiunt. Addit aũt adhuc dñs de celestib? sacramẽtis & de terrenis instruere eũ

Sola fidelium pietas nouit effectum baptismatis.

Sapien. v. a.

i. Ioan. iii.

Ioan. ii. c.

quem uidit sapienter & diligenter his q̄ audit intendere. Celestis namq̄ ascensio eius ad uitam sempiternam: terrena uero exaltatio ei⁹ ad mortem temporalem. Dicit ergo de celestibus. (Et nemo ascendit in coelū nisi qui descēdit de celo. Filius hominis qui in celo est.) Merito aūt q̄rit̄ q̄uo filius hominis uel descendisset de celo: uel eo tempore quo hæc in terra loq̄batur iam fuisset in coelo. Nota est namq̄ confessio fidei catholicæ q̄a descēdens de coelo filius dei filium hominis in utero uirginis assumpsit eumq̄ completa dispensatione passiōis suæ resuscitauit a mortuis: & assumpsit in celum. Non ergo caro xp̄i descēdit de celo: neq̄ ante tp̄s ascensionis erat in celo. Et qua rōne dr̄. Nisi qui descendit de celo filius hominis: qui est in celo: nisi quia una xp̄i persona est in duab⁹ existens naturis: atq̄ ideo filius hominis recte dr̄ & descendisse de celo: & ante passionem fuisse in celo. Quia quod in sua natura habere non potuit: hoc in filio dei a quo assumptus est habui. Sed & hoc q̄rendum quomodo dictum sit. (& nemo ascendit in celum nisi q descēdit de coelo.) cum omnes electi se ueraciter ɔfidunt ascēsuros in celum ꝑmittēte sibi dn̄o. Quia ubi ego sum: illic & minister meus erit. Cuius tn̄ nodum q̄stiones apertissima ratio soluit: quia uidelicet mediator dei & hominū homo xp̄s iesus electorum omnium caput est. Item omnes electi eiusdem capitis membra sunt dicente ap̄lo. Et ip̄m dedit caput super omnē ecclesiam. Et rursum. Vos eñ estis corpus xp̄i & membra de membro. Nemo ascēdit in celum nisi xp̄s in corpore suo qđ est ecclesia: qui in seipso primum cernētibus ap̄lis eminentioribus nimirum membris suis ascēdit: & exinde membris suis quotidie ascēdentibus se colligit in coelum. Quisquis in celum ascēdere desiderat ei qui de coelo descendit: & est in coelo se uera fide & dilectionis unitate ɔiungat: aperte intelligens quia nullo ordine nisi per eum qui descendit de coelo: potest ascendere in coelum. Vnde alias ipse dicit: nemo uenit ad p̄rem: nisi per me. (Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filiū hominis.) Mira magisterii celestis arte dn̄s magistro legis mosaice ad spiritualem legis eiusdem sensum inducit: recordās historie ueteris: & hāc in figuram suæ passionis atq̄ humanæ salutationis factam edisserens. Narrat quippe liber numerorum quia percussus in heremo pp̄lus israel itineris longi ac laboris tedio murmurauit cōtra dn̄m & moysen. Ideo q̄ miserit dominus in illum ignitos serpentes ad quorū plagas & mortes plurimorum: cum clamarent ad moysen & ille oraret iussit eū dn̄s facere serpentem æneum & ponere pro signo. Qui percussus inq̄t aspexerit eum uiuet. Et ita factum est. Plagæ igitur serpentium ignitorum: uenena sunt & incentiua uitiorum quæ animam quam tangunt spirituali morte perimunt. Et bene murmurans contra dominum populus: serpentium morsibus sternebatur ut ex ordine flagelli exterio-

Ioan. xii. d
Christus electorū e caput.
Ephesi. i. d
i Corin. xii. d.
Corpus xp̄i est ecclesia

Ioānis. xiiij.

Nūe. xxi. a.

ris agnosceret quantam intus perniciem murmurãdo pateretur. Exaltatio aũt serpentis ęnei quam dũ percussi aspicerent sanabantur. Passio est enim nostri redemptoris in cruce: in cuius solum fide regnũ mortis & peccati superatur. Recte etenim per serpentes peccata que animã simul & corpus ad interitum trahunt: exprimuntur: non solum quia ignitis: quia uirulenti: quia ad perimendum sunt: uerum etiã quia per serpentem primi parentes nostri ad peccandum persuasi: ac de immortalibus sunt peccando mortales effecti. Recte per serpẽtẽ ęneũ dñs ostenditur qui uenit in similitudinem carnis peccati. Quia sicut ęne⁹ serpẽs effigiem quidem ignitis serpentibus similem: sed nullũ prorsus in suis membris habens ardorem ueneni percussus a serpẽtibus sua exaltatione sanabat. Sic nimirum redemptor humani generis non carnem peccati. Sed similitudinem induit carnis peccati in qua mortem crucis patiẽdo credẽtes in se ab omni peccato & ab ipsa etiã morte liberaret. Vt omnis qui credit in ipso nõ pereat sed habeat uitam eternam.) Cuius quidem uerbi pater sensus quia qui credit in iesum non solum perditionem euadit penarum sed & uitam percipit eternam. Et hoc inter figuram distat & ueritatem. quia per illam uitã elongatur temporalis. Per hãc uita donatur sine fine mansura. Sed curandum sollerterẽ: ut quod intellectus bene sentit: operatio cõdigna pficiat: quatinus cõfessio recte nostre fidei pie & sobrie conuersando ad perfectioẽ promisse nobis uite mereatur attingere. Verũ quia hec de filio homine dicunẽ qui exaltari in cruce & mortẽ uoluit pati: neputaret nicodem⁹ filiũ tãtum hominis eum esse a quo uita esset expectanda perpetua. Curauit ei dominus etiam diuinitatis sue patefacere archanum: ut unnmq; & eundem filium hominis mundi ostenderet esse saluatorem. Nam sequitur (Sic enim deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum: non pereat sed habeat uitam eternam) Vnde notandum q eadẽ de filio dei unigen. to replicat. que de filio hominis in cruce exaltato pmiserat dicẽs: (ut omnis q credit in eũ: nõ pereat: sed habeat uitã eternã) q a pfecto idẽ redẽptor nr filius dei ãte scla existẽs filius hominis fact⁹ ẽ in fine sclo℞. ut qui per diuinitatis sue potẽtiã nos creauerat ad perfruẽdã uite beatitudinẽ perẽnis: ipe per fragilitatẽ humanitatis nr̃e nos restauraret ad recipiendã q̃ perdidimus uitã. Vnde nobis satagendum est fratres charissimi ut diuinis bñficiis uicẽ repẽdentes diligamus toto corde: tota anima: tota uirtute deũ patrem: qui nos tanto amore prior dilexit: ut proprio filio suo non parceret: sed p nobis omnibus traderet illum. Diligamus ipsum filium qui cum in forma dei esset: nostre libertatis & uite grã formam serui accepit factusq; est obediens usq; ad mortem: mortem autẽ crucis. Et sicut de eo dicit ioãnes apostolus: qui dilexit nos & lauit nos a pecatis nr̃is in sanguine suo. Di-

Exaltatio serpẽtis enei passio ẽ xpi. Per serpentes quid designatur.

Xps in similitudine carnis peccati sed nõ in peccato uenit. Quid inter figuram & ueritatem distat.

Philip. ii. d.
Apoc. i. b.

sigamus sanctum eiusdē pr̄is & filii spūm:in cuius unctione signati su
mus in die redēptionis qui ubi uult spirat:& ubicūq; spirat cōtinuo flā
mam eiusdem diuine dilectionis accendit. Credamus ipsum patrem &
filiū & spūm sanctū unū esse deum:& dn̄m nostrum. Ac debitis laudi-
bus exaltemus nomē eius inuicē:cui est gloria imperiū & potestas an-
te secula seculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euangelio luce. xvi. cap. D. quod cani-
tur dn̄ica prima post trinitatem.

IN illo tempore Dixit dominus Iesus discipulis suis parabolam
hanc. Homo quidā erat diues q induebatur purpura & bysso: &
epulabatur quotidie splēdide. Et erat quidam mēdicus nomine
Lazarus:q iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus:cupiēs satu-
rari de micis q̄ cadebant de mēsa diuitis:& nemo illi dabat. Sed & ca-
nes ueniebant:& lingebant ulcera eius. Factum est autē ut moreretur
mēdicus & portaretur ab angelis in sinū abrae. Mortuus est aūt & di-
ues & sepultus est in inferno. Eleuās aūt oculos suos cū esset in tormen
tis uidit abraam a longe & lazarū in sinu eius:& ipse clamans dixit. Pa-
ter abraā miserere mei:& mitte lazarū ut intingat extremum digitū.
in aquam:ut refrigeret linguā meam:qa crucior in hac flamma. Et
dixit illi abraam. Fili recordare:quia recepisti bona in uita tua:& laza
rus similiter mala. Nunc autē hic consolatur:tu uero cruciaris. Et in
his omnibus inter nos & uos chaos magnum firmatum ē:ut hi q uolūt
hinc trāsire ad uos non possint:neq; inde huc trāsmeare. Et ait. Rogo
ergo te pater ut mittas eū in domū patris mei. Habeo enim quinq; fra
tres ut testet illis ne & ipsi ueniāt in hūc locū tormētorum. Et ait illi abra
am. Habēt moysen & pphetas audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abra
am sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitētiā agēt. Ait aūt illi. Si moy
sen & pphetas non audiunt:neq; si quis ex mortuis surrexerit credent.

Mendicus pe nultimā acuit. Mortuus aūt diues in greco est. Mortus ē aūt & diues sepul- tusq; ē in infer no eleuās ocu los suos. &c. Itē fili recorda re qa accepisti tu bona tua in vita tua. Itē in his omnib⁹. &c. sic transferēdū dicit laurenti⁹ Et sup hec oia inter nos & vos vorago magna firmata est vt hi qui volunt trāsire hinc ad vos non possīt neq; q istic ad nos trāsferēt & chaos nō le- gitur grece. Fi des edificatur per allegoriā.

¶ Homilia beati gregorii pape de eadem lectione habita ad populum
in basilica beati laurētii martyris dn̄ica prima post trinitatem.

IN uerbis sacri eloquii fratres charissimi:prius seruanda est ueri-
tas hystorie:& postmodum requirenda spiritualis intelligētia al-
legorie. Tunc namq; allegorie fructus suauiter carpitur: cum
prius per hystoriam in ueritatis radice solidatur: Sed quia non-
nunquam allegoria fidem edificat. Et hystoria mortalitatem nos
quia auctore deo iam fidelibus loquimur:non ab re credimus si ipsum
loquendi ordinem post ponamus: quatinus qui fidem iam firmam te
net sprius de allegoria:aliquid breuiter audire debeatis. Et quod no-
bis de mortalitate hystorie ualde est necessarium: hoc in expositionis
nostre ordine seruetur extremum. Quia ea plerumq; solent melius re-
coli que contingit postmodum audiri. Sēsus ergo allegoricos sub bre

uitate transcurrimus: ut ad mortalitatis latitudinem citi⁹ uenire ualeamus. (Homo quidam erat diues & induebatur purpura & bysso & epulabat quotidie splēdide.) Quē frēs charissimi quē diues iste q induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendide: nisi iudaicū populum designat? q cultum uitæ exterius habuit? qui accepte legis delitiis ad nitorē usus est non ad utilitatem? Quem uero lazarus ulceribus plenus nisi gentilem pplm figuraliter exprimit? Qui dum cōuersus ad dnm pctā sua nō erubuit ɔfiteri: huic uulnus in cute fuit. In cutis qppe uulnere uirus a uisceribus trahitur & foris erumpit. Quid est ergo pctōrum cōfessio nisi qdam uulnerum ruptio qa peccati uir⁹ salubriter aperitur in ɔfessione qđ pestifere latebat in mente? Vulnera etenī cutis in superficiē trahunt humorē putredinis. Et confitēdo pctā quid aliud agimus nisi malum qđ in nobis latebat aperimus? Sed lazarus uulneratus cupiebat saturari de micis q̄ cadebāt de mēsa diuitis & nemo illi dabat: quia gētilem quemq̄ ad cognitiōem legis admittere superbus ille ppls despiciebat. Qui dum doctrinam legis nō ad charitatem habuit sed ad elationē quasi acceptis operibus tumuit. Et quia ei uerba defluebant de scientia: quasi mice cadebant de mensa. At contra iacētis pauperis uulnera lingebant canes. Nonnunq̄ solent in sacro eloquio per canes pdicatores intelligi. Canum etenī lingua uulnus dum lingit curat quia & doctores sancti dum in confessione peccati nostri nos instruunt q̄si uulnus mētis per linguā tangunt. Et quia nos loq̄ndo a peccatis eripiunt quasi tangēdo uulnera ad salutē reducūt. Quia enī canū nomine pdicatorꝝ lingua signatur dum per psalmistā dr. Lingua canū tuorꝝ ex inimicis ab ipso. Ex iudeis quippe in fidelibus sancti pdicatores electi sunt qui in assertione ueritatis cōtra fures latronesq̄ uenientes: magnos p dño (ut ita dicam) latratus dederunt. Quod ɔtra de quorūdam reprobatione dr. Canes muti non ualentes latrare: quia igitur prædicatores sancti pctā damnant: confessiōem uero pctōrum approbant dicentes. Confitemini alterutrū pctā urā: & orate pro inuicem ut saluemini. Vlcera lazari canes liugūt. Sancti etenī doctores dū gentiliū confessiōes accipiūt: mentium uulnera saluti restituunt. Vnde & bn̄ lazarus interptatur adiutus: quia & ipsi hunc ad ereptionem iuuant: qui eius uulnera per linguę correptionē curāt. Pōt etiā per linctiōem canū lata adulātiū lingua signari. Adulātib⁹ etenī uulnera nr̄a ligere est: (qđ plærūq̄ solent etiā ipsa mala q̄ nos in nobis rephendim⁹) in pbo fauore laudare. Cōtingit uero ut uterq̄ moreretur. Diues qui induebatur purpura & bysso sepultus est in inferno: in sinū uero abrahę lazarus ab angelis ductus est. Quid abrahę sin⁹ nisi secretā requiē significat patrū. De qua ueritas dicit. Multi inquit ab oriente & occidente uenient & recumbent cū abraā & isaac & iacob in regno cęlorꝝ. Filii aūt regni eiciētur

Diues mal⁹ iudaicū populū repsentat.

Confessio apit uuln⁹ peccati.

Pdicatores dicūr canes.

Psal. lxvii.

Esaie. lvi. d.

Jacobi. v. d.

Lazar⁹ adiut⁹ interptatur.

Adulatores significant p canes lingētes.

Mat. viii.

in tenebras exteriores. Qui enim purpura & bysso inductus dr̃ recte re
gni filius uocatur. Qui de longinquo ad uidendũ lazaꝝ oculos leuat:
quia dum per dãnatiõis sue supplicia infideles a nimo sunt: fideles quos
q; ante diem extremi iudicii super se in reqem attẽdunt quoꝝ post gau
dia ꝯtemplari nullatenꝰ possunt. Lõge uero est quod cõspiciũt qa illuc
per meritũ nõ attingũt. In lingua aũt amplius ardere oñditur: cum dr̃.
(Mitte lazaꝝ ut intingat extremũ digiti sui in aquã ut refrigeret linguã
meã: qa crucior in hac flamma.) Infidelis pp̃lus uerba legis in ore te
nuit: q̃ opere seruare cõtempsit: ibi ergo amplius ardebat: ubi se ostẽdit
scire qđ facere noluit. Quapropter bene de doctis & negligentibꝰ per
salomõem dr̃. Omnis labor hominis in ore eiꝰ: sed anima illius nõ im
plebitur. Quia quisquis ad hoc solummodo laborat ut sciat qđ loqui
debeat: ab ipsa refectiõe sua scientiæ mente uacua ieiunat: ab extremo
digito se tangi desiderat: quia æternis suppliciis datus optat operatiõe
iustorum uel ultima participari. Cui respondetur: quod in hac uita bo
na receperit: quia omne suum gaudium fœlicitatẽ transitoriam puta
uerit. Habere hic etenĩ possunt & iusti bona nec tñ hæc recompẽsatiõe
recipere quia dum meliora. i. æterna appetunt eorum iudicio q̃libet bo
na affuerint: cum sanctis desideriis æstuant bona minime uidẽtur. Vn
de dauid ꝓpheta q regni diuitiis multisq; obsequiis fulciebatur quãuis
& hæc ad necessitatem bona esse conspiceret: uni tñ singulariter bono
inhiãter æstuabat dicẽs. Mihi autem adherere deo bonũ est: Inter hæc
uero notãdum est quod eidẽ. (Memento fili.) Ecce cum abraam filium
uocat: q̃ tãmen a tormento non liberat. Quoniam huius infidelis pp̃li
ꝓcedentes p̃res fideles: qa multos a sua fide deuiasse considerãt. eos nul
la compassione a tormentis ẽripiunt: quos tamen per carnem filios re
cognoscũt. In tormentis autem diues positus quinq; fratres habere se
perhibet: quia superbus idem iudaicus populus qui e magna iam par
te damnatus est: sequaces suos quos super terram reliquit quinq; libris
moysi carnaliter intellectis uel quinq; sensibus corporis deditos nouit.
Quinario ergo numero fratres quos reliquerat exprimit: quia eos ad
spiritualem intelligentiam non assurgere in inferno positus gemit. Pe
tit ut ad eos lazarus mittatur: cui quia moysen & prophetas habeãt dr̃.
Sed ait quia non credent (nisi quis ex mortuis resurrexerit.) cui ꝓtinus
respondet. (Si moysen & prophetas nõ audiunt: nec si quis ex mortuis
resurrexerit credent ei. (Certe de Moyse ueritas dicit. Si crederetis
Moysi crederetis utiq; & mihi. De me enim ille scripsit: impletur; ergo
quod per abrahæ responsionem dicitur: Ex mortuis enim dominus re
surrexit: sed iudaicus ille populus: quia moysi credere noluit ei etiam q
resurrexit ex mortuis: credere contempsit. Cunq; moysi uerba spiri
tualiter intelligere contempsit: ad eum de quo Moyses locutus fuerat:

Ligua mali ꝺt uites quare dr̃ plus ardere ceteris mẽbris. Eccle. vi. c.

Psal. lxxĩ.

Diues malꝰ dr̃ habuisse q̃nq; fratres.

Judaicꝰ pp̃lus magna ex pte dãnatus est.

Joan. v. g.

non peruenit. Hec nos fratres charissimi proinda gandis alegorie misteriis succincte trāscurrisse sufficiat: nunc ad intuendam latius rei geste mortalitaté animis recurrat. (Homo quidam erat diues: & induabatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splédide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus: qui iacebat ante ianuam diuitis ulceribus plenus.) Nonnulli putant precepta ueteris testament. districtiora esse quam noui sed hi nimirum improuida consideratione falluntur. In illo etenim non tenatia: sed rapina mulctatur. Ibi tex iiuste sublata: quadrupli restitutione ponitur: Hic aūt diues nō aliena abstulisse reprehenditur: sed propria nō dedisse. Nec dicitur qa ui quépiam oppresserit sed quia in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo hinc sūmopere colligendū est qua pena multandus sit: qui aliena diripit: si in inferno dānatiōe percutitur: qui ꝓpria non largitur. Nemo ergo securꝫ se extimet dicés. Ecce aliena non rapio: sed concessis licite rebus fruor quia diues iste nō icirco punitus est quoniam aliena abstulit sed quia acceptis rebus semetipsum male dereliquit. Hoc quoqꝫ fu t quod hunc inferno tradidit: qa in sua felicitate timidus non fuit: quia precepta dona ad usum arrogātie inflexit: quia uiscera pietatis ignorauit: quia peccata sua redimere etiā cū sibi abundare ꝓciū noluit. Et sunt nonnulli qui cultū subtilium preciosarūqꝫ uestiū nō putant esse peccatū. Quod si uidelicet culpa nō esset: nequaquam sermo dei tam uigilanter exprimeret: quod diues qui torquetur apud inferos bysso & purpura indutus fuisset. Nemo quippe uestimenta precipua nisi ad inanē gloriam querit uidelicet ut honorabilior ceteri: esse uideatur. Nam qa pro sola inani gloria uestimētum queritur: res ipsa testatur: quod nemo uult ibi ꝓciosis uestibꝰ indui ubi ab aliis non possit uideri: Quā culpa possumus melius etiam ex diuerso colligere quia si abiectio uilis indumēti uirtus non esset euangelista uigilan. er de ioanne non diceret. Erat indutus pillis camelorū. Sed notandū nobis est magnopere in ore ueritatis de superbo diuite & humile paupere: q̄tus sit ordo narrationis. (homo quidam erat diues.) Et ꝓtinꝰ sub infert. Et erat quidam mendicus nomine Lazarꝰ. (Certe in populo plus solent nomina diuitum quam pauperum sciri.) Quid est ergo quod dominꝰ de paupere: & diuite uerbum faciens: nomen pauperis dicit & nomen diuitis non dicit: nisi quod deꝰ humiles nouit atqꝫ aprobat & superbos ignorat. Vnde & qbusdam de miraculorū uirtute superbientibꝰ in fine dicturꝰ est. Nescio uos unde sitis. discedite a me omnes qoperamini iniquitaté. At contra moyse dicitur. Noui te ex nomine. Ait ergo & de diuite: homo qdam. Ait de paupere Egenꝰ noīe lazarꝰ. Ac si aperte dicat. Pauperē humilem scio superbū diuitē necio Illū cognitū per approbationem hēo Hunc per iudiciū reprobatiōis ignoto. Pēsandū nobis est etiā quātu cōditor nostre oīa consideratio

Testamēti noui pcepta sunt faciliora quam ueteris.

Bona propria nō largiēs dānari potest.

Uestes preciosas ferre an sit peccatum.

Uestimenta ꝓciosa nemo nisi ad inanē gloriam querit.

Mat. j. a.
Mar. iij. a.

Diuitum noīa plus solēt sciri quā pauperū.

Mat. viij. d.

Exo. xxxiij. d.

ne dispensat. Vna etenim res non pro una re agitur: nam ecce plenus ulceribus mendicus lazarus ante ianuam diuitis iacet. Quia de re una dñs iudicia duo expleuit: habuisset etenim fortasse aliquam excusatio nem diues: si lazarus pauper & ulcerosus ante eius ianuam non iacuis set: si remotus fuisset si eius inopia nõ esset oculis importuna. Rursus si longe esset diues ab oculis ulcerosi pauperis minorem tolerasset in a nimo tentationem pauper. Sed dum egenum & uulneratũ ãte ianuã diuitis & deliciis affluẽtis posuit: in una eademq; re: & ex uisiõe pauperis non miserẽdi diuiti cumulum dãnationis intulit & rursus ex uisione di uitis tẽtandum quotidie pauperẽ probauit. Quantas nãq; hunc egenũ & uulneribus obsessum tentationes creditis in sua cogitatiõe tollerasse: cũ ipse egeret pane & non haberet etiã salutẽ atq; ante se diuitem cer neret salutẽ & delicias habere cũ uoluptate se dolore & frigore affici: il lũ gaudere cõspiceret: bysso & purpura uestiri: se de primi uulnerib⁹ il lũ defluere acceptis rebus: se egere: illũ nolle largiri. Quantus putam⁹ fratres charissimi tũc in corde pauperis tumultus tẽtationis fui: cui cer te poterad ad penam sufficere paupertas etiam si sanus esset. Rursus sufficisset egritudo etiã si subsidiũ adesset. Sed ut probaretur ãpli⁹ pau per simul hũc & paupertas & egritudo tabefecit: atq; insup ut uidebat p cedentẽ diuitẽ obsequentib⁹ cũ eis circũ fulciri: & se infirmitate & ino pia a nullo uisitari. Nam q̃a nemo ei ad uisitãdũ aderat: testãtur canes qui licenter uulnera lingebãt. Ex una ergo re oĩpotẽs deus duo iudicia exhibuit: dũ lazarũ pauperem ante ianuã diuitis iacere permisit: ut & diues impi⁹ dãnationis sibi augeret ultionẽ & tentat⁹ pauper cresceret ad remuneratiõnẽ. Cõspiciebat ille quotidie cui nõ misereretur. uide bat iste de quo psuaret. Duo inferius corda: sed un⁹ de super inspector quia & hũc tẽtando exercebat: ad gloriã & illũ tollerando expectabat ad penam. Nã sequitur. (Factũ est aũt ut moreretur lazarus & portare tur ab angelis in sinũ abrahe. Mortuus est aũt & diues & sepultus est in inferno.) Quia nimirũ diues eũ cui in hac uita misereri non uoluit in suo iam supplicio positus patronũ quaerit. Nam ecce subiũgitur. (quia eleuans oculos cũ esset in tormẽtis: uidit abraam a longe & lazarũ in si nu ei⁹: & ipse clamãs dixit. Pater abraam miserere mei: & mitte Laza rũ ut intingat extremũ digiti sui in aquam ut refrigeret linguã meã: q̃a crucior in hac flãma.) O quanta est subtilitas iudicioꝝ dei. O quam districte agitur bonoꝝ actuũ: maloꝝq; retributio. Certe superi⁹ dictũ est q̃a in hac uita lazar⁹ cadẽtes micas de mẽsa diuitis q̃rebat & nemo illi dabat. Nunc de suplicio diuitis dicitur: q̃a de extremo digito lazari distillari aquam in ore suo concupiscit. Hinc ergo hinc fratres charis simi colligite quanta sit districtio seueritatis dei. Diues enim iste q̃ uul nerato pauperi mẽse sue uel minima dare noluit: in inferno posit⁹ usq;

Ex vna re iudicia duo deus exhibuit.

Actuũ bonorũ & malorum retributio distri ctissime agit.

ad minima querēda puenit. Nā & guttā aque petiit qui micas panis negauit. Sed notādū ualde est quid sit: quod diues in igne positus linguā suā refrigerari petiit. Mos qppe est sacri eloquii: ut & aliquādo aliud dicat: sed ex eodē dicto aliud innuat. Superius aūt hūc supbū diuitē dn̄s nō loquacitati uacantem dixerat: sed superflue conuiuantē. Neq; hūc de loquacitate notauit: sed cū elatione & tenacia de edacitate peccasse. Sed quia abundare in conuiuiis loquacitas solet is qui hic male conuiuatus dicitur: apud infernum grauius in lingua ardere perhibet. Primū namq; male conuiuantibus famulatur culpa loquacitatis. post loquacitatē uero ludendi leuitas sequit. Nā q edacitatem lusus sequatur testatur scriptura diuina q̄ ait. Sedit ppl's mādūcare & bibere: & surrexerūt ludere. Sed priusq̄ ad lusum moueatur corp⁹: ad iocos & uerba inania mouetur lingua. Quid ergo est quod innuitur: qa in tormētis posit⁹ diues linguā suam refrigerari postulat? nisi quod is qui cōuiuando magis de loquacitate peccauerat. per retributiōis iustitiā in lingua atroci⁹ ardebat? Sed cū graui ualde est pauore pensandū: hoc qd' ei per abrahe rn̄sionem dicit. (Fili recordare quia recepisti bona in uita tua: & lazar⁹ silr mala. Nūc hic cōsolatur: tu uero cruciaris) Ista frēs charissimi sentētia pauore poti⁹ indiget q̄ expositiōe. Nā si qui estis: qui in hoc mūdo exterioris boni aliqd accepistis: ipsum (ut ita dicā) exterius donū pertimescere debetis: ne uobis pro quorūdā uestroꝝ actuū recōpēsatiōe sit datū: ne iudex qui hic bona exteriora restituit a retributione bone intimi uos repellat: ne honor hic uel diuitie nō ad augmētum uirtutis sed remūeratio sit laboris. Ecce eñ dū dicitur. (Recepisti bona in uita tua) indicat & diues iste bōi aliqd habuisse ex quo in hac uita bona recepit. Rursūq; dū de lazaro dicitur qa recepit mala: pfecto mōstratur & lazarū habuisse malū aliquid quod purgaret. Sed mala lazari purgauit ignis inopie: & bona diuitis remunerauit felicitas trāseuntis uite. Illum paupertas afflixit & tersit: istū abundātia remunerauit & repulit. quicunq; ergo bona in hoc seculo habetis: cum uos bona egisse recolitis ualde de ipsis pertimescite: ne cōcessa uobis pspiritas eorūdē remūeratio sit bonoꝝ. Et cū quoslibet pauperes nōnulla reprehēsibilia perpetrasse cōspicitis: nolite despicere: nolite desperare: quia fortas se quos superfluitas tenuissime prauitatis inqnat: camin⁹ paupertatis purgat. De uobis oino pertimescite: qa nōnulla etiā male acta pspera uita secuta est. De illis uero sollicite pēsate: quia eorū uitā magistra paupertas cruciat quousq; ad uite rectitudinem perducat. Sequitur (Et in his omnib⁹ inter nos & uōs chaos magnū firmatū est ut hi qui uolūt ad nos trāsire: nō possint: nec inde hūc trāsmeare.) Qua in re ualde qrēdū est: quomodo dicat hi qui uolūt ad nos transire non possint. Quia eñ hi qui in inferno sūt: ad beatoꝝ forte trāsire cupiāt: dubium

Cōuiuia sunt plena loquacitatis.

Exo. xxxij. b. Diues malus qre atrocius in ligua ardebat

Bonū si qd a deo hēamus ptimescamus.

Malorū lazari & bonorum diuitis q̄ fuit remuneratio.

Dānati an uelint trāsire ad saluatos & ecōtr.

non est. Qui uero iã in btitudinis sorte suscepti sunt: quopacto dr quia
trãsire ad eosq in inferno cruciãtur uolũt? Sed sicut trãsire reprobi ad
electos cupiũt. i. a suppliciorum suorum afflictione migrare: ita ad afflictos
atq; in tormẽtis positos trãsire iustorum: est mẽte ire per mĩsicordiã: eósq;
uelle liberare. Sed q uolũt de btorum sorte ad afflictos atq; in tormentos
positos trãsire nõ pñt: qa iustorum anime quis in sue nature bõitate mise
ricordiã habeãt. Iã tñ auctores sui iustitie ꝯiũcte tãta rectitudine ꝯstrin
gũt: ut nl'la ad reprobos ꝯpassiõe moueãt. Ipe qppe iudici ꝯcordãt: cui
inherẽt: & eis quos etipere nõ pñt: nec ex misericordia ꝯdecendũt: quia
tñ illos tũc a se uidebũt extraneos: qñtũ ab eo quẽ dilĩgũt auctore suo
ꝯspiciũt eẽ repulsos. Nec iniusti ergo ad btorum sorte trãseũt: qa dãnatio
ne perpetua ꝯstringunt. Neq; iusti trãsire ad reprobos pñt: qa erecti iã
per iusticiã iudicii eis nullo modo ex aliq ꝯpassiõe miserent. Sed postq
ardẽti diuiti de se spes tollitur: ei⁹ anim⁹ ad ꝓpinquos quos reliqrat re-
currit: qa reproborum meutẽ pena sua qñq; inutiliter erudit ad charitatẽ:
ut iã tunc ẽr suos spũaliter diligãt: qui hic dũ pctã diligerẽt nec se ama-
bãt. Vnde nũc subdit. (Rogo te ergo pr: ut mittas eũ in domum pris
mei: habeo eñ qnq; fres: ut testetur illis ne & ipsi ueniãt in hũc locũ tor-
mentorum) Qua in re notãdũ est: ardẽti diuiti qnta ad suppliciũ cumulã
tur: ad penã nãq; suã ei & cognitio seruat & memoria. Cognoscit eñ
lazarum: quẽ despexit. fratrũ quoq; suorum meminit: quos relinqt. Perfecta
qppe ei ultio de paupere nõ eẽt si hũc in retributiõe nõ recognosceret.
& perfecta poena in igne nõ eẽt; si nõ hoc qd' ipe patitur ẽt suis timeret.
Vt ergo pctõres in supplicio ãplius puniãtur: & eorum uidẽt gloriã quos
ꝯtempserũt; & de illorum ẽt poena torqntur: quos inutiliter amauerunt.

Dãnati qñq; uidẽt saluatos in augmẽtum supplicij.

Credendũ uero est: qd' ãte retributionẽ extremi iudicii iniusti in requiẽ
quosdã iustos ꝯspiciũt: ut eos uidẽtes in gaudio nõ solum de suo suppli
cio: sed ẽt de illorum bono cruciẽtur. Iusti uero in tormẽtis semper intuẽ-
tur iniustos ut hinc eorum gaudiũ crescat. qa malũ ꝯspiciũt: qd' mĩsicor-
diter euaserũt: tãtoq; maiores creatori suo grãs referũt: qnto uident in
aliis qd' ipsi perpeti (si eẽnt relicti) potuerũt. Nec illã tãte btitudinis cla-
ritatẽ apd' iustorum animũ fuscat aspecta poena reproborum: qa ubi iã com-
passio miserie nõ erit: minui ꝓculdubio btorum lætitia nõ ualebit. Quid

Iusti in iustorũ tormẽta cõspicere possũt

aũt mirũ si dũ iusti iniustorum tormẽta ꝯspiciunt: hoc eis eueniat in obse-
quio gaudiorum: qñ & in pictura niger color substerrit: ut alb⁹ uel rubẽs
clarior uideatur sicut dictũ est. Tãto bonis sua gaudia excrescũt: qnto
eorum oculis dãnatorum mala subteriacẽt: q euaserunt. Et quis eis sua gau-
dia ad pet fruẽdũ plene sufficiãt: mala tñ reproborum absq; dubio semper
aspiciũt: qa qui creatoris sui claritatẽ uidẽt: nil in creatura agit qd' uide
re nõ possint. Petẽti aũt diuiti ut lazar⁹ mittat: ab abraã ꝓtinus rñde-
tur (hñt moysen & prophetas: audiant illos.) Sed qui dei uerba despe-

xerat:hæc audire nō posse suos seq̄ces estimabat. Vnde & tūdit diues. (Non pr̄ mi:sed si quis ex mortuis ierit ad eos:pœnitentiā agent.) Cui mox ueraci sentētia dr̄.(si moysen & p̄phetas nō audiūt:nec si quis ex mortuis resurrexit credēt.) Quia nimirū q̄ uerba legis despiciūt:redēptoris p̄cepta q̄ ex mortuis resurrexit:q̄nto subtiliora sunt tāto hęc diffi cilius implebūt. Min⁹ est em̄ q̄cq̄d per legē dr̄ quā hoc q̄d per dn̄m iubetur. Illa em̄ dari decimas p̄cepit:redēptor uero nr̄ ab his q̄ perfectionem sequunt̄ omnia dimitti iubet. Illa p̄ctā carnis resecat:redēptor uero nr̄ illicitas cogitatiōes etiā dānat.(Si ergo moysen & p̄phetas non audiūt:nec si qs ex mortuis resurrexerit credent) q̄a hi qui uiliora legis p̄cepta implere negligūt:saluatoris nr̄i mādatis altioribus obedire q̄n conualescunt. Et nimirū constat q̄a cuius implere dicta renuunt:ei procul dubio credere recusant. Hæc nos de ipsa rei geste consideratiōe dixisse sufficiat.

Præcepta redēptoris sunt subtiliora præceptis legis.

℄ Segmentum ex euāgelio Luce cap. xiiii. D. quod canit̄ dn̄ica.ii.post trinitatem. historia facta est Anno xp̄i. xxxii. v.Kl's octo dn̄ica.

IN illo tp̄e.D.i.d.f.siīitudinē hāc. Homo q̄dā fecit cœnā magnā: & uocauit multos. Et misit seruū suū hora cœnæ dicere inuitatis ut uenirēt:q̄a iā parata sunt omnia. Et cœperūt oēs simul excusare. prim⁹ dixit ei. Villā emi:& necesse habeo exire & uidere illam. Rogo te:habe me excusatū. Et alter dixit iuga boū emi q̄nq̄:& eo probare illa. Rogo te:habe me excusatū. Et alius dixit. uxorē duxi:& ideo nō possum uenire. Et reuersus seru⁹ nūciauit hæc dn̄o suo. Tūc iratus p̄rfamilias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis:& paupe res ac debiles cecos & claudos introduc huc. Et ait seruus.dn̄e factū est ut imperasti:& adhuc loc⁹ est. Et ait dn̄s seruo. Exi in uias & sepes & cō pelle intrare:ut impleat̄ domus mea. Dico autē uobis q̄ nemo uirorū illorū q̄ uocati sunt:gustabit cœnā meam.

℄ Homilia beati Gregorii papę de eadē lectiōe. Habita ad populum in basilica btōrū aplōrū philippi & iacobi dn̄ica.ii.post trinitatem.

HOc distare fr̄es charissimi inter delitias corporis & cordis so let:quod corporales delitiæ cum non habentur graue in se desiderium accendunt cum uero habite eduntur:comeden tem protinus in fastidium per sacietatem uertunt. At cōtra spirituales delitiæ cum non habentur in fastidio sunt:cum uero habentur:in desiderio. Tāto q̄ a comedente amplius esuriuntur:quāto & ab esuriente aplius comeduntur. In illis appetitus placet:experientia displicet. In istis appetitus uilis est:& experientia magis placet. In illis appetitus saturitatem:saturitas fastidium generat. In istis autē appetitus

Corpis & cordis delitie plurimū inter eē dūr.

saturitatē & saturitas appetitū parit. Augēt eñi spūales delitiæ desiderīū in mēte dū satiāt: q̄ ꝗntomagis eaꝝ sapor percipit: eo āpliꝰ cognoscit quo auidiꝰ ametur. Et iccirco nō habite amari nō pñt: q̄ uia eaꝝ sapor ignoratur. Quis eñi amare ualeat qđ ignorat? Proinde psalmista nos amonet cū dicit. Gustate & uidete q̄m suauis est dñs. Ac si aperte dicat. Suauitatē eiꝰ nō cognoscitis si hāc minime gustatis. Sed cibū uitæ ex plato cordis tāgite: ut pbāteseius dulcedinem amare ualeatis. Has aūt delicias homo tūc amisit: cū in paradyso peccauit. Extractus eñi a cibo æternæ dulcedinis os clausit. Unde nos quoq̧ nati in huiꝰ peregrinatiōis ærūna huc fastidio si uenientes: nescimꝰ quid desiderare debemꝰ. Tantoq̧ se amplius fastidii nr̄i morbus exaggerat: quātomagis ab esu illius dulcedinis animus elongatur. Et eo iā internas delitias nō appetit: quo eas comedere diu longeq̧ dissueuit. Fastidio ergo nr̄o tabescimus: & longa inedie peste fatigamur. Et quia gustate intus nolumꝰ paratam dulcedinē: amamus foris miseri famē nostrā. Sed superna nos pietas nec deserētes se deserit. Cōtētas eñi illas delitias ad memoriā nostræ oculos reuocat: easq̧ nobis pponit: in pmissione torporem excutit atq̧ ut fastidium nīm repellere debeamꝰ inuitat. ait nāq̧. (Homo quidā fecit cœnā magnā & uocauit multos.) Quis iste homo est nisi ille de quo per prophetā dr̄. Et homo est: & quis cognouit eū? Qui fecit cœnā magnā: quia sacietatē nobis interne dulcedinis pparauit. Qui uocauit multos sed pauci ueniūt: quia nōnūq̄ ipsi qui per fidē ei subiecti sūt æterno eiꝰ conuiuio male uiuēdo ꝯtradicūt. sequitur. (Misit aūt seruū suū hora cœnæ dicere inuitatis ut uenirēt.) Quid hora cœnæ nisi finis est mūdi? In quo nimirꝫ nos sumꝰ: sicut iā dudū paulus testatur dicens. Nos sumus in quo fines sæculoꝝ deuenerūt. Si ergo hora iā cœnæ est cū uocamur: tāto minus debemꝰ excusare a ꝯuiuio dei: quāto appropinquasse iā cernimus finē sæculi. Quo eñi pensamus: quia nihil est qđ restat: eo debemꝰ pertimescere: ne tp̄s grāe quod pſto est pereat. Iccirco aūt hoc ꝯuiuiū dei nō prādiū sed cœna nominatur: quia post prādium cena restat. Post cenā uero conuiuiū nullū restat. Et quia æternum dei conuiuiū nobis extremū pparabitur: rectū fuit ut hoc nō prādiū sed cena uocaretur. Sed quis per hunc seruū qui a prefamilias mittit ad inuitādum: nisi pdicatoꝝ ordo designatur. De quo uidelicet ordine quis adhuc indigni existimus. quis pctōrum nr̄orum pōderibus grauamur & nos tñ in istis diebus sumus: & cum de edificatione uestra uobis aliquid loquor: hoc est quod ago. Set uus enim sum summi pr̄is familias. Cum uos ammoneo ad contemptum sæculi: inuitare uos uenio ad cenā dei. Nemo me propter me hoc in loco despiciat. Et si ad inuitādum nequaquā dignus appareo: sed tamen magne sunt delitiæ quas promitto. Sæpe fratres mei solet euenire quod dico: ut persona potēs

Psal. xxxiii.

Multi sunt q̄ nesciūt qđ dō̄ derare debeāt.

Ezechi. viii. Cenā magnā ecit dn̄s.

j. Corin. x. c.

Cena facta nullus restat conuiuium.

famulũ habeat despectũ:cũq; per eũ suis forte uel extraneis aliqđ respõsum mãdat:nõ despicitur persona loq̃ntis serui:q̃a seruat in corde reuerẽtia mittẽtis dñi. Nec pẽsant q̃ audiũt per quẽ:sed qđ uel a quo audiãt. Ita ergo frẽs ita uos agite. & si nos fortiter digne despicitis:in mente tñ ũra uocãtis dñi reuerẽtia seruate. Cõuiue fieri summi prĩs familiãs libẽter obedite. Corda ũra discutite atq; ex eis mortale fastidiũ pellite. Ad repellẽdũ nãq; fastidiũ uĩm:iã parata sunt oĩa. Sed si adhuc carnales estis fortasse epulas carnales inquiritis. Ecce ipse carnales epule in spũali nobis alimẽto ↄuerse sunt. Ad abstergẽdum nãq; mẽtis ũrę fastidiũ: in cena dñi ille uobis singularis agn⁹ occisus est. Sed qđ agim⁹: qui hoc qđ subiungit̃ adhuc fieri a multis sepe uidem⁹?(Et ceperũt simul oẽs excusare.)Offert deus qđ rogari debuerat:nõ rogat⁹ dare uult qđ uix sperari poterat:ut dignaretur largiri postulatus:& tñ cõtemnitur. Con tentorib⁹ uero paratas delitias refectiõis ęternę denũciat: & tñ simul oẽs excusant. Ponamus ãte oculos mẽtis minima:ut possim⁹ digne pẽsare maiora. Si quispiã potens ad inuitãdum quemlibet pauperẽ mitteret:quid frẽs rogo:qđ pauper ille faceret:nisi de eadem sua inuitatione gaudere:respõsum humilẽ redderet:uestẽ mutaret:ire quãtoti⁹ festinaret:ne prior se ad potentis cõuiuiũ alter occurreret? Homo ergo diues inuitat:& pauper occurrere festinat. Ad dei conuiuiũ inuitamur & excusamus. Sed ecce inter hoc extimare possum: qđ sibi corda ũra respõdeãt. Occultis eñi fortasse sibimet cogitatiõibus dicũt excusare noluimus. Ad illđ eñi superne refectiõis cõuiuiũ & uocari & peruenire gratulamur. Loq̃ntes uobis talia mẽtes ũre uera dicũt:si nõ plus terrena q̃ cœlestia diligunt. Si nõ ãplius rebus corporalibus q̃ spũalibus occupãtur. Vnde hic quoq; ipsa excusantiũ causa subiungit̃:cum ptin⁹ subinfert(Prim⁹ dixit. uillã emi & necesse habeo exire & uidere illã. Rogo te habe me excusatum.)Quid per uillã nisi terrena substãtia designat̃. Exiit ergo uidere uillã:q sola exteriora cogitat ppter substãtiã.(Alter dixit Iuga boum emi qnq; & eo probare illa. rogo te habe me excusatum.) Quid in quinq; iugis boum nisi quinq; corporis sensus accipim⁹? Qui recte quoq; iuga boum uocati sunt:quia in utroq; sexu geminãt̃. Qui uidelicet corporales sensus quia interna comprehendere nesciũt:sed sola exteriora cognoscunt:& deserentes intima:ea quę extra sunt tangunt:recte per eos curiositas designatur:que dum alienam querit uitã discutere:semper sua intima nesciens studet exteriora cogitare. Graue nãq; curiositatis est uitiũ:q dum cuiuslibet mentem ad inuestigãdum uitam proximi exterius ducit:semper ei sua intima abscondit:ut aliena sciens se nesciat. Et curiosi animus quãto peritus fuerit alieni meriti:tãto fiat ignarus sui. Propter hoc namq; & de eisdem quinq; iugis boum dr.(Eo probare illa rogo te habe me excusatum.) Ipsa eñi excusantis

Despecti nũc ẟba nõ ppter ipm sed ppter reuerentiã mittentis nõ despiciuntur.

Uilla terrenã substantiã significat.

Bou; quinq; iuga q̃nq; sensus represẽtãt.

uetba a uiti sui significatione nō discrepāt: dū dicit. Eo pbate illa: q̄a uidelilicet aliq̄ pertinente pbatio a d curiositatē solet. Sed notandū est qd̄ & is q̄ pptet uillam: & eis q̄ ppter pbāda iuga boum a cena sui inuitatoris se excusat: humilitatis uetba pmisit dicēs. (Rogo te habe me excusatum.) Dum em̄ dicit rogo te & uenire cōtemnit: humilitas sonat in uoce: superbia in actiōe. Et ecce hæc diiudicat praua quisq̄ cum audit: nec tñ ea q̄ diiudicat: agere desistit. Nam dum cuilibet peruersē agenti dicimus cōuertere: deum sequere: mūdum relinq̄: ubi hūc nisi ad dñicā cenam uocamus? licet dum rñdet: ora p me quia pctōr sum: hoc facere nō possum: quid aliud agit: nisi & rogat & excusat? Dicens namq̄ quia pctōr sum: humilitatem insinuat: subiūgens autem cōuerti nō possum: superbiam demōstrat. Rogādo igit̄ excusat q̄a & humilitatem superducit in uoce & superbiā exercet in actiōe. (Alius aūt dixit: uxorē duxi & ideo nō possum uenire.) Quid per uxorem nisi uoluptas carnis accipitur? Nam q̄uis bonum sit cōiugium atq̄ ad ppagādam sobolem puidentia diuina cōstitutum. Nonnulli tñ nō per hoc fecunditatem prolis: sed desideria expetunt uoluptatis: & idcirco per rem iustam significari pōt non incongrue res iniusta. Ad cenam ergo nos æterni cōuiuii summus pr̄ familias inuitat: sed dum ali⁹ auaritiæ: ali⁹ curiositati: alius uoluptati carnis est dedit⁹: nimirū reprobi simul oēs excusant: dum hūc terrena cura occupat: illum alieni actus sagax cogitatio deuastat: alterius etiā mētē uoluptas carnalis inq̄nat: fastidiosus q̄sq̄ ad eternæ uite epulas non festinat. Seqt̄ur. (Reuersus seruus nunciauit hec dño suo. Tūc iratus pr̄ familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: & pauperes debiles cecos & claudos introduc huc.) Ecce qui terrenę substantiæ plus iusto incumbit: uenire ad dominicam cenam recusat: qui labori curiositatis insudat: præparata uitæ alimenta fastidit: qui carnalibus desideriis inseruit: spiritualis conuiuii: æpulas respuit. Quia ergo uenire superbi renuunt: pauperes eliguntur. Cur hoc est? Quia iuxta pauli uocem infirma mundi eligit deus: ut confundat fortia. Sed notandum nobis est quomodo describantur qui ad cenam uocātur: & ueniunt. Pauperes & debiles dicuntur qui iudicio suo apud semetipsos infirmi sunt. Nam pauperes & quasi fortes sunt: q̄ & positi in paupertate superbiunt. Ceci uero sunt qui nullum ingenii lumen habēt. Claudi quoq̄ sunt: qui rectos gressus in operatione non habent. Sed dum morum uitia in membrorum debilitate signantur: profecto liquet: quia sicut illi pctōres fuerunt. qui uocati uenire noluerunt: ita ata hi quoq̄ peccatores sunt: qui inuitantur: & ueniunt. Sed pctōres superbi respuūtur: ut peccatores humiles eligātur. Hos itaq̄ eligit deus quos despicit mūdus: quia plærumq̄ ipsa despectio hominem reuocat ad semetipsum. Is em̄ qui partē reliquit: & pr̄em substātiæ quā perceperat prodige expendit:

Cōiugiū donum est.

Auaritia curiositas & uoluptas priuant homines a cena diui.

j. Corint. j. d.
Pauperes & debiles q̄ sint.

Deus eligit quos mūdus despicit.
Luce. xv. b.

postq̄ exutire cepit:in se reuers⁹ dixit. Quanti mercenarii in domo p̄ris mei abūdant panib⁹. Longe quippe a se discesserat: quando peccabat. Et si nō esurisset:in semetipsum minime rediisset. Quia postq̄ terrenis rebus indiguit: tūc cogitare cepit quid de sp̄ualib⁹ amisit. Pauperes er/go & debiles ceci & claudi uocatur & ueniūt quia infirmi quiq̄: atq̄ in hoc mūdo despecti plerumq̄ tāto celeri⁹ uocē dei audiūt: q̄nto & ī hoc mūdo nō habent ubi delectentur. Quod bn̄ amalechitar̄ puer ille egy pti⁹ designat. qui a malechitis p̄dantib⁹ atq̄ currentib⁹ eger remansit in uia: & fame sitiq̄ aruit, quē cum dauid inuenit: cibum potumq̄ p̄bu it: qui Ilico cōualescens dux dauid factus est. Conuiuantes amalechi/tas repetit: & eos qui se debilem reliquerant: cum magna fortitudine prostrauit. A malechita quippe populus lambens uocatur. Et quid p la bentem populum nisi mentes seculariū designantur: qui terrena cūcta ambiendo quasi lambūt: dum solis t̄palib⁹ delectātur. Qua sie m̄ popu l⁹ lambens p̄dam facit: dum terrena diligentes lucra de alienis dannis exaggerant. Sed puer egypti⁹ eger in uia relinquitur quia peccator q̄s q̄ dum infirmari ab hui⁹ mūdi statu ceperit: mox secularibus mentib⁹ in despectū uenit. Quem tn̄ dauid inuenit: eiq̄ cibum & potum p̄bet qa manu fortis dn̄s abiecta mundi nō despicit: & plerumq̄ eos qui sequi mundum minime ualentes: q̄si in uia remanent: ad amoris sui gratiā cōuertit: eisq̄ uerbi sui cibum potumq̄ porrigit: & q̄si duces sibi in uia e/ligit: dū suos etiā p̄dicatores facit. Dū em̄ christū peccatorū cordibus i ferunt: q̄si dauid super hostes ducunt. Qui cōuiuātes amalechitas ue lut dauid gladio feriunt: quia super bos quosq̄ qui se in mūdo despexe rant: dn̄i uirtute p̄sternūt. Puer ergo egypti⁹ qui in uia remāserat: ama lechitas interfecit: quia plerūq̄ ipsi mentes seculariū p̄dicādo superant qui prius cū secularib⁹ currere in hoc mundo non ualebant. Sed dedu ctis ad cenam pauperibus quid puer subiungat audiamus. (Domine factum est ut imperasti: & adhuc locus est.) Multi tales ad cenam do/minicam ex iudea collecti sunt: sed multitudo que ex israelitico popu lo credidit: locum superni conuiuii non impleuit. Intrauit iam frequē tia iudeorum. Sed adhuc locus uacat in regno: ubi suscipi debeat nu/merositas gentium. Vnde & eidem seruo dicitur. (Exi in uias & sepes: & compelle intrare ut impleatur domus mea.) Cum de uicis & plateis ad cenam quosdam dominus inuitat: illum uidelicet populum designat: qui tenere legem sub urbana conuersatione nouerat. Cum uero con/uiuas suos colligi ex uiis & sepibus præcipit: nimirum agrestem popu/lum colligere idest gentilem querit. de cuius significatione per psalmi stam dicitur. Tūc exultabunt omnia ligna siluarū āte faciem dn̄i q̄m uenit. Ligna enim silue gētes uocate sunt: quia in infidelitate sua torte & infructuose semper fuerunt. Quia ergo ex illo aggrasti usu conuersi

j.regū.xxx.c

Amalechita populus lambēs uocatur.

sunt ad cenam dñicam quasi ex sepibus ueneruṅt. Notandum uero est quod in hac inuitatione tertia nō dr̃ inuita sed cōpelle intrare. Alii etenim uocanṫ & uenire cōtēnunt. Alii uocatur & ueniūt. Alii autē nequaquā dicitur quia uocatur: sed cōpellūtur ut intrēt. Vocātur & uenire cōtēnunt qui domū quidē intellectus accipiūt: sed eundē intellectū opibus nō sequūtur. Vocātur & ueniūt: qui acceptā intellectus grãm operādo perficiūt. Quidā uero sic uocāt ut et cōpellātur. Nā sunt nōnulli q̄ bona facienda intelligūt: sed hec facere desistūt. Vidēt q̄ agere debeāt: sed hec ex desiderio nō sequunt. His plerūq̄ (ut superi⁹ diximus) cōtigit ut eos in carnalibus desideriis suis mūdi huius aduersitas feriat: apphēdere tēporalē gloriā conētur: & nequeant: & dū per alta pelagi quasi ad grandiores curas huius seculi nauigare ppōnūt: semper aduersis flatibus ad deiectionis sue littora repellāt. Cūq̄ se frāgi in desideriis suis aduersante mūdo cōspiciūt: quid de se auctori suo debeāt cōmemorātita ut ad eū erubescētes redeant: qui eū superbiētes pro mundi amore deserebāt. Sepe nāq̄ nūnulli ad temporalē gloriā proficere nolētes aut lōga egritudine tabescūt: aut afflicti iniuriis cōcidūt: aut percussi grauib⁹ dānis affliguntur: & in mūdi dolore uident: qa nihil cōfidere de ei⁹ uoluptate debuerūt: seq̄ ipsos in suis desideriis rephendentes: ad deū corda conuertunt. De his quippe dñs per prophetā dicit. Ecce ego sepiam uiā tuam spinis: & sepiam eam maceria: & semitas suas nō inueniet: & sequtur amatores suos: & nō apphendet eos: qret & nō ueniet eos: & dicet. Vadā & reuertar ad uirū meū priorem: quia bene mihi erat tunc magis q̄ nunc. Vir uniuscuiusq̄ fidelis anime de⁹ est: quia hec uidelicet ei est cō iuncta per fidem. Sed illa que coniuncta deo fuerat aīa amatores suos sequtur: qñ mens que iā crediderit per fidē: ad huc se imūdis spiritib⁹ inoperatione substernit: mūdi gloriā querit: carnali delectatiōe pascitur: exquisitis uoluptatibus nutritur. Sed plerūq̄ oīpotens deus talem animā misericorditer respicit: & eius uoluptatib⁹ amaritudines permiscet. Vnde dicit. Ecce ego sepiam uias tuas spinis. Vie etenim nostre spinis septe sunt: qñ in hoc quod male cupimus: dolorū cōpūctiones inuenim⁹. Et sepiā eos maceria: & semitas suas nō inueniet. Vie nostre maceria sepiūtur: cū desideriis nostris dure in hoc mūdo obiectiones resistūt. Et semitas nostras inuenire non possumus: quia hoc quod male querim⁹ adipisci prohibemur. Et sequetur amatores suos: & non apprehendet eos: queret & non inueniet eos. quia malignos spiritus quibus se in suis desideriis anima subdidit: ad desideriorum suorū effectū minime cōprehendit. Sed ex hac salubri aduersitate quanta utilitas nascatur: adiūgit cum subditur: & dicit. Vadam & reuertar ad uirum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quā nunc. Postq̄ ergo uias suas spinis septas inuenit: postq̄ amatores suos apprehēdere nō ualet: ad amo

Gloriā tēporalē multi conantur apphendere & nequeūt.

Osee.ij.

Vir cuiusq̄ fidelis uir deus est.

Osee.ij.b.

Vie nr̄e maceria sepiuntur.

rem uiri prioris redit: quia plærūq; postquam in hoc mundo nō possu
mus obtinere q̄ uolumus: postq; in terrenis desideriis de impossibilitate
lassamur: tūc ad mentē deū reducimus: tūc placere incipit quod displi
cebat: & is cuius nobis amara fuerāt precepta: repēte dulcessitin memo
ria & peccatrix aīa q̄ adultera conata est eē: nec tū aperto opere potuit:
decernit esse fidelis cōiūx. Qui ergo huius mūdi aduersitatib⁹ facti ad
dei amorē redeūt atq; a p̄sentis uite desideriis corrigūt: q̄d isti fr̄es mei
nisi cōpellūtur ut intrēt. Sed ualde est tremēda sentētia: q̄ ptin⁹ subin
fertur: intēta hāc cordis aure percipite fr̄es: & dñi mei(inq̄ntū peccato
res fr̄es mei: inq̄ntū iusti dñi mei) intēta hāc aure percipite: ut tāto eam
min⁹ se ntiatis in examine: q̄nto nūc auditis formidolosi⁹ in p̄dicatio
ne ait eñ. (Dico eñ uobis q̄a nemo uiroꝝ illoꝝ q uocati sunt: gustauit
cenā meā.) Ecce uocat per se. uocat per āgelos. uocat per p̄res. uocat p
pphetas. uocat per apostolos: uocat per pastores. uocat etiā per nos: uo
cat plerūq; p miracula: uocat plerūq; per flagella. uocat aliqñ per hui⁹
mūdi p̄spera. uocat aliqñ per aduersa. Nemo cōtēnat: ne dū uocat⁹ ex
cusetur: cū uoluerit intrare nō ualeat. Audite q̄d sapiētia per salomonem
dicat. Tūc inuocabūt me & nō exaudiā: mane cōsurgēt: & nō inueiet
me. Hic ē q̄d fatue uirgines tarde uenientes clamāt dicētes. Dñe dñe a
peri nobis. Sed iam tū aditū q̄rētib⁹ dr̄. Amen dico uobis nescio uos.
Quid inter hec fr̄es charissimi nisi relinq̄re oīa debem⁹: ē curas mundi
post ponere: solis desideriis eternis inhiare? Et si cūcta hui⁹ mūdi relin
quere nō potestis: sic tenete q̄ huius mūdi sunt: ut tū per ea nō teneami
ni in mundo. ut terrena res possideatur & non possideat.

Deus nos uocat multipiciter.

Prouer.i.d.

Mat.xxv.a

Bona mundi qualiter sūt tenenda.

¶ Segmētum ex euāgelio luce. xv. cap. A q̄d canitur dñica. iii post tri
nitatē. hystoria facta est anno xpi. xxxii. vi. kl's septēbris. feria. v.

In illo tp̄e. Accesserūt ad dñm iesum publicani & peccatores: ut
audirēt illum. Et murmurabant pharisei & scribe dicētes. Quia
hinc pecatores recipit & manducat cum illis: Et ait ad illos para
bolam istam dicēs. Quis ex uobis hō q hēt cētum oues & si per
diderit unā ex illis: nōne dimittit nonaginta nouem ī deserto & uadit
ad illā q̄ perierat donec inueniat eā: & cū inuenerit eā: iponit in hume
ros suos gaudēs & ueniēs domū cōuocat amicos & uicinos dicēs illis.
Cōgratulamini mihi q̄a inueni ouē meā q̄ perierat. Dico uobis: q̄d ita
gaudiū erit ī celo sup uno peccatore penitētiā agēte: q̄ supra nonagin
ta noue iustis q̄nō indigēt penitētia: Aut que mulier habēs dragmas de
cē si perdiderit dragmā unā nōne accēdit lucernā & euertit domū & q̄
rit diligēter donec inueniat eā. Et cū inuenerit: cōuocat amicas & uici
nas dicens. Cōgratulamini mihi: q̄ inueni dragmā quā perdiderā. Ita
dico uobis gaudium erit in celo super uno peccatore penitētiā agente.

¶ Homilia beati clementis.

Estiuum tēpus quod corpori meo ualde contrarium est: loqui me diu de expositione euangelii lōga mora interueniēte prohibuit sed nō q lingua tacuit: ardere charitas cessauit. Hoc et tēm dico qd apd se unusqsq urm cognoscit. Plerūq charitas quibusdam occupationib⁹ prepedita: & integra flagrāt in corde: & tñ non mōstratur in opere. Quia & sol cū nube tegitur nō uidetur in terra & tñ ardet in celo. Sic esse occupata charitas solet: & int⁹ uim sui ardoris exercet: & foris flāmas operis nō ostendit. Sed qa nunc ad loquēdum tēpus rediit uestra mestudia accendāt ut mihi tāto ampli⁹ loqui libeat quāto hoc uře mētes desiderabili⁹ expectāt. Audistis in lectione euangelica fratres mei. (qa pctōres & publicani accesserūt ad redemptorē nostrū.) & nō solū ad colloquendū se etiā ad cōuescēdū recepti sunt (Quod uidentes pharisei dedignati sunt.) Ex qua recolligitur qa uera iusticia cōpassionē habet: falsa iustitia dedignationem quis & iusti soleāt recte pctōribus dedignari. Sed aliud est quod agit typo superbie aliud quod zelo disciplinę: dedignātur etem sed nō dedignātes: desperant: sed nō desperātes. Persecutionē cōmouent sed amantes qa & si foris icrepatiōes per disciplinam exaggerant int⁹ tñ dulcedinē per charitatem seruāt. Preponūt sibi in aīo ipsos: plerūq quos corrigūt meliores existimāt eos quoq quos iudicāt. Quod uidelicet agentes & per disciplinā arguūt subditos & per hūilitatē custodiūt semetipsos. At cōtra hi q de falsa iusticia superbire solent ceteros quos despiciūt nulla infirmitatib⁹ mīa cōdescendūt. Et qui se pctōres esse nō credūt: eo deterius pctōres fiūt. De quoꝝ pfecto numero: pharisei extiterāt: qui diiudicantes dominum qd pcōres suscipet: arēti corde ipm fōtē mīe rephēdebāt. Sed q̄ egri erāt: ita ut egros se esse nescirēt: qūn⁹ qd erāt agnoscerent celestis eos medic⁹ blādis fomentis curat. Benignū paradigma obiicit. & in eoꝝ corde uulneris tumorē pmit. Ait namq. (Quis es uobis hō q hēt centū oues: & si pdiderit unam ex illis nōne dimittit nonaginta nouem ī deserto & uadit ad illam q pietat.) Ecce mira dispēsatiōe pietatis similitudinē ueritas dedit: q & in se hō ipe recognosceret. Et tñ hec specialiter ad ipm auctorem hoīm ptineret. Quia eīn centenari⁹ numer⁹ pfect⁹ est: ipse centū oues habuit cū sctōꝝ angeloꝝ substantiam & hominū possedit. Sed una ouis tūc periit qn peccando hō pascua uitę deseruit. Dimisit aūt nonaginta nouem oues in deserto quia illos sūmos angelorū choros reliquit in celo: Cū autem celū desertum uocat: nisi qd desertum uocat derelictū. Tunc autē celū hō deseruit cū peccauit. In deserto aūt nonaginta nouē oues remāserant qn in terra dñs unam q̄rebat. Quia rōnabilis creature numer⁹ angeloꝝ uidelicet & hominū qui ad uidēdū dñm cōdit⁹ fuerat pereūte hoīe erat imminut⁹. Et ut perfecta suma ouiū ad integrat eur in celo homo perditus querebatur in

Charitas impedite ppietas: sub cōparatio ne solis mon stratur.

Uera iusticia cōpassionē ha bet falsa dedi gnationem.

Cur celū voca tur desertū ra tionalis crea tura ad videndum dominū sit creata.

terra. Nam quod hic euangelista dicit in deserto alius dicit in montibus ut significet in excelsis: quia nimirum oues q̃ non perierant in sublimibus stabãt. Et cũ inuenerit ouẽ imponit in humeros suos gaudẽs ouem in humeris suis imposuit: quia humanam naturam suscipiens peccata nr̃a in se portauit. Et ueniens domum conuocat amicos & uicinos dicens. (Congratulamini mihi quia inueni ouem quę perierat.) Inuenta oue ad domum redit quia pastor noster reparato homine ad regnũ cœleste rediit: ibi amicos & uicinos inuenit. Illos uidelicet angelorum choros qui amici ei' sunt: quia uoluntatẽ eius continue in sua stabilitate custodiunt. Vicini quoq; eius sunt quia claritate uisionis illius sua assiduitate perfruuntur. Et notandum quod non dicit congratulamini inuente oui: sed mihi quia uidelicet eius est gaudium uita nostra & cum nos ad cœlum reducimur solẽnitatem lætitiæ illius implemus. (Dico uobis quod ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitẽtiam agente: quam supra nonaginta nouem iustos qui non indigent pœnitentia.) Considerandum nobis est fratres mei. Cur dominus pl' de conuersis peccatoribus: quam de stantibus iustis in cœlo gaudium esse fateatur unde hoc: nisi quod ipsi per quotidianum uisionis experimentum nouimus? Quia plærumq; hi qui nullis se oppressos peccatorum mollibus sciunt: stant quidem in uia iusticiæ nulla illicita perpetrãt: sed tamen ad cœlestem patriam anxie non anhelant. Tantoq; sibi in rebus licitis usum præbent quanto se perpetrasse illicita nulla meminerunt. Et plærumq; pigri remanent ad exercenda bona præcipua: quia ualde sibi securi sunt quod nulla commiserunt mala grauiora. At contra nonnunquam hi qui se aliqua illicita egisse meminerunt: ex ipso suo dolore compuncti inardescunt in amorem dei: sese q; in magnis uirtutibus exercent. Cuncta difficilia sancti certaminis appetunt omnia mundi derelinquunt. Honores fugiunt: acceptis contumeliis lætantur flagrant desiderio: ad cœlestem patriam anhelant. Et quia se errasse a deo considerant: damna præcedentia. Lucris sequentibus recompensant. Maius ergo de peccatore conuerso quam de stante iusto gaudium fit in cœlo: quia & dux in prælio plus eum militem diligit q̃ post fugam reuersus hostem fortiter premit: quam illum q̃ nũquam terga præbuit: & nunquam aliquid fortiter gessit. Sic agricola illam amplius terram amat quæ post spinas uberes fruges profert: quam eã que nũquam spinas habuit & nũquam fertilem messem produxit. Sed inter hæc sciendum est: quia sunt plærique iusti in quorum uita tantum est gaudiũ ut eis quelibet peccatorũ pœnitentia præponi nullaten' possit. Nam multi nullorum sibi malorum sunt conscii: & tamen in tanti ardoris afflictione se exercent: ac si a peccatis omnibus coangustentur. Cuncta etiam licita respuunt ad despectum mundi sublimiter accin-

Mat. xviii.

Amici dei & uicini q̃ sunt. Vita nr̃a gaudiũ est xp̃i.

Cur de cõuerso petõre pl' gaudiũ in cœlo quã de iustis

Iusti pœnitentis sĩulatio

guntur. Licere sibi nolũt omne qđ licet. bona sibi amputãt etiã ꝯcessa: ꝯtemnũt uisibilia: inuisibilib᷒ accẽdũtur. Lamẽtis gaudẽt: in cunctis se/ metipsos humiliãt. Et sicut nõnulli ꝑctã opeꝝ: sic ipsi pc̃tã deplorãt co/ gitationũ. Quid itaq; istos nisi iustos dixerim & penitẽtes q̃ se & in peni tentia de pc̃tõ cogitatiões humiliãt: & recti semper in opere perseuerãt Hinc ergo colligẽdũ est q̃ntum deo gaudiũ faciat: qñ humiliter plãgit iustus: si facit in coelo gaudiũ qñ hoc qđ male gessit: per penitẽtiã dam/ nat iniustus. Seqtur (aut q̃ mulier hñs dragmas decẽ: & si perdiderit dra gmã unã nõne accẽdit lucernã: & euertit domũ & q̃rit diligẽter donec inueniat. &c. (Qui signat̃ per pastorẽ ipse & per mulierẽ: ipse eñ de᷒: ip/ se & dei sapiẽtia. Et qa imago exprimit̃ in dragma: mulier dragma per didit: qñ scilicet hõ qui ꝯdit᷒ ad imaginẽ dei fuerat: peccãdo a siñtudi/ ne sui ꝯditoris recessit. Sed accẽdit mulier lucernã: qa dei sapiẽtia appa/ ruit in hũanitate. Lucerna qppe lumẽ in testa est. Lumẽ uero intesta ẽ di uinitas in carne. De q̃ uidelicet testa sui corporis dicit ipsa sapiẽtia. Ex/ aruit uelut testa uirtus mea. Quia eñ testa in igne solidat̃: ei᷒ uirtus si/ cut testa exaruit: qa assumptã carnẽ ad resurrectiõis gloriã ex passionis tribulatiõe roborauit (Accẽsa aũt lucerna euertit domũ) qa mox ut ei᷒ diuinitas per carnẽ claruit: omnis se nr̃a ꝯsciẽtia cõcussit. Domus nãq; euertitur cũ cõsideratiõe sui reatus hũana cõscientia perturbatur. Qui euersiõis sermo nõ discrepat ab eo qđ in aliis codicibus legit̃: emũdat: qa nimiꝶ praua mẽs si nõ prius per timorẽ euertit̃: ab assuetis uitiis non emũdatur. Euersa ergo domo inuenit̃ dragma: quia cũ perturbat̃ con sciẽtia hominis reparatur in homine similitudo cõditoris. (Et cũ inue/ nerit: cõuocat amicas & uicinas suas dicẽs. Cõgratulamini mihi oẽs quia inueni dragmã meã q̃ perdiderã.) Quæ amicæ uel uicinæ nisi illæ potestates coeloꝝ sunt iã supernis dedite q̃ tanto superne sapientiæ iuxta sunt: quãto ei per gr̃am cõtinue uisiõis appropinquant.

Lumẽ intesta diuinitas i car ne est.
Psal. xxi.

Domũ euerti quid sit.

❡ Laus deo.

❡ Explicitur homiliæ diuersorum authorum in segmenta ex quattuor euangelistis excerpta quæ diebus dominicis per annum cantantur: de nouo emẽdatæ: auctæ: ãnotate & nu per impressæ Hispali opulentissima ac nobilissima Hispa/ niarum urbe per Ioannẽ Varela tribunus eiusdem ciuitate. Anno ex quo uerbum caro factum est & habitauit in nobis. M. D. xxxii. die uero nono mensis februarii.

AD CANDIDAM ET IMMACVLAtam dei genitricem Mariã eiusdem. P. nuñez delgado Licenciatus carmen pientissime dicatum.

Candida uerbigenæ genitrix sanctissima prolis.
Quæ es super angelicis glorificata thronis:
Candida q̃ superas ebur & cristalla nitore.
Intus & exterius cãdida tota uigens.
Candida quæ uincis niueo cãdore columbas.
Et speciosa nimis:& pia mr̃ aue.
Candida nos meritos tibi nunc celebramus honores.
Accipe sollicitas corde gemente p̃ces.
Candida tu primum concepta es mente creãtis.
Postmodo labe carens carnis origo tuæ.
Candida tunc forma stellas superabat eoas.
Oraq; tunc prima cãdidiora niue.
Candida cui brachia:& frons candida:candida ceruix.
Albentes plusq̃ lilia cana.genæ.
Candida cãdentes uicit pueritia flores.
Cum teneris ãnis membra tenella forent.
Candida crescentis fuerat reuerentia uultus.
Clarus & in toto corpore cãdor erat.
Candida te grauitas tenuit iuuenilibus ãnis.
Angelici mores:mens humilisq; pudor.
Candida plus multo tunc facta es:flãmine dãtes.
Cum xp̃s carnes induit ipse tuas.
Candida sic reliquos uixisti nobilis ãnos.
Quod tibi terra parem:nec dabit usq; polus.
Candida nã dextrã nati sine fine beati:
Intemerata tenes uirgo benigna tui.
Candida purpureos succendit titã amictus:
Stringit & auratã gemme azona togã.
Candida bissenis frontem præcingeris astris.
Sustinet albentes clara diana pedes.
Candida cãdidior:iã cãdentissima rerum.
Effice nos meritis tempus in omne tuos.
Magna tua est bonitas uirgo:tu mitis ocellos.
Conuertere & p̃cibus semper adesto piis.
Inspice quã multis iactetur uita periclis.
Non uelis humanum diua perire genus.

Ante per æstiferos undosi tethyos amnes.
Dirige tu in tutos naufraga membra sinus.
Attamen interea fragilis miserere clientis.
Alma parens notis annue quæso meis.

TABVLA AD PROMPTIVS INVENIENDUM euãgelia & homilias q̃ in hoc libro continentur secundum numerum folio℞ ordine alphabetico.